

หัวใจ สังคมศึกษา

SS
EDU
SWU

นิสิตครูสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หัวใจ สังคมศึกษา

เรียบเรียงใหม่
พ.ศ.2564

ดูแลการจัดทำ
พงศกร พันธุ์สุวรรณ
ณัฐวัตร ทิศนา

รวบรวม
กุลนันท์ เหมแดง
อุสนา อามะ
เมธาวิ จันทนิตย์
ณโยดม ไพชำนาญ

ที่ปรึกษา
คณะกรรมการนิสิต
หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
คณาจารย์
หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา

คณะทำงาน

กาญจนาริ โพรธิสง่า
ริ้วทอง ทิพวัน
รุจิรา เหล่าภักด
รนากร ทวีปัญญาอนุกุล
อภิวิชญ์ คำสอน
เอกวิทย์ วาระโก
อังกิณญญ์ เป็ดสุวรรณ
พัศวุฒิ สาระ
อัมพิกา แก้วศรี
วิรัชชัย ชันติ
ธีรภัทร กิจแสวง

ตรวจทาน

กิริติ ฌิตฤท
อังกิณญญ์ เป็ดสุวรรณ
ภัทรวัตติ ฤกษ์ดี
กษิติศ ศรีนคร
ธนกร พุดเพราะ
อิสรพาน ดารามัน
จิรายุ เอื้อจารุพร
อารยะ ใจเย็น
กฤตพงศ์ แก้วเมฆ
ธีรภัทร อิมใจ
ศุภกร วรรณเสน
นันทวัน ศรีทอง
สุริเยศร์ เลิศกมลวรรณ
จอมใจ นาคเดือน
วราลี โพนนอก

ใช้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ห้ามใช้ในเชิงพาณิชย์

ถึงน้อง ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ที่มีมากถึง 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรม, สาระการเรียนรู้หน้าที่-พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต, สาระการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์, สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ ซึ่งเห็นได้ชัดจนว่ามีเนื้อหาที่ค่อนข้างเยอะและในบางเนื้อหาก็ค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจ ทำให้บางครั้งน้อง ๆ อาจจะมองวิชาสังคมศึกษา เป็นเสมือน "ยาขม" ทั้งในการเรียนและการสอบ

หนังสือ "หัวใจสังคมศึกษา" จึงเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่วามารถช่วยให้น้อง ๆ เรียนและสอบในวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

"ทำให้สังคมศึกษา จากที่เคยเป็นยาขม กลายเป็น ขนมหวาน"

ง่ายต่อการเรียนรู้และง่ายต่อการนำไปใช้ในการสอบ ไม่ว่าจะเป็นการสอบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือการสอบเพื่อใช้ในการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สุดท้ายนี้ พี่ ๆ นิสิตครูสังคม มศว ขออวยพรให้น้อง ๆ ทุกคนมีสุขภาพกายและกำลังใจที่ดี พร้อมฝ่าฟันกับอุปสรรคต่าง ๆ และขอให้ทุกคนโชคดีนะครับ/ค่ะ พี่ ๆ นิสิตครูสังคม มศว ขอเป็นกำลังใจให้อีกแรง

ขอให้โชคดี

พี่ ๆ นิสิตครูสังคมศึกษา มศว

ขอขอบคุณคณะทำงาน

หนังสือสรุป “หัวใจสังคมศึกษา” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานจัดทำหนังสือได้รับคำแนะนำ คำปรึกษา และความช่วยเหลือจากทุกภาคส่วนในครอบครัวสังคมศึกษา (กศ.บ.) ของเราด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความอนุเคราะห์พิจารณาตรวจทานเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือสรุปโดยรวม เพื่อให้หนังสือสรุปมีความสมบูรณ์ทั้งความเป็นระเบียบและเนื้อหาที่ถูกต้อง ผู้ดูแลการจัดทำหนังสือตระหนักและซาบซึ้งในความกรุณาจากอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคณะกรรมการนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ปีการศึกษา 2564 ที่ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือทั้งกิจกรรมและงานหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานคณะกรรมการนิสิตฯ

ที่ได้ประสานงานอยู่เบื้องหลังและช่วยเหลือคณะทำงานอย่างสุดความสามารถ

ขอขอบคุณพี่ ๆ นิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 ที่สละเวลาอันมีค่า เพื่อมาพิจารณาตรวจทานเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสืออย่างละเอียด รวมถึงให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และความเห็นเพิ่มเติม ให้หนังสือมีเนื้อหาที่ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น หนึ่งความร่วมมือในครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสามัคคีและความรักใคร่กลมเกลียวกันของพวกเราเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ร่วมแรง ร่วมใจกันทุ่มเท เสียสละในการสืบค้นเนื้อหาความรู้ในสาระที่ตนเองรับผิดชอบจากหนังสือ ตำรา และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และเรียบเรียงเนื้อหาขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเหตุการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน ให้ผู้อ่านสามารถอ่านแล้วเข้าใจง่าย ครบถ้วน และเป็นแนวทางสำหรับการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณฝ่ายสื่อและระบบเทคโนโลยี ที่เสียสละและทุ่มเทกับหนังสือนี้มาก แม้ว่าจะเป็นงานที่หนัก และอาจจะไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของฝ่าย แต่ทุกคนก็สามารถร่วมกันทำงานนี้ออกมาได้เป็นอย่างดี ความลำบากและอุปสรรคที่พวกเราเผชิญร่วมกัน จะเป็นประสบการณ์ที่ดีอยู่ในใจของผู้ดูแลหนังสือนี้ตลอดไป

ในนามของผู้ดูแลการปรับปรุงหนังสือสรุปหัวใจสังคมศึกษา ประจำปี 2564 เป็นเกียรติและซาบซึ้งในความร่วมมือของทุกท่านทั้งที่กล่าวมาแล้วหรือไม่ได้กล่าวถึงก็ตาม ท่านได้เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้ ผู้ดูแลไม่อาจหาคำอื่นใดมาตอบแทนได้อีกนอกเสียจากคำว่า “ขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง”

ณัฐวัตร ทัศนาศนา

พงศกร พันธุ์สุวรรณ

ในนามผู้ดูแลการจัดทำและผู้ดูแลคณะทำงาน

สาระที่ 1
เศรษฐศาสตร์

1

สาระที่ 2
**หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำรงชีวิต**

23

สาระที่ 3
**ศาสนา ศีลธรรม
และจริยธรรม**

52

สาระที่ 4
ภูมิศาสตร์

80

สาระที่ 4
ประวัติศาสตร์

140

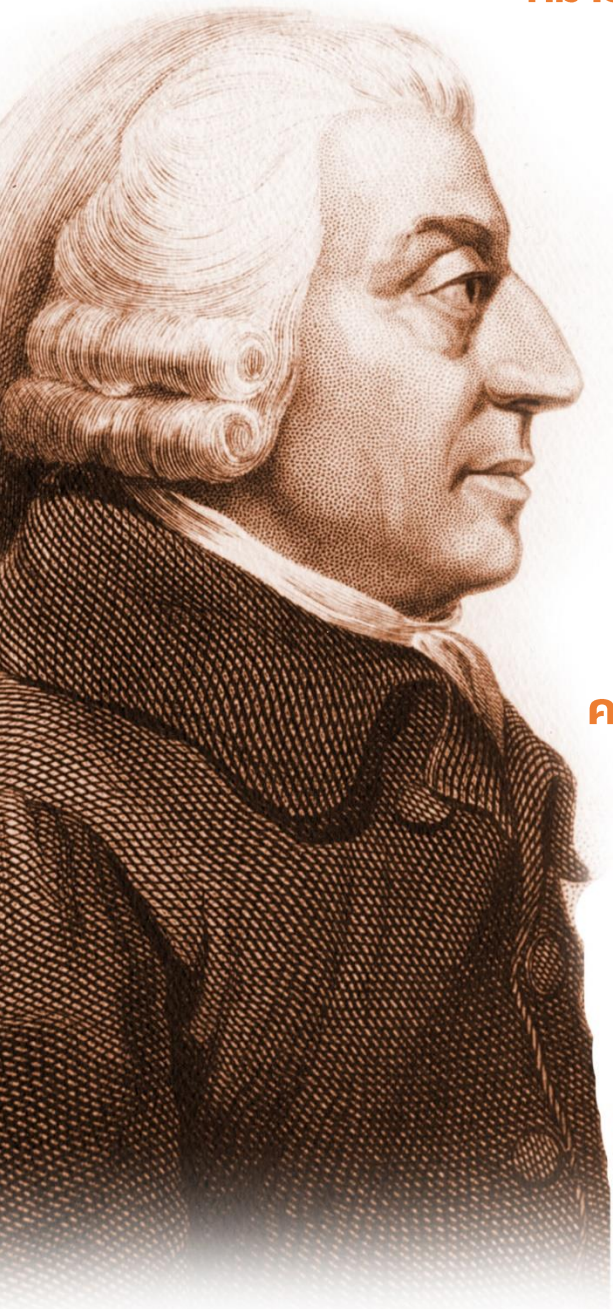
สาระที่ 1

เศรษฐศาสตร์

พิศวุฒิ สาระ
อัมพิกา แก้วศรี

ที่มาของวิชาเศรษฐศาสตร์

👛 เศรษฐศาสตร์ เกิดจากการที่ความต้องการของมนุษย์มีมากกว่าทรัพยากร ทำให้เกิดความขาดแคลนดังนั้น มนุษย์จึงต้อง "เลือก" ใช้ทรัพยากร เศรษฐศาสตร์จึงเป็นวิชาที่ให้วิธีการเลือกหรือวิธีการจัดการความขาดแคลนให้เกิดประโยชน์สูงและประหยัดสุด

👛 ตำราเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของโลกมีชื่อว่า

"The Wealth of Nation" (1776)

ผู้เขียนคือ อדם สมิท (Adam Smith) ชาวสก็อตแลนด์ ซึ่งถือเป็นบิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์

ความหมาย

👛 เศรษฐศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่มีขีดจำกัดให้ได้ความพอใจสูงสุด และประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้นยังกระจายสินค้าและบริการ ให้กับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ

Adam Smith

บิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์

Concept

“เศรษฐศาสตร์” วิชาที่ว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อผลิตสินค้าและบริการตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด

ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

 ค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) คือ ทางเลือกที่ดีที่สุดที่สูญหายในบรรดาทางเลือกทั้งหมดที่ต้องเสียไป ดังนั้น เมื่อความขาดแคลนบีบให้เราต้องเลือก ค่าเสียโอกาสจึงเกิดขึ้น

สมมติว่า เด็กชายปิก แبنปิก มีทางเลือก 3 ทาง คือ

- 1) เล่นหุ้น โดยได้รับรายได้ 5,000,000 บาทต่อปี
- 2) ทำฟาร์มวัวนมที่บ้านหนองโพ โดยได้รับรายได้ 8,500,000 บาทต่อปี หรือ
- 3) เป็นคนขับรถรับส่งนักเรียน โดยได้รับรายได้ 6,000,000 บาทต่อปี

ถ้าเด็กชายปิก แبنปิก เลือกเป็นนักแสดง ค่าเสียโอกาสก็คือการปล่อยเงินกู้ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 5 ล้านบาท เนื่องจากเป็นทางเลือกที่ไม่ได้เลือกที่มีมูลค่าสูงที่สุด แต่หากย่าแยมเลือกทำนาที่บ้านหนองนมวัว การเป็นนักแสดงก็คือค่าเสียโอกาสของย่าแยม

 สินค้าและบริการ แบ่งเป็น

1. **ทรัพย์สิน (สินค้าไร้ราคา)** เป็นสินค้าและบริการที่ไม่มีต้นทุน ได้แก่ สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น แสงแดดอากาศ
 2. **เศรษฐกิจทรัพย์** คือ สินค้าและบริการที่มนุษย์สร้างขึ้น มีต้นทุนในการผลิต ได้แก่ สินค้าสาธารณะ และ สินค้าเอกชน
- **ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ** คือ "What" (ผลิตอะไร) "How" (ผลิตอย่างไร) "for Whom" (ผลิตเพื่อใคร)
 - **ต้นทุนคงที่** คือ ต้นทุนที่ไม่ขึ้นกับปริมาณการผลิต เป็นต้นทุนที่จะต้องเกิดขึ้นไม่ว่าจะมีการผลิตหรือไม่ก็ตาม
 - **ต้นทุนแปรผัน** คือ ต้นทุนที่มีค่าเพิ่มขึ้นตามจำนวนสินค้าและบริการที่ผลิต ซึ่งค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการผลิตเท่านั้น
 - **ประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐศาสตร์** ผลิตให้ได้กำไรมากที่สุด โดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุด
 - **กิจกรรมทางเศรษฐกิจ** ได้แก่ การผลิต การกระจาย การบริโภค

การผลิต มี 3 ชั้น คือ

- **ขั้นปฐมภูมิ** : ไม่มีการแปรรูป เช่น ผลผลิตทางการเกษตร
- **ขั้นทุติยภูมิ** : มีการแปรรูป เช่น ผลไม้กระป๋อง
- **ขั้นตติยภูมิ** : มีการให้บริการด้านการขนส่ง การประกันภัย เพื่อช่วยให้ผลผลิตเคลื่อนย้ายได้สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยการผลิต (Factors of Production) คือ ปัจจัยที่ถูกนำมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ มีอยู่ 4 ปัจจัย

ปัจจัยการผลิต	ความหมาย	ผลตอบแทน
ที่ดิน	ที่ดิน + ทรัพยากร	ค่าเช่า
ทุน	มนุษย์สร้างเพื่อใช้ในการผลิต (ไม่รวมเงิน)	ดอกเบี้ย
แรงงาน	ทรัพยากรมนุษย์	ค่าจ้าง / เงินเดือน
ผู้ประกอบการ	ผู้นำทุน ที่ดิน แรงงานมาทำการผลิต	กำไร

แขนงวิชาเศรษฐกิจ

เศรษฐศาสตร์จุลภาค: ศึกษาเศรษฐกิจในหน่วยย่อย ทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์ เช่น ทฤษฎีผู้บริโภค ทฤษฎีการผลิต

เศรษฐศาสตร์มหภาค: ศึกษาเศรษฐกิจทั้งระบบ (ในหน่วยใหญ่) เช่น เศรษฐกิจระดับภูมิภาค เศรษฐกิจระดับประเทศ เศรษฐกิจระหว่างประเทศ การเงิน การคลัง

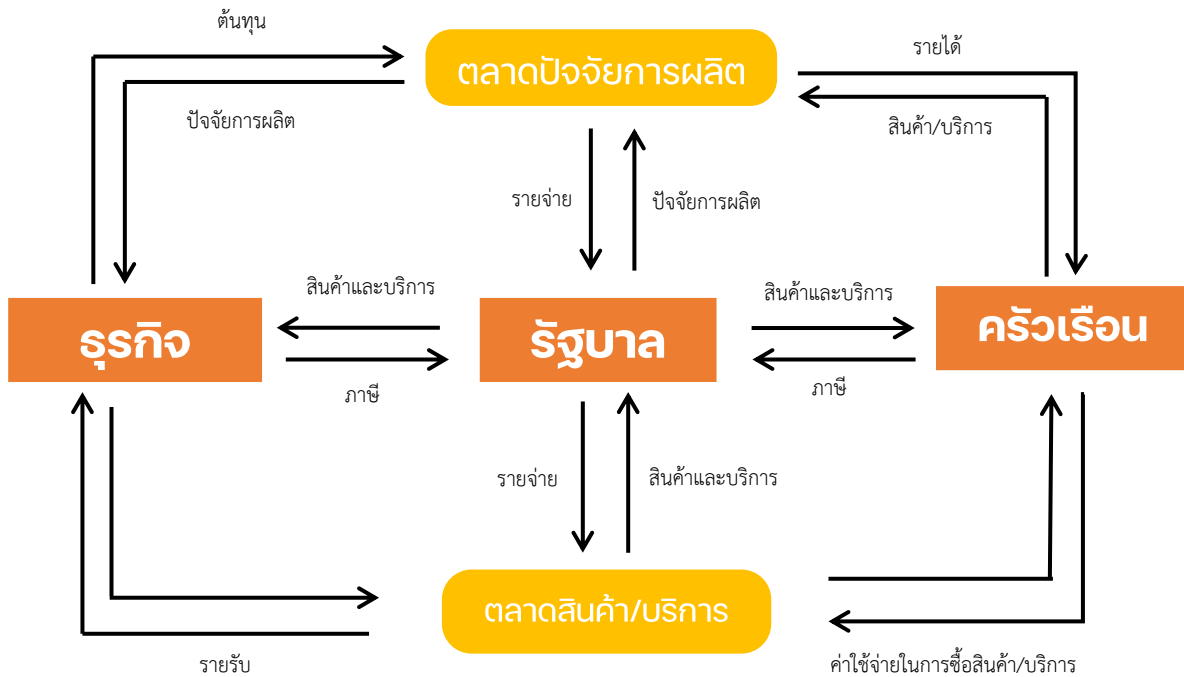
หน่วยเศรษฐกิจ

หน่วยครัวเรือน: เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและเป็นผู้บริโภค เป้าหมาย คือ ความพึงพอใจสูงสุด

หน่วยธุรกิจ: ผลิตและจำหน่ายสินค้า เป้าหมาย คือ กำไรสูงสุด

รัฐบาล: ดำเนินการสาธารณสุขประโยชน์ควบคุมทรัพยากร เป้าหมาย คือ ความเป็นธรรมของรายได้

บทบาทความสัมพันธ์ของรัฐบาลกับหน่วยเศรษฐกิจอื่น ๆ

กลไกราคา

เป็นเครื่องมือตัดสินใจปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ

จนได้ชื่อว่า "การจัดการของมือที่มองไม่เห็น"

กลไกราคา	อุปสงค์ (Demand)	อุปทาน (Supply)
คำจำกัดความ	ปริมาณความต้องการซื้อสินค้า/บริการ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในระดับราคาต่าง ๆ	ปริมาณความต้องการขายสินค้า/บริการในช่วง ระยะเวลาหนึ่ง ในระดับราคาต่าง ๆ
ปัจจัยที่ส่งผล	<ul style="list-style-type: none"> ราคาสินค้าและบริการ รายได้ผู้บริโภค ความนิยมของตลาด/รสนิยมผู้บริโภค การคาดการณ์ราคาในอนาคต ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ราคาสินค้าและบริการ ต้นทุนที่ใช้ในการผลิต จำนวนผู้ผลิตและผู้บริการ การคาดการณ์ราคาในอนาคต ฯลฯ

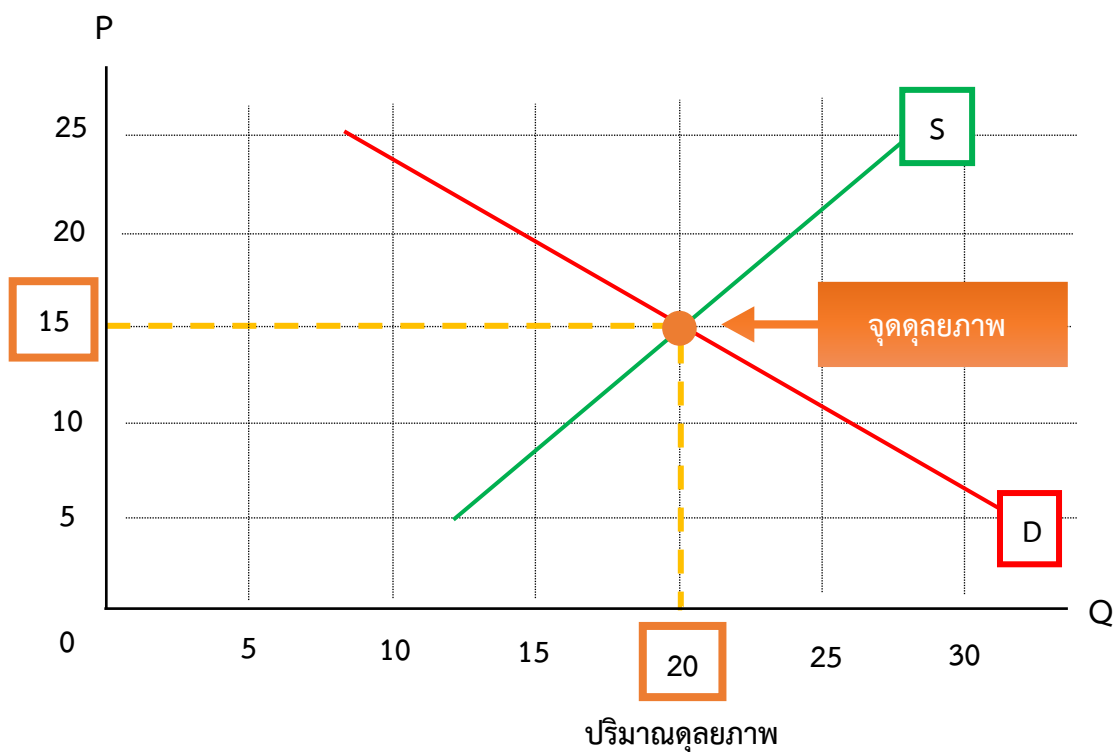
กลไกราคา	อุปสงค์ (Demand)	อุปทาน (Supply)
กฎ เมื่อปัจจัย อื่นคงที่	<p>กฎของอุปสงค์ (Law of Demand)</p> <p>$P \uparrow \text{ ----- } \rightarrow Q \downarrow$</p> <p>$P \downarrow \text{ ----- } \rightarrow Q \uparrow$</p> <p>P = Price = ราคาสินค้าและบริการ Q = Quantity = ปริมาณซื้อสินค้า</p> <p>เมื่อสินค้าราคาถูก อุปสงค์จะมาก และถ้าสินค้าราคาแพง อุปสงค์จะน้อย</p>	<p>กฎของอุปทาน (Law of Supply)</p> <p>$P \downarrow \text{ ----- } \rightarrow Q \downarrow$</p> <p>$P \uparrow \text{ ----- } \rightarrow Q \uparrow$</p> <p>P = Price = ราคาสินค้าและบริการ Q = Quantity = ปริมาณซื้อสินค้า</p> <p>เมื่อสินค้าราคาถูก อุปทานน้อย และถ้าสินค้าราคาแพง อุปทานจะมาก</p>
ลักษณะเส้น อุปสงค์- อุปทาน	<p>เส้นอุปสงค์จะลากจากซ้ายลงไปขวาเป็น ความสัมพันธ์ทางลบ</p> 	<p>เส้นอุปทานจะลากจากซ้ายขึ้นขวาเป็น ความสัมพันธ์ทางบวก</p>

 ราคาดุลยภาพ (Equilibrium price): ภาวะที่ปริมาณความต้องการซื้อ เท่ากับปริมาณความต้องการขาย ($D=S$) ดังตัวอย่างที่แสดงราคานม ดังนี้

ราคานม (บาท/ลิตร) [P]	ปริมาณนม [Q]		สถานะ	ดุลยภาพ	สินค้า	การปรับตัวของ ราคา
	Qd	Qs				
25	8	28	อุปทานส่วนเกิน	เหนือดุลยภาพ	ล้นตลาด	ลดลง
20	14	24	อุปทานส่วนเกิน	เหนือดุลยภาพ	ล้นตลาด	ลดลง
15	20	20	อุปสงค์ = อุปทาน	ดุลยภาพ	หมดพอดี	เท่าเดิม
10	26	16	อุปสงค์ส่วนเกิน	เหนือดุลยภาพ	ขาดตลาด	เพิ่มขึ้น
5	32	12	อุปสงค์ส่วนเกิน	เหนือดุลยภาพ	ขาดตลาด	เพิ่มขึ้น

แล้วก็เอาข้อมูลมาทำเป็นกราฟได้แบบนี้ไงล่ะ

ตลาดและการแทรกแซงตลาด

ตลาด (Market)

ตลาด : ที่ที่มีการซื้อขายกัน โดยต้องมีผู้ขาย ผู้ซื้อ และการแลกเปลี่ยน

 ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfectly Competitive Market) : มีผู้ซื้อและผู้ขายมาก การผูกขาดอำนาจในการซื้อ-ขายน้อย สินค้าเหมือนกันทุกประการ ราคาที่ทำการซื้อขายถูกกำหนดด้วยอุปสงค์และอุปทานอย่างแท้จริง สามารถค้าขายได้อย่างเสรี ปราศจากกฎเข้มงวดของรัฐบาล เช่น สินค้าเกษตรกรรม

****หมายเหตุ : ในทางเศรษฐศาสตร์ ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ถือเป็นตลาดในอุดมคติ ****

 ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition Market) : มีผู้ผลิต/ผู้ขายมากแต่ไม่มากเท่าตลาดสมบูรณ์ สามารถเข้า-ออกตลาดได้อย่างเสรี ผู้ขายบางรายมีอำนาจในการผูกขาด ผ่านการสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่น สูตรที่แตกต่าง หรือสร้างความภักดีต่อตราสินค้า เช่น สบู่ แชมพู

 ตลาดที่มีผู้ขายน้อยราย (Oligopoly Market) : มีผู้ขาย/ผู้ผลิตน้อย ทำให้มีอำนาจในมากในการกำหนดราคาตลาด มีการกีดกันการเข้าสู่ตลาดสูง มักเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น น้ำมัน ปูนซีเมนต์ ธนาคารพาณิชย์

 ตลาดผูกขาด (Pure Monopoly Market) : มีผู้ขายรายเดียว คือ ไม่มีสินค้าอื่นมาทดแทนได้ เช่น ไฟฟ้า ประปา รถไฟ ส่วนใหญ่จะเป็นของรัฐบาลเนื่องจากตลาดผูกขาดเป็นตลาดที่กำไรเกินปกติ หากเอกชนเป็นผู้ผลิต/ผู้ขายอาจเกิดผลกระทบต่อประชาชนหากรัฐบาลไม่เข้าควบคุมราคา

การแทรกแซงตลาดโดยรัฐ

 การประกันราคาขั้นต่ำ : รัฐบาลจะพยุงราคาสินค้า เพื่อช่วยเหลือผู้ผลิต มักเป็นสินค้าเกษตรโดยกำหนดราคาสูงกว่าดุลยภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาสินค้าล้นตลาด ซึ่งรัฐอาจจับผิดชอบโดยการรับซื้อในราคาประกันหรือให้เงินอุดหนุน เช่น การประกันราคาข้าว ราคายางพารา เป็นต้น

 การกำหนดราคาขั้นสูง (การกำหนดเพดานราคา) : เพื่อช่วยเหลือผู้บริโภค มักเป็นสินค้าจำเป็น โดยรัฐจะกำหนดราคาขั้นสูงให้ต่ำกว่าดุลยภาพ ทำให้เกิดปัญหาสินค้าขาดตลาด รัฐจึงต้องจัดสรรโควตาทำให้เกิดปัญหาตลาดมืด คือ การลักลอบซื้อขายในราคาที่สูงกว่าราคาขั้นสูง เพราะผู้บริโภคจำเป็นต้องใช้ เช่น การประกันราคาน้ำมันพืช เป็นต้น

เงิน

💰 **เงิน** หมายถึง สิ่งที่คนทั่วไปยอมรับให้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และเป็นสินทรัพย์ ที่มีสภาพคล่องสูงสุด

💰 **หน้าที่ของเงิน**

- เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
- มาตรฐานในการวัดมูลค่า
- เป็นเครื่องเก็บรักษามูลค่า
- ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

💰 **มูลค่าของเงิน** คือ อำนาจในการซื้อ เช่น ถ้า 1 หน่วยซื้อสินค้าได้มากขึ้น แปลว่าค่าเงินนั้นมากขึ้น

💰 **ปริมาณเงิน หรือ อุปทานเงิน** คือ เงินที่หมุนเวียนในมือประชาชน

🌱 ปริมาณเงินอย่างแคบ

$(M_1) =$ เหรียญกษาปณ์ + ธนบัตร + เงินฝากกระแสรายวัน

🌱 ปริมาณเงินอย่างกว้าง

$(M_2) = M_1 +$ เงินฝากประจำ + เงินฝากออมทรัพย์ (จัดเป็นปริมาณเงินที่มีดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน)

ความต้องการเงิน หรือ อุปสงค์เงิน (M^D) ขึ้นอยู่กับรายได้และพฤติกรรมการใช้เงิน ซึ่งความต้องการเงินนี้มาจาก 1. เพื่อจับจ่ายใช้สอย 2. เพื่อกรณีฉุกเฉินจำเป็น 3. เพื่อเก็งกำไร

💰 **วิวัฒนาการ**

Barter System
การแลกเปลี่ยน

เหรียญกษาปณ์

เงินฝากกระแสรายวัน

เงินที่เป็นสินค้า

ธนบัตร

เงินเฟ้อ Inflation

VS

เงินฝืด Deflation

เงินเฟ้อ: ภาวะที่ราคาสินค้าแพงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มูลค่าที่แท้จริงของเงินลดลง คือ **เงินเท่าเดิมซื้อของได้น้อยลง** โดยเงินเฟ้อแบ่งเป็น 2 ขนาดดังนี้

- **เงินเฟ้ออย่างอ่อน (Mild Inflation)** ระดับราคาของสินค้า/บริการ เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ ปีละ 1-5% ทำให้เศรษฐกิจถูกกระตุ้น เกิดการขยายตัว
- **เงินเฟ้ออย่างรุนแรง (Hyperinflation)** ระดับราคาเพิ่มอย่างรุนแรงควบคุมไม่ได้ ทำให้เศรษฐกิจอาจถูกทำลาย

เงินฝืด: ภาวะที่ราคาสินค้าถูกลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง คือ **เงินเท่าเดิมซื้อของได้มากขึ้น**

สาเหตุ

- อุปสงค์มีมากกว่าอุปทาน
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
- อุปทานลดลง ระดับสิ่งค้าจึงเพิ่มสูงขึ้น

สาเหตุ

- อุปสงค์มีน้อยกว่าอุปทาน
- ผู้ผลิตขาดแคลนเงินทุนการผลิต
- ปริมาณเงินในมือประชาชนมีน้อย

- **ผลกระทบ:** รัฐบาลได้เพิ่มขึ้นหากเก็บภาษีอัตราก้าวหน้า สำหรับประชาชนเงินเท่าเดิมซื้อของได้น้อยลง
- **ผู้ได้ประโยชน์:** คนซื้อสินค้า/บริการราคามากขึ้น ผู้ขายสินค้า - บริการ นักธุรกิจ ลูกหนี้
- **ผู้เสียประโยชน์:** ผู้มีรายได้ประจำ เช่น พนักงานบริษัท ข้าราชการ ได้เงินเท่าเดิมแต่มูลค่าของเงินลดลง
- **การแก้ไขปัญหา:** เพิ่มอัตราภาษี ลดปริมาณเงินในระบบ ลดอำนาจการผูกขาดสินค้า ออกกฎหมายคุมราคา

- **ผลกระทบ:** เกิดปัญหาว่างงาน เนื่องจากผู้ผลิตขาดแคลนเงินทุนในการผลิตทำให้เกิดการเลิกจ้าง
- **ผู้ได้ประโยชน์:** ผู้ที่มีรายได้ประจำ และเจ้าหนี้ เนื่องจากได้เงินเท่าเดิมแต่มูลค่าของเงินเพิ่มขึ้น
- **ผู้เสียประโยชน์:** ผู้ขายสินค้าและบริการ เนื่องจากความต้องการซื้อน้อยลงคนต้องการถือเงินมากขึ้นใช้จ่ายน้อยลง
- **การแก้ไขปัญหา:** ลดอัตราภาษี เพิ่มปริมาณเงินในระบบ

สถานการณ์เงินเฟ้อกับ COVID-19

สหรัฐฯ เผชิญอัตราเงินเฟ้อสูงสุดในรอบ 13 ปี

ไทยรัฐออนไลน์ (2564)

หลังปัญหา COVID-19 และมาตรการล็อกดาวน์ในสหรัฐฯ คลายลง อัตราตราเงินเฟ้อได้เพิ่มสูงขึ้นจากปัญหาการจ้างงาน (ไม่มีลูกจ้างในการผลิต) ที่มาจำกัด ความต้องการขาย (demand) ให้น้อยลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการซื้อ (supply) ที่เพิ่มสูงขึ้น

สถานการณ์เงินฝืดกับ COVID-19

ไทยเข้าสู่โหมดภาวะเงินฝืด หลังเงินเฟ้อติดลบต่อเนื่อง 3 เดือน

Bangkok Post (2563)

จากสถานการณ์ COVID-19 ที่ทำให้นักท่องเที่ยวหายไปเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์ในภาคการผลิตและบริการจนเกิดภาวะเงินฝืดเนื่องจากอุปทานมีมากกว่า และราคาน้ำมันที่ปรับลดลงต่อเนื่อง บวกกับมาตรการล็อกดาวน์ที่ดำเนินอยู่ทำให้การใช้จ่ายนั้นลดลง

ธนาคารกลาง หรือธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) : ตั้งอยู่ที่วังบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยมี เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ เป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยลำดับที่ 21 เริ่มดำรงตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารฯ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2563 จนถึงปัจจุบัน (2564) ซึ่งเป็นช่วงระหว่างการเกิดวิกฤตโควิด 19

ธนาคารแห่งประเทศไทย มีหน้าที่ รักษาเสถียรภาพทางการเงิน และเศรษฐกิจของประเทศ

- **ออกธนบัตร** ควบคุมสถาบันการเงิน รักษาทุนสำรองระหว่างประเทศ และเป็นนายของธนาคารพาณิชย์
- **กำหนดนโยบายการเงิน** คือ
 - การซื้อขายหลักทรัพย์ ถ้าหากต้องการลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจก็จะขายหลักทรัพย์ และถ้าหากต้องการเพิ่มก็จะซื้อหลักทรัพย์คืน
 - อัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน ทั้งดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้
 - อัตราเงินสดสำรองกฎหมาย เกี่ยวข้องกับการสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ เช่น
 - เมื่อธนาคารกลางเพิ่มอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย จะส่งผลให้เงินสดสำรองส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ลดลง ธนาคารพาณิชย์สามารถขยายสินเชื่อได้ลดลง ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจจะลดลง
 - อัตรารับช่วงซื้อลด **ตั๋วเงิน** ดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารกลางเก็บล่วงหน้าจากธนาคารพาณิชย์ เช่น ถ้าธนาคารกลางลดอัตรารับช่วงซื้อลด ธนาคารพาณิชย์จะกู้ยืมมากขึ้น ดังนั้น เงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มขึ้น ธนาคารพาณิชย์ก็จะสามารถขยายสินเชื่อได้เพิ่มขึ้น ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจจะเพิ่มขึ้น

นโยบายการเงิน

 นโยบายการเงิน : ออกโดยธนาคารกลาง เป็นนโยบายเปลี่ยนแปลงเงินในระบบให้เหมาะสม เพื่อรักษาเสถียรภาพของระดับสินค้าและบริการ มี 2 ชนิด คือ

1. นโยบายการเงินแบบเข้มงวด ทำให้ปริมาณเงินในระบบลดลง จึงใช้ในช่วงเงินเฟ้อ
2. นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย ทำให้ปริมาณเงินในระบบเพิ่มขึ้น จึงใช้ในช่วงเงินฝืด

นโยบายการเงิน	แบบเข้มงวด	แบบผ่อนคลาย
การซื้อขายหลักทรัพย์	ขาย	ซื้อคืน
อัตราเงินสดสำรอง	เพิ่ม	ลด
อัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน	เพิ่ม	ลด
อัตรารับช่วงซื้อลด	เพิ่ม	ลด

เศรษฐกิจไทย

ยุคที่ 1 เสือตัวที่ 5 ของเอเชีย

จากนโยบายเปลี่ยนสนาามรบเป็นการค้า ประกาศโดยนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ณ วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ.2531 ที่มีจุดประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงสนาามรบของอินโดจีนให้กลายเป็นสนาามการค้าที่ ทำกำไร นโยบายดังกล่าวนี้ช่วยคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งภายในประเทศกัมพูชาสร้างเสริมโอกาสในการทำธุรกิจร่วมกันกับประเทศในกลุ่มอินโดจีน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน และส่งผลให้เศรษฐกิจไทยเติบโตขึ้นในเวลาต่อมา จนมีการขนานนามว่า “ประเทศไทยกำลังเป็นเสือตัวที่ 5 ของเอเชีย”

ยุคที่ 2 วิฤตต้มยำกุ้ง

เศรษฐกิจไทยเติบโตขึ้นส่งผลให้เกิดการดำเนินนโยบายเสรีทางการเงินเพื่อสร้างการดึงดูดให้นักลงทุน ต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยส่งผลให้ประเทศไทยมีการ “เปิดเสรีทางการเงิน” โดยตรึงอัตราแลกเปลี่ยนไว้ ที่เดิมพร้อมกับใช้นโยบายดอกเบี้ยดูแลเศรษฐกิจ ทำให้สามารถจำแนกผลที่ตามมา คือ

1. การเปิดเสรีการเงินท่ามกลางดอกเบี้ยต่างประเทศที่ถูกกว่าในประเทศ ทั้งยังเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น จึงเกิดการกู้ยืมเงินต่างประเทศจำนวนมากมาลงทุนในประเทศ โดยเฉพาะโครงการอสังหาริมทรัพย์ ฟองสบู่จึงค่อยๆ ก่อตัวขึ้น

2. การเปิดเสรีการเงินท่ามกลางดอกเบี้ยต่างประเทศที่ถูกกว่าในประเทศ ทั้งยังเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น จึงเกิดการกู้ยืมเงินต่างประเทศจำนวนมากมาลงทุนในประเทศ โดยเฉพาะโครงการอสังหาริมทรัพย์ ฟองสบู่จึงค่อยๆ ก่อตัวขึ้น

ฟองสบู่ทางเศรษฐกิจ คืออะไร ? คำตอบคือ อุปทานหรือความต้องการที่ถูกเสริมเติมแต่งขึ้นให้มากกว่าพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของตลาด เมื่อเกิดอุปทานมาก อุปสงค์จึงมากตามแต่เมื่ออุปสงค์มากจนล้น สุดท้ายอุปทานก็สลายตัวลง

3. จากการเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้สถาบันการเงินหย่อนยานการให้สินเชื่อในการลงทุนโครงการอสังหาริมทรัพย์ซึ่งหลายโครงการไม่มีศักยภาพ แต่ได้รับเงินทุน อีกทั้งยังมีปัญหาการทุจริตภายในทำให้สถาบันการเงินเริ่มเกิดปัญหา

4. เมื่อความเปราะบางทางเศรษฐกิจถูกเปิดเผยออกมา เงินทุนที่เคยไหลเข้าเริ่มไหลออก ประกอบกับการที่ประเทศยังใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ จึงตกเป็นเป้าโจมตีค่าเงิน จนสุดท้ายธนาคารแห่งประเทศไทยมีการประกาศลอยตัวเงินบาท ทำให้ภาคธุรกิจที่กู้หนี้ยืมสินต่างประเทศมีภาระหนี้เพิ่มแบบเท่าตัวนำไปสู่ “วิกฤตเศรษฐกิจครั้งร้ายแรง” ที่เรียกว่า “วิกฤตต้มยำกุ้ง” หรือ “วิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย พ.ศ. 2540” นั่นเอง

ยุคที่ 3 การฟื้นฟูประเทศผ่านกองทุนการเงินระหว่างประเทศ IMF

ประเทศไทยเคยได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินฯ ภายใต้โครงการเงินกู้ Stand-by เป็นครั้งที่ 5 เมื่อเดือนสิงหาคม 2540 จำนวน 2,900 ล้าน SDR เพื่อใช้ในการฟื้นฟูประเทศหลังเกิดวิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย พ.ศ. 2540 หรือวิกฤตต้มยำกุ้ง

ยุคที่ 4 การฟื้นฟูความเชื่อมั่น

เป็นช่วงที่ประเทศไทยมีการดำเนินนโยบายทางการเงินการคลังอย่างระมัดระวัง เช่น การเน้นรักษาเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน เป็นต้น ในช่วงนี้ประเทศไทยมีการว่างงานที่สูง มีคนจนมากขึ้น

ยุคที่ 5 ยุคเริ่มต้นใหม่

เป็นช่วงที่ประเทศไทยมีสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเข้าสู่สภาวะปกติ นโยบายการคลังเข้าสู่ภาวะปกติ เกิดความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การเปิดเสรีทางการค้าในรูปแบบการค้าทวิภาคี เป็นต้น

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

👛 องค์กรการเงินระหว่างประเทศ

ธนาคารโลก (World Bank : IBRD) :

ให้ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) :

ดูแลเสถียรภาพของระบบการเงินระหว่างประเทศ

ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) : ให้สินเชื่อเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจแก่ประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย

องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) : จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความร่วมมือต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของทวีปยุโรป

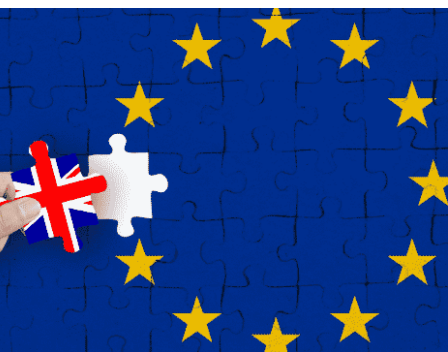

👛 ระดับความร่วมมือระหว่างประเทศ

- เขตการค้าเสรี(Free Trade Area): ยกเลิกภาษีและมาตรการกีดกันการค้าแก่กัน เช่น เขตการค้าเสรีอาเซียน
- สหภาพศุลกากร (Customs Union): ยกเลิกภาษีศุลกากรแก่กัน ส่วนประเทศนอกกลุ่มจะเก็บอัตราเดียวกัน เช่น สหภาพศุลกากรระหว่างตุรกีและสหภาพยุโรป, สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN)
- ตลาดร่วม (Common Market): เคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างประเทศสมาชิกได้เสรี เช่น ตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง (Southern Common Market) หรือ MERCOSUR (เมอร์โกซัวร์)
- สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union): ใช้นโยบายเศรษฐกิจร่วมกัน และเงินตราสกุลเดียวกัน เช่น สหภาพยุโรป EU
- องค์กรเหนือชาติ (Political Union): ประสานนโยบายเศรษฐกิจและการเมือง ในปัจจุบันยังไม่มีเกิดขึ้นในโลก

ระดับการร่วมมือทางเศรษฐกิจ	องค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	
ตลาดร่วม (Common Market)		ประชาคมแอฟริกาตะวันออก (Eastern Africa Community: EAC) เป็นตลาดร่วมประชาคมแอฟริกาตะวันออก
สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union)		สหภาพยุโรป (EU) ใช้เงินตราสกุลเดียวกัน คือ ยูโร ปัจจุบันเป็นหนึ่งในมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก
สหภาพศุลกากร (Customs Union)		สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เพื่อร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิก และช่วยเหลือประเทศสมาชิกในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมไปถึง สันติภาพและความมั่นคง โดยจะมีการประชุม ASEAN Summit *มีประเทศไทยเป็นสมาชิก*
เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)		เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เริ่มจากความคิดของอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีท่านที่ 18 ของไทย โดยมีบทบาทในการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและยกเลิกข้อจำกัดทางการค้า *มีประเทศไทยเป็นสมาชิก*
เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)		ข้อตกลงการค้าเสรี อเมริกาเหนือ (NAFTA) ยกเลิกภาษีศุลกากร ขจัดอุปสรรคทางการค้า เม็กซิโกผลิตสินค้าคล้ายไทย แต่เม็กซิโกได้รับสิทธิพิเศษ และอยู่ใกล้USAมากกว่าทำให้ไทยถูกกีดกัน

ความรู้เพิ่มเติม ในอดีตสหราชอาณาจักรออกจากสหภาพยุโรป (EU) เมื่อเวลา 23.00 น. ของวันที่ 31 ม.ค. 2020 ตามเวลาท้องถิ่น หลังจากเป็นสมาชิกนานกว่า 47 ปี โดยกระบวนการ Brexit หรือการออกจากสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) ถูกคาดว่าจะทำให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรสั่นคลอน เนื่องจากเมื่อออกจาก EU แล้วกำแพงภาษีของ EU จะส่งผลต่อเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรโดยตรง

สงครามการค้าระหว่างจีน-สหรัฐฯ

เหตุการณ์สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯกับจีนเป็นการตอบโต้และการกีดกันทางการค้าของสองประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและระบบการค้าโลกโดยรวมได้รับผลกระทบโดยเริ่มต้นหลังจากที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ของสหรัฐฯ สั่งตรวจสอบนโยบายทางการค้าของจีน เมื่อเดือนสิงหาคม 2560 เนื่องจากสหรัฐฯมองว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งสามารถลำดับเหตุการณ์ได้ดังนี้

ระยะที่ 1 : สหรัฐฯเก็บภาษี

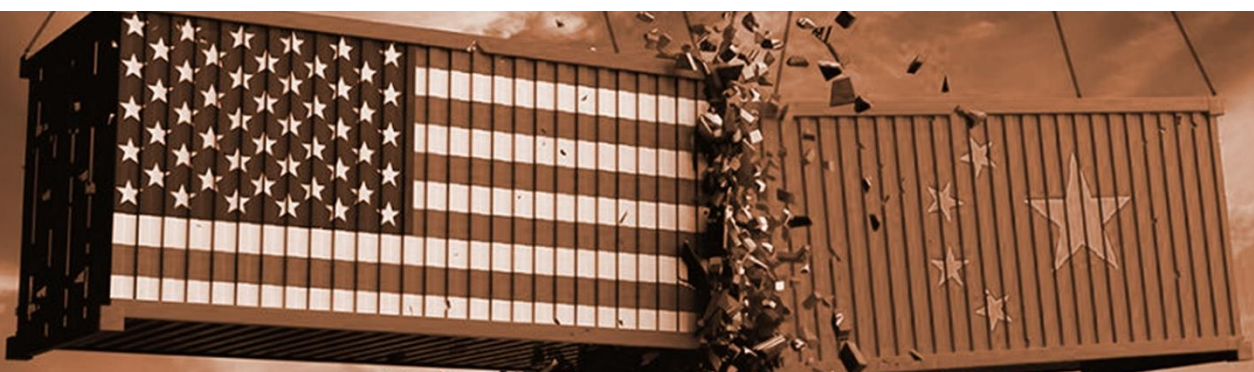
สหรัฐฯได้เพิ่มภาษีร้อยละ 25 กับสินค้านำเข้าจากจีน 818 รายการ เป็นมูลค่ารวมกว่า 3.4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีสินค้าสำคัญ ได้แก่ ชิ้นส่วนอากาศยาน เครื่องจักรและชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นต้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม 2561 อย่างไรก็ตามจีนสามารถขอยกเว้นได้เป็นรายสินค้า

ระยะที่ 1 : การตอบโต้จากฝ่ายจีน

จีนได้ตอบโต้สหรัฐฯ โดยการเพิ่มภาษีสินค้านำเข้าจากสหรัฐอเมริกาจำนวน 545 รายการ ซึ่งรวมเป็นมูลค่ากว่า 3.4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีสินค้าสำคัญ ได้แก่ ถั่วเหลือง ธัญพืช อาหารทะเล เนื้อวัว เนื้อหมู รถ ออฟโรด เป็นต้น ซึ่งเป็นสินค้าที่สหรัฐฯผลิตและส่งออกมาจีนเป็นส่วนใหญ่ และเป็นสินค้าที่ส่วนใหญ่ผลิตในรัฐที่อยู่ทางตะวันตกตอนกลางของประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่สนับสนุนประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ เพื่อเป็นการตอบโต้ เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม 2561 เช่นกัน แต่ทางจีนยังไม่มีข้อยกเว้นสินค้าอย่างเป็นทางการ

ระยะที่ 2 : สหรัฐฯเก็บภาษี

สหรัฐอเมริกาได้เพิ่มภาษีร้อยละ 25 สินค้านำเข้าจากจีน 284 รายการ รวมเป็นมูลค่ามากกว่า 1.6 หมื่น ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งไปทางสินค้าเกี่ยวกับเหล็กโครงสร้าง อุปกรณ์และสารกึ่งตัวนำพลาสติกมอเตอร์ ไฟฟ้า ฯลฯ อย่างไรก็ตามยังคงต้องผ่านกระบวนการลงมติจากสาธารณชนและยังไม่มีผลบังคับใช้แน่นอน

ระยะที่ 2 : การตอบโต้จากฝ่ายจีน

จีนได้ตอบโต้ครั้งที่สองโดยการเพิ่มภาษีร้อยละ 25 สินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ 116 รายการ เป็นมูลค่าประมาณ 1.6 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าพลังงาน อาทิ ถ่านหิน น้ำมันดิบ และอุปกรณ์การแพทย์คาดว่าจะมีผลใช้ทันทีหลังจากสหรัฐฯ บังคับใช้ภาษีกับสินค้าจีน 284 รายการ

สถานการณ์ปัจจุบัน

จากรายงานของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme) ความเสียหายจากการปรับขึ้นภาษีฝ่ายเดียวระหว่างสหรัฐฯและจีนนั้น จะยังคงส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อีกทั้งนโยบายทางการค้าที่เข้มงวดในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ยังสร้างความเสียหายให้แผ่ขยายในวงกว้างมากขึ้น เนื่องจากประเทศผู้ผลิตจำกัดการส่งออก ขณะที่ปัญหาด้านอุปทานนั้นเกิดขึ้นจากการที่ต้นทุนการขนส่งสินค้าทั่วโลกทะยานขึ้น ส่งผลให้ดัชนีราคาผู้บริโภคปรับตัวขึ้นตามไปด้วย และยังสร้างความกังวลต่อตลาดทั่วโลกซึ่งเผชิญกับภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้นมากกว่าเดิม

อย่าสับสนกับสถานการณ์ช่องแคบไต้หวัน

สถานการณ์ความตึงเครียดในพื้นที่ของช่องแคบไต้หวันระหว่างจีน ไต้หวัน และสหรัฐฯ ที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงกลางเดือนตุลาคมที่ผ่านมา สาเหตุในการเกิดความตึงเครียดเกิดจากนโยบายจีนเดียวของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มองว่าไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีนแผ่นดินใหญ่ ทำให้ในช่วงต้นสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการส่งอากาศยานทางทหารบินเข้ามาในพื้นที่น่านฟ้าของไต้หวัน ทำให้ฝ่ายไต้หวันมองว่าการกระทำของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นการกระทำที่ถือเป็นการคุกคาม ซึ่งในจุดนี้ไม่มีสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สงครามการค้าระหว่างจีน - สหรัฐฯ

ผลกระทบต่อประเทศไทย

จากนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาของจีนในปี ค.ศ. 2035 ที่มีความมุ่งหมายในการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยภายใต้ระบอบสังคมนิยมและวัฒนธรรมอันงดงามเน้นการพัฒนาในประเทศและการบูรณาการระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศไทย เช่น โครงการ One Belt One Road (OBOR) อันเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงเส้นทางการค้าในภูมิภาคเอเชียและยุโรป เป็นต้น ส่งผลต่อนโยบายของประเทศไทยทำให้ประเทศไทยต้องมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้นโดยเน้นจุดยืนในระดับภูมิภาคอาเซียนและทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาเรื่องนโยบายการต่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น

ระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจ คือ ความสัมพันธ์ของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติของสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ระบบการเมือง

≠

ระบบเศรษฐกิจ

แม้ว่าระบบเศรษฐกิจจะมีชื่อเรียกและหลักการวิธีคิดที่สอดคล้องกับการเมือง แต่แต่ละประเทศแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกประเทศจะใช้ระบบเศรษฐกิจกับระบบการเมืองเหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่น ประเทศจีนที่มีการปกครองในระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ แต่ก็มีการใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม

โดยระบบเศรษฐกิจแบ่งเป็น 3 แบบ คือ

- 1.ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (เสรีนิยม) :** เอกชนเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีเสรีภาพในการผลิต ใช้กลไกราคาการแข่งขันสูงเพราะมีกำไรจูงใจ ประชาชนมีเสรีภาพในการเลือก **รัฐไม่แทรกแซงหรือแทรกแซงน้อย** การกระจายรายได้ไม่ยุติธรรม ธุรกิจเล็กเสียเปรียบ โดยประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ อเมริกา, ญี่ปุ่น
- 2.ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (วางแผนจากส่วนกลาง) :** **รัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต** และดำเนินกิจกรรมด้วยกลไกรัฐบาล **เอกชนไม่มีเสรีภาพ** ในการเลือกทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สินค้าไม่พอและ ไม่พัฒนา โดยประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ เกาหลีเหนือ, ลาว, เวียดนาม
- 3.ระบบเศรษฐกิจแบบผสม :** ระบบเศรษฐกิจแบบผสม หมายถึง ระบบที่มีการนำข้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและสังคมนิยมมาผสมกัน **รัฐจะควบคุมบางกรณีเท่านั้น** เช่น กิจการสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นต่อประชาชน โดยประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ ไทย และฟิลิปปินส์

🔑 ลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจ

ลักษณะสำคัญ	ทุนนิยม	สังคมนิยม	ผสม
กรรมสิทธิ์	เอกชน	รัฐ	เอกชน + รัฐ
เสรีภาพ	✓	✗	✓
แรงจูงใจ	✓	✗	✓
ปัจจัยการกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	กลไกราคา	การวางแผนจากส่วนกลาง	รัฐแทรกแซงกลไกราคา
การแข่งขัน	การแข่งขันสูง	การแข่งขันต่ำ	การแข่งขันค่อนข้างสูง

การพัฒนาเศรษฐกิจและเศรษฐกิจ

ภาพแสดงความแตกต่างระหว่าง GDP - GNP

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ : GDP (Gross Domestic Product)

เป็นมูลค่ารวมทั้งหมดของสินค้า/บริการใน**ขั้นสุดท้ายที่ผลิตในประเทศ**เท่านั้น โดย GDP จะนับรวมมูลค่าในประเทศทั้งหมดแม้จะเป็นคนต่างชาติมาลงทุนก็ตาม

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ : GNP (Gross National Product)

มูลค่ารวมทั้งหมดสินค้าและบริการ**ขั้นสุดท้ายที่ผลิตจากทรัพยากรของประเทศ** โดยจะอยู่ภายในประเทศหรือต่างประเทศก็ได้ เช่น คนไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศจะถูกนับอยู่ใน GNP

รายได้ประชาชาติ : NI (National Income)

คือ GNP หักด้วยภาษีเงิน่ออมและค่าเสื่อมราคา

สมการการคำนวณ GDP ทางด้านรายจ่าย

$$GDP = C + I + G + (X - M)$$

C = รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือน

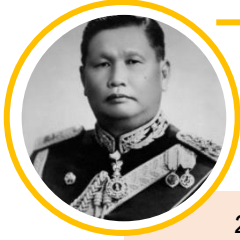
I = รายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาคเอกชนในปัจจุบันการผลิต

G = รายจ่ายของรัฐบาลเพื่อการบริโภค (งบประจำ) และรายจ่ายเพื่อการลงทุน ****ไม่รวมรายจ่ายประเภทโอนเงินให้ประชาชนโดยตรง****

X-M = มูลค่าการส่งออกสินค้า/บริการ หักด้วยมูลค่านำเข้าสินค้า

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกเริ่มประกาศใช้ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504

แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้เป็นแผนพัฒนาฉบับเดียวของประเทศที่เป็นแผน 6 ปี จาก พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2509 โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง โดยในระยะที่หนึ่ง (2504-2506) อยู่ในรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และระยะที่ 2 (2507-2509) จอมพลถนอม กิตติขจร

สาระสำคัญของฉบับแรก คือ เพิ่มความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มผลผลิตและรายได้และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ทางเศรษฐกิจ การศึกษาและสาธารณสุข

2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510 - 2514)

ฉบับที่ 2 อยู่ในรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นฉบับที่เน้นขยายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่อจากฉบับแรก มุ่งเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคต่าง ๆ

3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515 - 2519)

ฉบับที่ 3 อยู่ในรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นฉบับที่เน้นการพัฒนาสังคมมากขึ้น ทั้งการศึกษา การอนามัยและการปรับปรุงสาธารณสุข

4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524)

ฉบับที่ 4 อยู่ในการบริหารของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ต่อด้วย เกรียงศักดิ์ ชนะนันท์ และพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ฉบับนี้เน้นฟื้นฟูเศรษฐกิจ พัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก มีการลดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มประชากร

5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

ฉบับที่ 5 อยู่ในการบริหารของรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เน้นการพัฒนาชนบท แก้ไขปัญหาความยากจน โดยขยายบริการพื้นฐานของรัฐไปสู่ชนบทให้มากขึ้น พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

6 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

ฉบับที่ 6 อยู่ในการบริหารของรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ต่อด้วยพลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ เน้นรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ปรับปรุงระบบการผลิต ยกระดับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

ฉบับที่ 7 อยู่ในการบริหารของรัฐบาลพลตรีนายอานันท์ ปันยารชุน ต่อด้วยพลเอกสุจินดา คราประยูร, ชวน หลีกภัย และนายบรรหาร ศิลปอาชา เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน มีการกระจายรายได้ พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ลดมลพิษทางน้ำ

8 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

ฉบับที่ 8 อยู่ในการบริหารของรัฐบาล พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ต่อด้วยนายชวน หลีกภัย และคาบเกี่ยวกับพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร การมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่งคั่งในด้านรายได้ทำให้คนไทยและสังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น

9 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ฉบับที่ 9 อยู่ในการบริหารของรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง

10 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

ฉบับที่ 10 อยู่ในการบริหารของรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ต่อด้วยนายสมัคร สุนทรเวช, สมชาย วงศ์สวัสดิ์ และอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เน้นสร้างชุมชนเข้มแข็ง กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศให้มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

11 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

ฉบับที่ 11 อยู่ในรัฐบาลของยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ต่อด้วยประยุทธ์ จันทร์โอชา เน้นการพัฒนาให้เกิด “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

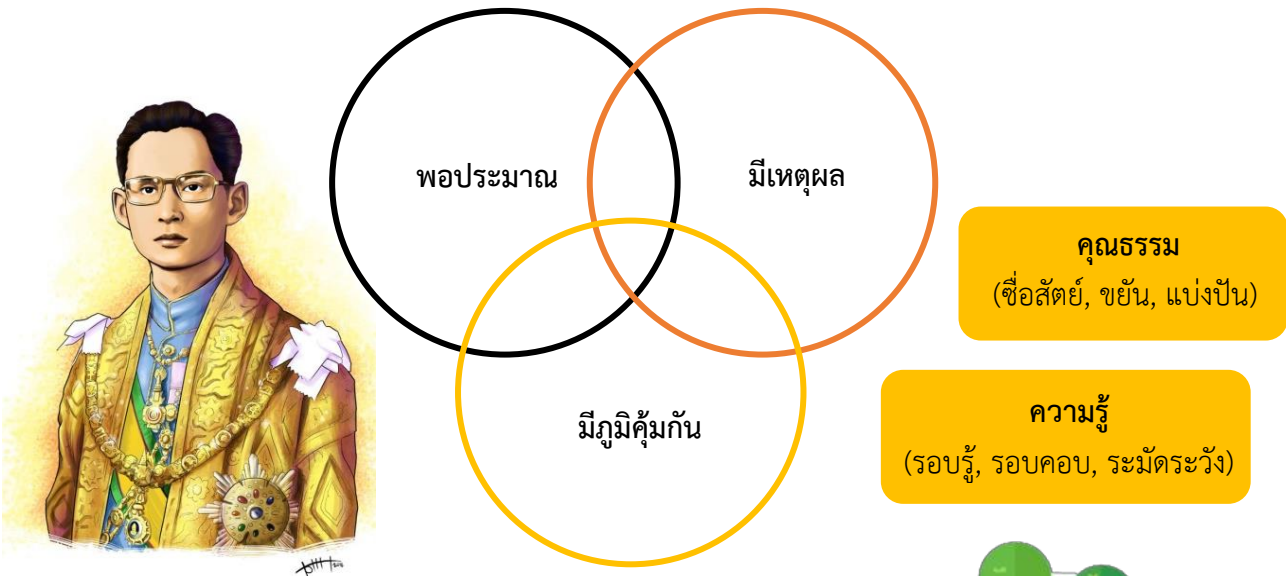
12 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

ฉบับที่ 1 อยู่ในรัฐบาลของประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสามารถยืดหยุ่นได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

****แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)**** ในปัจจุบันได้มีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และโดยมีการมุ่งเน้นการผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน

เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง : เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรง ชี้นำชาวไทย ทรงนำทฤษฎีใหม่ไปทดลองครั้งแรกที่วัดมิ่งมงคลชัยพัฒนา อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.สระบุรี ความหมายความสามารถของรัฐ ชุมชน ในการผลิตสินค้าและบริการโดยพึ่งตนเอง

เกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นตอนที่หนึ่ง : ฐานการผลิตความพอเพียง จัดสรรที่อยู่อาศัย + ที่ทำกินเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ขุดสระน้ำ 30% ปลูกข้าว 30% ทำไร่ทำสวน 30% และที่อยู่อาศัย พืชผักสวนครัว 10% ขั้นตอนที่สอง: รวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์ ขั้นตอนที่สาม: ดำเนินธุรกิจชุมชนยึดหลักทางสายกลาง พอดี พออยู่ไม่พุ่มเฟิวย ไมโลภ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น มุ่งให้บุคคลประกอบอาชีพได้อย่าง ยั่งยืน ใช้เงินที่ได้มาอย่างพอเพียง คุณลักษณะ

สหกรณ์

สหกรณ์: การรวมกลุ่มของคนที่มีเป้าหมายเดียวกัน โดยเป็นเจ้าของร่วมกัน และใช้หลักสหกรณ์ ควบคุม โดยพึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเอง **กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (บิดาสหกรณ์ไทย)** ได้เลือกสหกรณ์รถไฟโพเชนในเยอรมนีมาปรับใช้ในไทย เพื่ออุปถัมภ์คนจน **สหกรณ์แห่งแรกที่ตั้ง** คือ **สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้** จ.พิษณุโลก หลักการสหกรณ์ : ควบคุมด้วยหลักการประชาธิปไตย หนึ่งคนหนึ่งเสียง สมาชิกมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ปกครองตนเองและเป็นอิสระ ให้การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ การร่วมมือกัน ระหว่างสหกรณ์การเอื้ออาทรต่อชุมชน และปันผลประโยชน์ให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (บิดาสหกรณ์ไทย)

ประเภทสหกรณ์ในประเทศไทย

ประเภทสหกรณ์ในประเทศไทยที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่

- สหกรณ์การเกษตร** เป็นสหกรณ์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกผู้มีอาชีพเกษตรกรรมร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่น **สหกรณ์การเกษตรเมืองเพชรบุรี จำกัด จ.เพชรบุรี** เป็นต้น
- สหกรณ์บริการ** เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ ต้องมีประชากรไม่น้อยกว่า 10 คนมีอาชีพแบบเดียวกันและเดือดร้อนเรื่องเดียวกัน โดยยึดหลักประหยัดการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพ เช่น **สหกรณ์บริการคนตาบอดแห่งประเทศไทย จำกัด** เป็นต้น
- สหกรณ์ประมง** เป็นสหกรณ์จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมงเพื่อแก้ไขปัญหา – อุปสรรคในการทำอาชีพ เช่น **สหกรณ์ประมงแม่กลอง มีการปล่อยสินเชื่อกับเพื่อช่วยเหลือ** เป็นต้น
- สหกรณ์ออมทรัพย์** เป็นสถาบันการเงิน ที่มีสมาชิกเป็นกลุ่มคนอาชีพเดียวกัน หรืออาศัยในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการออม ให้การกู้ยืม เช่น **สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสมุทรปราการ จำกัด** เป็นต้น
- สหกรณ์นิคม** เป็นสหกรณ์การเกษตรรูปแบบหนึ่ง มีการจัดสรรที่ดินทำกิน จัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกคู่ไปกับการจัดหาสินเชื่อที่จำเป็นต่อการส่งเสริมอาชีพ เช่น **สหกรณ์นิคมคลองสวนหมาก จำกัด** เป็นต้น มีการเปิดรับซื้อสินค้าช่วยเหลือ
- สหกรณ์ร้านค้า** เป็นสหกรณ์ที่มีผู้บริโภคร่วมจัดตั้งเพื่อจัดหาสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป มีสภาพเป็นนิติบุคคล สมาชิกทุกคนที่ถือหุ้นเป็นเจ้าของ เช่น **ร้านสหกรณ์กรุงเทพ** เป็นต้น
- สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน** เป็นสหกรณ์ที่ตั้งมาส่งเสริมการออม มีลักษณะสำคัญ คือ สมาชิกมีอาชีพหลากหลายแต่อาศัยในชุมชนเดียวกัน มีการส่งเสริมการออมและการให้กู้ โดยมีจุดมุ่งหมายในการขยายธุรกิจตามความต้องการสมาชิก เช่น **สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนพิพัฒน์สัมพันธ์ จำกัด** เป็นต้น

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต

รุจิรา เหล่าภักดี
ธนาคาร ทวีปัญญาอนุกุล

สังคมวิทยา

สังคมวิทยาเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์
ในสังคมอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบโดย “**อ็อกส์ต กองต์**”
เป็นผู้บัญญัติศาสตร์นี้ว่า “สังคมวิทยา” จึงได้รับการยกย่องว่าเป็น
บิดาแห่งวิชาสังคมวิทยา”

สังคมวิทยาประกอบด้วย 2 เรื่องหลัก ๆ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม
เช่น โครงสร้างทางสังคม บรรทัดฐาน
การจัดระเบียบทางสังคม
2. วัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา
เช่น วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น วิถีชีวิต
และภูมิปัญญาต่าง ๆ ของบรรพบุรุษ
รวมไปถึงพัฒนาการของมนุษย์

อ็อกส์ต กองต์

บิดาแห่งวิชาสังคมวิทยา

สัตว์สังคม (Social Animal)

สัตว์สังคม คือ สัตว์ที่ดำรงชีวิตหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
สัตว์และสังคม ปฏิสัมพันธ์คือการมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระหว่างสมาชิกในสังคมหรือในกลุ่ม
นอกจากนั้นยังมีหน้าที่หรือตำแหน่งของสมาชิกอย่างชัดเจน โดยสัตว์สังคมสามารถดำรงชีวิตโดยอาศัยการ
พึ่งพาซึ่งกันและกันหรืออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น หมาป่าอยู่ร่วมกันเป็นฝูง และ ช้างที่อยู่ร่วมกันเป็นโขลง

- สัตว์โลกจะใช้สัญชาตญาณในการดำรงชีวิตแต่มนุษย์จะใช้ประสบการณ์และการเรียนรู้
- มนุษย์ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยมี “ภาษาหรือสัญลักษณ์เป็นสื่อกลาง”
- มนุษย์เท่านั้นที่จะสามารถสร้างวัฒนธรรมได้ เนื่องจากสัตว์น่าจะมีสัญลักษณ์เช่นกันแต่สัตว์ไม่มี
วัฒนธรรม
- มนุษย์มีความรู้สึกและความต้องการที่ไม่จำกัดเวลา สถานที่ หรือฤดูกาล แต่สัตว์นั้นมีความรู้สึกและ
ความต้องการที่จำกัด
- มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวที่สามารถสร้างระบบสังคมที่มีวัฒนธรรม แต่สัตว์ไม่สามารถสร้างระบบ
สังคมที่มีวัฒนธรรมได้

“ทั้งมนุษย์และสัตว์ต่างก็มีการเรียนรู้แต่การรู้ของสัตว์นั้นทำให้เกิดสัญชาตญาณในขณะที่การเรียนรู้ของมนุษย์ก่อให้เกิดวัฒนธรรม”

อริสโตเติลเป็นบุคคลที่อธิบายว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” เนื่องจากมนุษย์อาศัยร่วมกันเป็นกลุ่มและพัฒนาเป็นสังคมโดยพึ่งพาอาศัยกันเพื่อความอยู่รอดอย่างไรก็ตามสัตว์โลกหลายชนิดก็อาศัยร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่นกัน จึงกำหนดเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มดังนี้

มนุษย์จำเป็นต้องอาศัยร่วมกันเพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่

1. **ด้านชีวภาพ** คือ ความต้องการปัจจัย 4 ได้แก่ น้ำและอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เพื่อความอยู่รอด
2. **ด้านกายภาพ** คือ ความต้องการเครื่องมือและเครื่องใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภค และการดำรงชีวิต
3. **ด้านสังคม** คือ การสร้างความสัมพันธ์ทั้งการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน
4. **ด้านจิตใจ** คือ เป็นความรัก อารมณ์ ความอบอุ่น เป็นต้น

“ทั้งมนุษย์และสัตว์ต่างก็มีการเรียนรู้ แต่การเรียนรู้ของสัตว์ก่อให้เกิดสัญชาตญาณ ขณะที่การเรียนรู้ของมนุษย์ก่อให้เกิดวัฒนธรรม”

วัฒนธรรม

ศัพท์ “วัฒนธรรม” บัญญัติโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์
ความหมาย

วัฒนธรรมหมายถึง แบบแผนหรือการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมซึ่งผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม จากรุ่นหนึ่งมายังอีกรุ่นหนึ่ง โดยวัฒนธรรมจะเป็นที่สิ่งดีงามหรือไม่ดีก็ได้

ลักษณะเด่นของวัฒนธรรม

- วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเท่านั้น
- วัฒนธรรมนั้นเกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์
- วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมโดยผ่านกระบวนการการขัดเกลาทางสังคม หรือสังคมประกิต (Socialization)
- วัฒนธรรมสามารถเปลี่ยนแปลง สูญหาย และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้

ความสำคัญของวัฒนธรรม

- วัฒนธรรมทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์
- วัฒนธรรมสามารถแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของสังคมได้
- วัฒนธรรมเป็นกรอบความประพฤติของสังคมเพื่อความสันติสุข
- วัฒนธรรมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันและนำความเจริญสู่สังคม
- วัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสังคมหนึ่ง

วัฒนธรรม เป็น 2 รูปแบบได้แก่

1. วัฒนธรรมหลัก ได้แก่วัฒนธรรมที่สมาชิกส่วนมากของสังคมหนึ่ง ๆ นิยมปฏิบัติจนเป็นเอกลักษณ์ของสังคม เช่น การไหว้
2. วัฒนธรรมรองหรือวัฒนธรรมย่อย คือ วัฒนธรรมที่สมาชิกส่วนน้อยของสังคมหนึ่ง ๆ ปฏิบัติเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม เช่น ภาษาท้องถิ่นของแต่ละภาค

ประเภทของวัฒนธรรม

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งแบ่งตาม พ.ร.บ วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 และจำแนกโดยทั่วไป ได้แก่

1. จำแนกตาม พ.ร.บ วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 เป็น 4 ประเภท ดังนี้
 - วัตถุธรรม หมายถึง สิ่งที่จับต้องได้ เช่น ความต้องการในปัจจุบัน 4 ได้แก่ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้าน โฉงเรียน วัด ฯลฯ
 - คติธรรม หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งอาจบ่งชี้แนวคิดหรือเจตคติ เช่น ความเชื่อ
 - เนติธรรม หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรม ที่แสดงถึงกฎระเบียบต่าง ๆ เช่น กฎหมาย
 - สหธรรม หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรม แต่แสดงถึงแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น มารยาท
2. จำแนกโดยทั่วไป เป็น 2 ประเภท ดังนี้
 - วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (Material Culture) คือ วัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น บ้าน โทรศัพท์ เก้าอี้ โรงเรียน
 - วัฒนธรรมที่ไม่เป็นวัตถุ (Non-Material Culture) คือวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็น และหรือสามารถจับต้องได้ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิต

สังคม

สังคม หมายถึงการรวมกลุ่มของมนุษย์ในพื้นที่เดียวกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป

- **ลักษณะของสังคม**
 - มีการใช้ชีวิตและดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างเป็นระเบียบแบบแผนในช่วงเวลาที่ยาวนานพอสมควร
 - มีปฏิสัมพันธ์กันและกันระหว่างสมาชิกภายในสังคม
 - มีพื้นที่ อาณาเขต หรือบริเวณที่แน่นอน
 - มีกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ แนวทางการดำเนินชีวิตร่วมกัน
 - มีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของสังคม

● ตัวอย่างของสังคัม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเป็นสังคัมเนื่องจาก

1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนั้นประกอบด้วยมนุษย์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. มีอาณาเขตและบริเวณที่แน่นอน อาทิ ประเทศไทย กรุงเทพมหานคร เป็นต้น
3. มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ในที่นี้ คือนิสิต คณาจารย์ ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษา ในมหาวิทยาลัย
4. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีระเบียบ และข้อบังคับให้สมาชิกปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นการกำหนดลักษณะการดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
5. มีจุดมุ่งหมายไปในแนวทางเดียวกัน โดย นิสิตนั้นก็มีความมุ่งหมาย คือ ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้ และ คณาจารย์ก็มีความมุ่งหมาย คือ ถ่ายทอดความรู้แก่นิสิต

● หน้าที่ของสังคัม

1. สังคัมให้กำเนิดสมาชิกใหม่เพื่อทดแทนสมาชิกที่เสียชีวิต
2. สังคัมอบรมเลี้ยงดูสมาชิกให้รู้ระเบียบแบบแผนของสังคัม
3. สังคัมผลิตสินค้าและบริการ มีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างสมาชิก
4. สังคัมดำรงรักษาไว้ซึ่งระเบียบแบบแผนของสังคัม
5. สังคัมสังคัมมีหน้าที่ดูแลชีวิตของสมาชิกจากอันตรายต่าง ๆ
6. สังคัมมีหน้าที่อำนวยความสะดวก ให้การติดต่อและแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิก
7. ระบบการควบคุมสังคัม สังคัมมีหน้าที่ทำให้สังคัมเป็นระเบียบเกิดความสงบสุข

● โครงสร้างทางสังคัม

โครงสร้างทางสังคัม คือ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล รวมไปถึงกลุ่มสังคัม ที่มีระเบียบมีแบบแผน ซึ่งกำหนดโดยสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพที่สมาชิกมีต่อกัน โดยโครงสร้างทางสังคัมมี 3 องค์ประกอบ คือ 1. กลุ่มสังคัม 2. สถาบันทางสังคัม 3. การจัดระเบียบทางสังคัม

● กลุ่มสังคัม

คือ การรวมตัวของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ระยะเวลาสั้นเพียงพอที่จะทำให้ เกิดความสัมพันธ์กัน โดยที่สมาชิกของกลุ่มต้องรู้สึกว่าเป็นสมาชิกร่วมกัน มีกฎระเบียบข้อตกลงต่าง ๆ ร่วมกัน จำแนกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. **กลุ่มปฐมภูมิ** คือ กลุ่มสังคัมที่มีสมาชิกจำนวนน้อย แต่ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกใกล้ชิดกันเป็นอย่างมาก เช่น ครอบครัว เพื่อนสนิท ห้องเรียน มักพบในสังคัมชนบท
2. **กลุ่มทุติยภูมิ** คือ กลุ่มสังคัมที่มีสมาชิกจำนวนมาก แต่ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกนั้นมีความสัมพันธ์แบบ เป็นทางการหรือเฉพาะเจาะจง เช่น นายจ้างและลูกจ้าง นักเรียนและคุณครู เพื่อนร่วมงาน มักพบใน สังคัมเมือง

- **สถาบันทางสังคม**

คือ แบบแผนพฤติกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นและปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยมีสมาชิกของสังคมยึดถือไว้อย่างมั่นคง นอกจากสถาบันทางสังคมยังจัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานต่าง ๆ ของสมาชิกในสังคมนั้น รวมถึงตอบสนองกฎเกณฑ์ตามที่สังคมกำหนดขึ้นซึ่งสถาบันทางสังคมจะเกิดได้ย่อมเกิดจากรูปแบบพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมที่ต้องการตอบสนองความต้องการร่วมกัน

- **ประเภทของสถาบันทางสังคม**

1. **สถาบันครอบครัว**

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานสถาบันแรกๆ ที่แม้จะมีขนาดเล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันต่าง ๆ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก สถาบันครอบครัวทำหน้าที่ผลิตสมาชิกใหม่อบรมขัดเลลาสมาชิกรวมไปถึงยังเป็นสถาบันที่ช่วยกำหนดสถานภาพให้กับสมาชิกในครอบครัว เช่น สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดคือ เป็นลูก และสถานภาพสัมฤทธิ์ คือ เป็นพ่อและแม่ นอกจากนั้นสถาบันครอบครัวยังทำหน้าที่สอดคล้องกับสถาบันอื่น ๆ ด้วย เช่น สถาบันครอบครัวนั้นยังทำหน้าที่เป็นสถาบันการศึกษาคือเป็นการให้ความรู้และทักษะความสามารถแก่สมาชิกเบื้องต้น โดยสถาบันครอบครัวนั้นจำแนกออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

ครอบครัวเดี่ยว คือครอบครัวที่มีขนาดเล็กประกอบไปด้วยพ่อ แม่และลูก หรือ พ่อและแม่เลี้ยงเดี่ยว

ครอบครัวขยาย คือสถาบันครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วย พ่อ แม่และลูกรวมทั้งญาติพี่น้องคนอื่น ๆ อยู่อาศัยร่วมกันในครอบครัว ซึ่งในปัจจุบันนั้นครอบครัวเดี่ยวเป็นที่นิยมมากกว่าครอบครัวขยายอันเนื่องมาจากค่านิยม แนวคิด และเจตคติของประชาชนในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป

2. **สถาบันศาสนา**

สถาบันศาสนานั้น เป็นสถาบันที่เป็นที่พึ่งทางจิตใจของสมาชิกในสังคม มีอิทธิพลต่อความรู้สึก ค่านิยม เจตคติ และความเชื่อของสมาชิก ตลอดจนควบคุมให้สังคมมีระเบียบและเป็นแบบแผนโดยใช้หลักของศีลธรรม ความถูกต้อง และความดีงาม

3. **สถาบันการศึกษา**

สถาบันการศึกษานั้น เป็นสถาบันที่เน้นการถ่ายทอดความรู้สติปัญญา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และระเบียบแบบแผนของสังคม รวมถึงเจตคติและค่านิยมที่ดีงาม นอกจากนี้ยังเป็นสถาบันที่กำหนดสถานภาพ การเลื่อนสถานะทางสังคมแก่สมาชิกในสังคมด้วย

4. **สถาบันการเมืองการปกครอง**

สถาบันการเมืองการปกครองนั้น เป็นสถาบันที่ช่วยตอบสนองความต้องการทางด้านความมั่นคงและการดูแลสมาชิกในสังคม มีหน้าที่ในการสร้างกฎระเบียบหรือข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้และให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ให้ความปลอดภัยสร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความมั่นใจให้แก่สมาชิกในสังคม

5. สถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันการศึกษานั้น เป็นสถาบันที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคมโดยการ จัดสรรทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความอยู่รอดของสังคม ตั้งแต่ การผลิต การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ การแจกจ่ายสินค้าและบริการ การอุปโภคบริโภค และการบริหารทรัพยากร

● การจัดระเบียบทางสังคม

การจัดระเบียบทางสังคมหมายถึง การจัดระเบียบสังคมอย่างมีระบบ ผ่านกฎหมาย ข้อตกลง ข้อบังคับ หรือประเพณีเป็นแนวปฏิบัติที่สังคมกำหนดแบบแผน ให้สมาชิกปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

● สาเหตุของการจัดระเบียบทางสังคม

- สมาชิกในสังคมมีวัตถุประสงค์และมีความต้องการร่วมกัน
- สมาชิกแต่ละคนในสังคมมีคุณสมบัติแตกต่างกัน
- ป้องกันการขัดแย้งระหว่างสมาชิกในสังคม

ในการจัดระเบียบทางสังคมนั้นจำแนกเป็น 6 องค์ประกอบดังนี้

1. สถานภาพ คือ ตำแหน่งที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ โดยบุคคลหนึ่ง นั้น สามารถมีได้มากกว่าหนึ่งสถานภาพ ดังนี้

- สถานภาพติดตัวมาแต่กำเนิด เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ลำดับญาติ
- สถานภาพที่ได้มาในภายหลังหรือสถานภาพสัมฤทธิ์ เป็นสถานภาพที่เกิดขึ้นจากความสามารถ เช่น ยศ อาชีพ ตำแหน่ง

2. บทบาท คือ สิทธิและหน้าที่ที่ได้รับจากการมีสถานภาพในสังคม บทบาทเป็นสิ่งที่กำหนดความรับผิดชอบของสมาชิก ว่าควรจะต้องทำอะไร เมื่อมีสถานภาพก็จะต้องมีบทบาทควบคู่กัน เช่น นายเข้มมีสถานภาพเป็นครู จึงมีบทบาทในการสอนนักเรียนให้มีคุณภาพ

3. บรรทัดฐาน คือ แบบแผนการปฏิบัติตนเพื่อความเรียบร้อยจำแนกเป็น 3 ประเภท

- **วิถีประชา** หรือ วิถีชาวบ้าน เป็นวิถีชีวิตที่ปฏิบัติเป็นประจำหรือปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั่วไปจนเกิดความเคยชิน หากละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามอาจจะนินทา เช่น การใช้ช้อนกลางตักอาหาร การพักทาย
- **จารีต** คือ แนวทางการประพฤติของสมาชิกที่ในสังคมที่กำหนดโดยศีลธรรมทางศาสนา หากมีการฝ่าฝืนเกิดขึ้นอาจถูกประณามจากสังคมอย่างรุนแรง เช่น การผิดลูกผิดเมีย การออกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
- **กฎหมาย** คือระเบียบหรือข้อบังคับของรัฐที่สมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนจะได้รับบทลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ขับขึ้นทางเท้า เมาแล้วขับ

บรรทัดฐานทั้ง 3 ประเภทเรียงลำดับตามลักษณะของการกระทำผิดและลงบททำโทษจากการกระทำผิดนั้น เช่น หากไม่ใช้ช้อนกลางตักอาหารอาจจะโดนนิทา หรือถูกตักเตือนได้ตามวิถีประชา ซึ่งถือว่าเป็นบทลงโทษที่น้อยที่สุด หากถ้าขับขีบนทางเท้าหรือไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ต้องเสียค่าปรับซึ่งเป็นบทลงโทษทางกฎหมาย และเป็นบทลงโทษที่รุนแรงที่สุดในบรรทัดฐาน 3 ประเภทนี้

โดยนักสังคมวิทยาอย่าง โรเบิร์ต เบียร์สแตดท์ ได้จำแนกบรรทัดถึง 14 ประเภท ได้แก่

- ประเพณี (Taboos : tradition)
- สิ่งต้องห้าม (Taboos)
- สมัยนิยม (Fashion)
- ความนิยมชั่วคราว (Fad)
- งานพิธี (Ceremonies)
- พิธีกรรม (Rites)
- มารยาททางสังคม (Ettiquette)
- กฎเกณฑ์ (Rules)
- ข้อบังคับ (Reguiation)
- กฎหมาย (Statutes : Law)
- วิถีชาวบ้าน (Statutes : folk way)
- จารีต (Statutes : tradition)
- ข้อบัญญัติ (Statutes)
- ข้อตกลงหรืออนุสัญญา (Conventions)

● ค่านิยม

ค่านิยม เป็นสิ่งที่สังคมนั้นเห็นสมควรว่าควรปฏิบัติตาม โดยค่านิยมอาจจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ แต่จะส่งผลกระทบต่อความเจริญงอกงามหรือความเสื่อมทรามในสังคม ซึ่งค่านิยมเป็นบ่อเกิดของบรรทัดฐาน เช่น ค่านิยมการรับวัฒนธรรมและใช้สินค้าจากต่างประเทศ ค่านิยมในการทำงานหนักหรือทำงานล่วงเวลา

● การควบคุมทางสังคม

การควบคุมสังคม คือ กระบวนการที่ควบคุมให้สมาชิกในสังคมยินยอมปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้ จำแนกเป็น 2 ประเภท

- **การควบคุมทางบวก** เป็นการควบคุมโดยใช้แรงจูงใจให้รู้สึกอยากปฏิบัติตาม เช่น การให้รางวัล
- **การควบคุมทางลบ** เป็นการควบคุมโดยใช้บทลงโทษสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนให้รู้สึกไม่ยอมปฏิบัติตาม

● ชัดเภาทางสังคม

การชัดเภาทางสังคม คือ กระบวนการที่อบรมสมาชิกในสังคม ให้เรียนรู้ถึงระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง โดยมีบุคคลหรือตัวแทนที่ปฏิบัติหน้าที่ในการชัดเภาทางสังคม คือ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ซึ่งการชัดเภาทางสังคมนั้นจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **การชัดเภาทางตรง** คือ การบอกกล่าว ตักเตือน หรือสั่งสอนสมาชิกในสังคมโดยตรง ด้วยคำพูดหรือการกระทำ เช่น พ่อแม่สอนลูกไม่ให้พูดคำหยาบ หรือครูสอนนักเรียนให้มีมารยาท
2. **การชัดเภาทางอ้อม** คือ การที่สมาชิกในสังคมเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ผ่านการเรียนรู้ และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น นางสาวปิ่นงมภาพยนตร์แล้วได้ข้อคิดว่าเราไม่ควรที่จะเป็นคนเห็นแก่ตัว และควรจะช่วยเหลือสังคม หรือนายซีไปแข่งกีฬาบาสเกตบอลกับเพื่อนต่างโรงเรียนและได้เรียนรู้ถึงความสามัคคีในหมู่คณะ และการรู้จักแพ้และรู้จักให้อภัยรวมไปถึงการมีน้ำใจนักกีฬา

- สังคมไทย

- ประเทศไทยปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมหลายวัฒนธรรม
- สังคมไทยนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ไม่ได้ปิดกั้นการนับถือศาสนาอื่น ๆ เช่นเดียวกัน
- สังคมไทยมีความแพร่หลายในการรับวัฒนธรรมภายนอกทั้งตะวันออกและตะวันตก
- สังคมไทยนั้นให้ความสำคัญสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกในสังคม
- สังคมไทยนั้นในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรมแต่ในปัจจุบันนี้นั้นมีรูปแบบสังคมในเมืองมากกว่า
- สังคมไทยมีปัญหาเกิดขึ้นภายในสังคมหลายประการ เช่น ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาในสวัสดิการพื้นฐานและการกระจายรายได้ และสังคมไทยเองยังมีช่องว่างทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก
- สังคมไทยให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสรวมไปถึงระบบการแบ่งชนชั้นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวงศ์ตระกูล ฐานะ หรือเชื้อชาติและหน้าที่การงาน
- ศูนย์กลางความเจริญของประเทศไทยนั้นก็มักจะอยู่ที่เมืองหลวงหรือศูนย์กลางของประเทศ ทำให้ในชนบทไม่ค่อยมีความเจริญมากนัก

รัฐศาสตร์

รัฐ vs ประเทศ vs ชาต

- **รัฐ (State)** : ชุมชนทางการเมืองที่เกิดจากการรวมตัวของบุคคลในพื้นที่ที่มีอาณาเขตแน่นอน
- **ประเทศ (Country)** : ดินแดนที่บ่งชี้ให้เห็นสภาพทางภูมิศาสตร์ มีอาณาเขตที่แน่นอน และอยู่ภายใต้การบริหารของรัฐบาลเดียวกัน
- **ชาติ (Nation)** : ความรู้สึกที่ถูกรสร้างขึ้นจากประวัติศาสตร์ และมีความผูกพันทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (วัฒนธรรม วิถีชีวิต)
- **รัฐชาติ (Nation State)** : เป็นการผสมระหว่าง “รัฐ” กับ “ชาติ” หมายถึง ชุมชนทางการเมืองที่มีความรู้สึกผูกพันทางวัฒนธรรมร่วมกัน

องค์ประกอบของรัฐ

รัฐ = ดินแดน + ประชากร + รัฐบาล + อำนาจอธิปไตย

1. **ดินแดน (Land)** ต้องมีอาณาเขตที่แน่นอน ไม่จำกัดว่าพื้นที่จะต้องมีขนาดเล็กหรือใหญ่ทางบก มีเส้นกั้นพรมแดนที่ชัดเจน
น่านฟ้า เหนือแผ่นดินนับตั้งแต่ชั้นบรรยากาศออกไป โดยรัฐสามารถประกาศปิดน่านฟ้าได้ฟ้าได้
น่านน้ำ

Landlocked Country
หมายถึง ประเทศที่ไม่มี
อาณาเขตติดกับทะเล

- นับออกจากชายฝั่งทะเลไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล เป็นทะเลอาณาเขต (Territorial Sea)
- ไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะ สามารถใช้ประโยชน์ได้ (Exclusive Economic Zone)
- เกินกว่า 200 ไมล์ทะเล เป็นทะเลหลวงหรือน่านน้ำสากล (Maritime Zone) ที่ทุกประเทศสามารถใช้ประโยชน์ได้

1. ประชากร (People) ไม่จำเป็นต้องมีศาสนา หรือเชื้อชาติ เดียวกัน และไม่ได้กำหนดจำนวนของประชากร ว่าแต่ละรัฐต้องมีประชากรเท่าใด
 - พลเมือง (Citizens) คือ บุคคลที่มีสัญชาติตามกฎหมาย โดยสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ภายใต้กฎหมาย
 - ราษฎร (Subjects) คือ บุคคลต้องเสียภาษีให้กับรัฐและต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองเช่นเดียวกันหมด
 - กลุ่มชาติพันธุ์ (Minorities) คือ กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในรัฐ
 - ไม่มีสถานะเป็นพลเมือง (Non - citizens) คือ บุคคลไม่มีสิทธิทางการเมืองและการใช้ทรัพยากรของรัฐ
 - คนต่างด้าว (Aliens) คือ คนต่างชาติที่มาทำกินในรัฐ จะได้รับสิทธิไม่เท่ากับประชากรหลัก
3. รัฐบาล (Government) กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ปกครองรัฐ
4. อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) อำนาจสูงสุดของรัฐ แสดงถึงความเป็นเอกราช เป็นองค์ประกอบของรัฐที่สำคัญที่สุด ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท
 - อำนาจอธิปไตยภายใน คือ อำนาจรัฐอยู่เหนือองค์กรอื่น ๆ และประชาชนในรัฐทั้งปวง
 - อำนาจอธิปไตยภายนอก คือ อำนาจรัฐที่สามารถกระทำได้อย่างอิสระโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐอื่น

ลักษณะความสำคัญของอำนาจอธิปไตย

- มีความเด็ดขาด แต่จำกัดการใช้อำนาจในรัฐธรรมนูญ
- ใช้ได้ทุกพื้นที่ของรัฐ เป็นการทั่วไป
- อยู่คู่กับรัฐ เป็นการถาวร
- แบ่งแยกไม่ได้

คำถามชวนคิด?

ข้อที่ 1 ประเทศไทยมีองค์ประกอบอะไรบ้างและเป็นรัฐหรือไม่?

- ✓ ดินแดน : มีอาณาเขตที่ชัดเจน มีเส้นกั้นพรมแดน
- ✓ ประชากร
- ✓ รัฐบาล
- ✓ อำนาจอธิปไตยอย่างสมบูรณ์

สรุปว่า ไทยเป็นรัฐเพราะมีองค์ประกอบครบทั้ง 4 ประการ

ข้อที่ 2 ฮองกงเป็นรัฐหรือไม่ ?

คำตอบ ฮองกง**ไม่เป็นรัฐ**เพราะไม่มีอำนาจอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ เพราะเป็นเขตการปกครองพิเศษหนึ่งในสาธารณรัฐประชาชนจีน

แต่ มีการกำหนดให้มีการปกครองได้ระดับหนึ่ง

รูปแบบของรัฐ

1. รัฐเดี่ยว : มีรัฐบาลกลางทำหน้าที่บริหารเพียงรัฐบาลเดียว อาทิ ไทย สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส สิงคโปร์ เป็นต้น

2. รัฐรวม หรือ สหพันธรัฐ มีรัฐบาล 2 ระดับดูแล ได้แก่

รัฐบาลกลาง : ดูแลความมั่นคง การคลังและการต่างประเทศ ซึ่งเป็นกิจการที่สำคัญของรัฐ

รัฐบาลท้องถิ่นหรือรัฐบาลมลรัฐ : มีอำนาจอิสระในการปกครองจากรัฐบาล ดูแลการออกกฎหมายบังคับในท้องถิ่น สาธารณสุข พิจารณาคดี สาธารณูปโภค การศึกษา อาทิ สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย แคนาดา จีน เป็นต้น

● คำนำหน้ารัฐ

- **ราชอาณาจักร (Kingdom)** นำหน้ารัฐที่มี**พระมหากษัตริย์**ทรงเป็นประมุข อาทิ ราชอาณาจักรไทย เนการาบรูไนดารุสซาลาม เป็นต้น
- **ราชรัฐ (Grand Duchy/Principality)** นำหน้ารัฐที่ประมุขรัฐอิสริยยศ**ต่ำกว่าพระมหากษัตริย์** อาทิ ราชรัฐโมนาโก ราชรัฐลิคเตนสไตน์ เป็นต้น
- **รัฐสุลต่าน (Sultanate)** นำหน้ารัฐที่มี**สุลต่าน**เป็นประมุขรัฐ อาทิ โอมาน เป็นต้น
- **สาธารณรัฐ (Republic)** นำหน้ารัฐที่มี**ประธานาธิบดี**เป็นประมุข อาทิ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นต้น
- **สหรัฐ (United) , สหภาพ (Union) , สหพันธ์สาธารณรัฐ (Federal Republic) , สมาพันธรัฐ (Confederation)** นำหน้ารัฐที่เป็นรัฐรวม อาทิ สหรัฐอเมริกา สมาพันธรัฐสวิส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น
- **สหราชอาณาจักร (United Kingdom) , สหสาธารณรัฐแทนซาเนีย (United Republic of Tanzania)** นำหน้ารัฐที่เคยเป็นอิสระต่อกัน แล้วมาต่อเข้า**มาอยู่ใต้การปกครองเดียวกัน**

● ประมุขของรัฐ มี 2 ประเภท คือ

1. พระมหากษัตริย์

- เป็นประมุขรัฐและฝ่ายบริหาร มีอำนาจเต็มในการบริหารประเทศ ในลักษณะของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อาทิ บรูไนดารุสซาลาม ซาอุดีอาระเบีย รัฐสุลต่านโอมาน เป็นต้น
- เป็นเพียงประมุขของรัฐ อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และเป็นกลางทางการเมือง มีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร เช่น ราชอาณาจักรไทย ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร ราชอาณาจักรกัมพูชา

2. ประธานาธิบดีหรือผู้นำฝ่ายบริหาร

- ประมุขตามพิธีการ มีไว้รับอาคันตุกะ อาทิ อินเดีย สิงคโปร์ เป็นต้น
- ประมุขที่มีอำนาจจริง มีอำนาจในการบริหาร และมาจากการเลือกตั้ง อาทิ สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปีนส์ สาธารณรัฐเกาหลี(เกาหลีใต้) เป็นต้น

● การจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน

1. รวมอำนาจ : ส่วนกลาง (Centralization)

ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กรม กระทรวง

ข้อดี สร้างความเป็นเอกภาพภายในประเทศที่จะเกิดขึ้น ประหยัดงบประมาณ บริหารเสมอภาค

ข้อเสีย บริหารงานล่าช้า ประชาชนปกครองตนเองไม่เป็น

2. แบ่งอำนาจ : ส่วนภูมิภาค (Deconcentration)

ได้แก่ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน

ข้อดี บริการประชาชนรวดเร็ว ประสานกับท้องถิ่นได้ดี

ข้อเสีย เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เข้าถึงปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่ เพราะเป็นคนจากส่วนกลาง

3. กระจายอำนาจ : ส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาล เมืองพัทยา

ข้อดี ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเอง ลดภาระของส่วนกลาง ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

ข้อเสีย สิ้นเปลืองงบประมาณ ไร้เอกภาพ รัฐไม่สามารถวางแผนพัฒนาได้ มีการผูกขาดอำนาจโดยรัฐบาลกลาง

ระบอบการปกครอง

ระบอบการปกครองในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งในแต่ละประเทศย่อมมีระบอบการปกครองที่เหมาะสมสอดคล้องกับความเชื่อ ประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

จำนวนคนปกครอง	ระบอบการปกครอง	เจ้าของอำนาจอธิปไตย
บุคคลเดียว	สมบูรณาญาสิทธิราชย์	กษัตริย์
	เผด็จการ	ผู้นำคนเดียว
กลุ่มบุคคล / บุคคลส่วนน้อย	คณาธิปไตย	หมู่คณะเดียว
	อภิชนาธิปไตย	เชื้อพระวงศ์หรือขุนนาง
	คอมมิวนิสต์	พรรคการเมืองพรรคเดียว
บุคคลส่วนมาก	ประชาธิปไตย	ประชาชน

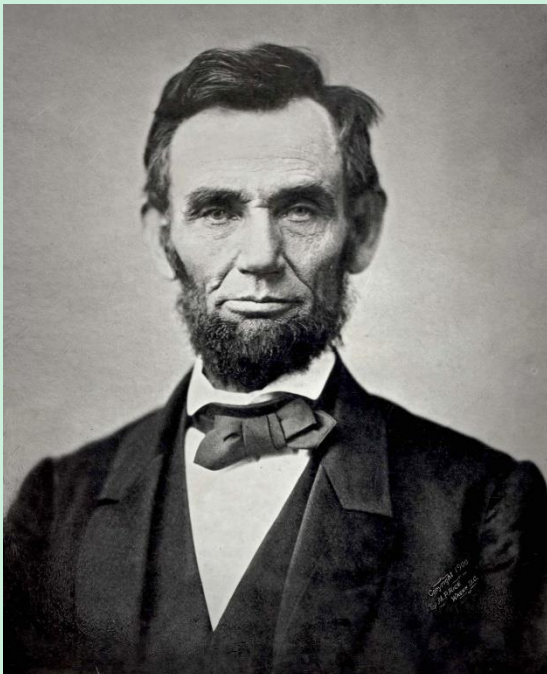
1. ระบอบประชาธิปไตย

ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอสูงสุด โดยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีต้นกำเนิดจากนครรัฐเอเธนส์ จำแนกเป็น 2 รูปแบบ

- **ประชาธิปไตยทางตรง** = ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรง จะใช้ได้ดีในสังคมกลุ่มขนาดเล็ก แต่ไม่มีการเลือกตั้งผู้แทน
- **ประชาธิปไตยทางอ้อม** = ประชาชนให้ผู้แทนทำหน้าที่ มีการเลือกตั้งผู้แทน

หัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย
คือ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

“Democracy is the government of the people, by the people, for the people”
(การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน)

อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln)
อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา

ประเภทของระบอบประชาธิปไตย

ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีอยู่ 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบ	รัฐสภา	ประธานาธิบดี	กึ่งรัฐสภา / กึ่งประธานาธิบดี
ประมุข	กษัตริย์/ประธานาธิบดี	ประธานาธิบดี	ประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรี
หัวหน้าฝ่ายบริหาร	นายกรัฐมนตรี		
หลักสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> รัฐบาลมาจากสภาผู้แทนราษฎร นิติบัญญัติ (รัฐสภา) มีอำนาจสูงสุด ทั้งควบคุมการบริหารและการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร นายกรัฐมนตรีสามารถยุบสภาได้ ใช้หลักเชื่อมโยงและถ่วงดุลอำนาจ 	<ul style="list-style-type: none"> ปกครองโดยใช้หลักการแบ่งแยกอำนาจ ถ่วงดุล และตรวจสอบ ปชช. เลือก ปธน. ส.ส. ส.ว. (บริหาร+นิติ) โดยตรง ปธน.ไม่สามารถสั่งยุบสภาได้ ไม่มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร 	<ul style="list-style-type: none"> ปธน. และ นายกรัฐมนตรี ร่วมกันบริหารประเทศ ปธน. ตั้งนายก นายก ตั้ง ครม. ปธน. สามารถยุบสภาได้ ปชช.เลือกตั้ง ปธน. ส.ส ส.ว. โดยตรง รัฐสภาลงมติไม่ไว้วางใจ ครม.ได้ แต่ลงมติไม่ไว้วางใจปธน. ไม่ได้
การยุบสภา	นายกฯ สั่งยุบสภาได้	ปธน. ไม่สามารถสั่งยุบสภาได้	ปธน. สามารถสั่งยุบสภาได้
ตัวอย่างประเทศ	อังกฤษ ไทย อินเดีย ญี่ปุ่น อิตาลี แคนาดา มาเลเซีย	สหรัฐอเมริกา บราซิล ฟิลิปินส์ อินโดนีเซีย	ฝรั่งเศส กรีซ รัสเซีย ไอร์แลนด์ ออสเตรเลีย

2. ระบอบเผด็จการ

- เป็นระบอบการปกครองที่เน้นความสำคัญแก่อำนาจรัฐและผู้ปกครอง
- ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการปกครองหรืออาจมีส่วนร่วมบางส่วน แต่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐอย่างเคร่งครัด
- มีการเลือกตั้งหรือไม่เลือกตั้งก็ได้ แต่มีรัฐธรรมนูญ

ประเภทของระบอบเผด็จการ จำแนกเป็น 2 ประเภท

1. **เผด็จการอำนาจนิยม** คือ ควบคุมเพียงด้านการเมืองเท่านั้น เช่น เผด็จการทหาร
2. **เผด็จการเบ็ดเสร็จนิยม** คือ รัฐจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนทุกด้าน
 - เผด็จการฟาสซิสต์ ต่อด้านคอมมิวนิสต์ สนับสนุนนายทุน โดย เบนิตโต มุสโสลินี ในอิตาลี
 - เผด็จการนาซี เขี้ยียดชาติพันธุ์ ต่อด้านคอมมิวนิสต์ โดย ฮอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ในเยอรมนี
 - เผด็จการคอมมิวนิสต์ มีพรรคเดียวที่บริหารประเทศ ต่อด้านนายทุน สนับสนุนกรรมาชีพไร้ชนชั้นทรัพยากรทุกอย่างเป็นของรัฐ ประชาชนเป็นเพียงแรงงานของรัฐ ในอดีตสหภาพโซเวียต จีน เกาหลีเหนือ

เบนิตโต มุสโสลินี

ผู้นำฟาสซิสต์แห่งอิตาลี

อดอล์ฟ ฮิตเลอร์

ผู้นำนาซีแห่งเยอรมนี

คิม จอง อิล

ผู้นำสูงสุดของเกาหลีเหนือ

การเมืองประเทศไทยในปัจจุบัน

- ปัจจุบัน ประเทศไทยใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ถือเป็นฉบับที่ 20 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระราชโองการ
- นับว่าเป็นประเทศที่มีรัฐธรรมนูญมากที่สุดในทวีปเอเชีย ซึ่งแสดงถึงการขาดเสถียรภาพทางการเมือง มีการรัฐประหารหลายครั้ง หลังเปลี่ยนรัฐบาลสำเร็จ รัฐบาลทหารมักยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับเก่าและร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
- รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกอบด้วย 279 มาตรา 16 หมวด และ 1 บทเฉพาะกาล
- วันเสาร์ที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทรงขึ้นครองราชสมบัติเป็น “พระมหากษัตริย์ไทย” โดยสมบูรณ์ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
- ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 28 กำหนดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562
- วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2562 เป็นการลงมติของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และผลการนับคะแนนปรากฏว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา แคนดิเดตนายกรัฐมนตรีพรรคพลังประชารัฐ ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี

นิติศาสตร์

ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

1. กฎหมายเป็นข้อบังคับของรัฐที่ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตาม โดยไม่มีข้อแม้
2. กฎหมายมาจาก “**รัฐอธิปไตย**” หรือผู้มีอำนาจสูงสุดภายในรัฐ
3. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ
4. กฎหมายใช้ได้ไม่จำกัดกาล
5. กฎหมายใช้ได้ทั่วไป

ระบบกฎหมาย

1. ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

หรือ ระบบประมวลกฎหมาย (Code Law)

- ตัดสินคดีตามบทกฎหมายซึ่งมีการบันทึก คือ ประมวลกฎหมาย ประเทศที่ใช้ คือ ไทย ฝรั่งเศส ประเทศภาคพื้นทวีปยุโรปส่วนใหญ่ เป็นต้น

2. ระบบกฎหมายไม่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือ ระบบจารีตประเพณี (Common Law)

- ตัดสินโดยใช้จารีตประเพณี บรรทัดฐานของสังคมหรือคำตัดสินของศาลโดยใช้เหตุผลการตัดสินในคดีก่อนๆ ประเทศที่ใช้ คือ อังกฤษ(ที่เป็นประเทศหนึ่งในสหราชอาณาจักร) สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย เป็นต้น

ประเภทของกฎหมาย

■ จำแนกตามความสัมพันธ์ของคู่กรณี

1. กฎหมายเอกชน

- คดีพิพาทระหว่าง ภาคเอกชน กับ ภาคเอกชน
- เน้นความเสมอภาคและความสมัครใจของบุคคล
- หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ เอกชนย่อมกระทำได้เสมอ
- ตัวอย่างกฎหมายที่เป็นกฎหมายเอกชน ได้แก่

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นต้น

2. กฎหมายมหาชน

- คดีพิพาทระหว่าง ภาคเอกชน กับ ภาครัฐ / เจ้าหน้าที่ของรัฐ กับ ภาครัฐ / ภาครัฐ กับ ภาครัฐ ตัวอย่างเช่น อัยการสั่งฟ้องคดีอาญากับโจรที่บุกปล้นบ้านนายสหัสวรรษ (ภาครัฐ กับ ภาคเอกชน) / กรณีพิพาทที่ดินระหว่างเทศบาลนครขอนแก่นกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภาครัฐ

ในระบบประชาธิปไตยตามทฤษฎีแล้ว
“**รัฐอธิปไตยคือประชาชน**”

ภาคเอกชน อาจหมายถึง
บุคคล หรือ นิติบุคคล ก็ได้
ที่มีใช้หน่วยงานของรัฐ

กับ ภาครัฐ) / คุณครูจรรยาข้าราชการครูยื่นฟ้องผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านประสานมิตรกับศาลปกครองคดีทุจริตการติดสินบนรับนักเรียน (เจ้าหน้าที่รัฐ กับ ภาครัฐ)

- หากไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ฝ่ายปกครองจะกระทำการนั้นไม่ได้
- ตัวอย่างกฎหมายที่เป็นกฎหมายมหาชน ได้แก่ กฎหมายอาญา รัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ทั้งนี้ อาจไม่ได้แปลว่ากฎหมายทั้งฉบับจะเป็นกฎหมายเอกชนหรือกฎหมายมหาชนอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งฉบับ ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติรายมาตรา และเจตนารมณ์ของกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติอาจเป็นได้ทั้งกฎหมายเอกชน และ/หรือ กฎหมายมหาชน ตัวอย่าง พระราชบัญญัติล้มละลาย เป็นกฎหมายเอกชน พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เป็นกฎหมายมหาชน

3. กฎหมายระหว่างประเทศ

- คติพิพาทระหว่าง ภาครัฐของประเทศหนึ่ง กับ ภาครัฐของประเทศหนึ่ง / ภาครัฐของประเทศหนึ่ง กับ องค์กรระหว่างประเทศ
- ตัวอย่างคดีเช่น กรณีพิพาทปราสาทเขาพระวิหารระหว่างรัฐบาลไทย และรัฐบาลกัมพูชา
- ตัวอย่างบทกฎหมาย ได้แก่ สนธิสัญญา กฎหมายแผนกคดีอาญา (อาชญากรรมข้ามชาติ/ส่งผู้ร้ายข้ามแดน) กฎหมายแผนกคดีเมือง (การระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ)

■ แบ่งตามบทบาทหน้าที่

- **กฎหมายสารบัญญัติ** คือ กฎหมายที่กำหนดแบบแผนความประพฤติของบุคคล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคล เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น
- **กฎหมายวิธีสบัญญัติ** คือ กฎหมายที่กำหนดกระบวนการหรือขั้นตอนการบังคับให้เป็นไปตามสิทธิและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายสารบัญญัติ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น

ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

- 1.รัฐธรรมนูญ กฎหมายสูงสุด กำหนดสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ของประชาชน
- 2.พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (พรป.) และ พระราชบัญญัติ (พรบ.) ตราขึ้นโดยนิติบัญญัติ
พระราชกำหนด (พรก.) ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี ตราขึ้นใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยชี้แจงต่อรัฐสภา
โดยเร็ว หากผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาจะถูกประกาศเป็นกฎหมาย
- 3.พระราชกฤษฎีกา (พรฎ.) เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี
- 4.กฎกระทรวง คำสั่งของรัฐมนตรีประจำกระทรวง ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี
- 5.ประกาศกระทรวง คำสั่งของรัฐมนตรีประจำกระทรวง **ไม่** ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี
- 6.กฎหมายท้องถิ่น ตราโดยองค์การปกครองท้องถิ่น เช่น เทศบัญญัติ - เทศบาล , ข้อบัญญัติ - องค์การบริหารส่วนตำบล / องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ลำดับศักดิ์ของประมวลกฎหมาย คือ ชั้นไหน?

คำตอบ เทียบเท่าพระราชบัญญัติ เพราะการใช้ประมวลกฎหมายจะถูกประกาศ
เป็นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499

คำถามชวนคิด?

ขอบเขตของกฎหมาย

1. ขอบเขตเกี่ยวกับเวลา

■ วันที่เริ่มใช้กฎหมาย

ปกติ : เริ่มบังคับใช้วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เร่งด่วน : เริ่มใช้ในวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

■ วันที่ยกเลิกกฎหมาย

- มีการกำหนดเวลากฎหมายไว้ในกฎหมายฉบับนั้น
- มีกฎหมายฉบับใหม่ที่มีลักษณะเช่นเดียวกันระบุยกเลิกไว้โดยตรง
- เมื่อได้ประกาศใช้พระราชกำหนด แต่ต่อมารัฐสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นจะถูกยกเลิก
- กฎหมายใหม่และกฎหมายเก่ามีข้อความสอดคล้องกัน ให้ใช้กฎหมายใหม่
- กฎหมายใหม่และกฎหมายเก่ามีข้อความขัดแย้งหรือไม่ตรงกัน ให้ใช้กฎหมายใหม่

2. ขอบเขตเกี่ยวกับสถานที่

กฎหมายไทยจะใช้บังคับแก่เหตุการณ์หรือการกระทำที่เกิดขึ้น ภายในราชอาณาจักรไทยเท่านั้น โดยคำว่า “ราชอาณาจักร” หมายถึง

- พื้นดินและพื้นน้ำในประเทศไทย
- ทะเลที่เป็นอ่าวไทย (ตามพระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทยตอนใน)
- ทะเลที่ห่างจากฝั่งที่เป็นดินแดนประเทศไทยไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล
- พื้นอากาศเหนือดินแดนประเทศไทย
- บนเรือไทย และอากาศยานไทย

3. ขอบเขตเกี่ยวกับบุคคล

กฎหมายมีผลบังคับใช้แก่บุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักร ที่คนไทย และชาวต่างชาติ และยังมีผลบังคับใช้กับพลเมืองที่ถือสัญชาติไทยนอกดินแดนไทย แม้แต่ชาวต่างชาติที่อยู่นอกดินแดนไทย ถ้าการกระทำนั้นกระทบต่อความมั่นคงของรัฐไทย

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- **บุคคลธรรมดา** คือ มนุษย์หรือคนโดยทั่วไปที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ รับรองให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่ง**สภาพบุคคล**นับตั้งแต่ “คลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก” โดยสภาพบุคคลจะสิ้นสุดก็ต่อเมื่อเสียชีวิตหรือศาลสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนสาบสูญ
- **นิติบุคคล** คือ เป็นบุคคลสมมติ ที่จดทะเบียนขึ้นเพื่อให้สามารถทำนิติกรรมได้เช่นบุคคลธรรมดา เว้นแต่จะทำนิติกรรมที่เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมิได้ ตัวอย่างนิติบุคคลได้แก่ บริษัท วัด กระทรวง สมาคม เป็นต้น

- บุคคลจะบรรลุนิติภาวะ เมื่อครบอายุ 20 ปี หรือจดทะเบียนสมรสเมื่ออายุ 17 ปี โดยผู้ปกครองให้ความยินยอม แม้จะหย่าในภายหลังก็ยังคงบรรลุนิติภาวะเช่นเดิม
- ความสามารถของบุคคล
 1. **ผู้เยาว์** คือ บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ **มีผู้ปกครองดูแล** สามารถทำนิติกรรมที่เหมาะสมตามฐานานุรูป
 - ทำพินัยกรรมเมื่อมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์
 - การซื้อขายสินค้า
 - หมั้นและแต่งงานได้อายุ 17 ปีบริบูรณ์โดยต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง ถ้าต่ำกว่า 17 ปี ต้องอยู่ในการพิจารณาของศาล หากนอกเหนือจากนี้จะตกเป็น **โมฆียะ**
 2. **คนไร้ความสามารถ** คือ บุคคลที่มีอาการวิกลจริตหรืออาการทางจิตผิดปกติ และศาลได้มีคำสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนไร้ความสามารถ
 - ผู้ดูแลเรียกว่า **“ผู้อนุบาล”**
 - สามารถทำนิติกรรมใด ๆ ได้เลย หากฝ่าฝืนตกเป็น **โมฆียะ**
 3. **คนเสมือนคนไร้ความสามารถ** คือ บุคคลที่มีความบกพร่องบางประการแต่ไม่ถึงขนาดวิกลจริต และศาลได้มีคำสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - ผู้ดูแลเรียกว่า **“ผู้พิทักษ์”**
 - สามารถทำนิติกรรมเกือบทุกประเภทได้ด้วยตนเอง

** คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ศาลต้องสั่งเท่านั้น **บุคคลวิกลจริต** ยังถือว่าเป็นคนธรรมดา จนกว่าจะมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

- **นิติกรรม** การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องสมัครใจทั้ง 2 ฝ่าย
นิติกรรมฝ่ายเดียว เรียกว่า **นิติกรรม** (พินัยกรรม) ถ้าสองฝ่ายขึ้นไปเรียกว่า **สัญญา**

ความบกพร่องของนิติกรรม

- **โมฆกรรม** คือ ไม่มีผลใด ๆ เพราะผิดกฎหมายตั้งแต่แรก เช่น นายดำไปจดทะเบียนสมรสซ้อนกับนางติ่ม หญิงไปทำสัญญาซื้อขายม้า เป็นต้น
- **โมฆียกรรม** คือ เกิดจากการข่มขู่ ฉ้อฉล หรือทำโดยบุคคลที่ถูกจำกัดความสามารถ มีผลสมบูรณ์จนกว่าจะ **บอกล้าง** และตกเป็น **โมฆะ** แต่ถ้าให้ **สัตยาบัน (ยอมรับ) จะถือว่า มีผลสมบูรณ์** ยกตัวอย่างเช่น นำอายุ 12 ปี ไปซื้อรถมอเตอร์ไซค์ราคา 500,000 บาทด้วยเงินสด โดยที่ผู้ปกครองไม่ทราบ

ถ้าบอกล้าง (ยกเลิก) = นิติกรรมเป็นโมฆะ

ถ้าให้สัตยาบัน (ยอมรับ) = นิติกรรมจะสมบูรณ์

โมฆะ VS โมฆียะ

โมฆะ (ไม่มีผลตั้งแต่นั้น)	<ul style="list-style-type: none"> • ผิดกฎหมาย • พันวิสัย = การกระทำที่เป็นไปไม่ได้ • ขัดต่อความสงบเรียบร้อย • ไม่ทำเป็นหนังสือหรือไม่จดทะเบียนตามที่กำหนดไว้
โมฆียะ (สามารถบอกล้างได้)	<ul style="list-style-type: none"> • บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะไปทำสัญญา • คนไร้ความสามารถไปทำสัญญา • คนไร้ความสามารถไปทำสัญญา

▪ สัญญา

จำนำ

- การที่บุคคลนำ **สังหาริมทรัพย์** ของตนเองไป **ส่งมอบ** ให้อยู่ในความครอบครองของบุคคลอีกคนหนึ่ง
- เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ที่ผู้จำนำเป็นหนี้ผู้รับจำนำ
- ขายทอดตลาดได้เองโดยไม่ต้องฟ้องศาล

จำนอง

- สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเอาทรัพย์สิน ไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเป็นประกันการชำระหนี้ **โดย** **ไม่ส่งมอบทรัพย์สิน** นั้นให้แก่ผู้รับจำนอง
- ทำสัญญาต่อหน้าเจ้าหน้าที่
- ต้องฟ้องศาลเมื่อขายทอดตลาด

สัญญาซื้อขาย มีหลายรูปแบบ

สัญญา	จุดสำคัญ
สัญญาเช่าทรัพย์	<ul style="list-style-type: none"> - เช่าทรัพย์สิน ชั่วคราว - การเช่าอสังหาริมทรัพย์กฎหมายกำหนดเวลาให้เช่าได้ไม่เกิน 30 ปี
สัญญาเช่าซื้อ	<ul style="list-style-type: none"> • ชำระเป็นค่าเช่า • กรรมสิทธิ์ในทรัพย์ จะตกเป็นของผู้เช่าซื้อเมื่อผู้เช่าซื้อ ชำระหนี้ครบทุกงวด • กฎหมายบังคับให้ทำหนังสือระหว่างคู่สัญญาด้วยตนเอง

สัญญา	จุดสำคัญ
สัญญาขายฝาก	<ul style="list-style-type: none"> • กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อ • ผู้ขายอาจไถ่คืนทรัพย์สินนั้นได้ • มีระยะเวลากำหนด อสังหาริมทรัพย์ไม่เกิน 10 ปี แต่สังหาริมทรัพย์ไม่เกิน 3 ปี
สัญญากู้ยืม	<ul style="list-style-type: none"> • การกู้ยืมเงินตั้งแต่ 2,000 บาท ต้องทำหนังสือสัญญาลงลายมือชื่อผู้ยืมและผู้ให้ยืม • ดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี
สัญญาค้ำประกัน	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ค้ำประกันทำสัญญากับเจ้าหนี้เมื่อลูกหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้ค้ำจะชำระหนี้แทน • มีผลเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันจะต้องชำระแทน • สัญญาค้ำประกันต้องเป็นหนังสือ จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้

▪ ทรัพย์สิน

ทรัพย์สิน คือ วัตถุที่จับต้องได้ **มีรูปร่าง มีราคา**

ทรัพย์สิน คือ ทรัพย์สินและวัตถุที่**ไม่มีรูปร่างแต่มีราคา**

- **สังหาริมทรัพย์** ทรัพย์สินที่**เคลื่อนย้ายได้** รวมไปถึงสิทธิอื่นในทรัพย์สินนั้นด้วย เช่น โตราศพ์ที่มีถือ รถยนต์
- **อสังหาริมทรัพย์** ทรัพย์สินที่**เคลื่อนย้ายไม่ได้** เช่น ที่ดิน ทรัพย์สินที่ติดกับดิน มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน สิทธิอาศัย สิทธิครอบครอง สิทธิจำนอง
- **สังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ** ทรัพย์สินที่**เคลื่อนที่ได้ยาก** เช่น เรือกำปั่น แพ สัตว์พาหนะ เครื่องจักร อากาศยาน

เวลานำทรัพย์สินไปจำหน่ายหรือจำนองสังหาริมทรัพย์ ใช้คำว่า **จำหน่าย**
อสังหาริมทรัพย์/สังหาริมทรัพย์พิเศษ ใช้คำว่า **จำนอง**

▪ มรดกและทายาท

มรดก คือ ทรัพย์สินของผู้ตาย รวมถึงสิทธิ และความรับผิดชอบต่าง ๆ ของผู้ตาย มรดกนั้นจะตกทอดไปยังทายาท ทายาทจำแนกได้สองประเภท คือ

1. **ทายาทโดยธรรม** มี 2 แบบคือ แบบคู่สมรส (เป็นทายาทโดยธรรมลำดับพิเศษ) และประเภทญาติ
2. **ทายาทตามพินัยกรรม**

ลำดับทายาทตามสายโลหิต

คู่สมรสและผู้สืบสันดานจะไม่ตัดสิทธิ์กันเอง

1. ผู้สืบสันดาน ลูกเจ้าของมรดก (ทั้งสายเลือดและบุตรบุญธรรมที่จดทะเบียนแล้ว) หากลูกเสียชีวิตก่อนเจ้ามรดก หลานสามารถเข้ารับมรดกแทนได้
2. บิดา มารดา
3. พี่น้องร่วมบิดา มารดา
4. พี่น้องร่วมแม่บิดาหรือมารดา
5. ปู่ ย่า ตา ยาย
6. ลุง ป้า น้า อา

หากมีทายาทลำดับก่อนหน้า ทายาทลำดับถัดไป
จะไม่มีสิทธิรับมรดก

กฎหมายครอบครัว

♥ การหมั้น

- ต้องอายุ 17 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง
- **สินสอด** ฝ่ายชายมอบให้พ่อแม่ฝ่ายหญิง และส่งมอบ **ของหมั้น** ให้แก่ฝ่ายหญิง
- ถ้ามีการ**ผิด**สัญญาหมั้น อีกฝ่ายสามารถเรียกร้องค่าทดแทนได้ แต่ถ้าฝ่ายหญิงเป็นฝ่าย**ผิด** จะต้องคืนของหมั้น แก่ฝ่ายชาย

Tips แต่ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตาย ไม่ต้องคืนของหมั้น

สินสอด VS ของหมั้น

สินสอด	ของหมั้น
ฝ่ายชาย มอบให้ บิดา มารดาหรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง	ฝ่ายชาย มอบให้ ฝ่ายหญิง
ให้เมื่อไหร่ก็ได้	ต้องให้ในขณะที่หมั้น (ให้ก่อนที่จะแต่งงานเพื่อเป็นการประกัน)
ไม่ต้องอยู่ในเงื่อนไขการหมั้น	เป็นเงื่อนไขที่ทำให้การหมั้น สมบูรณ์

♥ การสมรส

- ต้องอายุ 17 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- การสมรสจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ **จดทะเบียนสมรส**

- คู่สมรสทั้งสองคนต้องไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ ญาติสืบสายโลหิต สมรสกันถ้าฝ่าฝืนการสมรสจะเป็น **โมฆะ**
 - **สินสมรส** คือ ทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันระหว่างสามีและภรรยา โดยได้มาในระหว่างสมรสหรือเป็นทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว **หย่า** มาต้องแบ่งครึ่ง
- × การหย่า
- จัดทะเบียนหย่าเป็นความยินยอมทั้ง 2 ฝ่าย
 - ฟ้องหย่า ด้วยสาเหตุหลายอย่าง เช่น การนอกใจ การถูกทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

กฎหมายอาญา

หมายถึง กฎหมายมหาชนที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชนโดยบัญญัติถึงความผิดและโทษ

- **ลักษณะสำคัญของกฎหมายอาญา**
 - กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน
 - กฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด
 - กฎหมายอาญาจะไม่มีผลร้ายย้อนหลัง ยกเว้นแต่จะผลที่เป็นประโยชน์ต่อจำเลย
- **ประเภทความผิด**
 - ความผิดอาญาแผ่นดิน ยอมความไม่ได้ ถึงเจ้าทุกข์จะไม่เอาเรื่อง ตำรวจหรือรัฐก็ต้องเอาเรื่องผู้ทำผิด เช่น ฆาตกรรม ชิงทรัพย์ ปลอมแปลงเอกสาร
 - ความผิดต่อส่วนตัว ยอมความได้ ถ้าเจ้าทุกข์ไม่เอาเรื่อง เช่น หมิ่นประมาท ลูกขโมยของแม่
 - ความผิดลหุโทษ โทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท เช่น อนาคต ทะเลาะวิวาท
- **ขั้นตอนการกระทำความผิด**
 1. คิด
 2. ตกลงใจจะทำ
 3. ตระเตรียม
 4. พยายามกระทำความผิด (รับโทษ 2 ใน 3 แม้ยังไม่สำเร็จ)
 5. กระทำความผิดสำเร็จ

} ยังไม่มีความผิด

- ผู้ร่วมกระทำความผิดทางอาญา
 1. ตัวการ ลงมือทำเอง
 2. ผู้ใช้ คือ ผู้ใช้ให้บุคคลอื่นกระทำความผิดแทนตนเอง ถ้าผู้ถูกใช้กระทำความผิดนั้นสำเร็จ ผู้ใช้ต้องรับโทษเท่ากับตัวการ แต่ถ้าผู้ถูกใช้กระทำความผิดไม่สำเร็จ ผู้ใช้ต้องรับโทษ 1 ใน 3 ของโทษที่กำหนด
 3. ผู้สนับสนุน คือ ผู้ให้ความช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวกในการทำอาชญากรรม หากสำเร็จรับโทษ 2 ใน 3 ของโทษที่กำหนดไว้
- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
 - ลักทรัพย์ คือ การขโมยทรัพย์สินผู้อื่นแบบปกปิด
 - ชิงทรัพย์ คือ การขโมยแบบฉกฉวยทรัพย์สินไปจากเจ้าของแบบต่อหน้าต่อตา เช่น การกระชากกระเป๋า
 - ขโมยทรัพย์ คือ การใช้กำลังหรืออาวุธร่วมด้วยในการกระทำความผิด เช่น เอาปืนจ่อ
 - ปล้นทรัพย์ คือ การขโมยที่ทำร่วมกัน 3 คนขึ้นไป
 - กรรโชกทรัพย์ คือ การข่มขู่เพื่อให้ได้ทรัพย์สิน เช่น การขู่ว่าจะทำร้ายร่างกาย
 - รีดเอาทรัพย์ คือ การข่มขู่เพื่อให้ได้ทรัพย์สินโดยการเปิดเผยความลับ หรือ Blackmail
 - ฉ้อโกงทรัพย์ คือ การล่อลวงเจ้าทรัพย์ให้หลงเชื่อ
 - ยักยอกทรัพย์ คือ การถ่ายเท เบียดบัง เปลี่ยนมือการถือทรัพย์สินไว้เป็นของตนเองหรือผู้อื่น

โทษทางอาญา 5 สถาน (เรียงจากโทษสูงสุดไปโทษเบาสุด)

1. ประหารชีวิต	ใช้วิธีฉีดยาหรือสารพิษเข้าสู่ร่างกาย
2. จำคุก	ขังที่เรือนจำ
3. กักขัง	กักตัวผู้ทำผิดไว้ในสถานที่กักขังที่ไม่ใช่เรือนจำ เช่น สถานีตำรวจ
4. ปรับ	ชำระค่าปรับตามกำหนด
5. ริบทรัพย์สิน	ริบของกลางในคดี เช่น ยาเสพติด รถยนต์ที่ใช้ก่อเหตุ

ศาล

ระบบศาลในโลก แบ่งเป็น 2 ระบบ

1. ระบบศาลเดี่ยว : ประเทศนั้นมีเฉพาะศาลยุติธรรมทำหน้าที่ตัดสินคดีความ
2. ระบบศาลคู่ : ประเทศนั้นมีการแยกศาลปกครองออกจากศาลยุติธรรม

ระบบศาลของไทย

- ใช้ระบบศาลคู่ มาตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 โดยในปัจจุบันรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2560 กำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็นประมุขของฝ่ายตุลาการ และได้แบ่งประเภทของศาลออกเป็น 4 ประเภท

1. ศาลยุติธรรม

พิพากษาคดีทั่วไปทั้งแพ่งและอาญา ใช้ระบบกล่าวหา เป็นหน่วยงานอิสระไม่สังกัดกระทรวงยุติธรรม มี 3 ชั้น

1) ศาลชั้นต้น ได้แก่ ศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลแขวง ศาลจังหวัด ศาลเด็กเยาวชน และครอบครัว ศาลล้มละลายกลาง

2) ศาลอุทธรณ์

3) ศาลฎีกา เป็นศาลสูงสุด คำตัดสินของศาลฎีกาถือว่าเป็นอันสิ้นสุด

2. ศาลปกครอง

- มีฐานะเทียบเท่าศาลยุติธรรม
- พิจารณาคดีที่ต้องใช้หลักกฎหมายมหาชน
- เป็นหน่วยงานอิสระไม่สังกัดกระทรวงยุติธรรม
- ใช้ระบบไต่สวน
- มี 2 ชั้น

1) ศาลปกครองชั้นต้น

2) ศาลปกครองสูงสุด

3. ศาลรัฐธรรมนูญ

- มีหน้าที่วินิจฉัยการกระทำหรือข้อกฎหมายที่ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ
- ใช้ระบบไต่สวน
- แต่ไม่มีอำนาจพิจารณาคดีทั่วไป
- เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

4. ศาลทหาร

- สังกัดกระทรวงกลาโหม
- พิจารณาคดีอาญาซึ่งผู้กระทำผิดเป็นบุคคลในอำนาจศาลทหาร

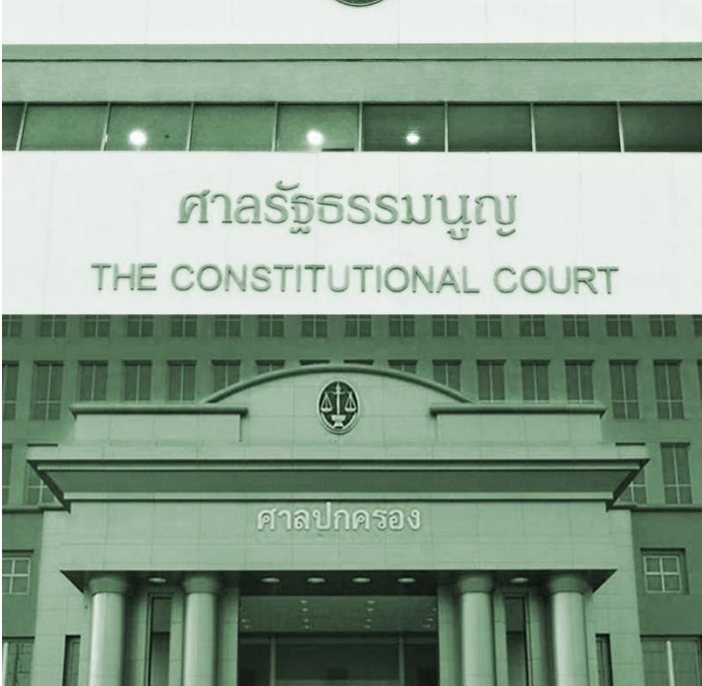
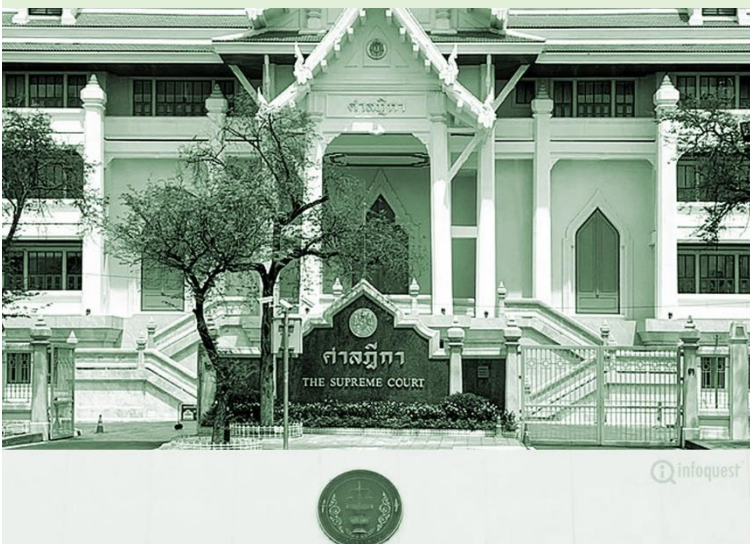
1. กลุ่มทหาร โดยแยกเป็น 2 ประเภท

1. ทหารประจำการ ได้แก่ ทหารที่รับราชการทหารเป็นอาชีพ
2. ทหารกองประจำการ ได้แก่ ทหารเกณฑ์

2. กลุ่มนักเรียนทหาร ได้แก่ นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนแพทย์ทหาร นักเรียนเตรียมทหาร เป็นต้น

3. กลุ่มที่ไม่ได้เป็นทหาร แบ่งได้ 3 ประเภท

1. บุคคลที่เป็นข้าราชการกลาโหมพลเรือน หรือเป็นลูกจ้างในสังกัดกระทรวงกลาโหม
2. บุคคลที่อยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น พยานที่ถูกศาลทหารออกหมายจับ
3. บุคคลที่เป็นเชลยศึกในช่วงเวลาที่มีศึกสงคราม

สาระที่ 3 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม

วีรชัย ชันตี
ธีรภัทร กิจแสวง

ความหมายของศาสนา

คำว่า ศาสนา มาจากภาษาสันสกฤต “ศาสนา” ถ้าเป็นภาษาบาลีใช้ “ศาสน” แปลว่า คำสอนหรือข้อบังคับ คำสอนเป็นคำแนะนำให้บุคคลกระทำความดีตามหลักประพฤติปฏิบัติใน ศาสนาที่เรียกว่า ธรรมะ และข้อบังคับหมายถึงข้อห้ามในการกระทำความชั่วทั้งทางกายและวาจา

ศาสนาเกิดจากการหาที่พึ่งพิง หาระกอบที่ช่วยมนุษย์ให้พ้นจากความกลัว พ้นจากอันตรายอันเกิดจากภัยทางธรรมชาติ เช่น พายุ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า น้ำท่วม แผ่นดินไหว เมื่อมนุษย์เห็นว่าเป็นอันตรายต่อตนเอง จึงเกิดความกลัว ความต้องการที่พึ่งทางใจและต้องการจะพ้นทุกข์จึงเกิดขึ้น เพื่อบรรลुकุศลความสุขของตนเอง

องค์ประกอบของศาสนา

ศาสดา

ผู้ก่อตั้งศาสนา

คัมภีร์

หลักคำสอนเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา

นักบวชหรือผู้ทำพิธีกรรม

ผู้สืบทอดและถ่ายทอดคำสอน

สัญลักษณ์ทางศาสนา

เครื่องหมายแทนศาสนานั้น ๆ

ศาสนิกชน

ผู้นับถือศาสนานั้น ๆ ในการดำเนินชีวิต

ศาสนสถาน

สถานที่ควรเคารพบูชา
และใช้ประกอบพิธีทางศาสนา

ในแต่ละศาสนาอาจมีองค์ประกอบไม่ครบก็ได้

ความสำคัญของศาสนา

- 1) เป็นพื้นฐานของกฎศีลธรรมของสังคม
- 2) เป็นแหล่งกำเนิดจริยธรรม
- 3) เป็นแหล่งที่ทำให้เกิดศิลปวัฒนธรรม และประเพณี
- 4) เป็นกลไกของรัฐในการควบคุมสังคม
- 5) เป็นบรรทัดฐานของสังคมที่ใช้ในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปในแนวเดียวกัน

ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู

ศาสนาพราหมณ์แหล่งกำเนิดในประเทศอินเดีย เป็นศาสนาดั้งเดิมของชนเผ่าอารยัน มีความเชื่อเรื่องพระเจ้าหลายองค์ ต่อมาวิวัฒนาการเป็นศาสนาฮินดู มีความเชื่อเกี่ยวกับตรีมูรติ คือ พระพรหม คือ ผู้สร้าง , พระวิษณุ (พระนารายณ์) คือ ผู้คุ้มครอง และพระอิศวร (พระศิวะ) คือ ผู้ทำลาย

คัมภีร์พระเวท

คัมภีร์พระเวท มีอยู่ 3 คัมภีร์ ถือว่าเป็นคัมภีร์ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก 1,000 ปี ต่อมาประมาณเพิ่มอาถรรพเวทเข้าไป ได้แก่

- ฤคเวท (บทสวดสรรเสริญเทพเจ้า)
- ยชุรเวท (คู่มือพราหมณ์ในการทำพิธีบูชา)
- สามเวท (ใช้สวดขับกล่อมเทพเจ้า)
- อาถรรพเวท (เป็นมนต์คาถาทางไสยศาสตร์) ถูกเพิ่มมาทีหลัง

นิกายในศาสนาฮินดู

- นิกายไวษณพ (ลัทธิวีถวาท) นับถือพระวิษณุ
- นิกายศิวะ นับถือพระศิวะ มีศิวลึงค์เป็นสัญลักษณ์
- นิกายศากติหรือศักติ นับถือพระชายาของเทพ เช่น นับถือพระแม่อุมาหรือพระแม่กาลี เป็นชายาของพระศิวะ เป็นต้น

หลักอาศรม 4

หลักอาศรม 4 เป็นหลักปฏิบัติแห่งการดำเนินชีวิต

- 1) พรหมจรรย์ คือ เป็นวัยศึกษาเล่าเรียน
- 2) คฤหัสถ์ คือ เป็นวัยครองเรือน
- 3) วานปรสฺถ์ คือ เป็นวัยออกไปอยู่ป่า
- 4) สันยาสี คือ เป็นวัยสุดท้ายของชีวิต ออกบวชเป็นสันยาสี บำเพ็ญเพียรเพื่อความหลุดพ้น

พิธีกรรมที่สำคัญของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู

- 1) พิธีศราทธ์ คือ พิธีทำบุญให้แก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว
- 2) พิธีประจำบ้าน (สังสการ) มี 12 พิธี เช่นพิธีอุปานยัน คือ พิธีเริ่มการศึกษา ถ้าเป็นหญิงยกเว้นพิธีวิวาหะ คือ พิธีแต่งงาน
- 3) ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับวรรณะ คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร แต่ละวรรณะมีการดำเนินชีวิตที่ต่างกันจึงต้องปฏิบัติตามวรรณะของตน เช่น การแต่งงาน การแต่งกาย เป็นต้น
- 4) พิธีบูชาเทพเจ้า แต่ละวรรณะจะมีการปฏิบัติต่างกันในเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานศิวาราตรี (พิธีลอยบาป) งานบูชาเจ้าแม่ลักษมี (เทวีแห่งสมบัติและความงาม) เป็นต้น

*****ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูยึดถือในระบอบวรรณะ(ชนชั้นทางสังคม)*****

ระบบวรรณะ

ระบบวรรณะ มี 4 วรรณะ คือ

วรรณะ	เกิดจากอวัยวะใดของพระพรหม	ทำหน้าที่	บุคคลในวรรณะ
พราหมณ์	ปาก	ติดต่อกับพระเจ้า	นักบวช พราหมณ์
กษัตริย์	แขน	บริหารการปกครองบ้านเมือง	กษัตริย์ ทหาร ข้าราชการ
แพศย์	สะโพกหรือท้อง	ผลิตอาหารเลี้ยงพลเมือง	พ่อค้า เกษตรกร
ศูทร	เท้า	ใช้แรงงาน เพื่อรับใช้วรรณะทั้ง 3	กรรมาชีพ ผู้ใช้แรงงาน

ทั้งนี้จะมีคนนอกวรรณะที่เกิดจากการแต่งงานข้ามวรรณะที่เรียกว่า “จัณฑาล” และจะมีข้อห้ามเพื่อไม่ให้คนวรรณะต่ำ ไปยุ่งกับคนวรรณะสูงกว่า เช่น ห้ามคนวรรณะต่ำปรุงอาหารให้คนวรรณะสูงกว่า ห้ามแต่งงานข้ามวรรณะ ห้ามประกอบอาชีพนอกเหนือที่กำหนดในวรรณะ

ศาสนาคริสต์

ศาสนาคริสต์กำเนิดในดินแดนปาเลสไตน์ หรือบางส่วนของอิสราเอลและปาเลสไตน์ในปัจจุบัน ศาสดาคือพระเยซู ซึ่งเป็นบุตรของนักบุญโยเซฟและพระแม่แมรี เป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดวิวัฒนาการมาจากศาสนายูดาห์ จึงมีพระเจ้าหรือที่เรียกว่า ยะโฮวาห์

คัมภีร์ไบเบิล

คัมภีร์ของศาสนาคริสต์ คือ คัมภีร์ไบเบิล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ

- 1) **ภาคพันธสัญญาเดิม** ทั้งคริสต์และยูดาห์นับถือร่วมกัน มีสาระเกี่ยวกับกำเนิดโลกและสรรพสิ่ง โดยพระเจ้า และบัญญัติ 10 ประการ ในส่วนนี้จะประกอบด้วย บทเพลง บทสวด และสุภาษิต
- 2) **ภาคพันธสัญญาใหม่** เป็นคัมภีร์ที่มีสาระเกี่ยวกับประวัติและคำสอนของพระเยซู การเผยแผ่ศาสนาของสาวก จดหมายเหตุ และวิวรณ์ ขึ้นปลายชีวิตของมนุษยชาติ

นิกายที่สำคัญของศาสนาคริสต์

- 1) **นิกายโรมันคาทอลิก** เป็นนิกายที่นับถือและปฏิบัติตามคำสอนของพระเยซู มีพิธีกรรมที่เคร่งครัด มีสันตะปาปาเป็นผู้นำศาสนาสูงสุด ประทับอยู่ที่นครรัฐวาติกัน ผู้ที่นับถือเรียกตนเองว่า **คริสต์ตังประเทศ** ที่นับถือ ได้แก่ ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน โปรตุเกส ฟิลิปปินส์ (มากที่สุดในโลก) เป็นต้น
- 2) **นิกายโปรเตสแตนต์** เป็นนิกายที่แยกมาจากนิกายโรมันคาทอลิก ผู้ก่อตั้งคือ “มาติน ลูเธอร์” ปฏิเสธอำนาจของสันตะปาปา ผู้นับถือเรียกว่า **คริสเตียน** ประเทศที่นับถือ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เป็นต้น
- 3) **นิกายออร์ทอดอกซ์** เป็นนิกายที่แยกจากนิกายโรมันคาทอลิก ด้วยเหตุผลทางการเมืองและวัฒนธรรม ประเทศที่นับถือ ได้แก่ กรีซ โรมาเนีย บัลแกเรีย สหภาพโซเวียต และประเทศในยุโรปตะวันออก

มหาวิหารนักบุญเปโตร
นครรัฐวาติกัน
ศาสนสถานในนิกายโรมันคาทอลิก

ศาสนสถานในโรงเรียน
กรุงเทพฯคริสเตียน
สาทร กรุงเทพฯ

St. Nicholas Cathedral
สุขุมวิท 101/1 กรุงเทพฯ
ศาสนสถานในนิกายออร์ทอดอกซ์

หลักคำสอนของศาสนาคริสต์

หลักคำสอน เรื่องตรีเอกานุภาพ คือ การนับถือพระเจ้าองค์เดียว แบ่งเป็น 3 พระภาค คือ

1. พระบิดา หมายถึง พระเจ้า
2. พระบุตร หมายถึง พระเยซู
3. พระจิต หมายถึง วิญญาณบริสุทธิ์ในจิตใจของชาวคริสต์ที่มีศรัทธา

หลักคำสอนเรื่องความรัก ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่ได้ชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งความสอนให้รักพระเจ้า รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเอง

พิธีกรรมสำคัญของศาสนาคริสต์

1. พิธีศีลล้างบาป : กระทำแก่ทารกหรือคนที่เพิ่งเริ่มเข้าเป็นคริสต์ศาสนิกชน โดยใช้ น้ำศักดิ์สิทธิ์ เทลงบนศีรษะเพื่อล้างบาป
2. พิธีศีลกำลัง : เป็นการยืนยันว่าตนยอมรับนับถือศาสนาคริสต์จริง
3. พิธีศีลมหาสนิท(มิสซา) : เป็นการรับประทานขนมปังและดื่มเหล้าองุ่นเพื่อระลึกถึง เพราะเจ้าที่ทรงสละพระวรกายเพื่อมนุษย์จะได้หลุดพ้นจากบาป
4. พิธีศีลสมรส : กระทำแก่คู่บ่าวสาวก่อนการจดทะเบียนสมรส (นิกายโรมันคาทอลิกให้ความสำคัญกับพิธีศีลนี้มาก)
5. พิธีสารภาพบาป : ต้องไปกระทำต่อหน้าบาทหลวงเพื่อสารภาพบาป
6. พิธีเจิมครั้งสุดท้าย : กระทำแก่ผู้ป่วยที่เข้าขั้นวิกฤตแล้ว
7. พิธีเข้าบวช : เป็นการบวชบุคคลเป็นบาทหลวงในคริสต์ศาสนา

พิธีกรรมทั้ง 7 จะปรากฏในนิกายโรมันคาทอลิก แต่ในบางนิกายก็ไม่มีครบทั้ง 7 พิธีกรรม

ศาสนาอิสลาม

คำว่า อิสลาม แปลว่า สันติ ยินยอม นอบน้อม จึงหมายถึงการนอบน้อมต่อพระเจ้า (พระอัลลอฮ์) ซึ่งเป็นพระเจ้าองค์เดียวของศาสนา นี้ เกิดที่เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ศาสดา คือ ท่านนบีมุฮัมมัด การเริ่มศักราชของศาสนาอิสลามเริ่มเมื่อปีที่มุฮัมมัดหนีไป จากเมกกะไปเมืองเมดิหนะ (ค.ศ.622) เป็นการเริ่มต้นเรียกว่า "ฮิจเราะห์ศักราช" ศาสนาอิสลามแตกแยกเป็นนิกายต่าง ๆ ภายหลังพระศาสดาถึงแก่กรรม มีสาเหตุมาจากความแตกแยกแนวความคิดเห็นทางการเมืองเป็นสำคัญ โดยเฉพาะตำแหน่ง ที่เรียกว่า "กาหลิบ" ซึ่งมีฐานะเป็นทั้งประมุขศาสนาและการปกครอง

นิกายที่สำคัญของศาสนาอิสลาม

1. นิกายซุนนี จะปฏิบัติเคร่งครัดในคัมภีร์อัลกุรอานและคำสอนของศาสดาที่สุด ใช้หมวกสีเขียวเป็นเครื่องหมาย
2. นิกายชีอะห์ ยกย่องอาลี ใช้หมวกสีแดงเป็นเครื่องหมาย

หลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

หลักศรัทธา 6 ประการ

1. ศรัทธาในพระอัลเลาะห์เพียงองค์เดียว
2. ศรัทธาในบรรดามลาอิกะห์ คือ เทวทูต
3. ศรัทธาในพระคัมภีร์
4. ศรัทธาในบรรดาศาสนทูต
5. ศรัทธาในวันพิพากษา
6. ศรัทธาในกฎกำหนดสภาวะการณ์

หลักปฏิบัติ 5 ประการ

1. ปฏิญาณตน ยอมรับว่าพระอัลเลาะห์เป็นพระเจ้าองค์เดียว
2. การละหมาด หรือ นมาซ วันละ 5 ครั้ง
3. การถือศีลอด หรือ อัสคิยาม หมายถึง การละหรืองดเว้นบริโภคอาหาร
4. การบริจาคซะกาต หมายถึง การบริจาคทานหรือบริจาคทรัพย์ที่ได้มาด้วยความสุจริตแก่ผู้ที่ควรรับ
5. การประกอบพิธีฮัจญ์ ณ วิหารกะบะห์ ที่เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

พุทธศาสนา (Buddhism)

ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา มีต้นกำเนิดในดินแดนที่เรียกว่า “ชมพูทวีป” (ดินแดนที่มีต้นหว่า)
ชมพูทวีป = ครอบคลุมดินแดนของประเทศ อินเดีย ปากีสถาน เนปาล อัฟกานิสถาน และ
บังกลาเทศ ดินแดนชมพูทวีปมีประชากร 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. มลลิกะ (ชาวตราวิเดียน) เป็นชนพื้นเมืองของชมพูทวีปอยู่มาก่อน มีผิวกายสีคล้ำออกดำ
2. อริยกะ (ชาวอารยัน) อพยพมาทีหลัง มีผิวกายสีขาว

องค์ประกอบของพระพุทธศาสนา

1. ศาสดา พระพุทธเจ้า (พระโคตมสัมมาสัมพุทธเจ้า)
2. นักบวช พระภิกษุ (ทรงศีล 227 ข้อ) ภิกษุณี (ทรงศีล 311 ข้อ) สามเณร (ทรงศีล 10 ข้อ)
3. สัญลักษณ์ ตรารธรรมจักร (กงล้อแห่งธรรม มีกง 8 กง เปรียบเสมือน หลักธรรมอริยมรรคมีองค์แปด อันเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุจุดหมายอันสูงสุด)
4. คัมภีร์ พระไตรปิฎก ประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก
5. จุดมุ่งหมาย พระนิพพาน
6. พิธีกรรม ศาสนพิธี (กุศลพิธี บุญพิธี ทานพิธี ปกิณกพิธี)
7. คำสอน คำสอนอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา คือ โอวาทปาฏิโมกข์ หรือ โอวาท 3 (ทำดี ละชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์)

เรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาสามารถสรุปรวมในพระรัตนตรัย คือ แก้วอันประเสริฐ

3 ดวง เป็นสิ่งเคารพบูชาอันสูงสุดของชาวพุทธ ได้แก่

1. พระพุทธเจ้า ศาสดาของพระพุทธศาสนา
2. พระธรรม หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
3. พระสงฆ์ สาวกหรือนักบวชของพระพุทธศาสนา

ทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า

- ก่อนตรัสรู้ เรียก พระโพธิสัตว์
- หลังตรัสรู้ เรียก พระสัมมาสัมพุทธเจ้า (ตรัสรู้ได้ด้วยตนเอง)
- พระพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบันมีพระนามว่า พระโคตมพุทธเจ้า/พระโคตมพุทธเจ้า

พุทธประวัติ หมายถึง ประวัติของพระพุทธเจ้า ผู้ซึ่งเป็นศาสดาของพุทธศาสนา

ประสูติ

เจ้าชายสิทธัตถะ ประสูติเมื่อ วันเพ็ญ เดือน 6 ก่อนพุทธศักราช 80 ปี → วันวิสาขบูชา
พระบิดาคือ พระเจ้าสุทโธทนะ (ศากยวงศ์) พระมารดา คือ พระนางสิริมหามายา (โกถิยวงศ์) เจ้าชายทรงประสูติพร้อมกับสหชาติทั้ง 7 (เกิดวันและเวลาเดียวกัน) ได้แก่ พระนางยโสธรา (พิมพา) เจ้าชายอนันท์ นายฉันทะ อามตย์กาฬุทายี ต้นศรีมหาโพธิ์ (อัสสัถะ) ม้ากัณฐกะและขุมทรัพย์ทั้งสิ้น เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะทรงพระเจริญมีพระชนมายุได้ 8 พรรษาได้ศึกษากับครูคนแรกของพระองค์ คือ ครูวิศวามิตร

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะเจริญพระชนมได้ 16 พรรษา พระเจ้าสุทโธทนะ มีพระราชดำริว่าพระราชโอรสสมควรจะได้อภิเษกสมรส จึงโปรดให้ทรงสู่ขอพระนางพิมพาหรือยโสธรา พระราชธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธะและพระนางอมิตา แห่งเทวทหะนคร ในตระกูลโกถิยวงศ์ให้อภิเษกด้วย เจ้าชายสิทธัตถะได้เสวยสุขสมบัติ จนพระชนมายุได้ 29 พรรษา และทรงมีพระโอรสพระนามว่า ราหุล (บ่วง)

ออกผนวช

ทรงตัดสินพระทัยออกผนวช (มหาภิเนษกรรม) เมื่อพระชนมายุได้ 29 พรรษาโดยพระองค์ทรงม้ากัณฐกะ พร้อมด้วยนายฉันทะ มุ่งสู่แม่น้ำอโนมาณี แคว้นมัลละ เสด็จข้ามฝั่งแม่น้ำอโนมาณีแล้วทรงอธิษฐานเพศเป็นบรรพชิต และทรงมอบหมายให้นายฉันทะนำเครื่องอาภรณ์ และม้ากัณฐกะกลับนครกบิลพัสดุ์ เพราะทรงเห็นเทวทูตทั้ง 4 (แก่ เจ็บ ตาย บรรพชิต) ทำให้พระองค์มีความปรารถนาที่จะช่วยให้สัตว์โลกทั้งปวงได้พ้นจากความทุกข์

จากนั้นทรงไปร่ำเรียนในสำนักของอาหารดาบส และอุทกดาบส เจ้าชายสิทธัตถะทรงเรียนจบทุกวิชาที่อาจารย์ทั้ง 2 ท่านสอนจนครบทุกศาสตร์ แต่เจ้าชายสิทธัตถะทรงเห็นว่าไม่ใช่ทางพ้นทุกข์จึงเลิกไปปฏิบัติเพียงลำพัง

ต่อมาเจ้าชายสิทธัตถะทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา โดยกัดฟัน กลืนลมหายใจอดอาหาร เป็นต้น มีผู้ปรณนินดี คือ ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ได้แก่ โภณฑัญญะ (หัวหน้า) วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ อัสสชิ

บำเพ็ญทุกรกิริยาเป็นเวลายาวนานถึง 6 ปี (พระชนมายุ 29 – 35 พรรษา) เจ้าชายสิทธัตถะทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างหนัก แต่สุดท้ายก็ไม่เห็นว่าจะเป็นหนทางพ้นทุกข์ พระองค์จึงล้มเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยา ปัญจวัคคีย์ก็ได้ชวนกันละทิ้งพระองค์ไปอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน นครพาราณสี เป็นผลให้พระองค์ได้ประทับอยู่ตามลำพังในที่อันสงบเงียบ ปราศจากสิ่งรบกวนทั้งปวง พระองค์ได้ทรงตั้งพระสติดำเนินทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) คือการปฏิบัติในความพอเหมาะพอควร

ตรัสรู้

ก่อนตรัสรู้ นางสุชาดาได้นำข้าวมธุปายาสใส่ถาดทองมาถวาย หลังจากเสวยข้าวมธุปายาส พระองค์เสด็จไปริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชราทรงจับถาดทองคำขึ้นมาอธิษฐานว่า “ ถ้าเราจักสามารถตรัสรู้ได้ในวันนี้ ก็ขอให้ถาดทองคำใบนี้จงลอยทวนกระแสน้ำไป แต่ถ้ามิได้เป็นดังนั้นก็ขอให้ถาดทองคำใบนี้จงลอยไปตามกระแสน้ำเถิด” ปรากฏว่าถาดทองคำลอยทวนกระแสน้ำขึ้นมา

ในเวลาเย็นของวันเพ็ญเดือน 6 พระองค์เสด็จกลับมายังต้นโพธิ์ที่ประทับคนหาบหญ้าชื่อ “โสตถิยะ” ได้ถวายหญ้าปูลาดที่ประทับ ณ ใต้ต้นโพธิ์ พระองค์ประทับหันพระพักตร์ ไปทางทิศตะวันออก และทรงตั้งจิตอธิษฐานว่า **“แม่เลือดในกายของเราจะเหือดแห้งไปเหลือแต่หนังเอ็น กระดูกก็ตาม ถ้ายังไม่บรรลุธรรมวิเศษแล้ว จะไม่ยอมหยุดความเพียรเป็นอันขาด”** เมื่อทรงตั้งจิตอธิษฐานแล้ว พระองค์ก็ทรงสำรวมจิตให้สงบแน่วแน่ มีพระสติตั้งมั่น มีพระวรกายอันสงบ มีพระหทัยแน่วแน่เป็นสมาธิบริสุทธิ์ผุดผ่องปราศจากกิเลส ปราศจากความเศร้าหมอง อ่อนโยน

ในคืนวันเพ็ญเดือน 6 (วันวิสาขบูชา) เจ้าชายสิทธัตถะบรรลุญาณทั้ง 3 ญาณ ตามลำดับ

1. **ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ** (ญาณเป็นเหตุระลึกชาติปางก่อนได้) ในปฐมยามแห่งราตรี
2. **จุตูปาทญาณ** (ญาณหยั่งรู้การตาย การเกิดของสัตว์ทั้งหลาย) ในมัชฌิมยามแห่งราตรี
3. **อาสวักขญาณ** (ญาณหยั่งรู้ในธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งกิเลสทั้งหลาย) ในญาณสุดท้าย

เจ้าชายสิทธัตถะได้ **บรรลุอรียสัจ 4 หรือความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ** ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เมื่อทรงรู้เห็นอย่างนี้ จิตของพระองค์ก็ทรงหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง ซึ่งก็คือ การตรัสรู้ เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะพระชนมายุได้ 35 พรรษา นับแต่วันที่เสด็จออกผนวชจนถึงวันตรัสรู้ธรรม รวมเป็นเวลา 6 ปี

หลังจากตรัสรู้ พระพุทธเจ้าหมายมุ่งที่จะเสด็จไปแสดงธรรมเทศนาแต่อาจารย์ทั้งสองคือ อาหารดาบส และอุทกดาบส แต่อาจารย์ทั้ง 2 ท่านได้เสียชีวิตไปก่อน พระพุทธเจ้าจึงเสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ซึ่งพระพุทธเจ้าได้แสดงปฐมธรรมเทศนา คือ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีใจความสำคัญคือ อริสัจ 4 และ มัชฌิมาปฏิปทา ทำให้โกณฑัญญะ หัวหน้าปัญจวัคคีย์ ดวงตาเห็นธรรมคนแรก จึงขอให้พระพุทธเจ้าอุปสมบทให้ (เอหิภิกขุอุปสัมปทา)

เกิดพระสงฆ์รูปแรกในพุทธศาสนาทำให้พระรัตนตรัยครบสาม ➔ วันอาสาฬหบูชา
วันเพ็ญเดือน 8 (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8)

และวันต่อมาพระพุทธเจ้าได้แสดงธรรมเทศนาอีกครั้งในเรื่อง อนันตลักขณสูตร ที่มีใจความสำคัญ
คือ ชันธ 5 และ ไตรลักษณ์ เพื่อโปรดปัญจวัคคีย์ที่เหลือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสั่งสอนสัตว์
โลกยาวนานถึง 45 ปี

บริณีพพาน

วาระสุดท้ายก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพานทรงแสดง ปัจฉิมโอวาท อันเป็นหลักธรรมที่สรุปรวบยอด
หลักธรรมทั้งหมดของพระพุทธศาสนา คือ ความไม่ประมาท (อัปมาธรรม) หลักธรรมที่เปรียบเสมือนรอย
เท้าช้าง (ครอบคลุมทุกหลักธรรม)

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานเมื่อพระชนมายุ 80 พรรษา เมื่อวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ
เดือน 6 ณ สาลวโนทยาน กรุงกุสินารา ➔ วันวิสาขบูชา
หลังจากพุทธปรินิพพานไปแล้ว 7 วัน วันที่ 8 ได้ถวายเพลิงพุทธสรีระโดยมีประธานคือ
พระมหากัสสปะ ➔ วันอัฐมีบูชา วันแรม 8 ค่ำ เดือน

พุทธจริยาของพระพุทธเจ้า

การปฏิบัติกิจวัตรของพระพุทธเจ้าเพื่อประโยชน์ต่อชาวโลก

1. โลกัตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ต่อโลก ชี้นำการดับทุกข์ให้มวลมนุษยชาติ
2. ญาติัตถจริยา การช่วยเหลือพระญาติของพระองค์ทั้งทางโลกและทางธรรม
3. พุทธัตถจริยา การทำหน้าที่ของพระพุทธเจ้าตลอดพระชนม์ชีพเพื่อให้สัตว์โลกทั้งปวงได้พ้นทุกข์

พระคุณของพระพุทธเจ้า

1. พระปัญญาคุณ ทรงมีสติปัญญาในการแสวงหาทางพ้นทุกข์จนได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
2. พระวิสุทธิคุณ ทรงมีจิตใจอันบริสุทธิ์
3. พระกรุณาธิคุณ ทรงมีความกรุณาต่อสัตว์โลก ต้องการช่วยให้สัตว์โลกทั้งปวงพ้นทุกข์

พระธรรมปิฎก

คือ หลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รวบรวมเป็นหมวดหมู่ในพระไตรปิฎกจำนวน 84,000 พระธรรมขันธ์ พระไตรปิฎก (คัมภีร์ของพระพุทธศาสนา) แบ่งออกเป็น 3 หมวด

1. พระวินัยปิฎก ว่าด้วยเรื่องศีลของภิกษุ ภิกษุณี
2. พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยคำเทศนาสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่บันทึกไว้อย่างละเอียด มีวัน เวลา สถานที่ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
3. พระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยหลักธรรมชั้นสูง
 - 3.1 พระไตรปิฎก
 - 3.2 อรรถกถา = ขยายพระไตรปิฎก
 - 3.3 ฎีกา = ขยายอรรถกถา
 - 3.4 อนุฎีกา = ขยายฎีกา
 - 3.5 สัททหาวิเสส = อธิบายไวยากรณ์บาลีและคำศัพท์

การจำแนกหลักธรรมของพระพุทธศาสนา จำแนกตามหลักธรรม อริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) มรรค (ธรรมที่ควรเจริญหรือปฏิบัติ)

ตัวหนังสือสีน้ำเงิน = เน้นออกสอบนะ

เพื่อสะดวกต่อการเรียนรู้ พี่ขออนุญาตแบ่งหลักธรรมออกเป็น 4 หมวดตามอริยสัจนะครับ

ทุกข์

ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจเป็นสภาวะที่ทนได้ยาก ทุกข์นั้นได้รับ Effect จากสมุทัยมันจึงเกิดเป็นทุกข์ได้ หลักธรรมในหมวดทุกข์ ได้แก่

เบญจขันธ์ หรือ ขันธ์ 5	เป็นองค์ประกอบของมนุษย์ทุกคน 5 อย่าง คือ	
	<ul style="list-style-type: none"> ➢ รูป คือ ส่วนที่เป็นร่างกาย จับต้องได้ ➢ เวทนา คือ ความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้ (สุข ทุกข์ เฉย ๆ) ➢ สัญญา คือ จำได้ว่าอะไรเป็นอะไร เช่น เห็นดอกไม้สีแดง มีกลิ่นหอม ก็จำได้ว่าเป็นดอกกุหลาบ ➢ สังขาร คือ สิ่งที่มาปรุงแต่งจิต (บงการให้เราทำสิ่งต่างๆ ในทางที่ดีและไม่ดี) No No No สังขารไม่เท่ากับร่างกาย ➢ วิญญาณ คือ การรับรู้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ 	
โลกธรรม 8	เป็นสังขารตามาตรามีมนุษย์ทุกคนบนโลกต้องพบเจอ มี 8 ประการ ได้แก่	
	สิ่งที่น่าพอใจ (อภิวุฑฒารมณ)	สิ่งที่ไม่น่าพอใจ (อนิภูฏารมณ)
	มีลาภ	เสื่อมลาภ
	มียศ	เสื่อมยศ
	สรรเสริญ	นินทา
	มีความสุข	มีความทุกข์
จิต เจตสิก	จิต (การรับรู้ผ่านอายตนะทั้ง 6 หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ) และเจตสิก (อาการที่ได้รับ Effect) จากจิต	

สมุทัย

สมุทัย (ธรรมควรละ) เป็นสาเหตุ(Cause) ที่ทำให้เกิดทุกข์ หลักธรรมของสมุทัย ได้แก่

ตัณหา 3	<ol style="list-style-type: none"> 1. กามตัณหา คือ ความอยากหรือไม่อยาก ใน สัมผัสทั้ง 5 2. ภวตัณหา คือ ความอยากทางจิตใจ เมื่อได้สิ่งนั้นมาแล้ว ไม่ต้องการให้มันเปลี่ยนแปลง 3. วิภวตัณหา คือ ความไม่อยากทางจิต ความอยากดับสูญ
นิยาม 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. อุดุณิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับอุณหภูมิ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะดินน้ำอากาศ และฤดูกาล อันเป็นสิ่งแวดล้อมสำหรับมนุษย์)

<p>นियาม 5 (ต่อ)</p>	<p>2. พีชนियาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ มีพันธกรรม เป็นต้น)</p> <p>3. จิตตนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของ)</p> <p>4. กรรมนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือ กระบวนการให้ผลของการกระทำ)</p> <p>5. ธรรมนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันแห่งสิ่งทั้งหลาย)</p>
<p>ปฏิจสุมุปาบท</p>	<p>เป็นธรรมแบบเดียวกับ อิทัปปัจจยตาหรือปัจจยการ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน อาศัยกันและกัน มีความสัมพันธ์กันแบบเป็นเหตุเป็นผล *สิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี* (สอดคล้องกับหลักการของวิทยาศาสตร์)</p>
<p>นิวรรณ์ 5</p>	<p>สิ่งที่มาปิดกัน (กัน Seen) จิตใจไม่ให้มีการพัฒนาเพื่อยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น มี 5 ประการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กามฉันทะ = พอใจหรือความอยากได้อย่างมีในกามคุณ (กาม แปลว่า ความอยากได้อย่างมี ไม่ได้หมายถึงความต้องการความใคร่อย่างเดียวนะครับ) 2. พยาบาท = ความอาฆาตมาดร้ายต่อผู้อื่น 3. ถีนมิทธะ = ความเชื่องซึม หมกต้อลัยตายอยาก (ง่วง) 4. อุจฺจกุกุกุจจะ = ความคิดฟุ้งซ่าน ระหว่าดระแวง 5. วิกิกกัจฉา = ความลั้เล สงสัย ไม่มั่นใจ
<p>มิจฉาณนิชชา 5</p>	<p>การค้าขายต้องห้าม ทำแล้วเป็นบาปอกุศล</p> <p>สัตถวนิชชา = คำอาวุธ</p> <p>สัตตวนิชชา = มนุษย์</p> <p>มังสวานิชชา = คำเนื้อ</p> <p>มัชชวานิชชา = คำของมีนเมา</p> <p>วิสวานิชชา = คำยาพิษ เช่น ยาฆ่าแมลง ยาบ้า</p>
<p>อุปาทาน 4</p>	<p>สิ่งที่ยึดมั่นหรือผูกติดให้มนุษย์อยู่ในอำนาจของกิเลส (เหมือนกาว) ไม่สามารถจะสลัดกิเลส</p> <p>ออกจากใจของมนุษย์ได้</p> <p>กามุปาทาน = ยึดมั่นในกาม</p> <p>ทิฎฐุปาทาน = ยึดมั่นในความเห็นของตนหรือในหลักทฤษฎี</p> <p>สีลัปปตูปาทาน = ยึดมั่นในแบบแผน ในกฎระเบียบที่ผิดๆ</p> <p>อัตตวาหุุปาทาน = ยึดมั่นในตนเอง</p>

ตัวหนังสือสีน้ำเงิน = เน้นออกสอบนะ

นิโรธ

นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) คือ สภาวะที่ไม่มีทุกข์ เพราะทุกข์นั้นได้ดับไปแล้ว

ภavana 4	การพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ให้มีเจริญงอกงามและมีความสุขสมบูรณ์ กายภavana = พัฒนาร่างกายให้มีสุขภาพดี ศีลภavana = พัฒนาความประพฤติให้ดี (บุคลิกภาพดี) จิตตภavana = พัฒนาคุณภาพของจิตใจให้เข้มแข็ง มีสุขภาพจิตดี ปัญญาภavana = พัฒนาสติปัญญา ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม
วิมุตติ 5	สภาวะของการหลุดพ้นจากกิเลส ไม่มีกิเลสอยู่ในจิตใจ พ้นจากทุกข์ทั้งหมด วิกขัมภนวิมุตติ = หลุดพ้นชั่วคราว ตทังควิมุตติ = หลุดพ้นด้วยธรรมตรงกันข้าม สมุจเฉทวิมุตติ = หลุดพ้นโดยเด็ดขาด ปฏิบัติสัททวิมุตติ = หลุดพ้นด้วยความสงบ นิสสรณวิมุตติ = หลุดพ้นด้วยสละออก
นิพพาน	ภาวะที่ไม่มีกิเลสในจิตใจ จิตปราศจากทุกสิ่งอย่าง ไม่ว่าจะมีความสุข ความทุกข์ ความเป็นกลาง เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

Ussak

มรรค (ธรรมที่ควรเจริญหรือควรปฏิบัติ) คือ ข้อปฏิบัติเพื่อการดับทุกข์หรือทำให้ทุกข์หมดสิ้นไป เป็นทางแห่งการพ้นทุกข์ (มรรค แปลว่า ทาง) เรียกว่า **อริยมรรคมีองค์ 8** โดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ทางปฏิบัติมี 3 สาย ได้แก่

1. กามสุขัลลิกานุโยค คือ การหมกมุ่นอยู่กับกามารมณ์
2. มัชฌิมาปฏิปทา คือ ทางสายกลาง ไม่ตึงไม่หย่อนเกินไป อันนี้จะเท่ากับ อริยมรรค 8
3. อตตกิลมณานุโยค คือ การทำตนให้ลำบาก การทรมานตนเอง

สัทธรรม 3	ธรรมที่จริงแท้แน่นอน เป็นของดี เป็นโครงหลักของพระพุทธศาสนา ปริยัติ = การศึกษาทางทฤษฎี ความรู้ต่าง ๆ ปฏิบัติ = การปฏิบัติตามคำสอนหรือทฤษฎีที่ได้ศึกษา ปฏิเวธ = ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตามหลักที่ได้ศึกษามา เป็นการบรรลุจุดมุ่งหมาย
วุฒิธรรม 4	ธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ผู้ปฏิบัติ สัพปุริสสังเสวะ = การคบหาเพื่อนที่ดี มีคุณธรรม สัทธัมมัสสวนะ = การตั้งใจศึกษาหลักธรรมคำสอนด้วยความตั้งใจ

ตัวหนังสือสีน้ำเงิน = เน้นออกสอบนะ

<p>วุฒิธรรม 4 (ต่อ)</p>	<p>โยนิโสมนสิการ = การคิดเป็น สามารถคิดหาเหตุผลโดยอาศัยการพิจารณาอย่าง แยบคาย ฉัมมานุฉัมมปฏิบัติ = การปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง</p>
<p>พละ 5</p>	<p>ธรรมอันเป็นกำลังสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงในชีวิต ศรัทธา = ความเชื่อที่เกิดโดยการใช้ปัญญา ไม่เชื่อเพราะงมงาย วิริยะ = ความเพียรพยายามในการทำความดี สติ = ความระลึกได้ก่อนที่จะกระทำการใด ๆ หรือความระมัดระวังขณะทำการใด ๆ ปัญญา = ความรอบรู้ที่เกิดจากการฟัง การคิดและการปฏิบัติ สมาธิ = ความตั้งมั่นของจิต การมีจิตที่สงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน</p>
<p>อธิปไตย 3</p>	<p>หลักความเป็นใหญ่ 3 ประการได้แก่ อัตตอธิปไตย = การถือตนเองเป็นใหญ่ ไม่พิจารณาถึงความถูกผิด โลกาธิปไตย = การถือโลกหรือคนส่วนใหญ่เป็นหลัก ไม่พิจารณาถึงความถูกผิด ธรรมาธิปไตย = การถือธรรมหรือหลักคุณธรรมความดีงามเป็นใหญ่</p>
<p>สาราณียธรรม 6</p>	<p>ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของหมู่คณะ เพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีซึ่งกัน และกัน เมตตาทายกรรม = เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ซึ่งกันและกัน เมตตาวจีกรรม = พูดด้วยวาจาและน้ำเสียงที่ดีและจริงใจต่อกัน เมตตาmanoกรรม = ความคิดดีต่อกัน ไม่พยาบาท อาฆาตมาดร้ายต่อกัน สาธาณโภคี = การแบ่งปันสิ่งของต่อกัน สีลสามัญญตา = รักษากฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ร่วมกัน ทิวฐีสสามัญญตา = ทำความเห็นให้ตรงกันเข้าใจซึ่งกันและกัน เคารพการตัดสินใจ ซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีและลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น</p>
<p>อปปริหานิยธรรม 7</p>	<p>มีต้นกำเนิดจากการแตกความสามัคคีกันของกษัตริย์แคว้นวัชชี อปปริหานิยธรรม หมายถึง ธรรมป้องกันการนำไปสู่ความเสื่อม เป็นธรรมที่ส่งเสริมให้ เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ มี 7 ประการได้แก่ - หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ - พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม - ไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติ - เคารพผู้ที่อาวุโสกว่า - ไม่ตกอยู่ในอำนาจของกิเลสตัณหา - มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย - มีความปรารถนาดีต่อกัน</p>

ตัวหนังสือสีน้ำเงิน = เน้นออกสอบนะ

<p>อริยวัชฒิ 5</p>	<p>หลักปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความเป็นอารยชน มีเจริญงอกงามในชีวิต ศรัทธา = ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา ไม่เชื่ออย่างงมงาย ศีล = มีความประพฤติทางกายและวาจาเรียบร้อย มีความสุภาพ สุตะ = การศึกษาหาความรู้ด้วยการฟัง จาคะ = เสียสละทั้งการกระทำและสิ่งของ แบ่งปันของให้ผู้อื่น ปัญญา = ความรอบรู้อย่างกว้างขวางทั้งทางโลกและทางธรรม</p>												
<p>มรรค 8</p>	<p>ธรรมอันเป็นทางอันประเสริฐ เป็นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ที่นำไปสู่การหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง มี 8 ประการ</p> <table border="1" data-bbox="408 667 1382 1272"> <tr> <td data-bbox="408 667 1273 745"> <p>สัมมาวาจา = พูดจาชอบ พูดจาสุภาพ</p> </td> <td data-bbox="1273 667 1382 745" rowspan="3"> <p>ศีล</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 745 1273 824"> <p>สัมมากัมมันตะ = กระทำชอบ กระทำแต่ความดีงาม</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 824 1273 902"> <p>สัมมาอาชีวะ = เลี้ยงชีพชอบ ประกอบอาชีพสุจริต</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 902 1273 981"> <p>สัมมาวายามะ = พยายามชอบ เพียรละชั่วทำดี</p> </td> <td data-bbox="1273 902 1382 1126" rowspan="3"> <p>สมาธิ</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 981 1273 1059"> <p>สัมมาสติ = ระลึกรับรู้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 1059 1273 1126"> <p>สัมมาสมาธิ = จิตตั้งมั่นชอบ มีความแน่วแน่ไม่หวั่นไหว</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 1126 1273 1205"> <p>สัมมาทิฐิ = ความเห็นชอบ มีความเห็นถูกต้องเหมาะสม</p> </td> <td data-bbox="1273 1126 1382 1272" rowspan="2"> <p>ปัญญา</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 1205 1273 1272"> <p>สัมมาสังกัปปะ = ดำริชอบ</p> </td> </tr> </table>		<p>สัมมาวาจา = พูดจาชอบ พูดจาสุภาพ</p>	<p>ศีล</p>	<p>สัมมากัมมันตะ = กระทำชอบ กระทำแต่ความดีงาม</p>	<p>สัมมาอาชีวะ = เลี้ยงชีพชอบ ประกอบอาชีพสุจริต</p>	<p>สัมมาวายามะ = พยายามชอบ เพียรละชั่วทำดี</p>	<p>สมาธิ</p>	<p>สัมมาสติ = ระลึกรับรู้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท</p>	<p>สัมมาสมาธิ = จิตตั้งมั่นชอบ มีความแน่วแน่ไม่หวั่นไหว</p>	<p>สัมมาทิฐิ = ความเห็นชอบ มีความเห็นถูกต้องเหมาะสม</p>	<p>ปัญญา</p>	<p>สัมมาสังกัปปะ = ดำริชอบ</p>
<p>สัมมาวาจา = พูดจาชอบ พูดจาสุภาพ</p>	<p>ศีล</p>												
<p>สัมมากัมมันตะ = กระทำชอบ กระทำแต่ความดีงาม</p>													
<p>สัมมาอาชีวะ = เลี้ยงชีพชอบ ประกอบอาชีพสุจริต</p>													
<p>สัมมาวายามะ = พยายามชอบ เพียรละชั่วทำดี</p>	<p>สมาธิ</p>												
<p>สัมมาสติ = ระลึกรับรู้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท</p>													
<p>สัมมาสมาธิ = จิตตั้งมั่นชอบ มีความแน่วแน่ไม่หวั่นไหว</p>													
<p>สัมมาทิฐิ = ความเห็นชอบ มีความเห็นถูกต้องเหมาะสม</p>	<p>ปัญญา</p>												
<p>สัมมาสังกัปปะ = ดำริชอบ</p>													
<p>ทิฐฐัมมิกัตถประโยชน์</p>	<p>ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หัวใจเศรษฐี มี 4 ประการได้แก่ (หลักการจำ “อุ อา กะ สะ”) อุฏฐานสัมปทา (อุ) = ความขยันหมั่นเพียร อารักขสัมปทาน (อา) = ประหยัด พอเพียง เก็บรักษาของที่หามาได้ กัลยาณมิตร (กะ) = คบบัณฑิต คนดีมีคุณธรรมจริยธรรม สมชีวิตา (สะ) = มีเป็นอยู่อย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย</p>												
<p>สัมปรายิกัตถะประโยชน์</p>	<p>ธรรมเพื่อประโยชน์ในภายภาคหน้า เป็นการพัฒนาจิตใจให้มีความเจริญงอกงาม ศัทธาสัมปทา = มีความศรัทธาโดยใช้ปัญญาและเหตุผลในการพิจารณา ศีลสัมปทา = มีความถึงพร้อมด้วยศีล การรักษากาน วาจา ใจให้บริสุทธิ์ จาคสัมปทา = มีความเสียสละอย่างสูงยิ่ง ปัญญาสัมปทา = มีความรอบรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม</p>												
<p>สัปปุริสธรรม 7</p>	<p>ธรรมอันเป็นคุณสมบัติของคนดีหรือสัตบุรุษ มี 7 ประการได้แก่ ธัมมัญญตา = รู้เหตุ</p>												

ตัวหนังสือสีน้ำเงิน = เน้นออกสอบนะ

<p>สัปปุริสธรรม 7 (ต่อ)</p>	<p>อัตถัญญุตตา = รู้ผล อัตตัญญุตตา = รู้ตนเอง มัตตัญญุตตา = รู้ประมาณ กาลัญญุตตา = รู้กาลเวลา ปริสสัญญุตตา = รู้ชุมชน ปุคคลปโรปรัญญุตตา = รู้บุคคล</p>
<p>ทศพิธราชธรรม 10</p>	<p>หลักธรรมของพระราชา 10 ประการได้แก่ ทาน = การให้ทรัพย์สิน ความเมตตา กรุณา ศีล = การสำรวมกาย วาจา บริจาค = การบริจจาค การเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อส่วนรวม อาชวชะ = ความซื่อสัตย์ สุจริต มัททวะ = ความนอบน้อม อ่อนโยน ตบะ = มีจิตไม่ฟุ้งซ่าน มีความมั่นคง ไม่หวั่นไหว อภิกโรธะ = ความไม่โกรธ มีจิตใจที่หนักแน่น อวิหิงสา = การไม่เบียดเบียนผู้อื่น ขันติ = ความอดทน อดกลั้น อวิโรธนะ = มีความยุติธรรม ยึดถือในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม</p>
<p>สังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุ 4 (ต่อ)</p>	<p>ธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นด้วยการสงเคราะห์ประโยชน์ต่อกัน ทาน = การให้ทั้งด้านสิ่งของ การปฏิบัติ ความรู้ ปิยวาจา = มีวาจาสุภาพ นุ่มนวล อตถจริยา = กระทำตนให้เป็นประโยชน์ สมานัตตา = มีความเสมอต้นเสมอปลาย</p>
<p>อิทธิบาท 4</p>	<p>ธรรมที่เป็นเครื่องนำพาให้ประสบความสำเร็จ มี 4 ประการได้แก่ ฉันทะ = ความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงาน วิริยะ = ความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน จิตตะ = ความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติงาน วิมังสา = การไตร่ตรอง ตรวจสอบงานที่ได้ปฏิบัติ</p>
<p>พรหมวิหาร 4</p>	<p>ธรรมที่ทำให้เกิดประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์มี 4 ประการได้แก่ เมตตา = ความรักใคร่ ความปรารถนาดี มีจิตมิตรไมตรี กรุณา = ความสงสาร การคิดช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา = มีความยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จหรือมีความสุข อุเบกขา = การวางใจเป็นกลาง การวางเฉย</p>

ตัวหนังสือสีน้ำเงิน = เน้นออกสอบนะ

โอวาท- ปาฐโมกข์	ธรรมอันเป็นหัวใจหลักของพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสสอน เนื่องในวัน จาตุรงคสันนิบาต วันมาฆบูชา มี 3 ประการได้แก่ การไม่ทำความชั่วทั้งปวง = ศีล การทำความดีให้ถึงพร้อม = สมာธิ การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ = ปัญญา
ไตรลักษณ์	ลักษณะทั่วไปของสิ่งทั้งหลาย มี 3 ประการได้แก่ อนิจจัง = ความไม่เที่ยง ทุกขัง = สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก อนัตตา = สภาพไม่มีตัวตน ไม่มีรูปร่าง
สติปัฏฐาน 4	ฐานอันเป็นที่ตั้งของการกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง มี 4 ประการ ได้แก่ กายานุปัสสนา = การตั้งสติพิจารณากาย เวทนानุปัสสนา = การตั้งสติพิจารณาความรู้สึก จิตตานุปัสสนา = การตั้งสติพิจารณาสภาพของจิตใจ ธัมมานุปัสสนา = การตั้งสติพิจารณาสภาวธรรม สภาพความเป็นไปของธรรม
บัวสี่เหล่า	อุคฆตัตถัญญู = บัวเหนือน้ำ --> ผู้มีปัญญามาก วิปจิตถัญญู = บัวเสมอน้ำ --> ผู้มีปัญญาปานกลาง เนยยะ = บัวกลางน้ำ --> ผู้พอที่จะแนะนำได้ ปทปรมะ = บัวโคลนตม --> ผู้มีปัญญาที่บ ำ

หลักกาลามสูตร

กาลามสูตรเป็นหลักแห่งความเชื่อที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ให้แก่พุทธศาสนิกชน ไม่ให้เชื่อสิ่งใด ๆ
อย่างงมงายโดยไม่ใช้ “ปัญญา” พิจารณาให้เห็นจริงถึงคุณโทษหรือดีไม่ดีกว่าก่อนเชื่อ มีอยู่ 10 ประการ ได้แก่

- 1) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการฟังตาม ๆ กันมา
- 2) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการถือสืบ ๆ กันมา
- 3) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเล่าลือ
- 4) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์
- 5) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเดาว่าเป็นเหตุผลกัน
- 6) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะการอนุমানคาดคะเน
- 7) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเดาจากอาการที่เห็น

- 8) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเข้ากันได้กับทฤษฎีที่พิสูจน์ไว้แล้ว
- 9) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะผู้พูดมีลักษณะน่าเชื่อถือ
- 10) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้ เป็นครูของเรา

เมื่อใดที่สอบสวนจนรู้ได้ด้วยตนเองว่า สิ่งที่ควรเชื่อหรือไม่เหล่านั้นเป็นอกุศลหรือมีโทษเมื่อนั้นพึงละเสียและเมื่อใดที่สอบสวนจนรู้ได้ด้วยตนเองว่า สิ่งที่ควรเชื่อหรือไม่เหล่านั้นเป็นกุศลหรือไม่มีโทษ เมื่อนั้นพึงถือปฏิบัติ

พระสงฆ์

พระสงฆ์ คือ สาวกผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า (เนื่อนาบุญของโลก) พุทธบริษัท 4 ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา โดย อุบาสก อุบาสิกา ถือศีลทั้งหมด 8 ข้อ / ภิกษุ ถือศีลทั้งหมด 227 ข้อ / ภิกษุณี ถือศีลทั้งหมด 311 ข้อ

พุทธสาวก พุทธสาวิกาผู้เป็นเอตทัคคะ และชาวพุทธตัวอย่าง

รายชื่อ	คุณธรรมที่น่ายกย่อง	เอตทัคคะ
พระอัญญาโกณฑัญญะ	เป็นหัวหน้าปัญจวัคคีย์ และเป็นพระสงฆ์รูปแรกแห่งพุทธศาสนา ผู้ที่มีความเชื่อมั่น เป็นผู้ที่สันโดษและชอบอยู่ในที่สงัด เป็นผู้มิประสพการณ์มากในชีวิต	รัตัญญู (รูตราตรีนาน มีประสพการณ์มาก)
พระอัสสชิ	หนึ่งในปัญจวัคคีย์ 5 เป็นผู้ที่รับยกย่องว่ามีความอ่อนน้อมถ่อมตน และเป็นผู้ที่ทำให้พระสารีบุตรได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุโสดาบัน	-
พระสารีบุตร	ตำแหน่งอัครสาวกเบื้องขวา ได้รับขนานนามว่า “ธรรมเสนาบดี” คู่กับพระพุทธเจ้าที่เป็น “ธรรมราชา” มีความกตัญญูกตเวทีสูง มีนามว่า อุปติสสะ เป็นสหายกับ พระโมคคัลลานะ	ผู้มีปัญญา
พระโมคคัลลานะ	อัครสาวกเบื้องซ้าย มีพระนามเดิมว่า โกลิตะ เป็นสหายกับ พระสารีบุตร	ผู้มีฤทธิ์
พระอนุรุทธะ	เอตทัคคะด้านทิพยจักขุ (ดาทิพย์) ไม่รู้จักและไม่เคยได้ยินคำว่า “ไม่มี”	ผู้มีทิพยจักขุ

รายชื่อ	คุณธรรมที่น่ายกย่อง	เอตทัคคะ
พระอานนท์	เป็นพุทธอุปัฏฐากของพระพุทธเจ้า (ผู้เฝ้าดูแลปรนนิบัติพระพุทธเจ้า) บรรลुพระอรหันต์หลังจากพุทธปรินิพพาน บรรลุพระอรหันต์ในอิริยาบถทั้ง 3 คือ ศีรษะกำลังจรดพื้น หลังกำลังแตะพื้น และเท้ากำลังแตะพื้น	ผู้เป็นพหูสูตร ผู้มีสติ ผู้มีคติ ผู้มีความเพียร และผู้ทรงจำพุทธวจนะ
พระองคุลิมาล	เป็นผู้ให้กำเนิดบทสวดมนตร์คาถาคลอดลูกง่าย ได้ชื่อว่า ต้นคดปลายตรง หรือ มือมา สว่างไป	-
ภิกษุณีมหาปชาบดีเถรี	ก่อนผนวช พระนางเป็นพระมารดาเลี้ยงของเจ้าชายสิทธัตถะ แม้ว่าพระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาตให้สตรีผนวชเป็นภิกษุณี แต่พระนางก็ยังไม่ย่อท้อ จนในที่สุดก็ได้ผนวชเป็นภิกษุณี ความตั้งใจปฏิบัติธรรมจนสำเร็จจรรจนผลเป็นพระอรหันต์	ผู้เป็นรัตต์ัญญู
ภิกษุณีกีสาโคตรมีเถรี	ก่อนออกบวชเป็นภิกษุณีนางได้ให้กำเนิดลูกชายแล้วเสียชีวิต และทำใจยอมรับไม่ได้หากแต่ได้พบพระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่อง ธรรมดาของความตาย โดยให้ไปหาเมล็ดผักกาดในบ้านที่ไม่มีคน ตาย แต่ไม่สามารถหาได้ เนื่องจากทุกบ้านมีการตาย จึงบรรลุ ธรรม ได้รับยกย่องว่า เป็นครูที่ดีของผู้หญิง	ผู้ทรงจิ๋วระศรั้าหมอง
ภิกษุณีเขมาเถรี	เป็นผู้มีเหตุผล เข้าใจพระธรรมเทศนาของพระพุทธศาสนาได้ อย่างรวดเร็ว	ผู้มีปัญญา
หมอชีวกโกมารภัจจ์	เป็นแพทย์ประจำตัวของพระพุทธเจ้า มีความมั่นคงในพระรัตนตรัย เสียสละ	ผู้เป็นที่รักของปวงชน
นายสุมนลาการ	ถวายดอกมะลิ 8 ทะนานให้พระพุทธเจ้า มีความศรัทธาเลื่อมใสพระรัตนตรัย	-
จูฬสุภัททา	เป็นผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนาที่มีความมุ่งมั่นสูง	-
พระนาคเสน	มีปฏิภาณไหวพริบในการตอบปัญหาของพระยามิลินท์ มีความรู้ความเข้าใจถึงแก่นของพระพุทธศาสนา	-
พระยามิลินท์	มีสติปัญญาฉลาด มีความมั่นคงทางความคิด เมื่อได้พบพระนาคเสน พระยามิลินท์จึงมีความศรัทธาและ ทำนุบำรุง พระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองในดินแดนกรีก	-
จิตตคหบดี	ได้รับยกย่องให้เป็นอุบาสกธรรมกถึก (แสดงธรรมเก่ง)	ผู้เป็นธรรมกถึก
พระนางมัลลิกา	สอนเรื่องการไม่จองเวร เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร	-

รายชื่อ	คุณธรรมที่น่ายกย่อง	เอตทัคคะ
สมเด็จพระวันรัตน์ (เฮง เขมจารี)	เป็นนักบริหารคณะสงฆ์ที่ดี มีความเคารพในพระรัตนตรัยอย่างเคร่งครัด	-
พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต	ภิกษุผู้มีความเพียรพยายามในการแสวงหาทางดับทุกข์ มีความสันโดษ รักความสงบในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานใน ป่าพระกรรมฐานที่มีคุณธรรมสูง	-
พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภัทโท)	เป็นศิษย์ของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ก่อตั้งวัดป่านานาชาติมีวิธีการสอนอย่างชาญฉลาด มีการอุปมา อุปมัยหลักธรรมให้ผู้ฟังธรรมเข้าใจได้ง่ายขึ้น	-
พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)	ได้รับยกย่องว่าเป็น เสนาบดีแห่งกองทัพธรรมในยุคกึ่งพุทธกาล เป็นนักปราชญ์ของแผ่นดินทั้งด้านภาษาศาสตร์และศาสนศาสตร์	-
พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญาบันทิกขุ)	เป็นเลิศในด้านการแสดงธรรม ยอดนักเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า	-
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)	สอบเปรียญธรรม 9 ประโยคได้เมื่อยังเป็นสามเณร เป็นนักปราชญ์ผู้มีผลงานด้านพระพุทธศาสนาในระดับประเทศ และระดับโลก	-
สุชีพ ปุญญานุภาพ	ร่วมก่อตั้งองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (พ.ส.ล.) ก่อตั้งยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย	-
ดร.เอ็มเบตการ์	เกิดในวาระระอุทรในอินเดีย มีความอดทนอดกลั้นจากการถูกชนชั้นสูงกว่าหยามเหยียด มีจิตใจที่มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา	-
อนาคาริก ธรรมपालะ	ชาวศรีลังกาที่มีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา เป็นผู้ผลักดันให้ชาวพุทธได้พุทธคยาคืนจากพวกฮินดู มีความเสียสละในการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา	-

พุทธสภาพิตที่นำจดจำ

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- ❖ ยัม เว เสวติ ตาทิโส : คบคนเช่นใจ ย่อมเป็นคนเช่นนั้น
- ❖ อตตนา โจทนต์ตานัม : จงเตือนตน ด้วยตนเอง
- ❖ นิสมม กรณัม เสยโย : ใคร่ครวญก่อนทำจึงดี
- ❖ ทุรราวาสา ฆรา ทุกขา : เรือนนั้นครองไม่ดีย่อมนำทุกข์มาให้
- ❖ กลยาณการี กลยาณัม ปาปการี จ ปาปกัม : ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว
- ❖ ปุชโก ลภเต ปุชัม วณโทโก ปฏิวณทนม : ผู้บูชาเขาย่อมได้รับการบูชาตอบ ผู้ไหว้เขาย่อมได้รับการไหว้ตอบ
- ❖ สุโข ปุณฺณยสฺส อจฺจโย : การสั่งสมบุญนำสุขมาให้
- ❖ กมฺมฺนา วตตตี โลโก : สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม
- ❖ อตตทา หเว ชิตัม เสยโย : ชนะตนนั้นแลดีกว่า
- ❖ ธมฺมจารี สุขัม เสติ : ผู้ประพฤติธรรม ย่อมอยู่เป็นสุข
- ❖ ปมาโท มจฺจุโร ปทัม : ความประมาทเป็นหนทางสู่ความตาย
- ❖ สุตฺตสฺส ลภเต ปญฺญ : ผู้ฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา = สุตมยปัญญา

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ❖ จิตตํ ทนตํ สุขาวหํ : จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้
- ❖ น อจฺจาวจํ ปญฺชิตา ทสฺสยฺนติ : บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขึ้น ๆ ลง ๆ
- ❖ นตฺถิ โลเก อนินฺทิตโต : คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก
- ❖ โภธํ ฆตฺตวา สุขัม เสติ : ฆ่าความโกรธได้ ย่อมอยู่เป็นสุข
- ❖ ปฏฺฐิรูปการี ฐุรฺวา อฏฺฐฐาตา วินฺทเต ธนัม : คนขยันเอาการเอางาน กระทำเหมาะสม ย่อมหาทรัพย์ได้
- ❖ วายเมเถว ปุริโสยาว อตฺถสฺส บิปปทา : เกิดเป็นคนควรพยายามจนกว่าจะประสบความสำเร็จ
- ❖ สนฺตฺตฺฐี ปรมํ ธนัม : ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง
- ❖ อธิมาทานํ ทุกขัม โลเก : การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก
- ❖ ราชา มุขํ มนุสฺสสานํ : พระราชาเป็นประมุขของปวงชน
- ❖ สติ โลกสฺสลิ ชาคโร : สติเป็นเครื่องตั้งในโลก
- ❖ นตฺถิ สนฺติปริ สุขัม : สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี
- ❖ นิพพานํ ปรมํ สุขัม : นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

การสังคายนา

การสังคายนาหรือสังคีติ แปลว่า “การสวดพร้อมกัน” หมายถึงการร้อยกรองพระธรรมวินัย การประชุมตรวจชำระสอบทานและจัดหมวดหมู่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าวางลงเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน

- 1. การสังคายนาครั้งที่ 1** เกิดจากจากพระสุภัททะคูหมื่นพระธรรมวินัย พระเจ้าอชาตศัตรูทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ฝ่ายฆราวาส มีพระมหากัสสปะเป็นผู้ปุจฉา (ตั้งคำถาม) และเป็นประธานในการสังคายนา พระอานนท์เป็นผู้วิสัชนา (ตอบคำถาม) เกี่ยวกับพระธรรม พระอุบาลีเป็นผู้ตอบคำถามพระวินัย สังคายนาที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ มีพระอรหันต์ 500 รูปร่วมสังคายนา ใช้เวลาทั้งสิ้น 7 เดือน
- 2. การสังคายนาครั้งที่ 2** เกิดจากภิกษุแคว้นวัชชีได้ตั้งวัตถุ 10 ประการขึ้นปฏิบัติที่ผิดธรรมวินัย ประธานสังคายนาคือ พระยศกาภิกษุบุตร พระเจ้ากาฬาศุภราชทรงอุปถัมภ์ เกิดนิกายแยกออกเป็น 2 นิกาย เช่น
 - ฝ่ายที่นับถือมติของพระเถระครั้งปฐมสังคายนา เรียก เถรวาท (หินยาน)
 - ฝ่ายที่ถือตามมติแห่งอาจารย์ของตน เรียกว่า อาจารย์ริยวาท (มหายาน)
- 3. การสังคายนาครั้งที่ 3** เกิดในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ประธานการสังคายนาคือ พระโมคคัลลีบุตรติสสะเถระ พระอรหันต์เข้าร่วมสังคายนา 1,000 รูป สังคายนาที่โศการาม เมืองปาฏลีบุตร แคว้นมคธ
 - การสังคายนาครั้งนี้จำแนกคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ พระธรรม พระวินัย และพระอภิธรรม
 - พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงส่งสมณทูตไปเผยแผ่ศาสนายังดินแดนในชมพูทวีป 9 สาย โดยในดินแดนสุวรรณภูมิ สมณทูตที่เข้ามาเผยแผ่คือ พระโสณเถระ และพระอุตรเถระ
- 4. การสังคายนาครั้งที่ 4** มีแนวคิดวางรากฐานพระพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา
- 5. การสังคายนาครั้งที่ 5** บันทึกคำสั่งสอนเป็นลายลักษณ์อักษร(ภาษาไต)ครั้งแรกที่ประเทศศรีลังกา
- 6. การสังคายนาครั้งที่ 6** ชำระพระคัมภีร์ที่เรียบเรียงจากภาษาสิงหลเป็นภาษาบาลี
- 7. การสังคายนาครั้งที่ 7** ปรากฏคัมภีร์ ซึ่งเป็นคัมภีร์อธิบายคัมภีร์อรรถกถา เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาพระพุทธศาสนา
- 8. การสังคายนาครั้งที่ 8** สังคายนาที่ประเทศไทยครั้งแรก ประมาณ พ.ศ. 2020 พระเจ้าติโลกราชแห่งล้านนา (เชียงใหม่) ได้อาราธนาพระภิกษุผู้ทรงไตรปิฎกหลายร้อยรูป ให้ช่วยชำระอักษรพระไตรปิฎกในวัดโพธารามเป็นเวลา 1 ปี จึงสำเร็จสังคายนา
- 9. การสังคายนาครั้งที่ 9** สังคายนาขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
- 10. การสังคายนาครั้งที่ 10** รัฐบาลไทยจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่สังคายนาแล้ว เนื่องในวโรกาสที่รัชกาลที่ 9 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 60 พรรษาในปี พ.ศ. 2530

ทศชาติชาดก

ทศชาติชาดก เป็นชาติ 10 ชาติสุดท้ายของพระพุทธเจ้าก่อนที่จะอุบัติมาเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยทศชาติเกี่ยวกับการบำเพ็ญบารมี 10 ประการ (บารมี 10 ทศ) ได้แก่

1) เตมีย์ชาดก เนกขัมมบารมี

2) มหาชนกชาดก = วิริยบารมี *** ออกสอบบ่อยมาก

❖ พระมหาชนกเป็นตัวอย่างของการบำเพ็ญความเพียรอย่างยิ่ง } วาเมยะ = วายน้ำ = ความเพียร

❖ สอดคล้องกับหลัก อิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา)

3) สุวรรณสามชาดก = เมตตาบารมี

4) เนมิราชชาดก = อธิษฐานบารมี

5) มโหสถชาดก = ปริญาบารมี

6) ภูริทัตชาดก = ศีลบารมี

7) จันทกุมารชาดก = ชันติบารมี

8) นารทชาดก = อุเบกขาบารมี

9) วิชฐบัตถิตชาดก = สัจจบารมี

10) เวสสันดรชาดก = ทานบารมี *** ออกสอบบ่อยมาก

- เกี่ยวกับการสละทานอันยิ่งใหญ่ของพระเวสสันดร แม้แต่ลูก ภรรยาที่สละให้ได้
- เกี่ยวข้องกับชูชก ไปขอลูกกัณหาและชาติจากพระเวสสันดร
- เกิดฝนโบกขรพรรษ คือ ฝนที่มีสีแดงเลือดใคร่อยากเปียกก็จะเปียก ใครไม่ยอมเปียกจะไม่เปียก
- มักนำมาใช้ในการเทศน์มหาชาติ (ชาติที่ใหญ่ยิ่งของพระพุทธเจ้า)

จำแบบนี้ก็ได้นะ

เต > ชะ > ฤ > เน > มะ > ภู > จะ > นา > วิ > เว

สังเวชนียสถาน

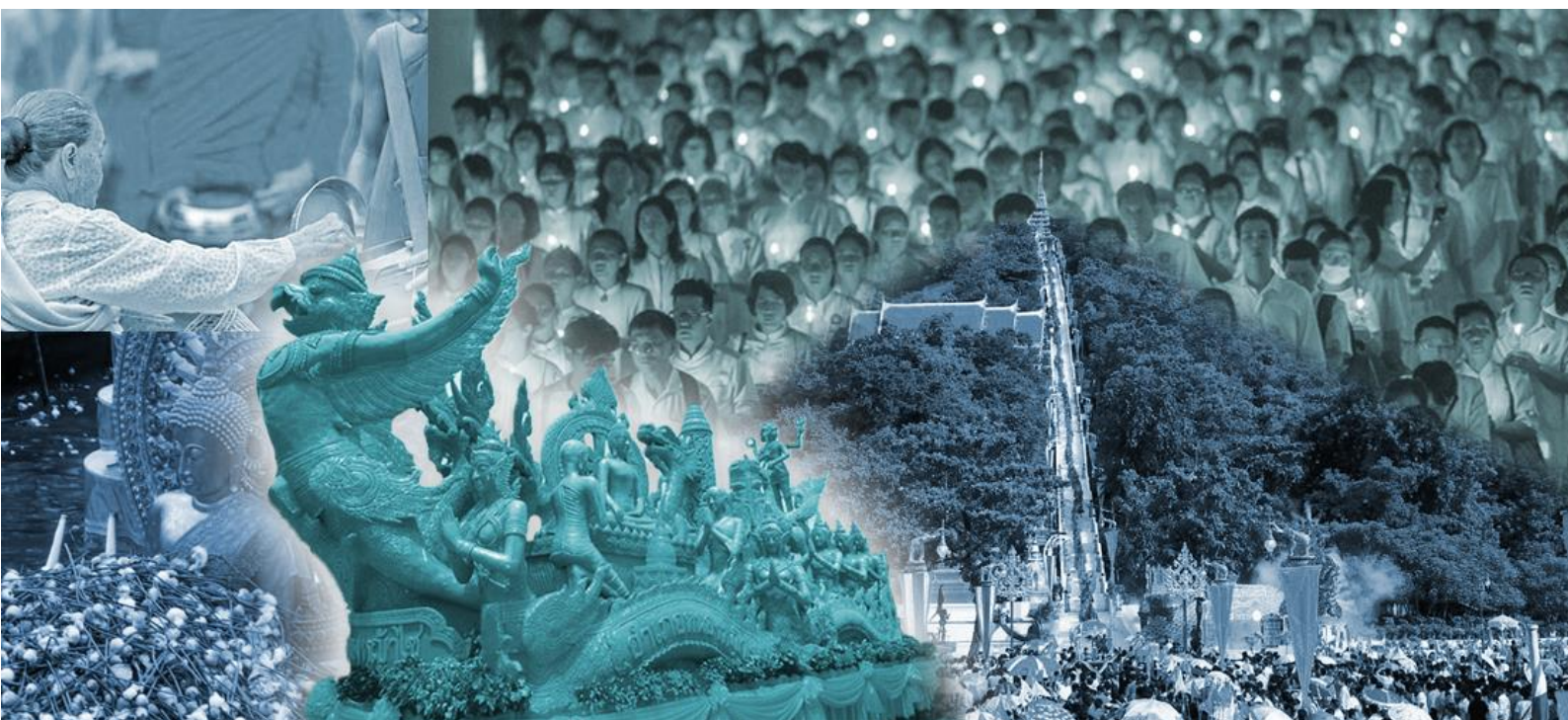
สังเวชนียสถาน คือ สถานที่อันน่าสลด สังเวช ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในประเทศอินเดียและเนปาล ดังต่อไปนี้

- 1) สถานที่ประสูติ = ลุมพินีวัน ปัจจุบันอยู่ที่ลุมพินี ประเทศเนปาล
- 2) สถานที่ตรัสรู้ = พุทธคยา ปัจจุบันอยู่ในรัฐพิหาร ประเทศอินเดีย
- 3) สถานที่แสดงปฐมเทศนา = สารนาถ มีธรรมเมกขสถูป ตั้งอยู่ในป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี ปัจจุบันอยู่ในรัฐพิหาร ประเทศอินเดีย
- 4) สถานที่ปรินิพพาน ปัจจุบันอยู่ที่เมืองกุสินารา ประเทศอินเดีย

วันสำคัญทางพุทธศาสนา

วันสำคัญ	วัน	เหตุการณ์และคำสอนสำคัญ
วันวิสาขบูชา (วันพระพุทธ)	วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6	เป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ถือว่าเป็นวันของ พระพุทธ
วันมาฆบูชา (วันพระธรรม)	วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 3	วันที่เกิดจาตุรงคสันนิบาต คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. ดวงจันทร์เสวยมาฆฤกษ์ (เพ็ญเดือน 3) 2. พระสงฆ์มาชุมนุมกันโดยมิได้นัดหมาย 1,250 รูป 3. พระสงฆ์เหล่านั้นล้วนเป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทา (ภิกษุที่ได้รับการอุปสมบทจากพระพุทธเจ้าโดยตรง) 4. พระสงฆ์เหล่านั้นล้วนเป็นพระอรหันต์และพระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ซึ่งถือเป็นหัวใจของพุทธศาสนา
วันอาสาฬหบูชา (วันพระสงฆ์)	วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8	วันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาคือ ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร(อริยสัจ 4 + มัชฌิมาปฏิปทา) และเกิดพระสงฆ์ขึ้นเป็นครั้งแรก ถือว่าเป็นวันของพระสงฆ์
วันอัฐมีบูชา	วันแรม 8 ค่ำเดือน 6	วันคล้ายวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ

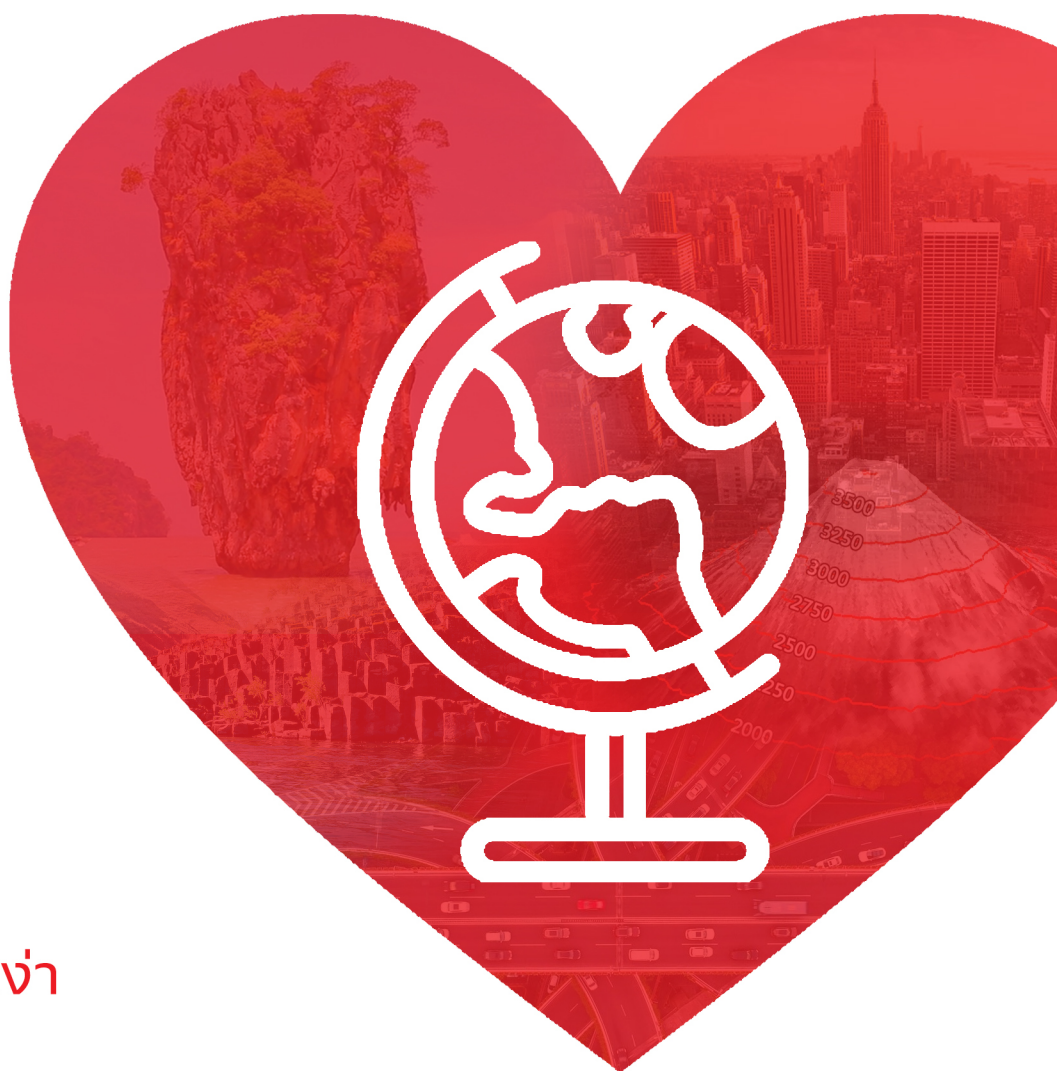
วันสำคัญ	วัน	เหตุการณ์และคำสอนสำคัญ
วันเข้าพรรษา	วันแรม 1 ค่ำเดือน 8	พระพุทธเจ้าทรงกำหนดให้พระสงฆ์จะไม่ออกเผยแผ่ศาสนา เพราะอาจเหยียบที่นาชาวบ้านเสียหาย แต่จำพรรษาอยู่ที่วัด 3 เดือน ในฤดูฝน
วันออกพรรษา	วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11	วันที่พระสงฆ์ต้องปวารณาตัวต่อกัน (ว่ากล่าวตักเตือนกันอย่างตรงไปตรงมา) วันรุ่งขึ้นจะมีการตักบาตรเทโว
วันเทโวโรหณะ	วันแรม 1 ค่ำเดือน 11	วันพระพุทธเจ้าเปิดโลก
วันธรรมสวนะ (วันพระ)	วันขึ้น 8 ค่ำกับ 15 ค่ำและแรม 8 ค่ำกับแรม 15 ค่ำของทุกเดือน	วันประชุมของพุทธศาสนิกชนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ชาวพุทธนิยมถือศีล 8 เพิ่มจากศีล 5 คือ งดกินเหล้า งดบันเทิง และงดนอนที่สูง

สรุปองค์ประกอบของแต่ละศาสนา

ศาสนา	พุทธศาสนา	ศาสนาคริสต์	ศาสนาอิสลาม	ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู
สัญลักษณ์	ธรรมจักร	ไม้กางเขน	ดาวและพระจันทร์ เสี้ยว	โอม
รูปภาพสัญลักษณ์				
แหล่งกำเนิด	อินเดีย	อิสราเอล	ซาอุดีอาระเบีย	อินเดีย
พระเจ้า	-	พระยะโฮวาห์	พระอัลเลาะห์	พระตรีมูรติ
ศาสดา	พระพุทธเจ้า	พระเยซู	นบีมูฮัมหมัด	-
คัมภีร์	พระไตรปิฎก	คัมภีร์ไบเบิล	คัมภีร์อัลกุรอาน	คัมภีร์พระเวท
นักบวช	พระสงฆ์	บาทหลวง	- (มีอิหม่ามที่ทำหน้า เป็นผู้นำสวดและสั่ง สอนหลักธรรมใน ศาสนา)	พราหมณ์
ศาสนสถาน	วัด	โบสถ์	สุเหร่า/มัสยิด	เทวสถาน
พิธีกรรม	พุทธมามกะ	ศีลกำลัง (คล้ายกับพิธีแสดงตน เป็นพุทธมามกะ)	การปฏิบัติตนตาม หลักปฏิบัติ 5 ประการ หลักศรัทธา 6 ประการ	พิธีสังสการ
เป้าหมายสูงสุด	นิพพาน	อาณาจักรพระเจ้า	สถิตอยู่กับองค์อัล เลาะห์	โมกษะ
หลักธรรมสำคัญ	อริยสัจ 4	หลักความรัก	หลักปฏิบัติ 5 ประการ หลักศรัทธา 6 ประการ	อาศรม 4

สาระที่ 4 ภูมิศาสตร์

กาญจนาрі โพร้สง่า
รีวทอง ทิพวัน

บทที่ 1 เครื่องมือทางภูมิศาสตร์

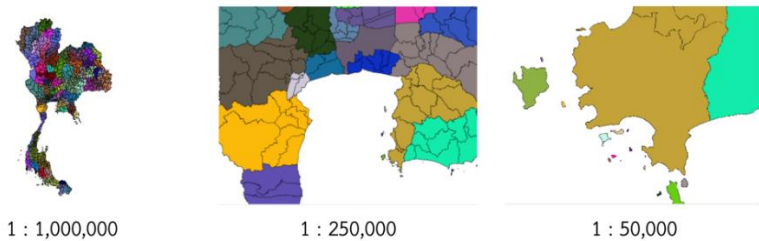
แผนที่

เป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกและสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะนำเสนอข้อมูลทางภูมิศาสตร์ แปลงข้อมูลที่มีอยู่ในพื้นที่ให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์โดยการย่อส่วนข้อมูลลงบนวัตถุผิวเรียบ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ง่ายและเข้าใจตรงกัน

1. ชนิดของแผนที่

1.1 จำแนกตามมาตราส่วน

- แผนที่มาตราส่วนเล็ก ได้แก่ แผนที่มาตราส่วนเล็กกว่า 1:1,000,000
- แผนที่มาตราส่วนกลาง ได้แก่ แผนที่มาตราส่วนตั้งแต่ 1:250,000 ถึง 1:1,000,000
- แผนที่มาตราส่วนใหญ่ ได้แก่ แผนที่มาตราส่วนใหญ่กว่า 1:250,000

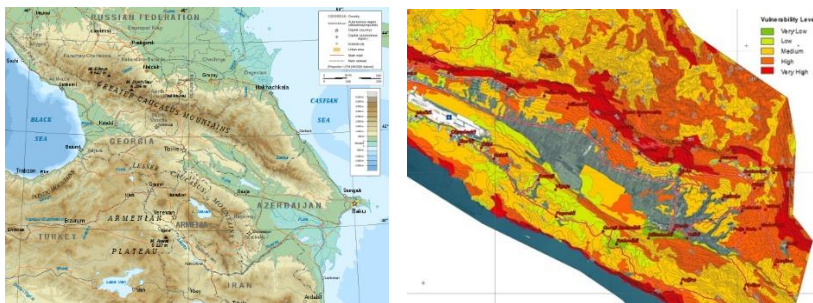
ที่มา : shorturl.at/UNU9

ทำไมแผนที่มาตราส่วน 1:1,000,000 ถึงเรียกว่า “มาตราส่วนเล็ก” เพราะ $1:1,000,000$ คือ $\frac{1}{1,000,000} = 0.000001$ ส่วนมาตราส่วนใหญ่ $1:250,000$ คือ $\frac{1}{250,000} = 0.000004$ ดังนั้น $0.000004 > 0.000001$ แผนที่มาตราส่วน 1:1,000,000 จึงเรียกว่า มาตราส่วนเล็ก

1.2 จำแนกตามมาตรฐานของสมาคมการทำแผนที่ระหว่างประเทศ (International Cartographic Association [ICA])

- แผนที่ภูมิประเทศ (topographic map) คือ แผนที่ที่ให้ข้อมูลและรายละเอียดทั่วไปของภูมิประเทศ
- แผนที่เฉพาะเรื่อง (thematic map) คือ แผนที่แสดงข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ภาพซ้าย : แผนที่ภูมิประเทศในแถบภูมิภาคคอเคซัส
ภาพขวา : แผนที่เฉพาะเรื่อง (แผนที่แสดงความเสี่ยงของการเกิดไฟฟ้าในประเทศโครเอเชีย)

2. องค์ประกอบของแผนที่

พื้นที่นอกขอบระวาง

เป็นพื้นที่บรรจุข้อมูลและอธิบายถึงรายละเอียดของแผนที่นั้น ซึ่งจะประกอบไปด้วย ชื่อแผนที่ มาตรฐาน ศัพท์านุกรม อธิบายสัญลักษณ์ ทิศ เป็นต้น

2.1 มาตรฐาน คือ อัตราส่วนระหว่างระยะทางบนแผนที่กับระยะทางในภูมิประเทศ

- มาตรฐานคำพูด คือ อัตราส่วนที่แสดงระยะทางบนแผนที่กับระยะทางในภูมิประเทศ โดยเขียนในรูป ของเศษส่วน เช่น 1:50,000 หมายความว่า ระยะทางบนแผนที่ 1 หน่วย เท่ากับ ระยะทางบนแผนที่ 50,000 หน่วย
- มาตรฐานบรรทัด คือ มาตรฐานที่แสดงด้วยเส้นตรงขีดแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ซึ่งตรงกับระยะจริงในภูมิประเทศ

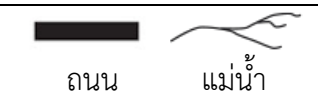

ที่มา : shorturl.at/cgwyP

คำถามชวนคิด?

แผนที่มาตราส่วน 1:250,000 การวัดระยะทางวิ่งมาราธอนในแผนที่ได้ 9 เซนติเมตร ถ้านักวิ่งผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศวิ่งด้วยความเร็วคงที่ 10 นาทีต่อระยะทาง 2 กิโลเมตร จะถึงเส้นชัยด้วยเวลาเท่าใด

ตอบ

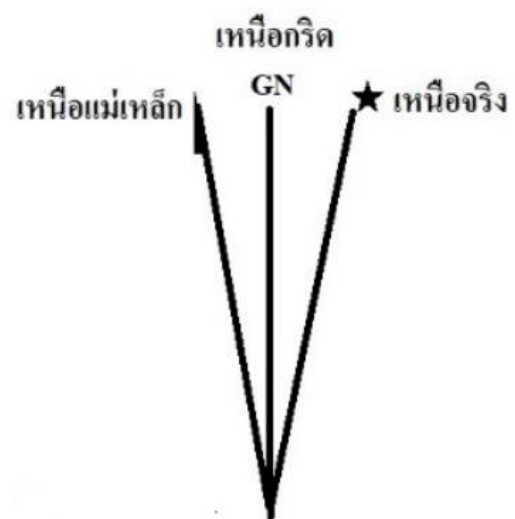
2.2 สัญลักษณ์ เป็นสิ่งที่ปรากฏบนแผนที่เพื่อแทนลักษณะภูมิประเทศ ตำแหน่งในพื้นที่จริงลงบนแผนที่ โดยสามารถแบ่งสัญลักษณ์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

ประเภทของสัญลักษณ์	ตัวอย่าง
จุด แสดงถึงสถานที่ที่กำหนด	 โรงเรียน วัด โรงพยาบาล
เส้น ที่แสดงสิ่งต่าง ๆ ที่มีความยาวเป็นสาย	 ถนน แม่น้ำ
พื้นที่ แสดงพื้นที่ที่ปรากฏบนพื้นโลก	 ป่าไม้ แหล่งน้ำ

2.3 ทิศ คือ แนวที่ใช้เป็นหลักในการวัดทิศทางไปยังที่ต่าง ๆ

การบอกทิศทางแบบบอกทิศเหนือ

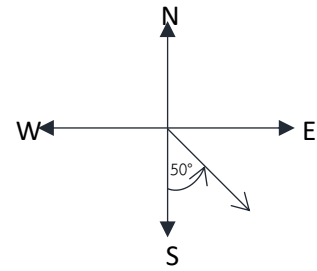
- **ทิศเหนือจริง** คือ แนวทิศที่เหนือชี้ไปยังขั้วโลกเหนือ ใช้สัญลักษณ์ รูปดาว
- **ทิศเหนือกริด** คือ แนวทิศเหนือตามเส้นกริดของระบบกริดในแผนที่ ใช้สัญลักษณ์ ชิดเส้นตรงมีคำว่า GN กำกับ
- **ทิศเหนือแม่เหล็ก** คือ แนวทิศที่ชี้ไปทางที่เป็นขั้วแม่เหล็กเสมอ ใช้สัญลักษณ์รูปลูกศรครึ่งซีกกำกับ

การบอกทิศทาง แบบบอกเป็นค่ามุม การบอกทิศทางด้วยมุมมี 2 แบบ

- **มุมแบริง** เป็นมุมแนวระดับ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งเบนจากแนวเหนือและใต้ไปทางทิศตะวันออกหรือตะวันตก

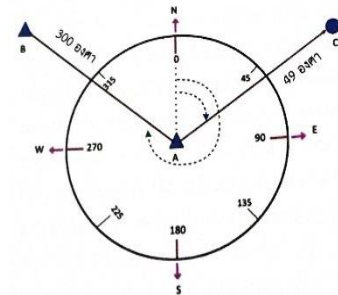
ตัวอย่าง แนวหนึ่งเบนจากทิศใต้ไปทางตะวันตกเป็นมุม 50 องศา เรียกว่า มุมแบริงใต้ 50 องศาตะวันออก (S 50 องศา E)

- **มุมแอสิมัท**

เป็นการระบุทิศทางซึ่งอ้างอิงจากแนวทิศเหนือเป็นมุมรอบที่เวียนตามเข็มนาฬิกา ถึงแนวที่ต้องการระบุถึง

ตัวอย่าง จุด A ไปยังจุด B แอสิมัท 300 องศา และ จุด A ไปยังจุด C แอสิมัท 49 องศา

ความสัมพันธ์ระหว่างมุมแบริงและมุมแอสิมัท (ออกสอบ 9 วิชาสามัญ ปี 62)

<p>แบริง = แอสิมัท</p>	<p>แบริง = $180^\circ - \text{แอสิมัท}$ แอสิมัท = $180^\circ - \text{แบริง}$</p>
<p>แบริง = $\text{แอสิมัท} - 180^\circ$ แอสิมัท = $180^\circ + \text{แบริง}$</p>	<p>แบริง = $360^\circ - \text{แอสิมัท}$ แอสิมัท = $360^\circ - \text{แบริง}$</p>

แบบทดสอบ

มุมแบริง S 45 E เทียบเท่ากับมุมแอสิมัทที่เท่าไร

ตอบ 135 องศา

มุมแอสิมัท 75 องศา เทียบเท่ากับมุมแบริงที่เท่าไร

ตอบ N 75 E

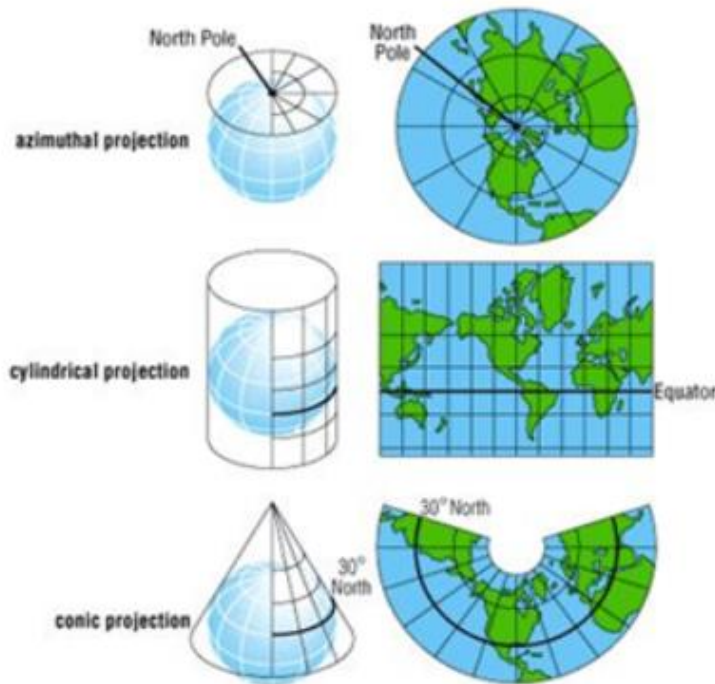
มุมแบริง N 52 W เทียบเท่ากับมุมแอสิมัทที่เท่าไร

ตอบ 308 องศา

มุมแอสิมัท 242 องศา เทียบเท่ากับมุมแบริงที่เท่าไร

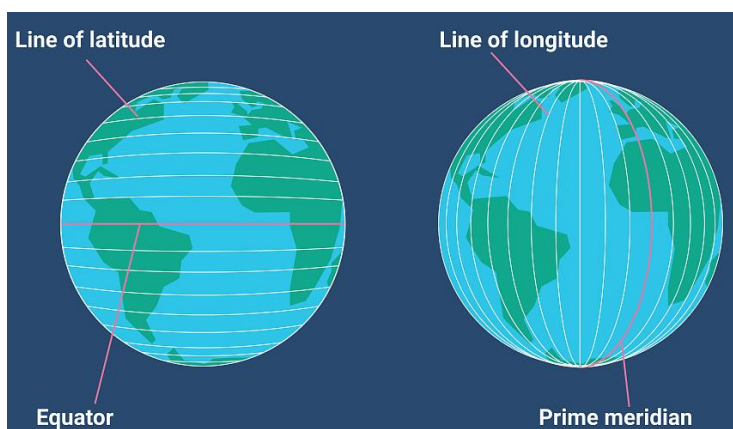
ตอบ S 62 W

เนื่องจากโลกลักษณะเป็น **ทรงรี(Oblate Ellipsoid)** ดังนั้น การถ่ายทอดหรือจำลองรายละเอียดต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกลงบนกระดาษแผ่นราบ จึงต้องอาศัยเทคนิคในการถ่ายทอดลักษณะทางภูมิศาสตร์ออกมาเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดของขนาด รูปร่าง ทิศทางให้คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง โดยมีหลักการในการสร้างเส้นโครงแผนที่ คือ การฉายเงาของวัตถุ โดยวิธีการฉายเงาเพื่อให้เกิดเส้นโครงแผนที่ มี 3 แบบ ประกอบด้วย พื้นผิวทรงกรวย พื้นผิวรูปทรงกระบอก และพื้นผิวแบนหรือพื้นระนาบ

อ้างอิง <https://www.gistda.or.th/main/th/node/861> วันที่ 21 ต.ค. 64

2.4 ระบบพิกัดภูมิศาสตร์ เป็นระบบบอกตำแหน่งโดยระบบพิกัดฉากเกิดจากการตัดกันของแกนสมมติตั้งแต่ 2 แกนขึ้นไป คือ ละติจูด กับ เส้นลองจิจูด

1 องศา = 60 ลิปดา

1 ลิปดา = 60 พิลิปดา

การใช้ประโยชน์แผนที่

- ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทาง การคมนาคม
- หน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมที่ดินใช้เพื่อสำรวจรังวัด การแบ่งเขตการปกครองท้องถิ่น กรมป่าไม้ทำแผนที่ป่าไม้เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการป่าไม้
- ใช้ในกิจการทหาร นำข้อมูลเป็นแผนวางจุดยุทธศาสตร์ การตั้งค่ายทหาร เรื่องการสงคราม
- ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น แผนที่แสดงความแน่นของประชากร แผนที่แสดงบริเวณเขตนิคมอุตสาหกรรม และอื่น ๆ
ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการไปวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- รายงานเกี่ยวปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น แผนที่แสดงอุณหภูมि
แผนที่แสดงเคลื่อนที่ของแนวความกดอากาศ
- การศึกษา เช่น ครูใช้แผนที่เป็นการสอนในห้องเรียน

เนื้อหาเพิ่มเติม : เครื่องมือทางภูมิศาสตร์

เครื่องมือ	การนำไปใช้	รูป
<p>บารอมิเตอร์ (Barometer)</p>	<p>เครื่องมือตรวจวัดความดันบรรยากาศ สำหรับวัดค่าความกดตันที่เกิดจากแรงดัน ของอากาศ</p>	 <p>ที่มา : shorturl.at/nEXZ7</p>
<p>เครื่องวัดน้ำฝน (Rain Gauge)</p>	<p>อุปกรณ์สำหรับวัดปริมาณการตกของฝน ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้</p>	 <p>ที่มา : shorturl.at/ckvQY</p>

เครื่องมือ	การนำไปใช้	รูป
แอนนิมอมิเตอร์ (Anemometer)	เครื่องมือที่ใช้วัดทิศทางและความเร็วลม	 <p>ที่มา : shorturl.at/sCFH9</p>
ไฮโกรมิเตอร์ (Hygrometer)	เครื่องหาค่าความชื้นในอากาศ วัดเป็นความชื้น ซึ่งมีทั้งแบบเส้นผมและแบบกระดาษเปียก - กระดาษแห้ง	 <p>ที่มา : shorturl.at/iotBK</p>
กล้องสามมิติ (stereoscope)	เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ดูรูปถ่ายทางอากาศ เพื่อพิจารณาความสูงต่ำของลักษณะภูมิประเทศ ในพื้นที่นั้น ๆ	 <p>ที่มา : shorturl.at/tDU08</p>

บทที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ที่ส่งผลต่อภูมิประเทศ

ภูมิประเทศที่เกิดจากการกระทำของน้ำ

เป็นการกระทำบริเวณท้องน้ำและตลิ่ง โดยการครูด กระแทก เสียตสี แรงทางชลศาสตร์และการละลาย

1. ภูมิประเทศที่เกิดจากการกร่อนของน้ำ

1.1 ร่องธาร (Gully) ร่องลึกบริเวณที่ลาดพื้นดินที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำ

1.2 แก่ง (rapid) ส่วนของลำน้ำที่มีหินโผล่ หรือมีหินขวางทางน้ำ ทำให้ทางน้ำแคบลงและระดับน้ำเปลี่ยนไป ด้านท้ายแก่งน้ำจะเชี่ยวและไหลแรงกว่าด้านเหนือแก่ง

1.3 โกรกธาร (Gorge) หุบเขาน้ำผ่านที่ลึกและแคบ มีหน้าผาชันขนาด 2 ข้าง

2. ภูมิประเทศจากการทับถมของน้ำและแม่น้ำ

2.1 ที่ราบน้ำท่วมถึง (Floodplain) ที่ราบสองฝั่งแม่น้ำ จะมีน้ำเอ่อท่วมในช่วงน้ำหลาก เมื่อน้ำลดจะทิ้งตะกอนดินไว้ ที่บริเวณนี้จึงมีความอุดมสมบูรณ์สูง

จะพบภูมิประเทศนี้บริเวณแม่น้ำสายใหญ่และแม่น้ำสาขา ถ้าเป็นที่ราบน้ำท่วมถึงแม่น้ำจะไหลคดเคี้ยวเกิดเป็นเกิดเส้นทางน้ำแบบโค้ง

2.2 คันดินธรรมชาติ (Levee) เกิดจากน้ำในฤดูน้ำหลากพัดพาตะกอนมาทับถมบริเวณริมฝั่ง เมื่อน้ำลดจึงเกิดคันดินบริเวณริมฝั่ง

2.3 เนินตะกอนรูปพัด (Alluvial Fan) เกิดจากการไหลของน้ำจากหุบเขาเข้าสู่ที่ราบ ความเร็วกระแสที่สูง ตะกอนจึงสามารถเคลื่อนที่แผ่ออกไปในบริเวณรอบได้ ตะกอนดังกล่าวจะทับถมและสะสมตัวเป็นรูปคล้ายพัด

2.4 ดินดอนสามเหลี่ยม (Delta) ดินดอนปากแม่น้ำ เกิดจากแม่น้ำพัดพาตะกอนมาทับถมบริเวณปากแม่น้ำตลอดเวลา ทำให้ท้องน้ำมีระดับสูงลง น้ำจึงไหลช้าลง เกิดตะกอนสูงชันและเกิดเป็นแผ่นดินกระจายออกตรงปากน้ำ

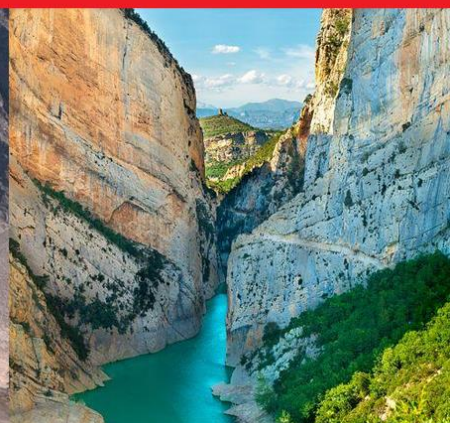
ดินดอนสามเหลี่ยม

เนินตะกอนรูปพัด

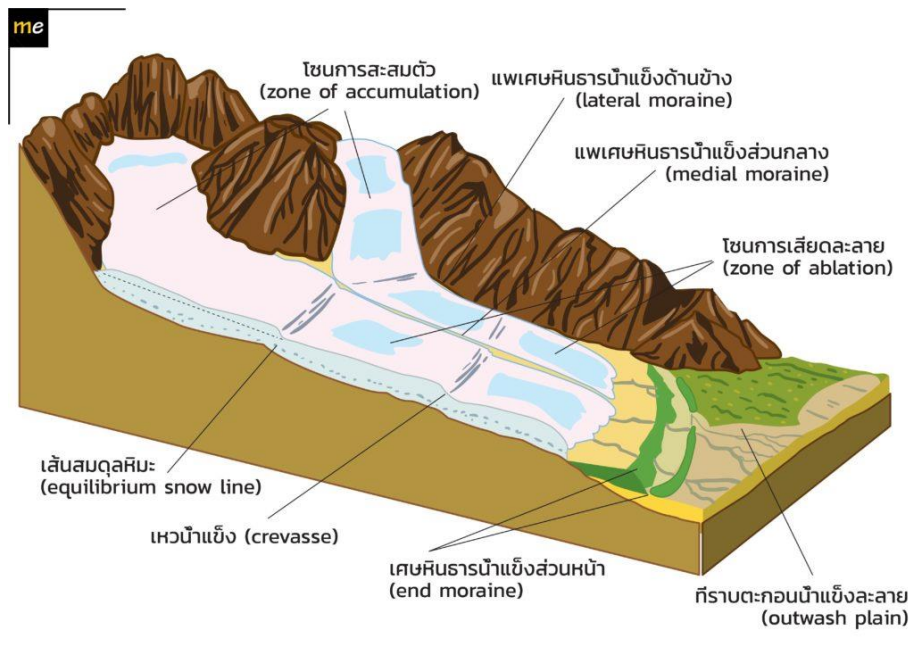

โกรกธาร

ภูมิประเทศที่เกิดจากการกระทำของธารน้ำแข็ง

ภูมิประเทศที่เกิดจากการกร่อนโดยธารน้ำแข็ง : การบด ขูด กระแทก เซาะ ขูดลึก ขีดข่วน และการขัดสีระหว่างหินกับธารน้ำแข็งในขณะที่ธารน้ำแข็งเคลื่อนตัวผ่าน นอกจากนี้ยังรวมการกร่อนการกร่อนของตัวธารน้ำแข็งเองด้วย

ที่มา : shorturl.at/lzDKR

1. ภูมิประเทศที่เกิดจากการกร่อนของน้ำแข็ง

1.1 เซิร์ก (Cirque) ไหล่เขาชันรูปอัฒจันทร์โค้ง

1.2 อาร์เรต (Arere) สันเขาแคบ ๆ ที่มีหยักแหลม

1.3 หุบเขาลอย (Hnging Vally) หุบเขาสาขาที่ความต่างระดับกับหุบเขาใหญ่มีมาก(ชันมาก) มีธารน้ำไหลผ่านจากหุบเขาสาขาสู่หุบเขาใหญ่ เกิดโกรกธารหรือน้ำตก หุบเขาลอยจะเกิดในบริเวณที่เคยมีธารน้ำแข็งปกคลุมมาก่อน

1.4 ยอดเขารูปพีระมิด (Hom) ยอดเขาที่มีความสูงชันหลายด้าน(คล้ายพีระมิด)

1.5 ฟยอร์ด (Fjord) ชายฝั่งทะเลเว้าแหว่ง และร่องลึกบริเวณชายฝั่ง ที่เกิดจากการกร่อนของธารน้ำแข็ง

2. ภูมิประเทศที่เกิดจากการทับถมโดยธารน้ำแข็ง

2.1 กองตะกอนธารน้ำแข็ง เนินที่เกิดจากการสะสมตัวของธารน้ำแข็ง

2.2 หลุมธารน้ำแข็ง แอ่งตะกอนธารน้ำแข็งเกิดจากการละลายของน้ำแข็งที่ฝังตัวอยู่ในธารน้ำแข็ง

2.3 ที่ราบเศษหินธารน้ำแข็ง ที่ราบที่เกิดจากการทับถมของเศษหินในธารน้ำแข็ง

ภูมิประเทศที่เกิดจากการกระทำของลม

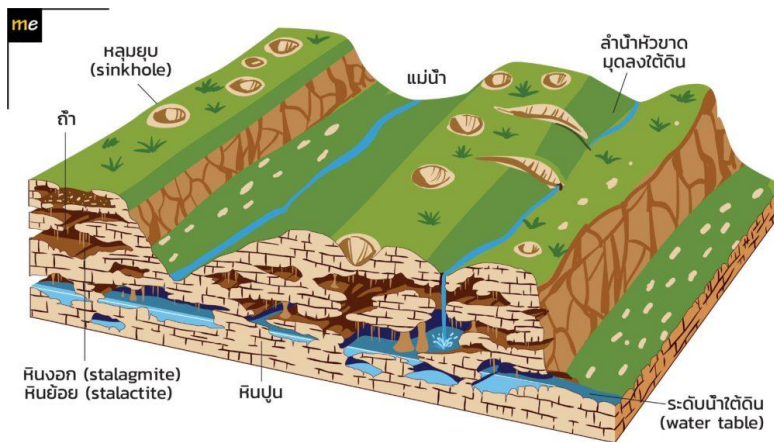
- ภูมิประเทศที่เกิดจากการกร่อนโดยลม
เขารูปหงอนไก่ ภูเขาหินที่มีสัน
สลับร่องหลาย ๆ ช่วง เป็นรูปคล้ายหงอน
ไก่ มักเกิดในทะเลทราย **ดาดหิน
ทะเลทราย** เกิดจากลมที่พัดพาเอาทราย
ออกไปจากพื้นที่ทรายปนกรวด จนเหลือ
แต่กรวด **แอ่งลมหอบ** แอ่งต่ำที่ลมพัดเอา
ทรายออกไป เกิดควบคู่กับเนินทราย

ที่มา : shorturl.at/hvCL6

- ภูมิประเทศที่เกิดจากการทับถมโดยลม
พลาญา ปลายลาดเชิงเขาเกิดจากตะกอนน้ำและลมทับถมกัน ไม่มีทางน้ำไหลออก มีน้ำขัง มีคราบ
เกลือสะสม หากมีน้ำใต้ดินสะสมตัวอยู่ด้วย เรียกว่า “โอเอซิส”
เนินทราย เกิดจากลมพัดตะกอนทรายมารวมกัน(เกิดได้ทั้งในทะเลทรายและชายฝั่งทะเล)

ภูมิประเทศที่เกิดจากการกระทำของน้ำใต้ดิน

น้ำใต้ดินเป็นตัวทำลายของ
หิน แร่และสารประกอบ ส่วนการ
กร่อน การทับถม จะเกิดในบางที่
พื้นที่เป็นโพรงใต้ดิน

ที่มา : shorturl.at/blnAG

ภูมิประเทศที่เกิดจากการกร่อนโดยน้ำใต้ดิน

- หลุมยุบ** น้ำละลายเอาหินเกลือ หินยิปซัมหรือหินปูนออกไป เกิดการยุบตัวลงเป็นหลุมยุบ
- ถ้ำ** โพรงลึกใต้ดินหรือภูเขา เกิดจากน้ำใต้ดินกัดเซาะหินปูน
- สุสานหิน** ที่ราบดินแดงที่มีหินปูนโผล่พ้นพื้นดินขึ้นมาเป็นหย่อม ๆ ไม่สูงมาก สันนิษฐานว่าเป็นส่วนที่
เหลือของหินปูนที่เกิดจากการผุกร่อนของน้ำใต้ดิน
- เขาลอมฟาง** ยอดเขาหินปูนที่ถูกน้ำกร่อนจนเหลือเป็นเขาลูกโดด ๆ คล้ายกองฟางข้าง ด้านล่างเขา
อาจมีธารน้ำใต้ดินหรือถ้ำ

ภูมิประเทศที่เกิดจากการทับถมของน้ำใต้ดิน

ที่ราบคาสต์ หินปูนที่ถูกน้ำละลายจนเกิดเป็นที่ราบ

หินงอก หินย้อย คราบหินที่น้ำละลายออกไปเกิดเป็นตะกอนหินปูนขนาดเล็กแหลม (หินงอก = งอกจากพื้นถ้ำ หินย้อย = ย้อยจากเพดานถ้ำ)

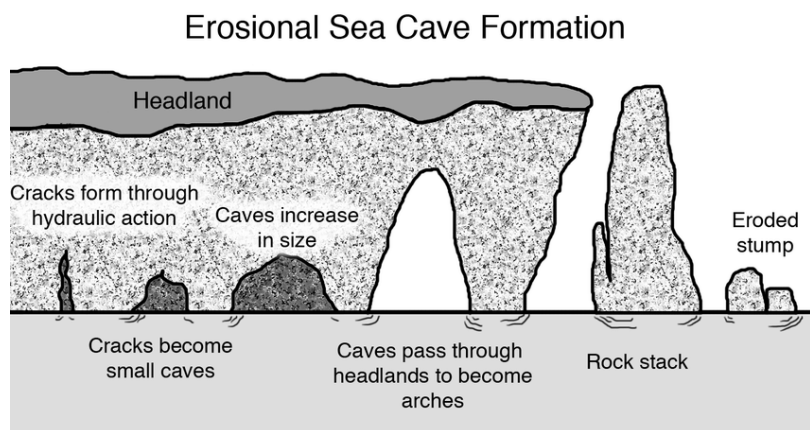
ภูมิประเทศที่เกิดจากการกระทำของคลื่นและกระแสน้ำชายฝั่ง

เกิดบริเวณพื้นที่ระหว่างแผ่นดินกับระดับน้ำทะเลที่ขึ้นสูงสุด – ต่ำสุด

ที่มา : shorturl.at/epEJU

หน้าผาชันชายฝั่ง เกิดจากการกร่อนโดยคลื่นหรือการกร่อนบริเวณฐานหินให้พังทลายเกิดเป็นผาสูงชันหันหน้าออกทะเล

ซุ้มหินชายฝั่ง การกัดเซาะของน้ำทะเลบนหินจะเกิดเป็นโพรง 2 ด้าน เมื่อน้ำกัดเซาะโพรงจนทะลุถึงกันจึงเกิดเป็นซุ้มหิน

Mini Quiz

1. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของแผ่นเปลือกโลกด้วยแรงปะทุภายในเกิดเป็นภูเขาไฟ (2560)

- ก. ก่อเกิดพื้นที่ใหม่เป็นภูเขาไฟใลล์พื้นกลางมหาสมุทร
- ข. มีส่วนช่วยในการปรับระดับเปลือกโลกให้อยู่ในภาวะสมดุล
- ค. เกิดแหล่งแร่พลังงานเชื้อเพลิงจากฟอสซิลและก๊าซธรรมชาติ
- ง. ทำให้หินอัคนีและหินชั้นที่ลาวาไหลผ่านปรับสภาพเป็นหินแปรที่แกร่งขึ้น
- จ. เป็นแหล่งดินอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชสวน ไม้ผลพืช ชนิดอื่น

เฉลย ข้อ ค

2. การศึกษาและสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ซึ่งเกิดจากการกระทำจากแรงไต้มีโอกาสพบน้อยสุดในน้ำไหลของแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่ปากน้ำจนถึงจังหวัดนครสวรรค์ ภูมิศาสตร์ (2561)

- ก. ทะเลสาบรูปแอก และ ลานตะพักลำน้ำ
- ข. ร่องน้ำฝั่งตลิ่งลาดชันและตลิ่งเว้า
- ค. ที่ราบน้ำท่วมถึง และ คันดินธรรมชาติ
- ง. แม่น้ำโค้งตัวไหลตัดออกคูกน้ำ
- จ. กุ่มลักษณะและโกรกธารธาราพาชัน

เฉลย ข้อ จ. เพราะ แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นสายยาวและน้ำไม่ได้ไหลไม่เชี่ยวมาก จึงมีโอกาสน้อยที่จะเกิดกุ่มลักษณะขึ้น นอกจากนี้แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำที่มีขนาดกว้างและไม่ใช่ว่าแหล่งต้นน้ำ

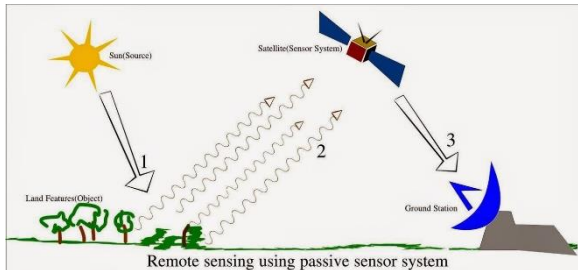
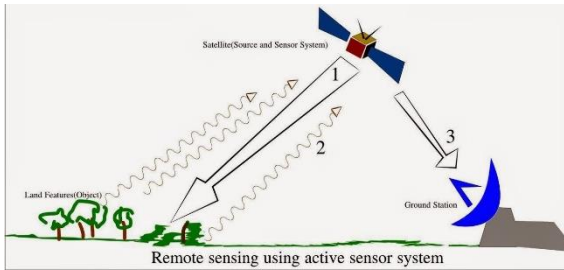
บทที่ 3 เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (3S)

- การรับรู้ระยะไกล (Remote Sensing : [RS])
- ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : [GIS])
- ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System : [GPS])

การรับรู้ระยะไกล Remote Sensing: [RS]

เป็นระบบสำรวจเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพื้นโลกด้วย **เครื่องรับรู้** ซึ่งติดไปกับยานอวกาศ ดาวเทียม หรือเครื่องบิน เครื่องรับรู้จะตรวจจับคลื่นพลังงานแม่เหล็กไฟฟ้าที่สะท้อนมาจากวัตถุบนผิวโลก หลังจากนั้นมีการแปลงข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงเลขซึ่งนำไปใช้เป็นภาพและทำแผนที่

1. ประเภทของการรับรู้ทางไกล

การรับรู้จากระยะไกลแบบพาสซีฟ (Passive remote sensing)	การรับรู้จากระยะไกลแบบแอคทีฟ (Active Remote sensing)
<p>มีดวงอาทิตย์เป็นแหล่งกำเนิดพลังงานตามธรรมชาติที่มีการสะท้อนและปล่อยรังสีผ่านชั้นบรรยากาศมายังพื้นผิวโลก และสะท้อนกลับไปยังเครื่องรับรู้ มีข้อจำกัดก็คือรับและบันทึกข้อมูลได้เฉพาะในตอนกลางวันและมีสภาพอากาศที่เหมาะสม ไม่สามารถรับข้อมูลได้ในตอนกลางคืนหรือสภาพอากาศไม่ดีเช่น มีเมฆหรือฝน</p>	<p>เครื่องรับรู้มีอุปกรณ์สร้างแหล่งพลังงานขึ้นเอง เช่น <u>คลื่นไมโครเวฟในระบบเรดาร์ และคลื่นสั้นในระบบไลดาร์</u> โดยพลังงานเหล่านี้เป็นเครื่องวิทยุหรือลำแสงเลเซอร์ที่ส่งพลังงานไปยังวัตถุเป้าหมายและกระจัดกระจายกลับมายังเครื่องรับรู้สามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างไม่มีข้อจำกัด</p>
 <p>Remote sensing using passive sensor system</p>	 <p>Remote sensing using active sensor system</p>

ที่มา : shorturl.at/oGV01

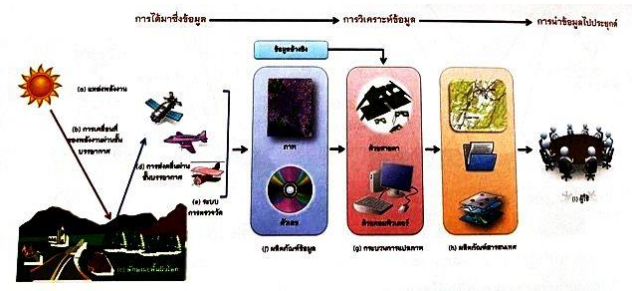
2. หลักการเบื้องต้นของการรับรู้จากระยะไกล

2.1 การได้มาซึ่งข้อมูล

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

- การแปลภาพด้วยสายตา
- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเลข
และการประมวลผลข้อมูลภาพ

2.3 การนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้

ที่มา : ภูมิศาสตร์เทคนิค(2016: 72)

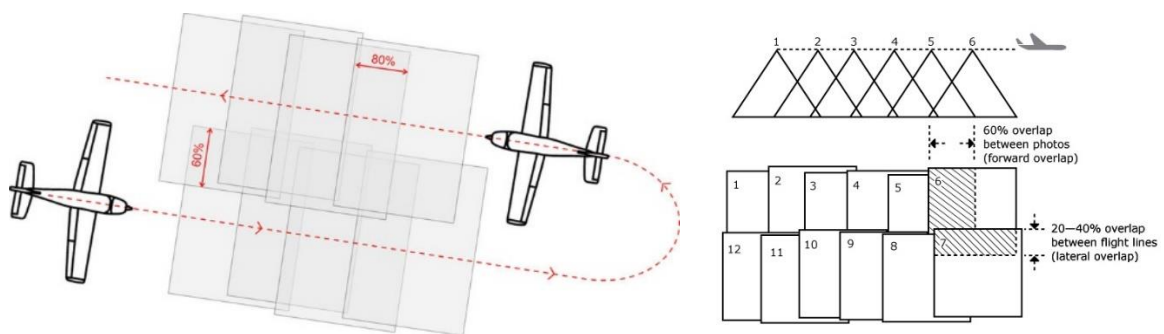
3. ข้อมูลที่ได้รับจากการรับรู้ระยะไกล

3.1 ภาพถ่ายทางอากาศ

รูปถ่ายภูมิประเทศที่ได้จากการถ่ายรูปทางอากาศ โดยวิธีนำกล้องถ่ายรูปติดกับอากาศยานและบินไปเหนือภูมิประเทศบริเวณที่จะทำการถ่ายรูป

ขั้นตอนการถ่ายรูป

ในการถ่ายรูปทางอากาศพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง จะต้องกำหนดพื้นที่ให้ครอบคลุมกำหนดแนวถ่ายรูปให้เป็นแนวขนานกัน โดยแนวขนาดจะกำหนดเป็นทิศทางออก-ตกหรือแนวขนานทิศทางเหนือ - ใต้ ขึ้นอยู่กับลักษณะบริเวณที่ต้องการ แนวเส้นขนาดนี้เรียกว่าแนวบิน(flight lines)หรือแถบบิน (flight strips) เมื่อกำหนดแนวบินได้แล้วก็ทำการถ่ายภาพโดยใช้เทคนิคถ่ายภาพแบบต่อเนื่องและจะได้รูปที่เรียงลำดับกัน ซึ่งรูปถ่ายที่อยู่ติดกันจะมีส่วนซ้อนกัน (End lab หรือ Overlap) ประมาณร้อยละ 50 ถึง 60

ที่มา : shorturl.at/hoNO1 และ shorturl.at/dBX09

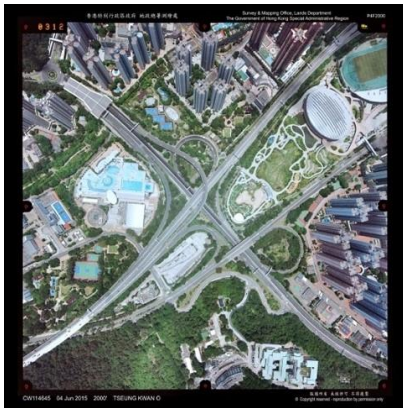
คำถามชวนคิด?

ถ้าภาพถ่ายทางอากาศในบริเวณหนึ่งแนวบิน มีจำนวนภาพเรียงกันทั้งหมด 6 ภาพ โดยแต่ละภาพมีส่วนเหลื่อมร้อยละ 60 อยากทราบว่า จะเห็นภาพสามมิติที่ภาพทับกันได้สนิททั้งหมดกี่ภาพ

ตอบ

ชนิดของภาพถ่ายทางอากาศ

- **ภาพถ่ายตั้ง** เป็นภาพถ่ายที่ถ่ายรูปในแนวตั้งฉากกับผิวโลก และมองไม่เห็นแนวเส้นขอบฟ้า (ปกติจะเอียงไม่เกิน $3-4^\circ$ เนื่องจากการเอียงและการเบนของเครื่องบินไม่สามารถบังคับได้)

ที่มา : shorturl.at/gACX3 และ shorturl.at/jIRSJ

- **ภาพถ่ายเอียงต่ำ** ภาพที่ถ่ายโดยให้แกนกล้องเอียงออกจากแนวตั้งไปไม่เกิน 30° ลักษณะของภาพถ่ายเอียงต่ำจะครอบคลุมพื้นที่มากกว่าภาพถ่ายตั้ง แต่น้อยกว่าภาพถ่ายเอียงสูง มีมาตราส่วนไม่คงที่และไม่ปรากฏเส้นแนวขอบฟ้าในภาพถ่าย

ที่มา : shorturl.at/mDFN6

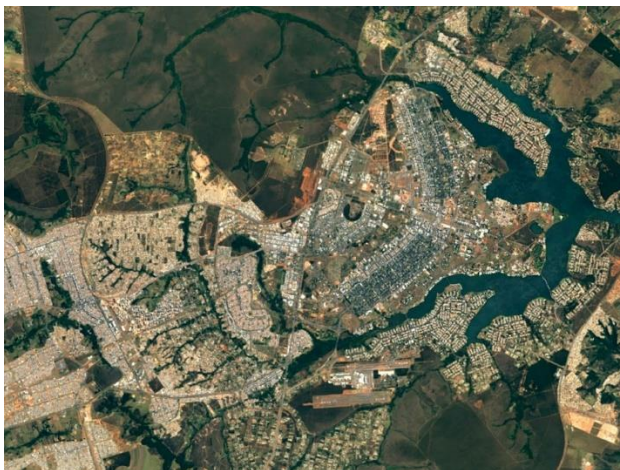
- ภาพถ่ายเฉียงสูง ภาพถ่ายที่ถ่ายให้แกนกล้องเอียงขวาออกจะแนวตั้งเป็นมุม 30-60° ครอบคลุมพื้นที่มากกว่าภาพถ่ายเฉียงต่ำ มีมาตราส่วนไม่คงที่และปรากฏเส้นแนวขอบฟ้า

ที่มา : shorturl.at/gktDX

3.2 ภาพจากดาวเทียม

คือภาพที่ได้จากการถ่ายและบันทึกข้อมูลเชิงเลขของการสะท้อนช่วงคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจากวัตถุต่าง ๆ ที่มีค่าการสะท้อนแสงแตกต่างกัน จึงทำให้สามารถจำแนกวัตถุต่าง ๆ ได้ แปลความจากสิ่งที่ปรากฏบนภาพ เช่น สี ขนาดรูปร่าง

ที่มา : shorturl.at/aLELP และ shorturl.at/bcvyT

ประเภทของดาวเทียม

- **ดาวเทียมสื่อสาร (Communication satellite)** ตัวอย่างเช่น ดาวเทียมเอคโค 1 (Echo 1)
ดาวเทียมอินเทลแซต 8 (Intelsat) และดาวเทียมไทยคม (Thaicom)
- **ดาวเทียมอุตุนิยมวิทยา (Meteorological satellite)** เป็นดาวเทียมที่ใช้ตรวจและติดตามสภาพ
ลมฟ้าอากาศและภูมิอากาศของโลก ตัวอย่าง ดาวเทียมมีทีโอแซต (Meteosat) ดาวเทียมจีเอ็มเอส 5
(GMS 5) ดาวเทียมเอฟวาย 1 (FY 1) และดาวเทียมโนอา (NOAA)
- **ดาวเทียมสำรวจทรัพยากร (Earth observation satellite)** เป็นดาวเทียมที่ออกแบบมาเพื่อสำรวจ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นผิวโลก ตัวอย่างเช่น ดาวเทียมแลนด์แซต (Landsat)
ดาวเทียมสปอต (SPOT) ดาวเทียมไอคอนอส (IKONOS) ดาวเทียมเทอร์รา (TERRA)
และดาวเทียมไทยโชต (Thaichote)
- **ดาวเทียมทางการทหาร (military satellite)**
ดาวเทียมที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ทางการทหารสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท เช่น
ดาวเทียมจารกรรม ดาวเทียมเตือนล่วงหน้า ดาวเทียมต่อต้านจรวดและดาวเทียมจู่โจมหรือระดมยิง
ตัวอย่าง ดาวเทียมคีย์โฮล (KEYHOLE) และดาวเทียมลาครอซ (LACROSSE)
- **ดาวเทียมดาราศาสตร์ (Astronomical satellite)**
ดาวเทียมที่ใช้ในการสังเกตดาวเคราะห์กาแล็กซีและเทหวัตถุอื่น ๆ ในอวกาศ
ตัวอย่าง ดาวเทียมโรแซต (ROSAT) ของศูนย์การบินอวกาศก็อดดาร์ดนาซา (NASA Goddard Space Flight
Center)
- **ดาวเทียมนำหน (navigation satellite)** เป็นดาวเทียมที่ใช้เพื่อการนำทางการสำรวจจริงวัด
การวางแผนที่ด้านขนส่ง การติดตามยานพาหนะ ระบบควบคุมการจราจรและการนำทางในชีวิตประจำวัน
ตัวอย่าง ดาวเทียมโกลนาส (GLONASS) และดาวเทียมจีพีเอส (GPS)
- **สถานีอวกาศ (Space station)**
เป็นสถานีดาวเทียมที่อยู่ในอวกาศโดยมนุษย์สร้างขึ้นและสามารถไปอยู่ในระยะเวลาเวลานานได้
เพื่อใช้ในการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ตัวอย่างเช่น สถานีอวกาศนานาชาติ (International space station)
- **ดาวเทียมขนาดเล็ก (miniaturized satellite)**
ตัวอย่าง ดาวเทียมเอนกประสงค์ขนาดเล็ก (small multi-mission satellite [SMMS])

การแปลและตีความรูปถ่ายทางอากาศและภาพจากดาวเทียมด้วยสายตา

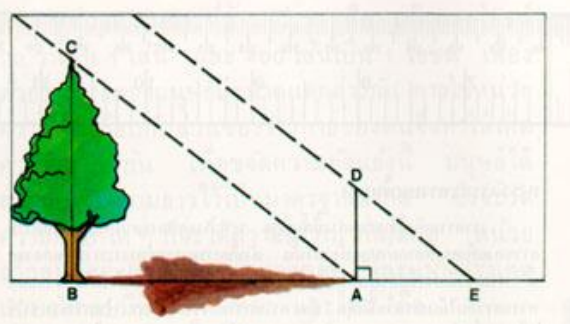
- **รูปร่าง** - การแสดงลักษณะภูมิประเทศหรือรายละเอียดในลักษณะโครงสร้าง
ถ้าในกรณีของรูปร่างของวัตถุที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติมักมีรูปร่างไม่แน่นอน แต่ถ้าเป็นรูปร่างจากวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นมักจะเป็นทรงเรขาคณิตและมีขอบเขตชัดเจน

	
<p>ที่มา : shorturl.at/bvHMu</p>	<p>ที่มา : shorturl.at/bfwB</p>
<p>ธรรมชาติ</p>	<p>มนุษย์สร้างขึ้น</p>

- **ขนาด** - ขนาดของสิ่งที่ปรากฏในภาพถ่ายจะเปลี่ยนไปตามมาตราส่วนของภาพถ่าย
- **แบบรูป** - ลักษณะการเรียงตัวของวัตถุ ถ้าเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จะเกิดรูปร่างที่เฉพาะตัว แต่ถ้าเป็นแบบรูปที่มนุษย์สร้างขึ้นจะมีรูปแบบที่ซ้ำ เช่น แนวการตั้งบ้านจัดสรร นาขั้นบันได

	
<p>ที่มา : shorturl.at/coB17</p>	<p>ที่มา : shorturl.at/eEFIO</p>
<p>ธรรมชาติ</p>	<p>มนุษย์สร้าง</p>

- เงา - รูปร่างหรือโครงร่างของเงาจะทำให้ทราบถึงลักษณะรูปตัดตามยาวของวัตถุ
เงามีประโยชน์ในการคำนวณหาความสูงของวัตถุที่เป็นเจ้าของเงาได้

ที่มา : shorturl.at/aiDR8 และ shorturl.at/uwAQ7

- โทนสีหรือความเข้มของสี หมายถึง ช่วงของความเข้มจากดำ-ขาว ในภาพถ่ายทางอากาศ
ซึ่งจะทำให้เห็นแบบรูปหรือลายเนื้อ ระดับความเข้มของสีที่สัมพันธ์กับปริมาณแสงที่สะท้อนจากวัตถุ

จากรูป เป็นภาพถ่ายทางอากาศแบบภาพถ่ายฟิล์มอินฟราเรด
ขาว - ดำ สังเกตจากภาพที่ได้มีการแสดงที่ขาว - ดำชัดเจน การแปล
และตีความด้วยสายตาจะทำให้ทราบว่าในบริเวณสีดำ คือ บริเวณที่มี
น้ำ เนื่องจากเป็นบริเวณที่ดูดกลืนแสงมาก ส่วนบริเวณสีขาว จะทำให้
ทราบว่า เป็นบริเวณของเมือง เนื่องจากสีของตึกหรืออาคารเป็นวัตถุที่
สามารถสะท้อนแสงได้ดี

ที่มา : shorturl.at/bsAQ4

- ความหยابละเอียดหรือลายเนื้อ - ลักษณะหยาบ ละเอียด ขรุขระและเรียบ ขึ้นอยู่กับชนิดของผิววัตถุ

ที่มา : shorturl.at/pJMQX

- ที่ตั้งในเชิงภูมิประเทศหรือตำแหน่งวัตถุที่พบตามธรรมชาติ

จากรูปคือ แหลมตาซี จังหวัดปัตตานี จากการการแปลและตีความด้วยสายตาจะทำให้ทราบว่าภูมิประเทศลักษณะนี้จะพบได้ในบริเวณชายฝั่งทะเล

ที่มา : https://km.dmcr.go.th/th/c_53/d_8842

การใช้ประโยชน์รูปถ่ายทางอากาศและภาพจากดาวเทียม

- **ด้านธรณีวิทยา**

สำรวจชนิดหินแหล่งแร่แหล่งน้ำมันและน้ำบาดาลหรือใช้ศึกษาลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยา

- **ด้านป่าไม้** ช่วยในการทำแผนที่ป่าไม้ แสดงพันธุ์ไม้ ประเภทของป่า ตรวจสอบอายุของต้นไม้ ความหนาแน่นและความขนาดของต้นไม้ เพื่อแก้ปัญหาในการจัดการด้านป่าไม้ต่อไป

- **ด้านภัยพิบัติ** การประเมินค่าความเสียหายจากภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น สึนามิ ดินถล่ม น้ำท่วม เป็นต้น

- **ด้านการผังเมืองและการขยายเมือง** สามารถติดตามการขยายตัวของเมืองและแหล่งชุมชน เพื่อวางแผนรองรับโครงสร้างพื้นฐานหรือหาตำแหน่งที่เหมาะสมในการตั้งฐานใหม่

- **ด้านการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ** เช่น อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ผังเมือง หรือการจัดเขตในผังเมือง

- **ด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์** ร่องรอยต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น แม้เวลาผ่านไปนานแต่ก็ยังคงเหลือร่องรอยเหล่านั้นบนผิวดิน เช่น การร่องรอยการตั้งถิ่นฐาน การตั้งที่อยู่อาศัย การผังศพ คูน้ำคันดินหรือสถานที่ต่าง ๆ

ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : [GIS])

GIS คือระบบในการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิงบรรณานุกรม มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำเข้าปรับแก้ สืบค้น จัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ข้อมูลและแสดงผลข้อมูลภูมิศาสตร์ได้

1.1 หลักการทำงานของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

- การนำเข้าข้อมูล
- การปรับแต่งข้อมูล
- การจัดการข้อมูล
- การเรียกค้นและวิเคราะห์ข้อมูล
- การนำเสนอข้อมูล

1.2 ประเภทของข้อมูล

- **ข้อมูลเชิงพื้นที่** เป็นตัวแทนของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถอ้างอิงพิกัดและตำแหน่งภูมิศาสตร์ได้ ข้อมูลเชิงพื้นที่จำแนกตามลักษณะการจัดเก็บของข้อมูลเชิงพื้นที่ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

ข้อมูลเวกเตอร์

จุด ตัวแทนแสดงที่ตั้งหรือกำหนดตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ข้อมูลจุดเก็บตำแหน่งพิกัดแบบ x และ y ไม่สามารถบอกทิศทาง เช่น วัด โรงเรียน

เส้น ข้อมูลที่เป็นตัวแทนของสิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเส้นประกอบด้วยจุดพิกัด 2 จุดจะขึ้นไปสามารถแสดงทิศทางจากจุดเริ่มต้นไปถึงจุดสิ้นสุด เช่น ถนน คลอง

พื้นที่ ตัวแทนข้อมูลที่มีขอบเขตอย่างชัดเจน ประกอบด้วยจุดพิกัดตั้งแต่ 3 จุดขึ้นไป สามารถแสดงทิศทาง ระยะทางและขนาดได้ เช่น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ป่าไม้

ข้อมูลแรสเตอร์

จัดเก็บในรูปแบบตารางกริด แต่ละจุดสามารถเก็บข้อมูลได้เพียง 1 ค่าเท่านั้น

- **ข้อมูลเชิงอรรถาธิบาย** บอกสมบัติลักษณะเพิ่มเติมให้กับข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยอยู่ในรูปแบบของตาราง สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชื่อโรงเรียน จำนวนนักเรียน

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่แสดงสมบัติ ลักษณะหรือสถานภาพ ไม่สามารถนำมาคำนวณได้ถึงแม้ว่าข้อมูลนั้นจะแสดงเป็นค่าตัวเลข เช่น อาชีพ รหัสประจำตัวประชาชน

ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่สามารถแสดงปริมาณได้ วัดค่าเป็นตัวเลข นำมาคำนวณได้ เช่น อุณหภูมิ ขนาดของพื้นที่

1.3 การใช้ประโยชน์จาก GIS

1.3.1 ด้านการบริหารจัดการ ทำการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มความสะดวกและรวดเร็วเพื่อประสิทธิภาพและลดระยะเวลา

- **การจัดทำแผนที่ภาษี** ระบบภูมิสารสนเทศเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการวางแผนในการจัดเก็บภาษี ภายในระบบจะมีข้อมูลการคำนวณภาษีบำรุงท้องที่และภาษีโรงเรือน เช่น ถนนสายหลัก-ถนนสายรอง แปลงที่ดิน แปลงโรงเรือน

- **การสร้างข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อสนับสนุนการบริหารพื้นที่** เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ โดยมีชุดข้อมูลที่พิเศษธุรกิจ ชนิดดิน ภูมิอากาศ

1.3.2 ด้านการวางแผนกำหนดนโยบาย นำเสนอข้อมูลแบบบูรณาการร่วมกัน ระหว่างข้อมูลทางด้านลักษณะสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติและทางสังคม ที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ทำให้เกิดการวางแผนตัดสินใจและกำหนดนโยบายแบบองค์รวม เช่น การวางแผนการใช้ที่ดิน การวางผังเมือง การพัฒนาเส้นทางคมนาคม

- การใช้ระบบ GPS ในยานพาหนะเพื่อติดตามและบริหารจัดการเส้นทาง
- การจัดทำขอบเขตของพื้นที่ป่าไม้เพื่อเป็นการวางแผนกำหนดนโยบาย

ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System : [GPS])

ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลกมีองค์ประกอบหลักของ GPS 3 ส่วน

- **ส่วนอวกาศ** หมายถึง ส่วนของอวกาศประกอบด้วยดาวเทียมที่โคจรรอบโลก
- **ส่วนควบคุม** หมายถึง
โครงสร้างพื้นฐานภาคพื้นดินที่มีหน้าที่ตรวจสอบสัญญาณคลื่นและควบคุมการทำงานของดาวเทียม
- **ส่วนผู้ใช้** เป็นผู้ใช้งานผ่านเครื่องรับสัญญาณ GPS

การใช้ประโยชน์ของระบบ GPS

- **การคมนาคมขนส่งและการจราจร** นำระบบ GPS มาใช้ควบคู่กับระบบขนส่งสินค้า ทำให้ทราบที่อยู่ปัจจุบันของรถขนส่งสินค้า
- **การให้บริการข้อมูลข่าวสารเชิงตำแหน่ง** เป็นการใช้ระบบ GPS ร่วมกับอุปกรณ์สมาร์ตโฟน การถ่ายรูป การนำทาง การระบุตำแหน่ง
- **การควบคุมเรื่องเครื่องจักรกลในการทำการเกษตร** ติด GPS กับรถแทรกเตอร์เพื่อควบคุมการหยุดเมล็ด การหยุดปุ๋ย การให้น้ำ
- **การสำรวจตำแหน่งที่เกิดเหตุต่าง ๆ** เช่นการเกิดอุบัติเหตุบนทางหลวงหรือตำแหน่งเรือในทะเล การหลงป่า

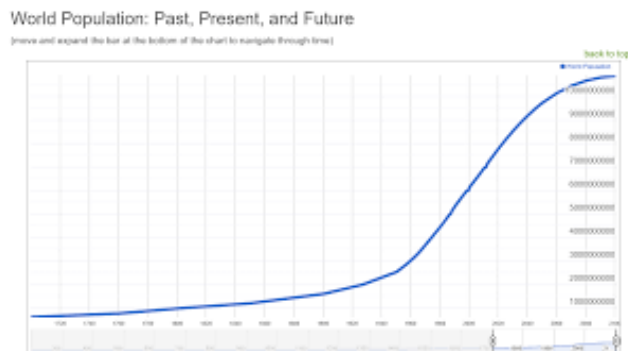
บทที่ 4 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กับประชากรและการตั้งถิ่นฐาน

ประชากรและการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร

ประชากร หมายถึง จำนวนคนทั้งหมด ในพื้นที่แห่งหนึ่ง ในช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือในขณะใดขณะหนึ่ง จำนวนประชากรมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตามอัตราการเกิด อัตราการตายและการย้ายถิ่น

ประชากรโลกประชากรโลกใน พ.ศ. 2564 มีจำนวนมากกว่า 7,799 ล้านคน

(ที่มาของตัวเลข สืบค้น 28/10 <https://www.census.gov/topics/population.html>)

ที่มา : shorturl.at/efqKY

1. อัตราเกิด หมายถึง จำนวนการเกิดมีชีพ ต่อ ประชากร 1,000 คน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิด

- ระดับการศึกษา ถ้าประชากร มีการศึกษาดี มีความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว จะส่งผลให้อัตราเกิดลดลง
- ค่านิยมทางความเชื่อและศาสนา
- บริเวณที่อยู่อาศัยและสภาวะทางเศรษฐกิจ

2. อัตราตาย หมายถึง จำนวนผู้เสียชีวิตต่อประชากร 1,000 คน

ที่มา : shorturl.at/yGKSW

3. อายุคาดเฉลี่ย (Life expectancy) หมายถึง อายุโดยเฉลี่ยของประชากรที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่ โดยอายุคาดเฉลี่ยมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นในช่วงพ.ศ. 2493 - 2498 เนื่องจากมีปัจจัยด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่มีความก้าวหน้ามากขึ้นจึงส่งผลให้โอกาสในการชีวิตรอดของมนุษย์มีเพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตาย

- ด้านสาธารณสุข

ประเทศที่มีความเจริญทางการแพทย์ รวมถึงมีสวัสดิการสังคมที่ดี มีการดูแลผู้สูงอายุประชากรจะมีชีวิตยืนยาว

- ด้านการศึกษา

ปัจจุบันให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการวางแผนครอบครัว เช่น การมีบุตร ความรู้ด้านสุขอนามัย

- ด้านเศรษฐกิจการเมืองและสภาพแวดล้อม

ประเทศที่มีสงครามหรือมีปัญหาด้านการจัดการจะส่งผลให้อัตราการตายเพิ่มสูงขึ้น

4. การย้ายถิ่น

ปัจจัยการย้ายถิ่น

ปัจจัยผลัก

ปัจจัยผลัก หมายถึง ปัจจัยที่ผลักดันให้บุคคลตัดสินใจย้ายออกจากถิ่นเดิม เช่น สภาวะทางเศรษฐกิจ การขาดแคลนที่ดินทำกิน การเกิดภัยพิบัติ มีโรคระบาด

ปัจจัยดึง

ปัจจัยดึง หมายถึง ปัจจัยที่ดึงดูดให้บุคคลย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ เช่น สภาวะทางเศรษฐกิจที่ดี มีโอกาสในการทำงานที่มีรายได้สูง เป็นเขตปลอดภัย ไม่มีโรคระบาด

การตั้งถิ่นฐานเมืองและชนบท

1. ขนาดการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์

- **กลุ่มบ้าน** เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กมีประชากรน้อยกว่า 100 คน
- **หมู่บ้าน** เป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มหมู่บ้านแต่เล็กกว่าเมืองมีประชากรตั้งแต่หลัก 100 – 1000 คน
- **เมือง** เป็นชุมชนที่มีขนาดประชากร 1000 - 100,000 คน
- **เมืองใหญ่** ชุมชนขนาดใหญ่กว่าเมืองมีสาธารณูปโภค มีเขตการปกครองที่แน่นอน ประชากร 100,000 - 300,000 คน
- **มหานคร** เมืองขนาดใหญ่ที่มีประชากรอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นเมืองหลักของรัฐ หรือประเทศ เช่น กรุงเทพมหานคร มหานครนิวยอร์ก
- **อภิมหานคร** เขตที่มีมหานครและเมืองใหญ่ใหญ่ตั้งอยู่หนาแน่น เช่น ทางชายฝั่งของสหรัฐอเมริกา มหาสมุทรแอตแลนติก

2. ความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท

เมือง คือ บริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในขณะที่ชนบทมีความหนาแน่นของประชากรต่ำกว่า ประชากรประกอบอาชีพเน้นเกษตรกรรม สภาพแวดล้อมมีความเป็นธรรมชาติ

ที่มา : shorturl.at/xzCG2

3. ความเป็นเมือง การใช้ที่ดินและปัญหาเมือง

3.1 ความเป็นเมือง คือ กระบวนการที่ชุมชนกลายเป็นเมือง การเคลื่อนย้ายของผู้คน การขยายตัวของเมืองออกไปทางพื้นที่ รวมถึงการเพิ่มของประชากร

3.2 การใช้ที่ดินภายในเมือง

3.2.1 เขตศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมือง (CBD)
การใช้ที่ดินการตั้งร้านค้าหรือสถานประกอบ กิจกรรมต่าง ๆ
อาจรวมกันเป็นย่านการค้าขนาดใหญ่ใจกลางเมือง
ปัจจัยสำคัญในการเลือกทำเลที่ตั้งของศูนย์การค้า คือ
สะดวกในการเดินทางของลูกค้า

ที่มา : shorturl.at/nyT56

3.2.2 เขตที่พักอาศัย เป็นการใช้ที่ดินกระจายไปทั้งเมืองโดยการเลือกที่อยู่อาศัยของผู้คนขึ้นอยู่กับรายได้ วิถีชีวิตและการเดินทาง

- ที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย ส่วนใหญ่อยู่กันอย่างหนาแน่น ในที่อยู่อาศัยขนาดเล็กที่ไม่มีคุณภาพ มักอยู่ใกล้กับที่ทำงานเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย เกิดชุมชนแออัด
- ที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้ปานกลาง อยู่ระหว่างย่านใจกลางเมืองกับชานเมือง มีความหนาแน่นเบาบางกว่านี้ย่านใจกลางเมือง
- ที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้มาก อยู่บริเวณชานเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดในตัวเมือง ที่ดินมีราคาถูก กว้างขวางและสามารถขับรถเข้าเมืองได้

ที่มา : shorturl.at/pyFUX

3.3.3 เขตอุตสาหกรรมโรงงาน อุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ใช้เครื่องจักรน้อย เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่รบกวนผู้อยู่อาศัย ต้องไม่สร้างมลพิษ ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน หากเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เครื่องจักรในการประกอบการ จะต้องตั้งอยู่ในบริเวณชานเมืองหรือบริเวณ นิคมอุตสาหกรรม

ที่มา : shorturl.at/swxO6

3.3.4 เขตสถาบันและศูนย์กลางการบริการ

การใช้ที่ดินเพื่อเป็นศูนย์ราชการสถานที่ราชการมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน จึงมักตั้งอยู่ใจกลางที่พักอาศัยหรือใจกลางเมือง

3.3.5 การใช้ที่ดินเพื่อจัดตั้งสถาบันการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยกระจายความเจริญไปสู่บริเวณโดยรอบสถานศึกษา

3.3.6 การใช้ที่ดินเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อน การใช้ที่ดินประเภทนี้ส่วนใหญ่รัฐบาลเป็นผู้จัดตั้ง เช่น สนามกีฬา สวนสาธารณะ

ที่มา : shorturl.at/gFNW1

3.3 ปัญหาเมือง ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

3.3.1 ปัญหาการขยายตัวของเมือง

การที่ประชาชนอยู่ในเขตเมืองเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ความเจริญของเมืองค่อย ๆ ขยายออกไปชานเมืองมากขึ้น ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

3.3.2 ปัญหาชุมชนแออัด

ในปัจจุบันชุมชนแออัดมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามเมืองที่มีความเจริญ มีลักษณะไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ถูกสุขลักษณะ ทำให้กลายเป็นแหล่งที่มีปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำของประชาชน

3.3.3 ปัญหาสิ่งแวดล้อม เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้นไปด้วย

3.3.4 ปัญหาความไม่ปลอดภัย

เมืองเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมมากกว่าพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะปัญหาการก่อการร้ายและยังคงเป็นพื้นที่แพร่กระจายของเชื้อโรคได้ดี เป็นผลมาจากการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว ประกอบกับประชาชนอยู่กันอย่างหนาแน่น

3.3.5 การเปลี่ยนวิถีชีวิตครอบครัว

ลักษณะแวดล้อมให้สังคมเมืองทำให้คนมีความเป็นปัจเจกมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการทำตามกฎหรือระบบต่าง ๆ ของสังคมมากกว่าการช่วยเหลือแบบชนบท

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

1. เกษตรกรรม

เกษตรกรรมเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เป็นการใช้ดินเพื่อเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การประมง รวมถึงการป่าไม้

ประเภทของเกษตรกรรม

1.1 เกษตรแบบยังชีพเป็นการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ไว้ใช้บริโภคในครอบครัว กิจกรรมที่สำคัญ คือ การเก็บของป่าและล่าสัตว์การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูกแบบยังชีพ

1.2 เกษตรกรรมแบบการค้า การเพาะปลูกแบบเพิ่มผลผลิตการเพาะปลูกในพื้นที่กว้างขวาง

1.3 การเพาะปลูกแบบผสม คือเกษตรเพื่อกินใช้ในครัวเรือนและนำไปขาย

1.4 การเพาะปลูกแบบไร่ขนาดใหญ่ การเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า การเลี้ยงสัตว์ในไร่แบบผสม

กิจกรรมทางการเกษตรที่สำคัญของโลก

ข้าวสาลี อ้อย ข้าวโพด ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ฝ้าย ชา กาแฟ ไม้ผล โคเนื้อ โคนม ไข่ ไก่

2. อุตสาหกรรม

การผลิตอุตสาหกรรม คือเทคนิคในการผลิตที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือแปรรูปวัตถุดิบเป็นผลผลิตให้เป็นรูปแบบต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเครื่องจักรและวิธีการที่ทันสมัย

ปัจจัยที่ตั้งของอุตสาหกรรม

Industrial Factor		ที่ดิน
		วัตถุดิบ
		แรงงาน
		การขนส่ง
		ตลาด

3. การท่องเที่ยวและบริการ

การท่องเที่ยว เป็นธุรกิจภาคบริการที่ได้รายได้ให้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจต่าง ๆ มากมาย เช่น การคมนาคมขนส่ง ธุรกิจการพัก ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก

3.1 ปฏิสัมพันธ์ของประเทศและภูมิภาคของโลกด้านการท่องเที่ยว

จุดเริ่มต้นและหมายไปทางของนักท่องเที่ยวจะมีกระจายอยู่ทั่วทุกมุมโลกการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากกว่าครึ่งเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปยังประเทศในทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือ

3.2 รูปแบบของการท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่ง que แสดงความเป็นวัฒนธรรมหรือมรดกของสังคมที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองเรื่องการปรับสภาพให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย

- การท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ

กิจกรรมที่เกิดจากเมื่อคนมีรายได้สูงขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพจึงเป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยม บางคนจึงนิยมไปท่องเที่ยวเพื่อการออกกำลังกายร่วมกัน เช่น ตกปลา ตีกอล์ฟ ปีนเขา

- การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนหรือการเรียนรู้วิธีการ รักษาสุขภาพกายและใจให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงเพื่อนเพื่อนและผ่อนคลาย

- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รูปแบบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มักเกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่สีเขียวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

จากการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจทำให้เกิดการสร้างงานของประชาชนจำนวนมาก ทำให้ลดการอพยพย้ายถิ่น เกิดจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นให้กับชุมชน ในด้านสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ทางธรรมชาติหรือทัศนียภาพให้แหล่งท่องเที่ยว แต่ในบางครั้งสถานที่ท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบในด้านระบบนิเวศ เช่น การปรับปรุงพื้นที่ให้สะดวกแก่การเดินทางหรือเพื่อเพิ่มพื้นที่ หรือ ด้านเศรษฐกิจที่มักมีบริษัททัวร์และผู้ประกอบกิจการธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมา มักเอาใจเอาเปรียบกับคนในท้องถิ่น

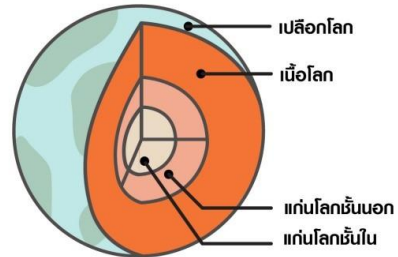
บทที่ 4 การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก

ธรณีภาค(Lithosphere)

ธรณีภาค หมายถึง ส่วนเปลือกโลกที่เป็นของแข็งห่อหุ้มอยู่นอกสุดของโลก

โครงสร้างโลก

โลกเป็นดาวเคราะห์หินในระบบสุริยะ มีลักษณะทรงเกือบกลม เส้นผ่านศูนย์กลางในแนวนอนยาวกว่าในแนวตั้ง โครงสร้างของโลกแบ่งออกเป็น 3 ชั้นหลัก ๆ

1. เปลือกโลก (Crust) เป็นส่วนบนสุดของโลก อยู่เหนือแนวความไม่ต่อเนื่องโมโฮโรวิชิก (Mohorovicic discontinuity) หรือ แนวโมโฮ ความหนาของเปลือกโลกในแต่ละบริเวณจะมีไม่เท่ากัน โดยเปลือกโลกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1.1) เปลือกโลกภาคพื้นมหาสมุทร (Oceanic Crust) : อยู่ใต้มหาสมุทร มีความหนาไม่มาก (ประมาณ 5 – 10 กิโลเมตร) องค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นธาตุซิลิคอนและแมกนีเซียม เรียกว่า ซิมา (SiMa)

1.2) เปลือกโลกภาคพื้นทวีป (Continental Crust) : รองรับส่วนที่เป็นทวีปและไหล่ทวีป มีความหนามากกว่าเปลือกโลกภาคพื้นสมุทร (หนาประมาณ 35 – 60 กิโลเมตร) องค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นซิลิคอนและอลูมินา เรียกว่า ซิอัล (SiAl)

2. เนื้อโลก (Mantle) เป็นส่วนที่อยู่ถัดจากเปลือกโลกและอยู่ต่ำกว่าแนวโมโฮ (อยู่ตรงกลางนั่นเอง) ส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยแมกนีเซียมและเหล็ก มีความหนาประมาณ 2,900 กิโลเมตร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1) เนื้อโลกส่วนบนสุด (Uppermost Mantle) : เป็นของแข็งของชั้นล่างของแผ่นธรณีภาค มีความหนาประมาณ 5 – 75 กิโลเมตร

2.2) เนื้อโลกส่วนบน (Upper Mantle) : เรียกอีกอย่างว่า “ฐานธรณีภาค” มีความลึกประมาณ 400 กิโลเมตร องค์ประกอบเป็นหินหลอมเหลว หรือ แมกมา

หินหลอมเหลวที่อยู่ภายใต้เปลือกโลก เรียกว่า แมกมา แต่ถ้าหินนั้นอยู่นอกเปลือกโลก เรียกว่า ลาวา

2.3) เนื้อโลกส่วนล่าง (Lower Mantle) : มีความลึกประมาณ 1,000 – 2,900 กิโลเมตร องค์ประกอบเป็นหินหนืดที่มีความหนืดมากกว่าเนื้อโลกส่วนบน

3) แก่นโลก (Core) เป็นส่วนในสุดของโลก มีความหนาแน่นมาก ส่วนประกอบของชั้นนี้ประกอบไปด้วย เหล็กและนิกเกิล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 แก่นโลกส่วนนอก (Outer Core) : ประกอบด้วยเหล็กและนิกเกิลในสภาพหลอมละลาย มีความลึกประมาณ 2,900 – 5,000 กิโลเมตร

3.2 แก่นโลกส่วนใน (Inner Core) : เป็นชั้นของแข็งที่มีความหนาแน่นมาก ประกอบด้วยเหล็กและนิกเกิลในสภาพของแข็ง มีความลึกประมาณ 5,000 – 6,300 กิโลเมตร

การเปลี่ยนแปลงของธรณีภาค

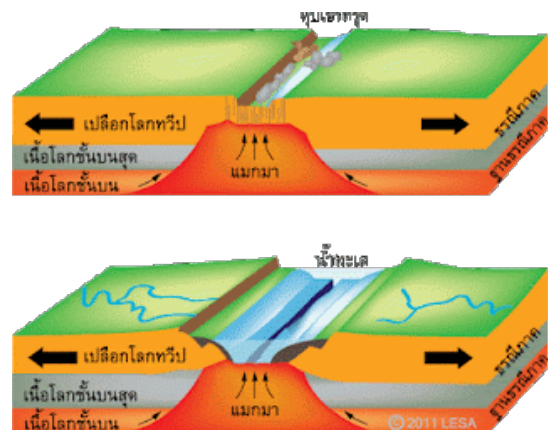
1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายใน

1.1 การเลื่อนของแผ่นทวีป เปลือกโลกประกอบไปด้วยแผ่นทวีปหลาย ๆ แผ่น มารวมกัน โดยแต่ละแผ่นมีการเคลื่อนตัวและทิศทางการเคลื่อนที่ที่แน่นอน การเคลื่อนที่ของแผ่นทวีปทำให้เกิดปรากฏการณ์ลักษณะทางธรณีวิทยาที่แตกต่างกันออกไป อัลเฟรด เวเกเนอร์ (Alfred Wegener) ได้เสนอทฤษฎีการเคลื่อนที่ของแผ่นทวีปซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มีสมมติฐานว่า “แผ่นธรณีภาคมีการเคลื่อนที่อย่างช้า ๆ ตลอดเวลา” การเคลื่อนที่ของแผ่นทวีปมีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1.1 การเคลื่อนที่แยกออกจากกัน (Divergent plate motion) : การเคลื่อนที่แนวนี้เป็นการเปิดแนวรอยต่อให้แมกมาไหลหรือปะทุขึ้นมา

- การเคลื่อนที่ที่เกิดจากแผ่นมหาสมุทร 2 แผ่นแยกออกจากกัน จะมีแมกมาปะทุขึ้นมา เกิดเป็นแนวสันเขาใต้มหาสมุทร

- การเคลื่อนที่แยกออกจากกันของแผ่นเปลือกโลกภาคพื้นทวีป จะเกิดการยุบของแผ่นดิน

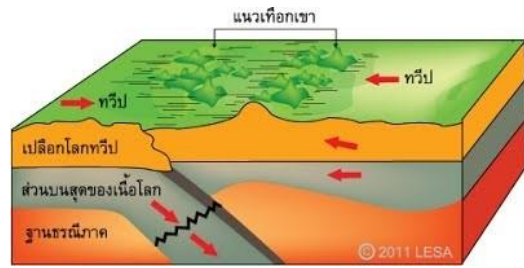

1.1.2 การเคลื่อนที่เข้าหากัน (Convergent plate motion) : เมื่อเกิดการชนกันแผ่นที่มีความหนาแน่นมากกว่าจะมุดลงใต้แผ่นที่มีความหนาแน่นน้อยกว่า ทำให้เกิดการหลอมละลาย อัดและดันให้ค่อย ๆ สูงขึ้น เกิดเป็นแนวสันเขา การเคลื่อนที่ในลักษณะนี้ประกอบไปด้วย 3 แบบย่อย คือ

- การเคลื่อนที่เข้าหากันระหว่างแผ่นภาคพื้นสมุทรกับแผ่นภาคพื้นทวีป

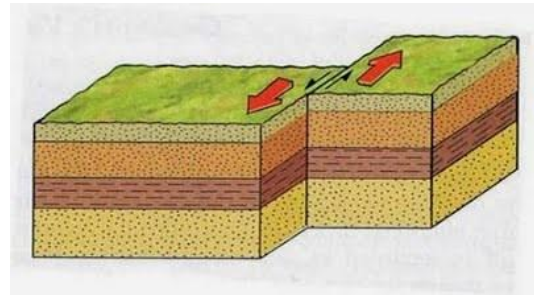
- การเคลื่อนที่เข้าหากันระหว่างแผ่นภาคพื้นทวีป
กับแผ่นภาคพื้นทวีป

- การเคลื่อนที่เข้าหากันระหว่างแผ่นภาคพื้นสมุทร
กับแผ่นภาคพื้นสมุทร

3.) การเคลื่อนที่ผ่านกัน (Transform plate motion) : เรียกอีกอย่างว่า “การเคลื่อนแผ่นแบบอนุรักษ์” เป็นการเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลกสองแผ่นผ่านกันในแนวระนาบ

1.2 แผ่นดินไหว เป็นการสั่นสะเทือนของแผ่นเปลือกโลก เพื่อให้เกิดการปรับตัวให้เกิดดุลเสมอภาคของแผ่นเปลือกโลก เป็นรูปแบบการปลดปล่อยพลังงานความเครียดภายในแผ่นเปลือกโลก การเกิดแผ่นดินไหวมักจะเกิดในบริเวณรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก บริเวณที่เกิดแผ่นดินไหวบ่อยที่สุดในโลกอยู่ในแนววงแหวนไฟ

ที่มา : shorturl.at/joQU0

1.3 การปะทุของภูเขาไฟ ด้วยแรงดันภายใต้ความร้อนและและ ความกดดันสูงของหินหลอมเหลว (แมกมา) ภายในโลก ทำให้หินหลอมเหลวนั้นถูกพาขึ้นมาบนโลกตามรอยแยกและรอยแตกของแผ่นเปลือกโลกด้านบน หากแรงอัดและแรงดันของหินหลอมเหลวมีมากจะเกิดการปะทุที่รุนแรง แต่ถ้าหากแรงอัดดังกล่าวมีน้อยจะเกิดเพียงแค่การปะทุตามแนวรอยแตกของแผ่นเปลือกโลก

2. กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายนอก

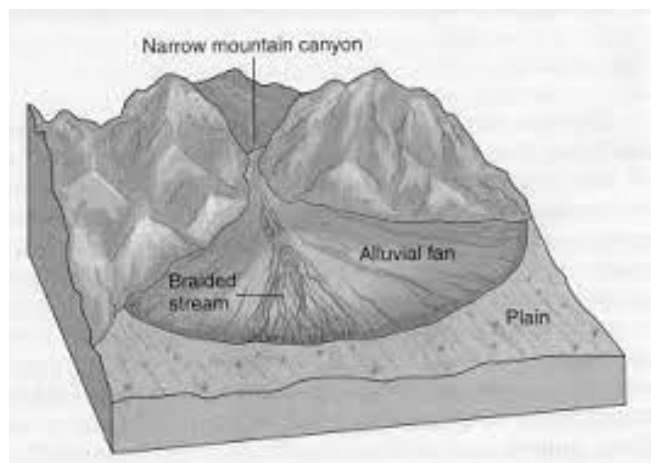
การผุพังอยู่กับที่ เป็นกระบวนการที่ทำให้แร่ประกอบหินเกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและทางเคมี เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่กับที่ ณ ภูมิภาคหนึ่ง ๆ เกิดได้ 3 ลักษณะ คือ

- 1.) การผุพังทางกายภาพ : เกิดจากแรงกดดันและอุณหภูมิเป็นหลัก การผุพังลักษณะนี้องค์ประกอบของวัตถุจะไม่เปลี่ยนแปลง เช่น การแตกตัวของหินจากความร้อน การแตกตัวจากการแช่ของน้ำในเขตหนาว
- 2.) การผุพังทางเคมี : เป็นการเปลี่ยนแปลงทางเคมีของหินและแร่ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้จะทำให้องค์ประกอบของวัตถุเกิดการเปลี่ยนแปลง บางปฏิกิริยามักจะมีตัวเร่งปฏิกิริยา เช่น น้ำ อากาศ เข้ามาเกี่ยวข้อง หากการผุพังทางเคมีเกิดในหิน (ปฏิกิริยาเกิดในหิน) จะเกิดเป็นแร่ประกอบหิน
- 3.) การผุพังทางชีวภาพ : เกิดจากสิ่งมีชีวิต เช่น พืชแทรกเข้าไปในรอยแตก จุลินทรีย์ย่อยสลายอินทรีย์วัตถุทำให้เกิดกรดและเกิดเป็นปฏิกิริยาเคมี เป็นต้น

การกร่อน เป็นกระบวนการที่ทำให้หินและดินหลุด ละลาย ด้วยกระบวนการทางธรรมชาติ เช่น ลม ฟ้า อากาศ คลื่น ธารน้ำแข็ง เป็นต้น การกร่อนจะไม่รวมถึงการพังทลายเป็นกลุ่มก้อน เช่น ดินถล่ม ลักษณะของการกร่อน เช่น การกระแทก การครูดถู การละลายของธารน้ำแข็ง เป็นต้น

การพัดพาและการทับถม การพัดพาและการทับถมเป็นกระบวนการที่เกิดคู่กัน โดยจะพัดพาตะกอนจากที่หนึ่งไปทับถมยังอีกที่หนึ่ง

การเคลื่อนที่ตามมวล สิ่งที่มีน้ำหนักมากหรือมีมวลมากจะเคลื่อนที่ลงสู่ด้านล่างตามแรงโน้มถ่วงโลกเสมอ การเคลื่อนที่จะเกิดในแนวภูมิประเทศที่มีความลาดชัน ก้อนหิน ก้อนดิน จะเคลื่อนที่ลงสู่ด้านล่างตามแนวลาดชัน การเคลื่อนที่จะเกิดขึ้นช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับ ความลาดชัน และมีปัจจัยกระตุ้น เช่น การสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหว การปะทุของภูเขาไฟ ปรากฏการณ์การเคลื่อนที่ตามมวล เช่น กองหินบริเวณตีนเขา เนินตะกอนรูปพัด เป็นต้น

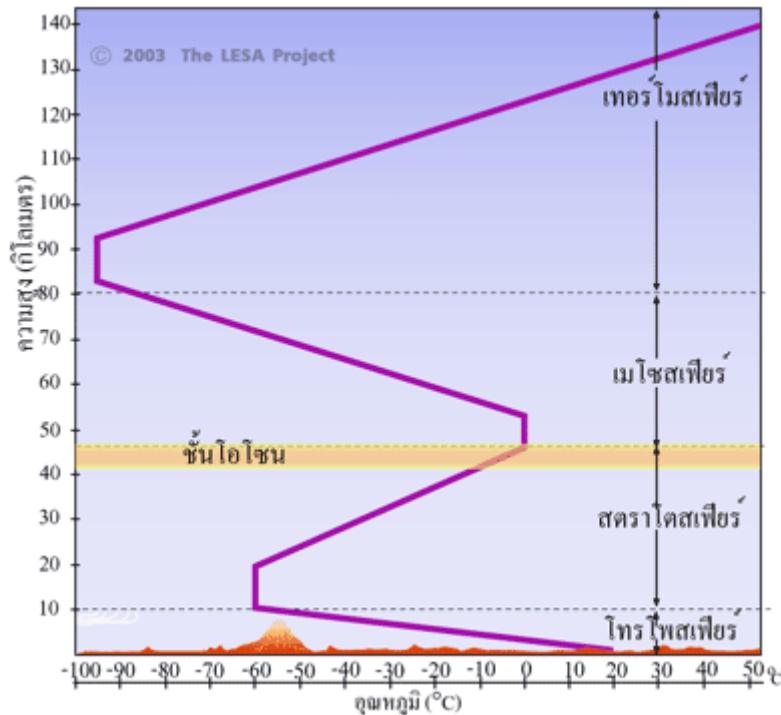

ที่มา : shorturl.at/IEGHK

บรรยากาศภาค(Atmosphere)

ส่วนประกอบของบรรยากาศ

บรรยากาศภาค หมายถึง **อากาศที่ห่อหุ้มโลก** โดยรอบ บรรยากาศภาคมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตบนผิวโลก เนื่องจากสิ่งมีชีวิตจะใช้บรรยากาศในการหายใจ เกิดเมฆ ลม ฝน พายุอากาศ หยาดน้ำฟ้า นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันรังสีจากดวงอาทิตย์ซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

ชั้นบรรยากาศ เป็นชั้นอากาศที่ห่อหุ้มโลก คงอยู่ได้ด้วยแรงดึงดูดของโลก การแบ่งชั้นบรรยากาศสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1.) ชั้นโทรโพสเฟียร์(Troposphere) : เป็นชั้นบรรยากาศที่อยู่ต่ำสุด สูงจากพื้นโลกประมาณ 9 กิโลเมตร บริเวณขั้วโลก และมีความหนาประมาณ 17 กิโลเมตร บริเวณเส้นศูนย์สูตร ในชั้นนี้อุณหภูมิจะลดลงตามความสูง *ยกเว้นช่วง 400 เมตรแรก* กระจายอากาศจะเคลื่อนที่ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง เกิด ใอน้ำ ปรากฏการณ์ลม พายุ อากาศ หยาดน้ำฟ้า

2.) สตราโตสเฟียร์(Stratosphere) : อยู่เหนือชั้นโทรโพสเฟียร์ อุณหภูมิอากาศจะเพิ่มขึ้นตามระดับความสูง การถ่ายเทของอากาศจะไหลเวียนในแนวนอน ไม่มีเมฆ พายุ ปรากฏการณ์ลม พายุ อากาศ ใช้ในการบิน นอกจากนี้ในชั้นนี้ยังมีโอโซนหนาแน่น โอโซนนี้จะดูดกลืนรังสีอัลตราไวโอเล็ตจากดวงอาทิตย์

3.) เมโซสเฟียร์(Mesosphere) : ในชั้นนี้อุณหภูมิจะลดลงเมื่อความสูงเพิ่มขึ้น มีประจุไฟฟ้าที่สามารถสะท้อนคลื่นวิทยุ *ชั้นนี้จะเกิดปรากฏการณ์แสงออโรรา*

4.) เทอร์โมสเฟียร์ (Thetmosphere) : ชั้นบรรยากาศบนสุด ไม่สามารถระบุขอบเขตได้ชัดเจน อุณหภูมิของชั้นบรรยากาศชั้นนี้จะสูงขึ้นตามระดับความสูง
ในช่วง 100 กิโลเมตรแรก องค์ประกอบของบรรยากาศจะคล้าย ๆ กัน เรียกว่า Homosphere ในระดับที่สูงกว่า โมเลกุลก๊าซเรียงตัวเป็นชั้นตามน้ำหนักของโมเลกุลและประจุไฟฟ้า เรียกชั้นนี้ว่า Hetersphere

การเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศ

- อุณหภูมิ อุณหภูมิในแต่ละส่วนของโลกจะมีความแตกต่างกันไปตามการรับพลังงานความร้อน และรังสีจากดวงอาทิตย์ บริเวณที่รับพลังงานแบบตั้งฉากจะได้รับพลังงานมากกว่าบริเวณที่ทำมุมเอียง
- ความกดอากาศ ความกดอากาศจะแปรผกผันกับระดับความสูง ความแตกต่างกันของความกดอากาศทำให้เกิดลม
- ลม ลมเกิดจากความแตกต่างกันของความกดอากาศ โดยอากาศจะเคลื่อนที่จากบริเวณความกดอากาศสูงสู่บริเวณที่มีความกดอากาศต่ำ
ทิศทางลม ลมในซีกโลกเหนือจะเคลื่อนที่เบนออกไปทางด้านขวาเสมอ และ ลมในซีกโลกใต้จะเคลื่อนที่เบนออกไปทางด้านซ้ายเสมอ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากอิทธิพลของแรงคอริโอลิส (Coriolis Force)

ประเภทของลม

- **ลมประจำเวลา** : ลมที่พัดในช่วงเวลาสั้น ๆ พัดสลับกันช่วงกลางวันและกลางคืน เช่น ลมบก – ลมทะเล ลมหุบเขา – ลมภูเขา
- **ลมประจำถิ่น** : ลมที่พัดประจำ ณ ภูมิภาคนั้น ๆ
ลมสลาตัน : พัดในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือพัดจากชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกสู่เทือกเขาร็อกกีในช่วงเดือนประเทศไทยจะเกิดในช่วงปลายฤดูฝน
- **ลมซินุก** : ลมตะวันตกเฉียงเหนือพัดจากชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกสู่เทือกเขาร็อกกีในช่วงเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม
- **ลมประจำฤดู** : เป็นลมที่พัดเป็นประจำฤดูสลับช่วงเวลานานกว่าลมประจำถิ่น เช่น ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

4. ความชื้นในบรรยากาศ เกิดในบรรยากาศชั้นโทรโพสเฟียร์ ความชื้นเกิดจากการระเหยของน้ำจากแหล่งน้ำ การคายน้ำของพืช และการหายใจของสิ่งมีชีวิต

5. เมฆ เป็นกลุ่มก้อนน้ำในอากาศ มีลักษณะแตกต่างกันตามระดับความสูง รูปร่างเมฆมี 3 ชนิด คือ

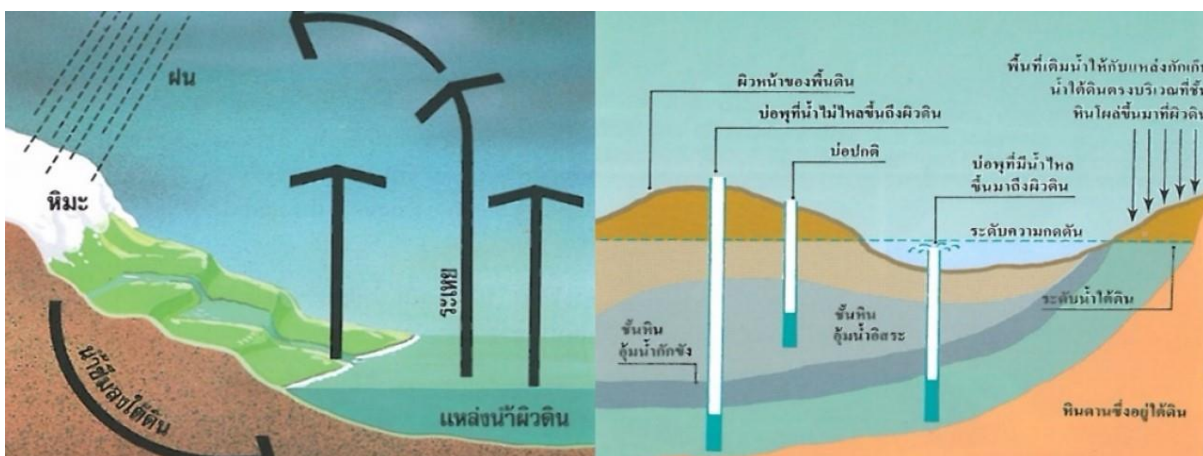
		
เมฆเซอร์รัส เป็นเมฆระดับสูง มีลักษณะเป็นริ้ว	เมฆคิวมูลัส มีลักษณะเป็นก้อน	เมฆสเตรตัส มีลักษณะป็นแผ่นเชื่อมต่อกัน

เมฆที่ก่อตัวในแนวตั้ง ก่อตัวขึ้นใกล้พื้นโลก มีปริมาณน้ำมาก ได้แก่ เมฆคิวมูลัส ทำให้เกิดฝนตกเฉพาะแห่ง หรือ ฝนชุก เมื่อเมฆคิวมูลัสมีปริมาณไอน้ำมากขึ้นจะพัฒนาเป็นเมฆคิวมูโลนิมบัส ลักษณะเป็นเมฆขนาดใหญ่ (รูปคล้ายทั่ง) ฐานเมฆหนาทึบเป็นสีดำ ทำให้เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า

6. หยาดน้ำฟ้า คำรวมของน้ำต่าง ๆ ในบรรยากาศที่ตกลงมาสู่พื้นผิวโลก ประกอบไปด้วย ฝน ฝนละออง ฝนน้ำแข็ง ลูกเห็บ หิมะ หมอก น้ำค้าง น้ำค้างแข็ง ฟ้าหวั่น(หมอกแดด) หมอกควัน

อุทกภาค(Hydrosphere)

อุทกภาค คือ ส่วนของพื้นน้ำที่อยู่บนผิวโลก โดยมีพื้นที่ประมาณ 75% ของพื้นผิวโลกทั้งหมด โดยทั้งหมดนี้ 97.5% เป็นน้ำเค็มในทะเลหรือมหาสมุทร มีเพียง 2.5% เท่านั้นที่เป็นน้ำจืด โดยในน้ำจืด 2.5% นี้ 68.7% เป็นน้ำแข็งและธารน้ำแข็ง 30.1% เป็นน้ำใต้ผิวดิน 1.2% เป็น น้ำผิวดิน มีเพียง 0.3% เท่านั้นที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง

ประเภทของน้ำ

1. **น้ำผิวดิน** น้ำที่ไหลอยู่บนพื้นผิวโลกและมหาสมุทร เป็นน้ำที่เห็นกระบวนการของวัฏจักรน้ำได้อย่างชัดเจน น้ำผิวดินมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์และพืช
 2. **น้ำใต้ดิน** (ไม่ใช่ น้ำบาดาล) น้ำที่อยู่ตามแหล่งน้ำใต้ดิน ทั้งบนบกและใต้ทะเล โดยเกิดจากน้ำผิวดินไหลลงสู่ชั้นหินตามช่องว่างที่ต่อเนื่องกันใต้พื้นดิน ปริมาณของน้ำใต้ดินจะแปรผันตรงกับช่องว่างและรูพรุนของชั้นดินหรือชั้นหิน
- *น้ำบาดาล คือ น้ำใต้ดินที่อยู่ในเขตอิมตัวของน้ำใต้ดิน***
3. **ธารน้ำแข็ง** พบในเขตละติจูดที่มีอากาศหนาว
 4. **ไอน้ำและก้อนเมฆ** เป็นส่วนของน้ำที่เกิดจากกระบวนการระเหยของน้ำในวัฏจักรน้ำ ไอน้ำ และก้อนเมฆเหล่านี้จะลอยอยู่ในบรรยากาศชั้นโทรโพสเฟียร์

กระแสน้ำในมหาสมุทร

การไหลเวียนของกระแสน้ำในมหาสมุทรมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เกิดจากความหนาแน่นและอุณหภูมิที่แตกต่างกันของน้ำในทะเลแต่ละแห่งและอิทธิพลของการพัดของลมประจำ

1. **กระแสน้ำพื้นผิวในมหาสมุทร** ระบบหมุนเวียนของน้ำพื้นผิวในแนวอนในมหาสมุทรต่าง ๆ มีการไหลเป็นประจำอย่างเป็นระบบ การไหลเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1.1 การหมุนรอบตัวเองของโลก : ทำให้กระแสน้ำบริเวณเส้นศูนย์สูตรไหลจากทิศตะวันออกไปตะวันตก และกระแสน้ำบริเวณใกล้ขั้วทวีป ไหลในทิศทางทวนเข็มนาฬิกาในซีกโลกเหนือและตามเข็มนาฬิกาในซีกโลกใต้

1.2 ลมที่พัดประจำ

- **ลมค้า** : แบ่งออกเป็นลมค้าตะวันออกเฉียงเหนือและลมค้าตะวันออกเฉียงใต้ พัดอยู่ประมาณละติจูดที่ 5 – 30 องศาเหนือและใต้ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้กระแสน้ำบริเวณเส้นศูนย์สูตรพัดจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก

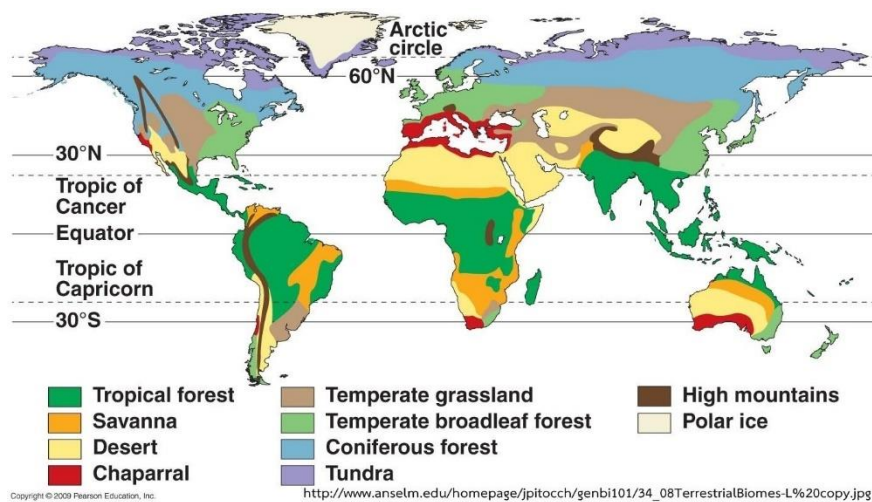
- **ลมตะวันตก** : พัดไปประมาณละติจูดที่ 30 – 60 องศาเหนือและใต้ พัดจากบริเวณกึ่งเขตร้อน(ความกดอากาศสูง) ไปยังบริเวณเขตกึ่งขั้วโลก(ความกดอากาศต่ำ) โดยในซีกโลกเหนือลมตะวันตกจะพัดรุนแรงในฤดูหนาวและในซีกโลกใต้จะพัดรุนแรงในฤดูร้อนและฤดูหนาว ในอดีตใช้ประโยชน์จากลมตะวันตกนี้ในการเดินเรือ

ชีวภาค(Biophere)

ชีวภาค คือ ส่วนของสิ่งมีชีวิตทั้งหมดบนโลก ทั้งพืช สัตว์ แบคทีเรีย เชื้อรา

ชีวนิเวศ

ชีวนิเวศบนโลกแบ่งออกเป็น 9 กลุ่มใหญ่ ๆ ความแตกต่างของสภาพอากาศและลักษณะพื้นที่แต่ละภูมิภาคของโลกทำให้ชีวนิเวศที่แตกต่างกัน และเกิดเป็นระบบนิเวศเฉพาะถิ่น

1. ระบบนิเวศของแต่ละพื้นที่

1.1 ป่าฝนเขตร้อน (Tropical Forest) ป่าไม่ผลัดใบ มีฝนตกชุกตลอดปี ปริมาณความชื้นสูง อยู่ในละติจูด 0 – 20 องศาเหนือใต้ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ลักษณะเรือนยอดไม้แผ่ออกกว้าง ไม่ชั้นล่างเป็นไม้เตี้ย บางพื้นที่อาจไม่มีแสงอาทิตย์ส่องถึง พืชพรรณมีการสะสมสารอาหาร (น้ำ แร่ธาตุ) น้อย (เพราะมีอาหาร น้ำ แร่ธาตุ สมบูรณ์ พืชจึงไม่จำเป็นต้องสะสม) บริเวณที่พบ เช่น เกาะบอร์เนียว เกาะสุมาตรา ลุ่มน้ำแอมะซอน ลุ่มน้ำคองโก

ที่มา : shorturl.at/djszl

1.2 ทุ่งหญ้าเขตอบอุ่น (Temperate grassland) ละติจูด 10 – 30 องศาเหนือใต้ ฤดูร้อนอากาศจะร้อนมาก พืชพรรณโดยส่วนใหญ่เป็นพืชตระกูลหญ้า เช่น ข้าว ข้าวโพด ข้าวสาลี และพืชตระกูลถั่ว มักจะพบพืชพรรณปริมาณมากในบริเวณลุ่มน้ำหรือพื้นที่ชุ่มน้ำ พบบริเวณเอเชียกลาง บางส่วนของบริเวณรอบทะเลแคสเปียน และตอนกลางของทวีปอเมริกาเหนือ

ที่มา : shorturl.at/mERY3

1.3 ป่าผลัดใบเขตอบอุ่น (Temperate broadleaf forest) ละติจูดที่ 30 – 60 องศาเหนือใต้ พบพืชพรรณน้อยชนิด พืชในเขตนี้จะผลัดใบในฤดูหนาว ไม้ที่เจริญได้ดีคือไม้พุ่มและพืชล้มลุก พบบริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่ของทวีปยุโรป เว้นบริเวณที่ติดทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เอเชียตะวันออก สหรัฐอเมริกาฝั่งตะวันออก นิวซีแลนด์ และฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของออสเตรเลีย

ที่มา : shorturl.at/joCMZ

1.4 ป่าแคระ (Chaparral) ลักษณะโดยทั่วไปคล้ายทุ่งหญ้าสะวันนา แต่ป่าแคระจะอยู่ใกล้ชายฝั่ง ลักษณะเด่นที่เห็นได้ชัดคือจะมีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาวและร้อนจัดในฤดูร้อน พืชที่พบในป่าแคระ เช่น ไม้โอ๊ก (Oak) พบในบริเวณทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

ที่มา : shorturl.at/lquAR

1.5 พุ่มหญ้าเขตร้อน (Savanna) ปริมาณน้ำฝนในบริเวณนี้เฉลี่ยต่อปีมีปริมาณค่อนข้างสูง (แต่น้อยกว่าเขตป่าฝนเขตร้อน) พืชพรรณเป็นไม้พุ่มและไม้ยืนต้นกระจัดกระจายเป็นกลุ่ม ๆ พบในทวีปแอฟริกา อเมริกาใต้และตอนเหนือของออสเตรเลีย

ที่มา : shorturl.at/esQRW

1.6 ทะเลทราย (Desert) โดยส่วนใหญ่จะอยู่ติดต่อกับบริเวณป่าแคระ สภาพอากาศร้อนและแห้งแล้ง กลางวันร้อนจัด กลางคืนหนาวจัด (ความแตกต่างระหว่างอุณหภูมิกลางวันและกลางคืนมาก) ปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีน้อยมาก จะเห็นการปรับตัวทางกายภาพของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ในบริเวณนี้อย่างชัดเจน

ที่มา : shorturl.at/hzCE1

1.7 ขั้วโลกและน้ำแข็งภูเขาสูง (Polar ice & High mountains) บริเวณที่มีน้ำแข็งปกคลุมตลอดปี อากาศหนาวจัด อุณหภูมิต่ำมาก พืชที่พบส่วนใหญ่เป็นประเภทมอส เช่น บริเวณขั้วโลก และ บริเวณยอดเขาหิมะในประเทศเนปาล

ที่มา : shorturl.at/prINS

1.8 ป่าสน หรือ ไทกา (Coniferous Forest) พืชตระกูลสนเป็นพืชเด่น ในเขตนี้หยาดน้ำฟ้าจะตกในรูปแบบหิมะ เขตอากาศนี้พบในบริเวณใกล้ขั้วโลกเหนือเท่านั้น เช่น รัฐอะแลสกา แคนาดา กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย และบริเวณไซบีเรีย

ที่มา : shorturl.at/jHMS6

1.9 ทundra (Tundra) พบพืชพรรณน้อย พืชเด่น เช่น มอส ไม้พุ่มเล็ก ๆ หญ้า ไลเคนส์ อยู่ในเขตละติจูด 60 องศาขึ้นไป ในบริเวณจะมีลมพัดแรง ปริมาณฝนตกน้อย การระเหยของน้ำน้อย บางแห่งน้ำในดินแข็งตัวเมื่อละลายจะเกิดเป็นหลุมขนาดใหญ่ เรียกว่า Permafrost

ที่มา : shorturl.at/abdsI

ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity)

ความหลากหลายทางชีวภาพ คือ พืชพรรณและสิ่งมีชีวิตหลายชนิดมาอยู่รวมกัน ณ บริเวณใดบริเวณหนึ่ง หรือระบบนิเวศหนึ่ง

ความหลากหลายของชนิด (Species Diversity) : ความหลากหลายของชนิดของสิ่งมีชีวิต

ความหลากหลายทางพันธุกรรม (Genetic Diversity) : ความหลากหลายของหน่วยพันธุกรรมที่เรียกว่ายีน (Gene) ของสิ่งมีชีวิต

ถ้าจะให้เข้าใจง่าย คือ ความหลากหลายของพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต (พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์) นั่นเอง

ความหลากหลายทางระบบนิเวศ (Ecosystem Diversity) : ความหลากหลายของสิ่งไม่มีชีวิต (สภาพแวดล้อม) เช่น อุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน ความชื้น ปริมาณแร่ธาตุในดิน และความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ที่อยู่รวมกัน เรียกว่า แหล่งที่อยู่อาศัย (Habitat)

การแบ่งเขตภูมิอากาศโลกตามแบบเคิปปენ

จำแนกภูมิอากาศตามลักษณะและค่าเฉลี่ยของอุณหภูมิของอากาศและปริมาณหยาดน้ำฟ้าที่ปรากฏบนพื้นที่ โดยใช้อักษร 3 ตัว อักษรตัวแรกเป็นอักษรภาษาอังกฤษตัวใหญ่เป็นตัวอธิบายอุณหภูมิ ใช้อักษรตัวที่ 2 และ 3 แบ่งเขตอากาศย่อย โดยแสดงในตารางต่อไปนี้

ตามร่างจำแนกเขตภูมิอากาศ ตามแบบ Kappen

อักษรกำกับ			คำอธิบาย
1 st	2 nd	3 rd	
เขต A			ภูมิอากาศเขตร้อน อุณหภูมิของเดือนที่หนาวที่สุดไม่เกิน 18 องศาเซลเซียส (เขตร้อน) มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี
A	f	-	ละติจูดไม่เกิน 10 องศาเหนือใต้ เดือนที่หยาดน้ำฟ้าตกน้อยที่สุดมีปริมาณมากกว่า 60 มิลลิเมตร ได้รับอิทธิพลจากลมค้าที่พัดในแถบเส้นศูนย์สูตร อุณหภูมิตลอดปีไม่ต่างกันมาก พบในแถบกลุ่มน้ำแอมะซอน ลุ่มน้ำคองโก หมู่เกาะในอินโดนีเซีย
	m	-	ละติจูดไม่เกิน 20 องศาเหนือใต้ ได้รับอิทธิพลจากลมค้า ตะวันออกเฉียงเหนือ มีฝนตกเกือบตลอดปี ลักษณะใกล้เคียงกับภูมิอากาศ Af อตมีหยาดน้ำฟ้าตกมากกว่า
	w	-	ละติจูดไม่เกิน 25 องศาเหนือใต้ ฤดูฝนและฤดูแล้งแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด มีปริมาณฝนเล็กน้อย

เขต B			ภูมิอากาศเขตแห้งแล้ง ปริมาณหยาดน้ำฟ้า น้อยมาก อากาศกลางวันและกลางคืนแตกต่างกันมาก ไม่มีแหล่งน้ำถาวร
B	S		ภูมิอากาศแบบกึ่งทะเลทราย ฝนที่ตกเป็นอิทธิพลของลมค้า อิทธิพล ความกดอากาศสูงในฤดูหนาวส่งผลต่อความแห้งแล้ง ภูมิอากาศแบบกึ่ง ทะเลทรายแบ่งเป็น 2 แบบ คือ กึ่งทะเลทรายเขตร้อนและกึ่ง ทะเลทรายเขตหนาว
	W		ภูมิอากาศแบบทะเลทราย
		h	ภูมิอากาศแบบทะเลทรายเขตร้อน
		k	ภูมิอากาศแบบทะเลทรายอบอุ่น
เขต C			ภูมิอากาศเขตอบอุ่น
C	f		ภูมิอากาศชื้นกึ่งร้อน ไม่มีฤดูร้อน ฝนตกเกือบทุกเดือน รับอิทธิพลจาก พายุหมุนเขตร้อน กระแสน้ำอุ่นมีอิทธิพลทำให้ชายฝั่งมีความชื้นสูง
		a	ภูมิอากาศกึ่งร้อนตะวันออก บริเวณชายฝั่งตะวันออกของสหรัฐอเมริกา ชายฝั่งตะวันออกของบราซิล ชายฝั่งตะวันออกของญี่ปุ่น ชายฝั่ง ตะวันออกของออสเตรเลีย เป็นต้น
เขต D			ภูมิอากาศเขตหนาวเย็น ภูมิอากาศหนาว เดือนที่หนาวที่สุดอุณหภูมิ ต่ำกว่า 10 องศาเซลเซียส ละติจูด 50 – 70 องศาเหนือใต้
D	w		ภูมิอากาศแห้งภาคพื้นทวีป ฝนจะลดลงในฤดูหนาว อากาศเย็นและ แห้งจะพัดออกจากแผ่นดิน
	f		ภูมิอากาศชื้นภาคพื้นทวีป มีหยาดน้ำฟ้าตกทุกเดือน เนื่องจากอิทธิพล ของแนวปะทะอากาศทั่วโลก พบในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย
เขต E			ภูมิอากาศเขตร้อนชื้น ไม่มีฤดูร้อน
E	w		ภูมิอากาศแห้งภาคพื้นทวีป ฝนจะลดลงในฤดูหนาว อากาศเย็นและแห้ง จะพัดออกจากแผ่นดิน
	f		ภูมิอากาศแบบพัดน้ำแข็ง หยาดน้ำฟ้าเกิดมรสุมพายุหิมะมากที่สุด
	t		ภูมิอากาศแบบทุนดรา มีหยาดน้ำฟ้าที่เป็นฝนในช่วงพร้อน ผิวดินและ ใต้ดินจะเกิดเป็นชั้นดินเยือกแข็งคงตัว
H			ภูมิอากาศแบบที่สูง ลักษณะของอากาศบนที่สูงหรือบนเขา ที่มีความ กดอากาศต่ำลง และมีอุณหภูมิของอากาศลดลงตามความสูง

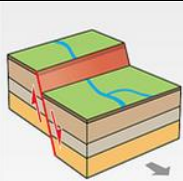
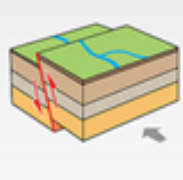
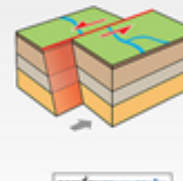
บทที่ 5 ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติทางธรณีภาค

แผ่นดินไหว

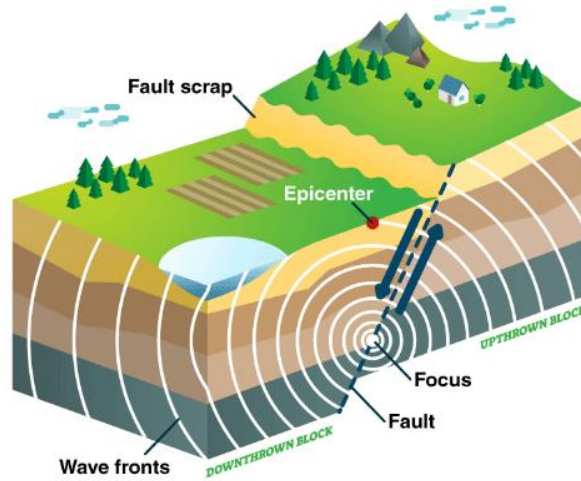
กระบวนการเกิดแผ่นดินไหว แผ่นดินไหวเกิดจากการเคลื่อนตัวของรอยเลื่อนมีพลังในแผ่นธรณีภาค การเกิดแผ่นดินไหวเป็นการสะสมตัวของความเค้นและความเครียดอย่างช้า ๆ แล้วปล่อยพลังงานอย่างฉับพลัน การปล่อยพลังงานจะปล่อยเป็นคลื่นไหวสะเทือนจึงเกิดการสั่นสะเทือนของแผ่นดิน

ประเภทของรอยเลื่อน

ประเภทของรอยเลื่อน	คำอธิบาย	
รอยเลื่อนปกติ (Normal Fault)	หินเพดานเลื่อนลงเมื่อเทียบกับหินพื้น	 รอยเลื่อนปกติ
รอยเลื่อนย้อน (Reverse Fault)	หินเพดานเลื่อนขึ้น เมื่อเทียบกับหินพื้น ถ้ารอยเลื่อนมีค่ามุมน้อยกว่า 45 องศา เรียกว่ารอยเลื่อนมุมต่ำ	 รอยเลื่อนย้อน
รอยเลื่อนตามแนวระดับ (Strike slip fault)	รอยเลื่อนเหลี่ยมข้าง เป็นรอยเลื่อนในชั้นหินที่สองด้านเคลื่อนตัวในแนวราบเหมือนกัน	 รอยเลื่อนตามแนวระดับ

สาเหตุการเกิดแผ่นดินไหว สาเหตุหลัก 2 ประการ

1. การเคลื่อนตัวของชั้นเปลือกโลกของรอยเลื่อนมีพลัง : เป็นการปรับสมดุลพลังงานความเครียดในพื้นที่ที่เกิดขึ้นในชั้นเปลือกโลกที่มีการเคลื่อนตัวอยู่เสมอ

ที่มา : shorturl.at/aijCN

2. การปะทุของภูเขาไฟอย่างรุนแรง : การปะทุของภูเขาไฟทำให้เกิดแรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินจึงทำให้แผ่นเปลือกโลกเคลื่อนตัวเกิดแผ่นดินไหว

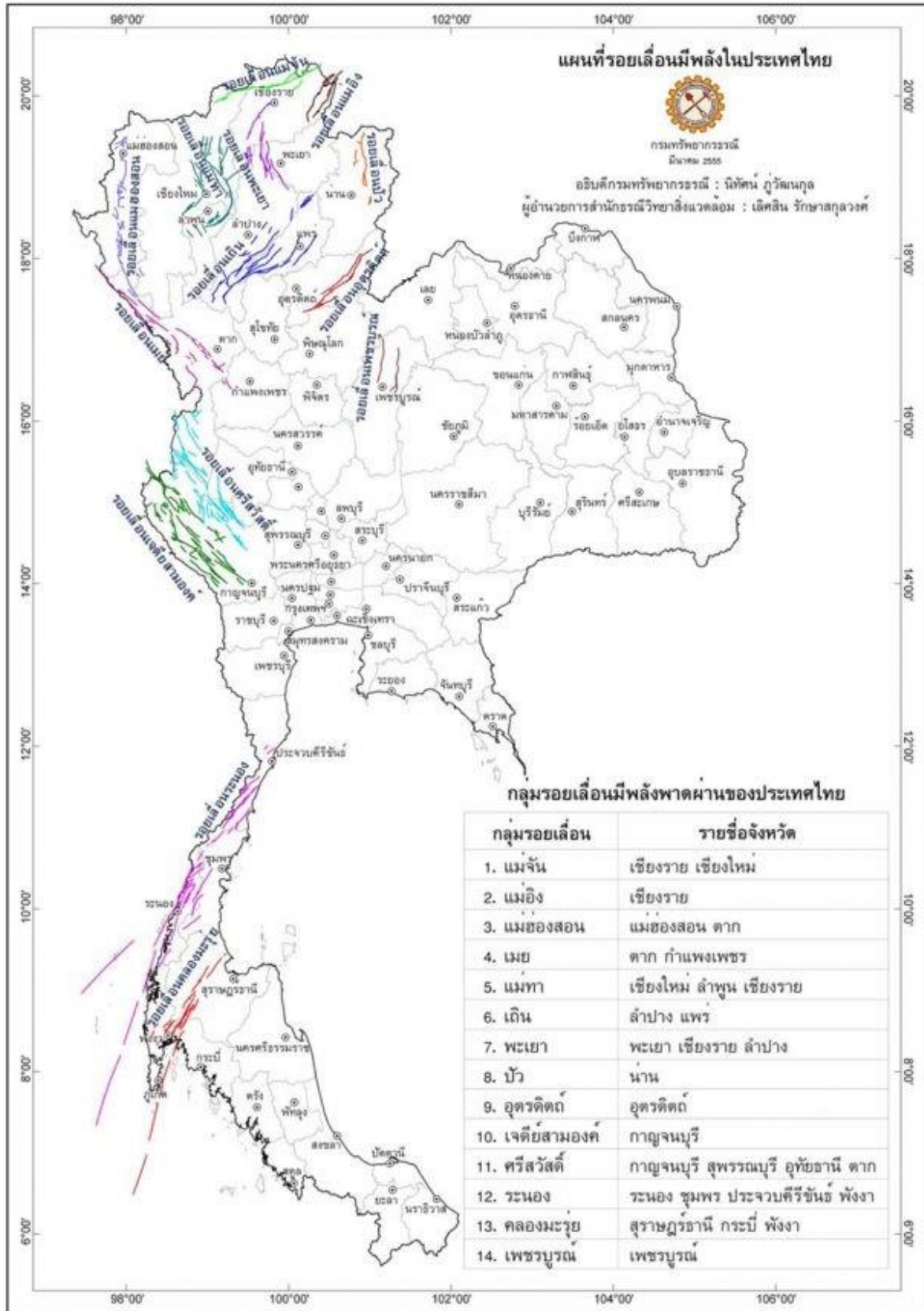

ที่มา : shorturl.at/dnEJS

ขนาดและความรุนแรงของแผ่นดินไหว

1. ขนาดของแผ่นดินไหว (Magnitude) : วัดพลังงานที่ปลดปล่อยออกมา เป็นการคำนวณพลังงานที่ปลดปล่อยออกจากศูนย์กลางที่วัดได้จากความสูงของคลื่น มาตรฐานที่มีความสำคัญได้แก่ มาตรฐานริคเตอร์
2. ความรุนแรงของแผ่นดินไหว (Intensity) : การวัดจากความรู้สึกที่รับรู้ได้และผลกระทบจากความเสียหายที่มีต่อคน โครงสร้าง อาคารและพื้นดิน ใช้มาตราเมอคัลลีในการวัด

รอยเลื่อนมีพลังในไทย

ภูเขาไฟปะทุ (Volcanic Eruption)

ภูเขาไฟทั่วโลกมีประมาณ 1500 ลูก โดยส่วนใหญ่แล้วอยู่ในแนววงแหวนไฟ ในแนวมหาสมุทรแปซิฟิก

ที่มา : shorturl.at/mtQZ4

กระบวนการเกิดภูเขาไฟปะทุ การเคลื่อนที่ของของเหลวภายในโลก ทำให้ของเหลวในโลกปะทุออกมาตามช่องหรือรอยเลื่อน หากการปะทุมีความรุนแรงมากก็จะเกิดเป็นภูเขาไฟประทุรุนแรง

ประเภทการปะทุของภูเขาไฟ

ประเภทการปะทุ	คำอธิบาย
plinian	เป็นการปะทุที่รุนแรงที่สุด มีลาวาที่เหนียวข้น มีการพ่นเถ้าธุลี เศษหินและแก๊ส ขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศด้วยความเร็วทำให้เศษหินกระจายออกเป็นวงกว้าง การปะทุแบบนี้ทำให้เกิดภูเขาไฟแบบกรวยภูเขาไฟหรือแบบกรวยภูเขาไฟสลับชั้น
Vulcanian	การปะทุรุนแรงในระยะสั้น ๆ ลาวาหนืดมีการพ่นและมีการระเบิดของเศษหินออกจากปล่อง การปะทุมีความรุนแรงทำให้เกิดเศษหินกระเด็นออกไปด้วยความเร็ว มีความสูงในบรรยากาศหลายกิโลเมตร ทำให้เกิดหมอกควันคล้ายเห็ดในบรรยากาศ การปะทุแบบนี้ทำให้เกิดภูเขาไฟแบบกรวยกรวดภูเขาไฟ
Strombolian	เป็นการปะทุของเหลวออกจากปล่อง ทำให้เศษหินทับถมที่ปล่อง การปะทุนี้จะเกิดในระยะเวลาคสั้น ๆ อาจทำให้ลาวาพุ่งได้หลายร้อยเมตรก่อนตกลงมา เศษหินและเถ้าจึงกระจัด กระจาย มีลาวาไหลหลากปานกลาง ลักษณะการปะทุแบบนี้ทำให้เกิดภูเขาไฟหลายแบบ เช่น แบบกรวยสลับชั้น แบบกรวยกรวด
Hawaiian	เป็นการปะทุที่มีความรุนแรงน้อยที่สุด มีการพ่นลาวาเป็นลำขึ้นไปในอากาศ มีลาวาเป็นลำไหลออกจากปล่อง ลาวาเหลวจะสะสมตัวเป็นภูเขาไฟรูปโล่

สาเหตุของภูเขาไฟปะทุ

1. เกิดจากการเคลื่อนตัวและดันตัวของแมกมา
2. เกิดจากจุดร้อนนอกรอยต่อระหว่างแผ่นเปลือก

ภัยต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการปะทุของภูเขาไฟ

1. แก๊สภูเขาไฟ (Volcanic Gas)
2. ทัฟรา (Tephra) ถ้าภูเขาไฟที่ผุพังอยู่รวมกันรอบภูเขาไฟ ถ้าอยู่บนพื้นลาดชันฝนตกมาจะทำให้เกิดการถล่ม
3. ลาวาไหล (Lava Flow) ลาวาเหลวไหลออกจากภูเขาไฟหรือรอยแตกของเปลือกโลก ลักษณะคล้ายลำธาร จะไหลและแข็งตัวอย่างช้า ๆ อาจทำความเสียหายกับบริเวณที่เคลื่อนที่ผ่าน
3. แผ่นดินถล่มจากภูเขาไฟปะทุ
4. ลาฮาร์ (Lahar) ถ้าวัสดุที่ไหลไปกองด้านข้างของภูเขาไฟรวมตัวกับน้ำฝนหรือหิมะละลาย ทำให้มีลักษณะเป็นโคลน ไหลลงสู่บริเวณด้านล่าง
5. หินตะกอนภูเขาไฟ (Pyroclastics) ถ้าฝุ่นภูเขาไฟที่มีอุณหภูมิสูงมาก ปะทุออกจากปล่องภูเขาไฟแล้วไหลลงไปตามความลาด สามารถเผาไหม้สิ่งที่ไหลผ่านได้

สึนามิ (Tsunami)

คลื่นที่เกิดจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟปะทุใต้ทะเล แล้วเคลื่อนที่เข้าฝั่งด้วยความเร็วสูง เมื่ออยู่ในทะเลเปิดคลื่นจะมีความสูงน้อย แต่มีความยาวคลื่นมาก เมื่อเคลื่อนที่เข้าสู่ฝั่งจึงมีความเร็วและความยาวคลื่นลดลง ทำให้ความสูงคลื่นเพิ่มขึ้น จึงสามารถทำลายชายฝั่งได้มาก

สาเหตุการเกิดสึนามิ

1. แผ่นดินไหวรุนแรงใต้ทะเลหรือมหาสมุทร
2. เกาะภูเขาไฟปะทุหรือภูเขาไฟใต้ทะเลปะทุอย่างรุนแรง
3. แผ่นดินถล่มขนาดใหญ่ใต้ทะเล
4. อุกกาบาตขนาดใหญ่ตกในทะเล

ที่มา : shorturl.at/diIP5

แผ่นดินถล่ม (Landslide)

ที่มา : shorturl.at/nxzMU

แผ่นดินถล่มเกิดจากการเคลื่อนที่ของมวลดินและเศษหิน ตามแรงโน้มถ่วงของโลก โดยมีน้ำหรือแรงสั่นสะเทือนเป็นตัวกระตุ้น การเคลื่อนที่จะเคลื่อนไปตามความลาดชันของภูมิประเทศ อาจเกิดอย่างช้า ๆ หรือฉับพลันก็ได้

ประเภทของแผ่นดินถล่ม

หินพัง (Rock Fall) : แผ่นดินถล่มบนพื้นที่ลาดชัน น้ำหนักของหิน/แรงสั่นสะเทือนทำให้หินร่วงลงมา

การเลื่อนไหล (Slump) : การเคลื่อนที่ของมวลดิน เศษหิน ตามความลาดชัน โดยเคลื่อนที่หรือทรุดตัวเป็นบล็อกตามระนาบโค้งเว้า มักเกิดตามหน้าผาหรือไหล่เขา

การไหลของดิน (Solifluction) : การเคลื่อนไหวของดินอย่างช้า ๆ ลงไปตามลาดเขาในเขตอากาศหนาว เกิดเนื่องจากน้ำแข็งและหิมะ หิมะในฤดูร้อนไหลลงไปในดินชั้นบน ทำให้ดินชั้นบนแฉะ ดินชั้นบนจึงไหลเลื่อนลงไปตามแนวลาด

ดินไหล (Earth Flow) : การเคลื่อนที่แบบเลื่อนไถอย่างช้า ๆ ลงตามที่ลาดหรือหินผุเนื่องจากแรงดึงดูดและน้ำในดิน

โคลนดิน (Mudflow) : การไหลของมวลตะกอนขนาดเล็ก มีจำนวนมากจนเป็นดินโคลนเหลวไหลลงตามร่องธารและที่ลาดเชิงเขาอย่างรวดเร็ว มีพลังทำลายสิ่งกีดขวาง

สาเหตุการเกิดดินถล่ม

สาเหตุจากธรรมชาติ : แผ่นดินไหวรุนแรง แรงโน้มถ่วงโลก ฝนตกหนักต่อเนื่อง

สาเหตุจากมนุษย์ : สิ่งก่อสร้างบนพื้นที่ลาดชัน การเพาะปลูก การตัดไม้ทำลายป่า การตัดถนนตามไหล่เขา กัณฑ์พิบัติทางธรรมชาติทางบรรยากาศภาค

ภัยพิบัติทางธรรมชาติทางอุทกภาค

พายุหมุนเขตร้อน

ที่มา : shorturl.at/efAOV

พายุหมุนที่เกิดในมหาสมุทรเขตร้อน ซึ่งมีอากาศร้อนและความชื้นสูง มักเกิดในละติจูด 8 – 15 องศาเหนือใต้

สาเหตุของการเกิดพายุหมุนเขตร้อน

สาเหตุการเกิดเช่นเดียวกับพายุฝนฟ้าคะนอง แต่เนื่องจากน้ำที่ระเหยเป็นน้ำในมหาสมุทร จึงมีปริมาณหยาดน้ำฟ้าและความรุนแรงมากกว่า

ประเภทของพายุหมุนเขตร้อน แบ่งตามความเร็วลมใกล้ศูนย์กลาง

พายุดีเปรสชัน(Tropical Depression) : ความเร็วใกล้ศูนย์กลางไม่เกิน 61 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

พายุหมุนเขตร้อน(Tropical Storm) : พายุหมุนที่ความเร็วใกล้ศูนย์กลาง 62 – 117 กิโลเมตร

พายุไต้ฝุ่น(Typhoon) : พายุหมุนเขตร้อนที่มีกำลังใกล้ศูนย์กลางมากที่สุด คือ มากกว่า 118 กิโลเมตรต่อชั่วโมง พายุไต้ฝุ่นนี้จะมีชื่อเรียกต่างกันออกไปในแต่ละภูมิภาค

พายุทอร์นาโด

ที่มา : shorturl.at/fwGTZ

พายุหมุนแบบวงช้างขนาดเล็กที่มีกำลังทำลายล้างรุนแรง ศูนย์กลางของพายุจะมีความกดอากาศต่ำมาก ความรุนแรงของพายุขึ้นอยู่กับความเร็วศูนย์กลาง

สาเหตุการเกิดพายุทอร์นาโด

พายุทอร์นาโดที่เกิดจากพายุฝนฟ้าคะนองแบบซูเปอร์เซลล์(Supercell Tornado) : พายุแบบนี้จะมีระบอบอากาศหมุนวนที่เรียกว่า เมโซไซโคลน(เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 – 10 กิโลเมตร) ไหลวนอยู่ในเมฆเมฆพายุ ความเร็วของการหมุนแบบเมโซไซโคลนทำให้เกิดกรวยเมฆพุ่งออกจากผนังเมฆและฐานเมฆคิวมูโลนิมบัสมาแตะพื้นดิน

พายุทอร์นาโดที่ไม่ได้เกิดจากซูเปอร์เซลล์(Nonsupercell tornado) : พายุนี้จะเริ่มจากลมเฉื่อยบริเวณผิวพื้น ทำให้เกิดกระแสอากาศไหลวน(ไมโครไซโคลน) ไมโครไซโคลนจะหมุนเร็วขึ้นทำให้มวลพายุแคบและยาวออกไปด้านบนเคลื่อนที่เข้าสู่ฐานเมฆ พายุแบบนี้จะมีความรุนแรงน้อยกว่าแบบซูเปอร์เซลล์

อุทกภัย

ที่มา : shorturl.at/nqxPZ

ภัยที่เกิดจากน้ำและแหล่งน้ำ

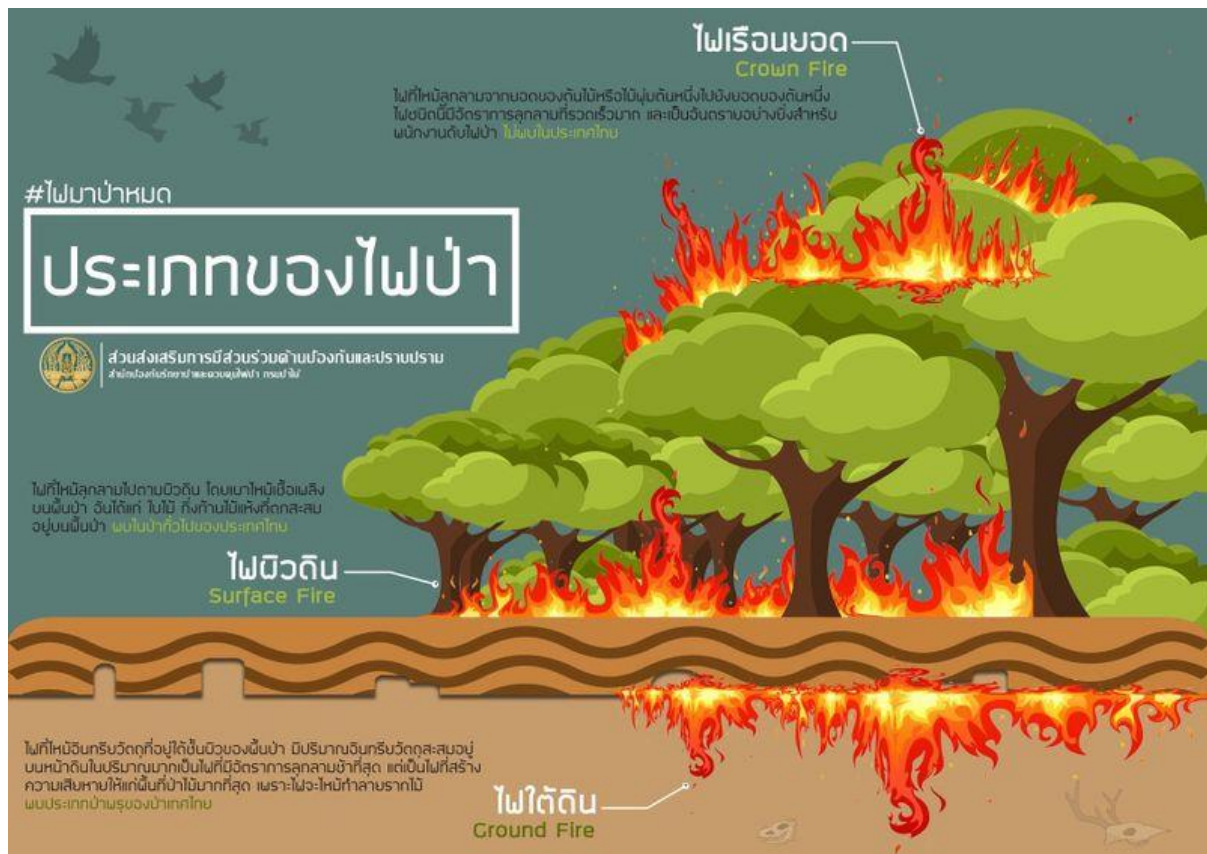
ประเภทของอุทกภัย <ol style="list-style-type: none">1. น้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลาก2. น้ำท่วมขัง3. น้ำล้นตลิ่ง	สาเหตุการเกิดอุทกภัย <p>สาเหตุจากธรรมชาติ :</p> <ol style="list-style-type: none">1. ฝนตกหนักจากพายุฝนฟ้าคะนอง2. ฝนตกหนักจากพายุหมุนเขตร้อน3. อิทธิพลจากลมมรสุม4. น้ำทะเลหนุน <p>สาเหตุจากมนุษย์ :</p> <ol style="list-style-type: none">1. การตัดไม้ทำลายป่า2. การขยายเขตเมือง3. การสร้างสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำ4. การจัดการน้ำที่ขาดประสิทธิภาพ
--	---

ภัยพิบัติทางชีวภาค

ไฟป่า

กระบวนการเกิดไฟป่า การเกิดไฟป่าเป็นกระบวนการทางเคมี โดยเกิดจากปัจจัย 3 อย่าง คือ เชื้อเพลิง ออกซิเจน และ ความร้อน หรือ สามเหลี่ยมไฟป่า (Fire Triangle)

ประเภทของไฟป่า

ที่มา : shorturl.at/dtDJU

สาเหตุของไฟป่า

จากธรรมชาติ	จากมนุษย์
ฟ้าผ่า กิ่งไม้เสียดสีกัน ภูเขาไฟระเบิด ก้อนหินกระทบกัน แสงแดดตกกระทบผลึกหิน แสงแดดส่องผ่านหยดน้ำ ปฏิกิริยาเคมีในดินป่าพรุ การลุกไหม้ในตัวเองของ สิ่งมีชีวิต (Spontaneous Combustion)	การเก็บหาของป่า, การเผาไร่, การแกล้งจุด, ความประมาท, การล่าสัตว์, การเลี้ยงปศุสัตว์, ความคึกคะนอง

Mini Quiz

ถ้าเกิดพายุไต้ฝุ่นระดับรุนแรงมากในประเทศจีนเคลื่อนที่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือและขึ้นฝั่งที่เมืองดานัง พัดผ่านตอนกลางของเวียดนาม ลาว และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และอ่อนตัวลงเป็นพายุดีเปรสชันพัดผ่านภาคเหนือตอนบนเข้าสู่สภาพเมียนมาร์ต่อไป

จากสถานการณ์ดังกล่าวสามารถคาดการณ์และมองเห็นปัญหาของการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดขึ้นได้ ข้อใดไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

- ก. ฝนตกหนักและรุนแรงที่สุดในเขตจังหวัดนครราชสีมาและชัยภูมิ
- ข. ปริมาณของฝนที่จังหวัดนครสวรรค์จะน้อยกว่าชัยนาท
- ค. มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดวาตภัยที่จังหวัดเลยและอุดรธานี
- ง. มีโอกาสเกิดอุทกภัยในจังหวัดเชียงรายและพะเยา
- จ. ควรหลีกเลี่ยงประสพกับโคลนไหล หินและดินถล่มตามเส้นทางเลย-อุดรดิตถ์-พิษณุโลก

เฉลย ข้อ 1 เพราะพายุไต้ฝุ่นพัดผ่านภาคเหนือของไทย ดังนั้นพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบจากพายุมากที่สุดจึงเป็นพื้นที่ในเขตภาคเหนือ

บทที่ 6 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

การป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

*ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีสาเหตุมาจากมนุษย์เป็นหลัก
ฉะนั้นการแก้ปัญหาต้องแก้ที่ตัวมนุษย์เอง*

ที่มา : shorturl.at/asQSZ

การพัฒนาอย่าง

การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงความเสี่ยงภัย มีการป้องกัน
ปัญหาที่จะเกิด โดยให้อยู่บนหลักความต้องการพื้นฐานของประชากรในประเทศ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

กฎหมายและนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 กฎหมายเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ ไม่ให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ของใครก็ตาม

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 กฎหมายนี้ออกเพื่ออนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาทรัพยากรป่าไม้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 กฎหมายนี้ออกเพื่อป้องกันการลดจำนวนและการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่า

ตามพระราชบัญญัตินี้ “สัตว์ป่า” หมายถึง สัตว์ทุกชนิดไม่ว่า สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก แมลงหรือแมง ที่ดำรงชีวิตตามธรรมชาติอยู่ในป่า รวมถึงไข่ของสัตว์เหล่านี้ด้วย แต่ไม่รวมสัตว์พาหนะ เช่น ช้าง ม้า ลา ล่อ ที่จดทะเบียนอย่างถูกต้องแล้ว

นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ระบุว่า การดำเนินการใด ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ถ้าการดำเนินการนั้นมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต จะต้องจัดทำการศึกษาประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน (ประเมิน EIA) ก่อนดำเนินการ และจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและนำความคิดเห็นของประชาชนมาพิจารณาในกระบวนการดำเนินการด้วย

องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม

องค์กรในประเทศ

หน่วยงานภาครัฐ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาคเอกชน(NGO)

มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร ตั้งขึ้นเพื่อระลึกถึง สืบ นาคะเสถียร หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ผู้ที่เรียกร้องให้รัฐให้ความสนใจกับการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่า โดยงานของมูลนิธิสืบ คือ การส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลและอนุรักษ์ป่าไม้ พืชพรรณและสัตว์ป่า

สมาคมหยาดฝน ส่งเสริมและพัฒนาชนบท มุ่งให้ชุมชนในชนบทตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนและจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

สมาคมสร้างสรรค์ไทย รมรณรงค์ให้ประชาชนรับผิดชอบสังคมให้สะอาด ไม่มีขยะ โครงการสำคัญคือ
โครงการตาวิเศษ

มูลนิธิเพื่อช้าง ช่วยเหลือช้างให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

องค์กรนานาชาติ

Greenpeace

- ฟื้นฟูสิ่งมีชีวิตบนโลกและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ
- รมรณรงค์ให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจต่ออันตรายด้านสิ่งแวดล้อม และอันตรายของ
กระบวนการพันธูวิศวกรรม

กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF)

- องค์กรความร่วมมือด้านการเงินระหว่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมโลก

กองทุนสัตว์ป่าโลก (WWF)

- อนุรักษ์ป่าไม้ ทะเล แหล่งน้ำ หมาสมุท สัตว์และพืชใกล้สูญพันธุ์
- รมรณรงค์ด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและต่อต้านสารเคมีพิษ

หลักการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การควบคุมจำนวนประชากร เนื่องจากจำนวนประชากรที่มากทำให้ความต้องการทรัพยากรมีมาก
ตามไปด้วย ฉะนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดอัตราการเพิ่มองประชากรและการ
วางแผนครอบครัว

ส่งเสริมคุณภาพประชากร ให้ความรู้ ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้ด้านคุณค่าและ
การอนุรักษ์ทรัพยากรแก่ประชาชน ทั้งการอบรมทางตรง(ในโรงเรียน) และการอบรมทางอ้อม(สื่อสารมวลชน)

การสำรวจแหล่งทรัพยากรเพิ่ม เพื่อนำทรัพยากรที่ได้เพิ่มมาทดแทนสิ่งที่เสียไป

การป้องกันรักษา เพื่อไม่ให้ทรัพยากรเสื่อมโทรมและเสียหายมากกว่าเดิม

การใช้ทรัพยากรให้ถูกประเภท ทรัพยากรหลายชนิดใช้แล้วหมดไป ฉะนั้นจึงต้องใช้ให้ถูกประเภท
และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การปรับปรุงคุณภาพทรัพยากร ทรัพยากรบางประเภทถูกทำลายจนเสื่อมโทรม การปรับปรุง
คุณภาพทรัพยากรจึงเป็นแนวทางที่สามารถฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมโทรมได้

การใช้ทรัพยากรทดแทน นำทรัพยากรที่มีมากหรือเกิดขึ้นใหม่มาทดแทนทรัพยากรที่มีราคาแพงหรือ
กำลังจะหมดไป

นำมาใช้ใหม่ เป็นการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ เช่น การหลอมเศษโลหะ

Mini Quiz

การดำเนินชีวิตเพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การอนุรักษ์ และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสู่ความยั่งยืน สิ่งที่ต้องยึดเป็นหลักของการกระทำคือข้อใด (2562)

- ก. สมดุลและดุลยภาพของระบบนิเวศ
- ข. หลักผลิตภาพหรือการเพิ่มประสิทธิภาพตลอดเวลา
- ค. หลักเสถียรภาพหรือการสร้างควมมั่นคงอย่างต่อเนื่อง
- ง. หลักถาวรภาพหรือการดำรงอยู่อย่างยืนยาวตลอดไป
- จ. หลักเอกภาพและการบูรณาการในการจัดการร่วมกันทุกภาคส่วน

เฉลย ข้อ 1 เพราะ สมดุลของระบบนิเวศเป็นสิ่งสำคัญที่สุด หากระบบนิเวศไม่มีความสมดุลก็จะเกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมา ดังนั้นการจัดการ การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม จึงต้องพัฒนาโดยเน้นสมดุลเป็นสำคัญ

เฉลยคำถามชวนคิด

การทำแผนที่

เฉลยคำถามชวนคิด หน้า 83

หาระยะในพื้นที่จริงจากมาตราส่วนและระยะบนแผนที่ ที่โจทย์กำหนด

มาตราส่วน $\frac{1}{250,000} = \frac{9}{x}$ ระยะที่วัดบนแผนที่

สิ่งที่จะหา คือ ระยะบนพื้นที่จริง

$$x = 250,000 \times 9$$
$$= 2,250,000 = 22,500 \text{ m}$$
$$\therefore \text{ระยะบนพื้นที่จริง} = 22,500 \text{ m}$$

หาเวลาโดยใช้อัตราเร็วที่โจทย์กำหนดให้และระยะทางจริงที่คิดได้

จากสูตร $v = \frac{s}{t}$

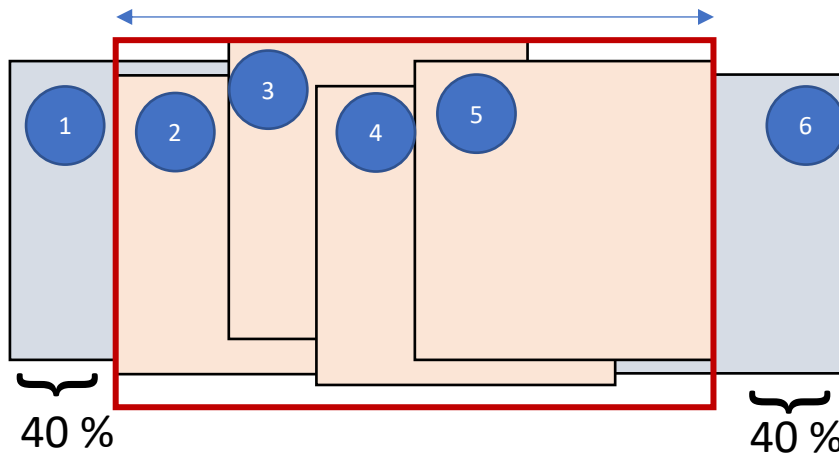
$$t = \frac{s}{v}$$
$$= \frac{22,500}{\frac{20}{6}} = \frac{22,500 \times 6}{20} = 6750 \text{ sec}$$

10 นาที ต่อ 2 KM

$$\frac{2 \text{ KM}}{10 \text{ min}} = \frac{2000}{600} \text{ m/s}$$
$$= \frac{20}{6} \text{ m/s}$$

$$\therefore 6750 \text{ วินาที} = 1 \text{ ชั่วโมง } 52 \text{ นาที } 30 \text{ วินาที}$$

เฉลยคำถามชวนคิด หน้า 94

∴ ภาพที่ทับกันสนิททั้งหมด 4 ภาพ

สาระที่ 5 ประวัติศาสตร์

อภิวิชญ์ คำสอน
เอกวิทย์ วาระโก
อังกิลัญญ์ เป็ดสุวรรณ

ประวัติศาสตร์

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ หมายถึง การสืบค้นเรื่องราวของมนุษย์ในมิติของเวลา โดยอาศัยหลักฐานและกระบวนการทางประวัติศาสตร์

บิดาประวัติศาสตร์โลก **เฮโรโดตัส (Herodotus)**
นักประวัติศาสตร์ชาวกรีก (ประมาณ 484-425 ปีก่อนคริสตกาล)
เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์การล่มสลายของอารยธรรมระหว่างกรีก-เปอร์เซีย

บิดาประวัติศาสตร์ไทย
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
(พ.ศ. 2405-2486) เป็นผู้ทรงพระนิพนธ์ตำราทางด้านประวัติศาสตร์และ
โบราณคดีของไทย เช่น ไทยรบพม่า ความทรงจำ
พระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2 เป็นต้น

บิดาประวัติศาสตร์ตะวันออก **ซือหม่า เชียน** ชาวจีนสมัยราชวงศ์ฮั่น
(ประมาณ 145-86 ปีก่อนคริสตกาล)
เป็นผู้เขียนสารานุกรมประวัติศาสตร์ 3,000 ปีของจีนหรือ “สี่จื๊อ”

ความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์

- 1 เรียนรู้บทเรียนจากอดีต เพื่อให้เข้าใจปัจจุบัน และนำไปสู่การสร้างสรรค์พัฒนาอนาคต
- 2 สร้างคนให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิด เป็นเหตุเป็นผล ละเอียดรอบคอบ
- 3 เกิดความเข้าใจอันดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 4 สร้างสำนึกความเป็นชาติ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์

○ แบ่งตามความสำคัญของหลักฐาน

- หลักฐานขั้นต้น (ปฐมภูมิ) หลักฐานที่เกิดขึ้นพร้อมเหตุการณ์นั้นหรือ ผู้สร้างหลักฐานเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือรู้เห็นเหตุการณ์ เป็นหลักฐานร่วมสมัย เช่น ศิลาจารึก บันทึก ส่วนตัว กฎหมาย หนังสือพิมพ์ จดหมายโต้ตอบ คำบอกเล่าผู้อยู่ในเหตุการณ์ เป็นต้น

- หลักฐานขั้นรอง หลักฐานที่เกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์นั้นผ่านพ้นไปแล้วหรือศึกษาจากหลักฐานขั้นต้น เช่น หนังสือเรียน บทความ งานวิจัย เป็นต้น

○ แบ่งตามลักษณะของหลักฐาน

- หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน จิตรกรรมฝาผนัง คำบอกเล่า เครื่องปั้นดินเผา โครงกระดูก หลักฐานประเภทโสตทัศน เป็นต้น

- หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น จารึก พงศาวดาร จดหมายเหตุ ตำนาน เอกสารส่วนบุคคล บันทึกชาวต่างชาติ วรรณกรรม กฎหมาย เป็นต้น

หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรที่น่าสนใจ

<p>หลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง กล่าวถึงพระราชประวัติของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สถาปนาเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ ศาสนา การปกครอง รวมทั้งการประดิษฐ์อักษรไทย พ.ศ. 1826</p>	
	<p>จารึกปราสาทเขาน้อย จังหวัดสระแก้ว หลักฐานลายลักษณ์อักษรที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ในพุทธศตวรรษที่ 12 จารึกด้วยอักษรปัลลวะ (ภาษาสันสกฤตและขอม)</p>
<p>จดหมายเหตุลาลูแบร์ จดหมายเหตุที่กล่าวถึงราชอาณาจักรสยาม ในปลายรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2230 โดยซีมง เดอ ลา ลูแบร์ อัครราชทูตพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส</p>	
	<p>พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับวันวลิต พงศาวดารที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่งขึ้นด้วยภาษาฮอลันดา โดยเยเรเมียส ฟาน ฟลิต ชาวฮอลันดา เมื่อ พ.ศ. 2183</p>
<p>พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐ เขียนขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เนื้อหา กล่าวถึงช่วงก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่การสร้างพระพุทธรูป วัดพนัญเชิงฯ พ.ศ. 1867 จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชยกทัพไปตี อังวะ พ.ศ. 2147 ถูกค้นพบโดย หลวงประเสริฐอักษรนิติ์ (แพ ตาละลักษมณ์) เมื่อ พ.ศ. 2450</p>	
	<p>กฎหมายตราสามดวง ประมวลกฎหมาย โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงให้ชำระกฎหมายเก่าที่มีมาตั้งแต่ครั้งโบราณ รวบรวมเป็นกฎหมายขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2347</p>
<p>เอกสารราชการที่ควรรู้ ใบบอก = รายงานจากหัวเมืองเข้ามายังส่วนกลาง สารตรา = หนังสือจากเสนาบดีไปถึงเจ้าเมือง ศุภอักษร = หนังสือจากเสนาบดีไปถึงเจ้าเมืองประเทศราช</p>	

ข้อควรรู้ !!! วิทยาศาสตร์กับหลักฐาน

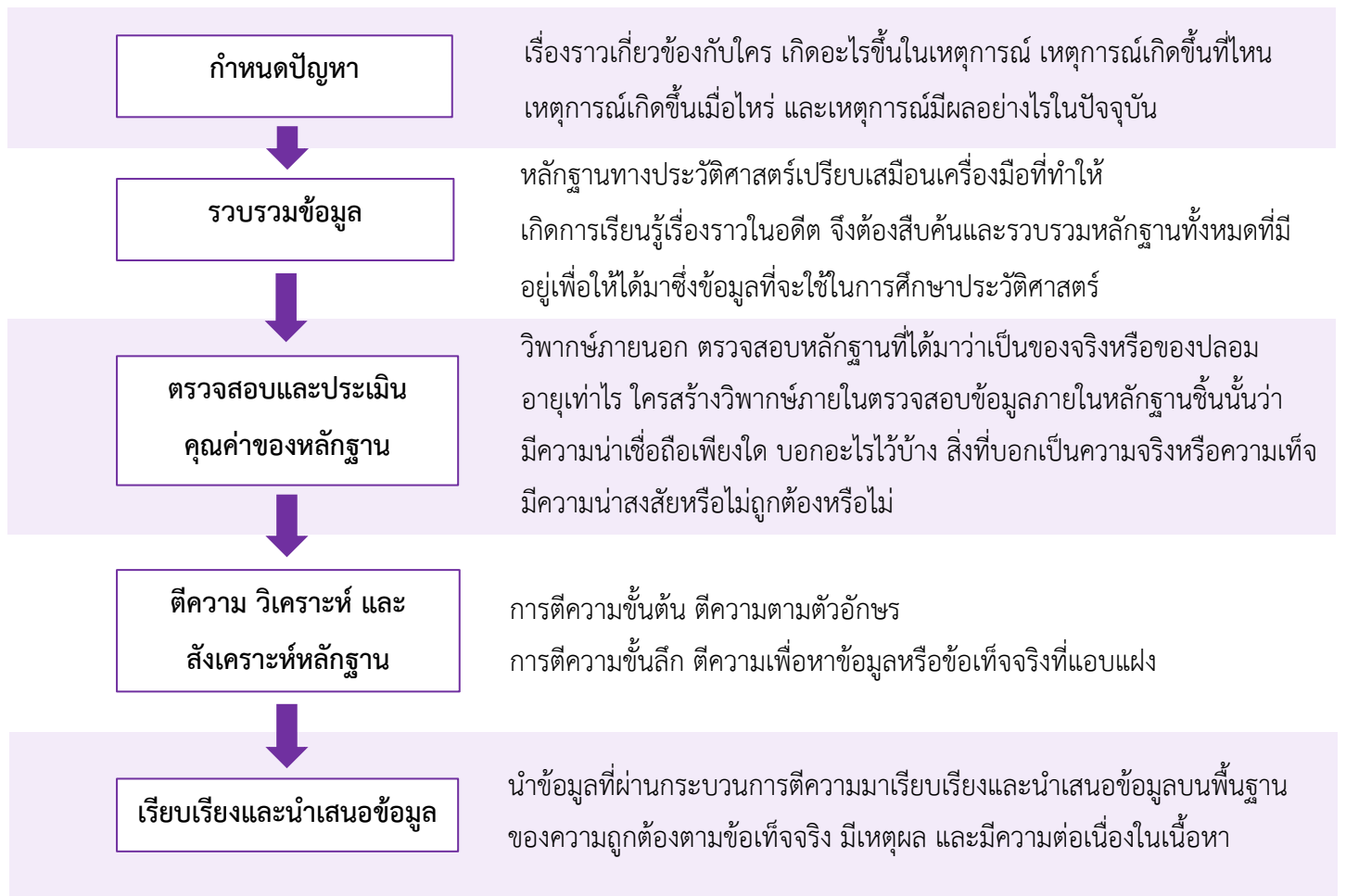
เรดิโอคาร์บอน (Radio Carbon) การหาปริมาณคาร์บอน-14 เหมาะสำหรับการหาอายุของหลักฐานที่เป็นอินทรีย์วัตถุ ไม้ กระดูก ถ่าน

เทอร์โมลูมิเนสเซนซ์ (Thermoluminescence) วิธีหาอายุโบราณวัตถุประเภทเครื่องปั้นดินเผา โบราณสถานที่ก่อสร้างด้วยอิฐและตะกอนดิน

วิธีการทางประวัติศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) หมายถึง กระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงจากหลักฐานซึ่งเป็นร่องรอยจากอดีตที่เหลืออยู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานความเป็นเหตุเป็นผลและการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

วิธีการทางประวัติศาสตร์ VS วิธีการทางวิทยาศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์	วิธีการทางวิทยาศาสตร์
กำหนดปัญหาหรือเรื่องที่ต้องการศึกษา	กำหนดปัญหาหรือเรื่องที่ต้องการศึกษา
รวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	ตั้งสมมติฐาน
ตรวจสอบและประเมินคุณค่าของหลักฐาน	ทดลองหรือตรวจสอบสมมติฐาน
ตีความ วิเคราะห์ และสังเคราะห์หลักฐาน	รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลการทดลอง
เรียบเรียงและนำเสนอข้อมูล	สรุปผลการทดลอง

ช่วงเวลา

ทศวรรษ	ช่วงเวลาในรอบ 10 ปี เช่น ทศวรรษที่ 2010 คือ ค.ศ. 2010-2019
ศตวรรษ	ช่วงเวลาในรอบ 100 ปี เช่น คริสต์ศตวรรษที่ 21 คือ ค.ศ. 2001-2100 พุทธศตวรรษที่ 24 คือ พ.ศ. 2301-2400
สหัสวรรษ	ช่วงเวลาในรอบ 1,000 ปี เช่น คริสต์สหัสวรรษที่ 3 คือ ค.ศ. 2001-3000

ศักราช

- **พุทธศักราช (พ.ศ.)** เป็นการนับศักราชแบบตะวันออกที่นิยมนับถือพระพุทธศาสนา เริ่มหลังจากเหตุการณ์พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน ประเทศไทยเริ่มนับหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว 1 ปี เป็น พ.ศ. 1 เริ่มใช้ตั้งแต่ครั้งสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและนำมาใช้อย่างเป็นทางการในสมัยรัชกาลที่ 6 พ.ศ. 2455 ***ประเทศศรีลังกา พม่า ลาว เขมร เริ่มนับปีที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานเป็น พ.ศ. 1 ศักราชจึงมากกว่าไทย 1 ปี
- **มหาศักราช (ม.ศ.)** (เทียบกับ พ.ศ. +621) เป็นศักราชที่ใช้ตามปีขึ้นครองราชย์ของพระเจ้ากนิษกะแห่งอาณาจักรกุษาณะ บริเวณตอนเหนือของอินเดีย พบในหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัยและอยุธยาตอนต้น
- **รัตนโกสินทร์ศก (ร.ศ.)** (เทียบกับ พ.ศ. +2324) รัชกาลที่ 5 ทรงตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2432 โดยกำหนดให้เริ่มนับตั้งแต่ปีที่รัชกาลที่ 1 สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีในปี พ.ศ. 2325 นับเป็น ร.ศ. 1 เลิกใช้ในสมัยรัชกาลที่ 6 โดยเปลี่ยนเป็นพุทธศักราชแทน

- **จุลศักราช (จ.ศ.)** (เทียบกับ พ.ศ. +1181)
ตั้งโดย**พระเจ้าสุริยวงศา** แห่งอาณาจักรศรีเกษตร
ใช้ในสมัย**อยุธยาตอนปลาย**ถึงรัชกาลที่ 5 เพื่อการคำนวณทางโหราศาสตร์
ใช้บอกเวลาในจารึก ตำนาน พระราชพงศาวดาร จดหมายเหตุต่าง ๆ จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 จึงเลิกใช้
***ตัวอย่างวิธีเขียน “จุลศักราช 1383 ปีฉลู **ตรีศก**” ปีจุลศักราชที่ลงท้ายเลข
1 เรียก เอกศก 2 เรียก โทศก 3 เรียก ตรีศก
4 เรียก จัตวาศก 5 เรียก เบญจศก 6 เรียก ฉศก
7 เรียก สัปตศก 8 เรียก อัฐศก 9 เรียก นพศก
0 เรียก สัมฤทธิศก
- **คริสต์ศักราช (ค.ศ.)** (เทียบกับ พ.ศ. +543) เป็นการนับศักราชแบบชาติตะวันตกที่นิยมนับถือ**คริสต์ศาสนา** โดยเริ่มนับจากปีที่**พระเยซูคริสต์ประสูติ** เป็น ค.ศ. 1 เป็น**ศักราชสากลที่ใช้กันทั่วโลก** และถือระยะเวลาก่อน ค.ศ. ลงไป เรียกว่าสมัยก่อนคริสตกาล ***ก่อนคริสตกาลใช้อักษรย่อว่า BC ส่วนปี ค.ศ. ใช้อักษรย่อว่า AD แต่ในปัจจุบันนิยมใช้ “BCE” และ “CE” แทน
BC ย่อมาจาก Before Christ แปลว่า ก่อนมีพระเยซูคริสต์
AD ย่อมาจาก Anno Domini ภาษาลาติน แปลว่า ในปีของพระเจ้า
BCE ย่อมาจาก Before the Common Era / CE ย่อมาจาก Common Era
- **ฮิจเราะห์ศักราช (ฮ.ศ.)** (เทียบกับ พ.ศ. +1122) ฮิจเราะห์ แปลว่า การอพยพ เป็นศักราชที่นิยมใช้ในประเทศแถบตะวันออกกลางที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยนับตั้งแต่วันที่นบีมุฮัมมัดอพยพจากเมืองเมกกะไปเมืองเมดินา เป็นปี ฮ.ศ. 1 ซึ่งตรงกับ พ.ศ. 1165 โดยกาหลิบ โอมาน เป็นผู้ก่อตั้งศักราช ใช้กำหนดวันเหตุการณ์ในประเทศมุสลิม ***ปฏิทินฮิจเราะห์เป็นระบบจันทรคติ 1 ปีมี 354-355 วัน น้อยกว่าปีในระบบศักราชอื่น ๆ อยู่ 11-12 วัน จึงมีความคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน โดยทุก ๆ 32 ปีครั้งของ ฮ.ศ. จะเพิ่มขึ้นเป็น 1 ปี เมื่อเทียบกับ พ.ศ.

ตารางการเทียบศักราช

ก่อน ร.ศ.				ร.ศ. 1 (+2324)
ก่อน จ.ศ.			จ.ศ. 1 (+1181)	
ก่อน ม.ศ.		ม.ศ. 1 (+621)		
ก่อน ค.ศ.	ค.ศ. 1 (+543)			
ก่อน พ.ศ.				
พ.ศ. 1	พ.ศ. 544	พ.ศ. 622	พ.ศ. 1182	พ.ศ. 2325

คำถามชวนคิด?

ข้อใดไม่ถูกต้อง

1. พ.ศ. - การปรินิพพานของพระพุทธเจ้า
2. ค.ศ. - การตรึงไม้กางเขนของพระเยซู
3. ฮ.ศ. - การอพยพของนบีและสาวก
4. ร.ศ. - การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์

๗ ๐๙ ๒๕๖๓

ข้อใดตรงกับ “เอกศก”

1. ปีที่สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์
2. ปีที่กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงครั้งที่ 2
3. ปีที่สยามเปลี่ยนชื่อประเทศมาเป็นประเทศไทย
4. ปีที่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตย
5. ปีที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1

๘ ๐๙ ๒๕๖๓

ประวัติศาสตร์สากล

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistory)			
แบ่งตาม พัฒนาการ ทางสังคม	แบ่งตามพัฒนาการของเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้		
ยุคสังคมล่าสัตว์และหาของป่า	ยุคหิน (500,000 - 4,000 ปีมาแล้ว)	ยุคหินเก่า (500,000 - 10,000 ปีมาแล้ว)	<ul style="list-style-type: none"> - เร่ร่อนอยู่ตามถ้ำและเพิงผา เก็บของป่าและล่าสัตว์เป็นอาหาร - รู้จักใช้ไฟ ใช้เครื่องมือหินกะเทาะและเครื่องปั้นดินเผาอย่างหยาบ - เริ่มมีการฝังศพ - ภาพวาดตามผนังถ้ำ (ศิลปะแบบเมกกาเลเนียน) เช่น ถ้ำชาอัสตามิรา สเปน ภาพพระบายสี (รูปวัวไบซันและรูปกวางเรนเดียร์) ที่ผนังถ้ำโครมันยอง ฝรั่งเศส เป็นต้น - ยุโรปพบมนุษย์ไฮดรา มนุษย์อิมิรา - เอเชียพบมนุษย์ชวา มนุษย์ปักกิ่ง - แอฟริกาพบมนุษย์โฮโมเอเรกตุส มนุษย์กินคน
		ยุคหินกลาง (10,000 - 6,000 ปีมาแล้ว)	<ul style="list-style-type: none"> - คล้ายยุคหินเก่า เครื่องมือหินมีความประณีตมากขึ้น - รู้จักการเลี้ยงสัตว์และการเพาะปลูก มีเครื่องจักสาน - ยังคงเร่ร่อน มักตั้งถิ่นฐานอยู่ตามแหล่งน้ำ - เวียดนามพบวัฒนธรรมฮั้วบิเนียน
ยุคหมู่บ้าน สังคมเกษตรกรรม		ยุคหินใหม่ (6,000 - 4,000 ปีมาแล้ว)	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งอยู่ริมน้ำ อยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน - สังคมเกษตรกรรม เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ เกิดการแลกเปลี่ยนค้าขาย - รู้จักทอผ้า ทำเครื่องปั้นดินเผา - เครื่องหินพัฒนาขึ้น ใช้หินขัด - เริ่มมีการทำสงคราม - จีนมีวัฒนธรรมหยางเซา กลุ่มแม่น้ำฮวงโห และวัฒนธรรมหลงชาน กลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง - สโตนท์เฮนจ์ (Stonehenge) ประเทศอังกฤษ - ไทย บ้านเชียง จ.อุดรธานี บ้านโนนนกทา จ.ขอนแก่น
ยุคสังคมเมือง	ยุคโลหะ (4,000 ปีถึง 1,500 ปีมาแล้ว)	ยุคสำริด (40,000 - 2,500 ปีมาแล้ว)	<ul style="list-style-type: none"> - สำริด เกิดจาก ทองแดง + ดีบุก ใช้ทำเครื่องประดับและเครื่องใช้ เช่น ขวาน หอก ภาชนะ กำไล ตุ้มหู ลูกปัด เป็นต้น - ชุมชนเริ่มขยายใหญ่ขึ้น - อารยธรรมดองซอน เวียดนาม พบกลองมโหระทึก
		ยุคเหล็ก (2,500 - 1,500 ปีมาแล้ว)	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เหล็กในการทำเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธล่าสัตว์ - เกิดอาณาจักร ทำสงครามแย่งชิงดินแดน แบ่งพรรคพวก - รวมกลุ่มกันจนเกิดอารยธรรม

ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

ยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์
(Prehistory)

ยุคสมัยประวัติศาสตร์
(History)

พัฒนาการของเทคโนโลยี
เครื่องมือเครื่องใช้

พัฒนาการทางสังคม

ยุคหิน

ยุคหินเก่า

ยุคหินกลาง

ยุคหินใหม่

ยุคสังคมล่าสัตว์และหาของป่า

ยุคหมู่บ้านสังคมเกษตรกรรม

ยุคสังคมเมือง

ยุคโลหะ

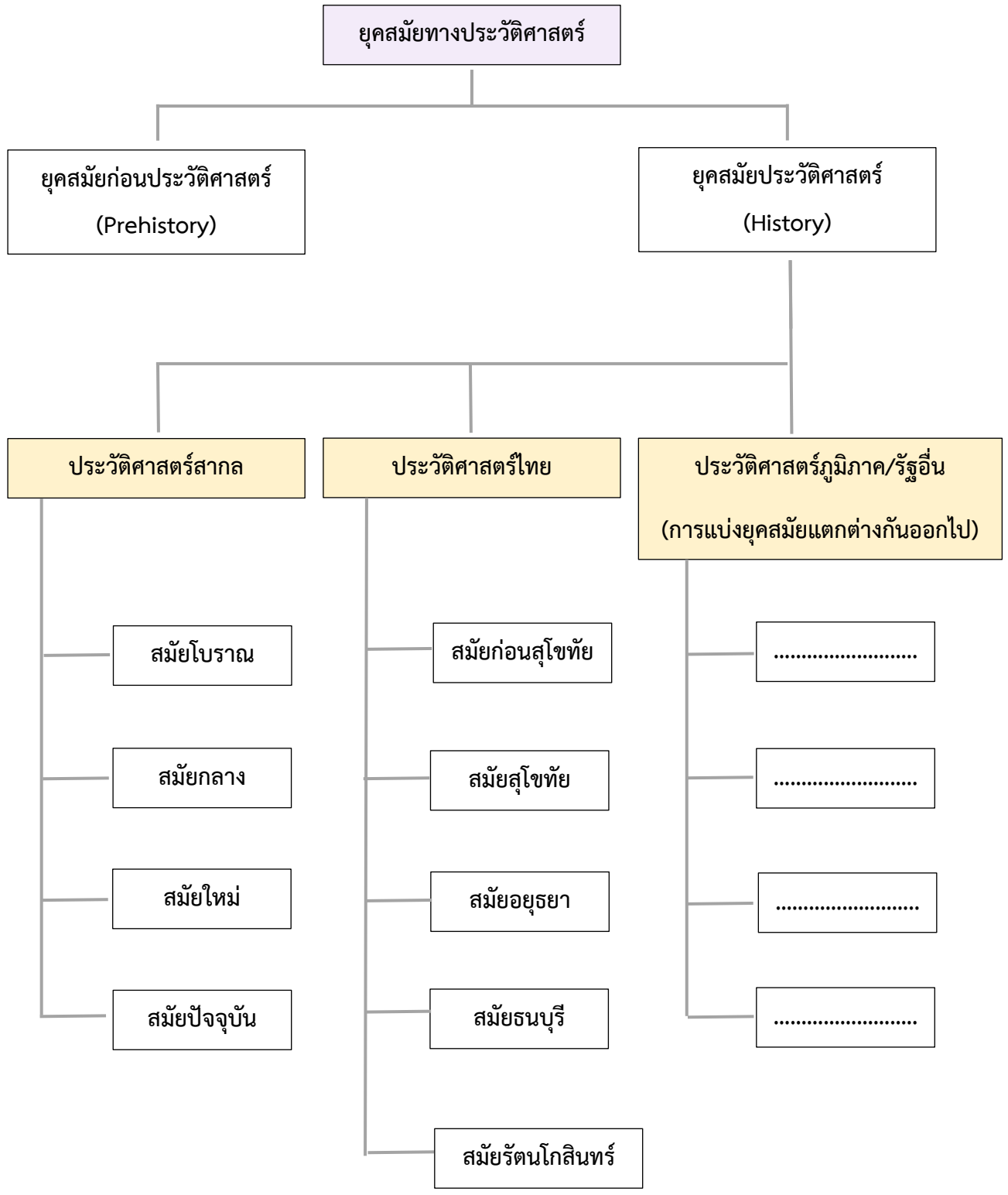
ยุคสำริด

ยุคเหล็ก

เร่ร่อนอยู่ตามถ้ำและเพิงผา
ใช้หินและเครื่องปั้นดินเผา
อย่างหยาบ ล่าสัตว์
หาของป่าเป็นอาหาร

ตั้งหลักแหล่งเป็นหมู่บ้าน
เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์
ทอผ้า ทำเครื่องปั้นดินเผา
มีลวดลายสวยงาม

รวมกันเป็นชุมชนหรือเมือง
จัดการปกครองแบ่งงานกันทำ
แลกเปลี่ยนสิ่งของ

ชาวสุเมเรียนประดิษฐ์อักษรคูนิฟอร์ม คือ จุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์
“History Begins at Sumer”

ชาวสุเมเรียน
ประดิษฐ์อักษรคูนิฟอร์ม

โรมันตะวันออกล่มสลาย

ค.ศ. 1453

“โยฮันเนส กูเตนเบิร์ก”

ประดิษฐ์แท่นพิมพ์

ทศวรรษที่ 1440

“โคลัมบัส” ค้นพบอเมริกา

ค.ศ. 1492

สงครามโลก

ครั้งที่ 2 สิ้นสุด

ค.ศ. 1945

ยุคโบราณ

ยุคกลาง

ยุคสมัยใหม่

ยุคร่วมสมัย

โรมันตะวันตกล่มสลาย

โดยอานาเรยชนเยอรมัน ค.ศ. 476

เกิดสงครามเย็น 1945-1991

- สงครามเวียดนาม
- สงครามเกาหลี
- การแข่งขันเทคโนโลยีอวกาศ
- ยุคโลกาภิวัตน์
- กลุ่มก่อการร้าย
- สงครามเศรษฐกิจ
- ...จนถึงปัจจุบัน

ปลายยุคกลาง ต้นยุคใหม่

ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) กรีก-โรมัน

อารยธรรมตะวันตก

• อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

แหล่งอารยธรรมแรกของโลก เมื่อประมาณ 3,500 ปีก่อน ค.ศ. กำเนิดบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรติส เนื่องจากเป็นดินแดนอุดมสมบูรณ์ท่ามกลางทะเลทราย ปัจจุบันคือประเทศอิรัก บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทั้งสองสายมาบรรจบกันและไหลลงสู่ทะเลอ่าวเปอร์เซีย เรียกว่า **บาบิโลเนีย**

มนุษย์ในอารยธรรมนี้ **มองโลกในแง่ร้าย** เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิต ทำให้มนุษย์เกรงกลัวเทพเจ้า จึงสร้างเทวสถานให้ใหญ่โตน่าเกรงขาม เพื่อแสดงถึงพลังอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของเทพเจ้า

• สุเมเรียน

- คนเผ่าแรกที่ปกครองแบบนครรัฐ - ประดิษฐ์อักษรคูนiformหรืออักษรลิ่ม เขียนลงแผ่นดินเหนียว
- เกรงกลัวเทพเจ้า จึงสร้างวิหารซิกกูเรต เพื่อบูชาเทพเจ้า
- มหาเทพยักกิลกาเมช กล่าวถึงกษัตริย์ยักกิลกาเมช และเหตุการณ์น้ำท่วมโลก
- ความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ บวก ลบ คูณ เศษส่วน มาตราชั่ง ตวง วัด
- เลขฐาน 60 (แบ่งเวลา-มุมมองา/1 ชั่วโมงมี 60 นาที/วงกลมมี 360 องศา)
- ปฏิทินระบบจันทรคติ 1 ปีมี 354 วัน 12 เดือน แบ่งวันออกเป็น 24 ชั่วโมง
- ริเริ่มทำระบบชลประทาน เช่น อ่างเก็บน้ำ เขื่อนกั้นน้ำ ประตูละบายน้ำ
- คิดค้นล้อติดเพลาเกวียนและรถศึก - ทำคันไถเทียมวัวคู่

• อัคคาเดียน

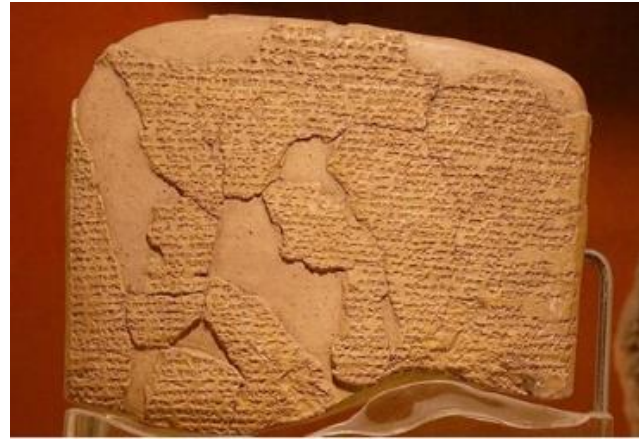
เป็นชนเผ่าเซเมติกเร่ร่อน กษัตริย์ซาร์กอน โค่นล้มอำนาจสุเมเรียน สถาปนาจักรวรรดิขึ้นมาเป็นครั้งแรก

วิหารซิกกูเรต ▶

• อมอไรต์ หรือ บาบิโลน

- เป็นชนเผ่าเซเมติก อพยพมาจากทะเลทรายอาราเบียน เข้ายึดครองอัครคาเดียน
- ขยายอาณาจักรไปกว้างขวางและตั้งอาณาจักรบาบิโลเนีย
- กษัตริย์ที่สำคัญ คือ พระเจ้าฮัมมูราบี มีการตรา **“ประมวลกฎหมายพระเจ้าฮัมมูราบี”** เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่เก่าแก่ที่สุดในโลก เป็นประมวลกฎหมายอาญาใช้หลัก **“ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”** มีบทลงโทษรุนแรง แต่ถือหลักการว่า **“เป็นผู้บริสุทธิ์ไว้ก่อน จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่าผิด”**

• ฮิตไทต์

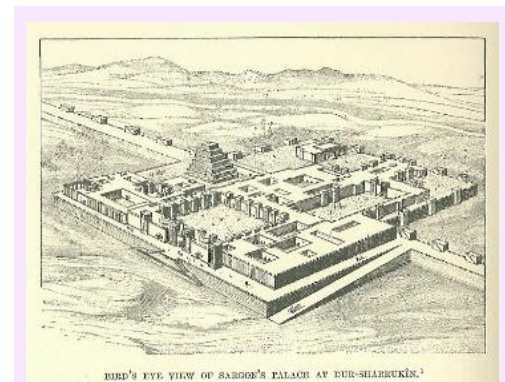
- เป็นเผ่าอินโดยูโรเปียน เข้าปล้นกรุงบาบิโลน
- มีความสามารถในการรบสูง ใช้ม้าและอาวุธเก่ง
- ชนเผ่าแรกที่อยู่จักการใช้เหล็กทำอาวุธ และใช้รถเทียมม้าทำศึก
- กษัตริย์ฮัตตุซึลิลที่ 3 แห่งฮิตไทต์ และฟาโรห์รามเสสที่ 2 แห่งอียิปต์ทำสงครามคาเดช นำไปสู่ สนธิสัญญาสงบศึกฉบับแรกของโลก

• คัสไซต์

- อพยพมาจากเทือกเขาซากรอส เชี่ยวชาญการรบบนหลังม้า รดศึกน้ำหนักเบา

• อัสซีเรียน

- เป็นชนเผ่าเซเมติกมาจากทะเลทรายอาหรับ
- ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองนิเนเวห์
- กองทัพมีความเข้มแข็งมาก มีความสามารถในการรบ
- ขยายอำนาจไปถึงฟินิเชีย น ปาเลสไตน์ อียิปต์ และเปอร์เซีย
- สถาปัตยกรรมสำคัญ คือ **พระราชวังซาร์กอน**
- **การสลักภาพปูนต้ำ**
- กษัตริย์องค์สุดท้าย คือ **พระเจ้าอัสซurbanipal** เป็นสมัยที่เจริญสูงสุด
- มีการสร้าง**หอสมุดนิเนเวห์** รวบรวมงานเขียนบนแผ่นดินเหนียวด้วยอักษรคูนิฟอร์มกว่า 20,000 แผ่น

พระราชวังซาร์กอน (บน)

การสลักภาพปูนต้ำ (ล่าง)

• คาลเดียน หรือ บาบิโลเนียใหม่

- เป็นชนเผ่าเซเมติก เข้ายึดเมืองนิเนเวห์
- สถาปนากรุงบาบิโลนขึ้นเป็นเมืองหลวงอีกครั้งหนึ่งและจัดตั้งเป็นอาณาจักรบาบิโลเนียใหม่ขึ้น
- กษัตริย์ที่สำคัญ คือ **พระเจ้าเนบูคัดเนสซาร์** ทรงสร้าง

สวนลอยแห่งบาบิโลน

- เชี่ยวชาญทางด้านดาราศาสตร์ ทำแผนที่ดวงดาว
- สามารถพยากรณ์การเกิดสุริยุปราคาและจันทรุปราคา
- แบ่งสัปดาห์ออกเป็น 7 วัน แบ่งวันออกเป็น 12 คาบ คาบละ 120 นาที
- เป็นชาติแรกที่นำความรู้เรื่องดาราศาสตร์มาทำนายโชคชะตาของมนุษย์

ล่มสลาย โดย เปอร์เซีย

- อาณาจักรบาบิโลเนียใหม่ถูกกองทัพ**เปอร์เซีย** นำโดย **พระเจ้าไซรัสมหาราช** เข้ายึดครองและผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิเปอร์เซีย
 - วางรากฐานระบบจักรวรรดิ ตั้งเมืองหลวงที่ “**เปอร์เซโปลิส**”
 - สร้างถนนเชื่อมหัวเมืองต่าง ๆ ชื่อว่า “**Royal Road**” เพื่อการเดินทาง การสื่อสาร การไปรษณีย์
 - ก่อตั้ง**ศาสนาโซโรแอสเตอร์** ซึ่งมีอิทธิพลต่อศาสนายิวและศาสนาคริสต์
- หลังสิ้นสุดยุครุ่งเรืองของเมโสโปเตเมียแล้ว ในดินแดนเดิมยังมีชนเผ่าต่าง ๆ บริเวณใกล้เคียงที่ครอบครองดินแดนเมโสโปเตเมียและสร้างอารยธรรมต่าง ๆ ได้แก่

• ลิเดียน

- มีอาณาจักรอยู่ทางทิศตะวันตกของเอเชียไมเนอร์ เมืองหลวงชื่อ ซาร์ดิส
- เป็นชาติแรกที่ผลิต**เหรียญกษาปณ์**ขึ้นใช้เป็นสื่อกลางในการค้าขาย
- สมัยพระเจ้าครีซัสมีความมั่งคั่งจากการค้าขายมาก

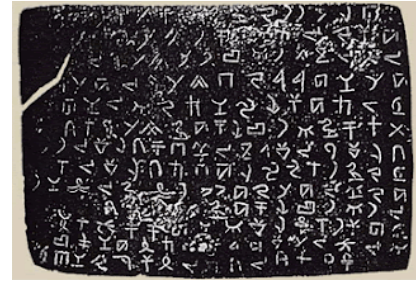

• ฟินีเซียน

- เชี่ยวชาญในการต่อเรือเดินทะเลและการค้าขาย
- ทิวาน่าน้ำเมดิเตอร์เรเนียน มีเมืองที่สำคัญคือ ไทร์ ไฮดอน และไบบอส
- นำอักษรเฮียราติกและคูนิฟอร์ม ดัดแปลงเป็นอักษร “**อัลฟาเบต**” ซึ่งต่อมากลายเป็นต้นแบบของภาษากรีกและภาษาละติน

• อิบรู (ยิว)

- เป็นชนเผ่าเซเมติกเร่ร่อน ถูกจับเป็นทาสที่อียิปต์ ต่อมา “โมเสส” ได้ทำการปลดปล่อยชาวอิบรูจากการเป็นทาส แล้วอพยพไปตั้งถิ่นฐานที่ “ปาเลสไตน์”
- ปกครองด้วยบัญญัติ 10 ประการของโมเสส
- บันทึกเรื่องราวของชาวอิบรูหรือชาวยิวใน “คัมภีร์พันธสัญญาเก่า” หรือคัมภีร์ไบเบิล เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญของโลก
- มรดกสำคัญที่ชาวอิบรูมอบไว้ให้ คือ ศาสนายูดายหรือศาสนายิว เน้นการบูชาพระเจ้าองค์เดียว คือ พระยะโฮวาห์ เป็นต้นกำเนิดศาสนาสำคัญของโลก คือ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม

• อารยธรรมอียิปต์

ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำไนล์ แบ่งเป็น 2 บริเวณ คือ

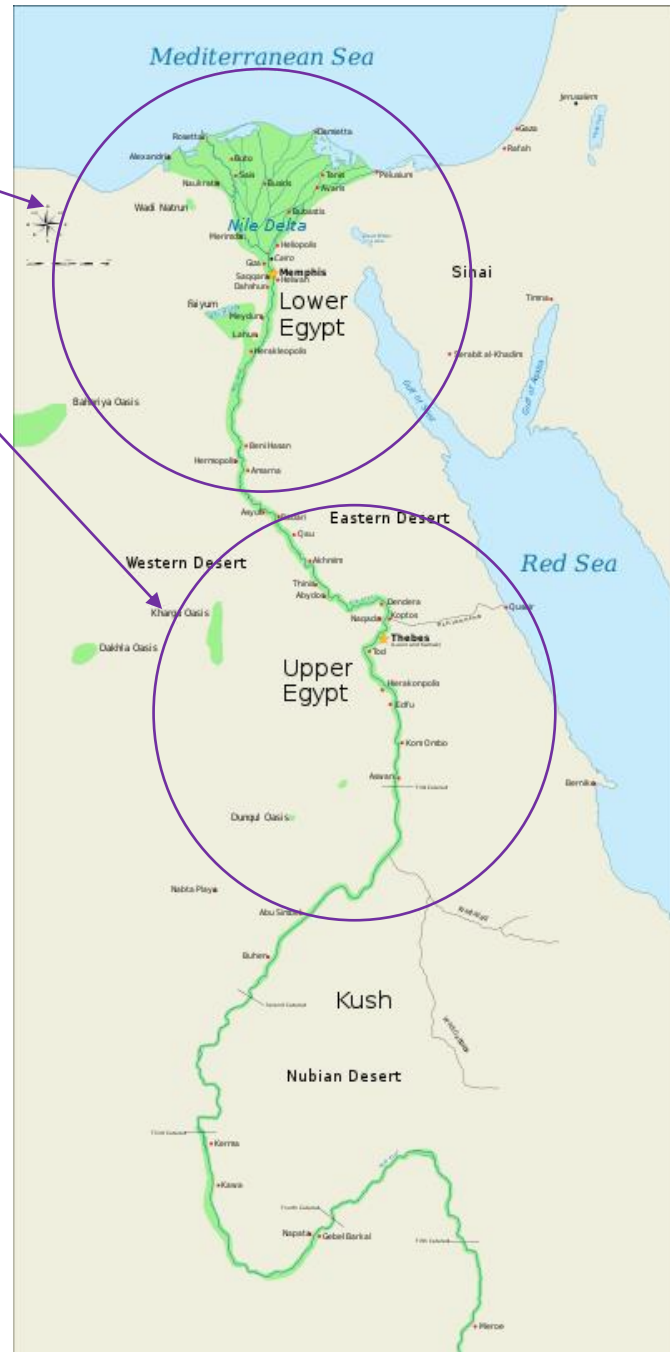
• อียิปต์ตอนล่าง (Lower Egypt)

บริเวณที่ราบปากแม่น้ำไนล์ (เดลตา) ไหลลงสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

• อียิปต์ตอนบน (Upper Egypt)

บริเวณที่น้ำไนล์ไหลผ่านหุบเขา เป็นที่ราบแคบ ๆ ขนานด้วยหน้าผาและทะเลทราย

เฮโรโดตัส นักประวัติศาสตร์ชาวกรีกโบราณได้กล่าวถึงอียิปต์ไว้ว่า “อียิปต์เป็นของขวัญจากลุ่มแม่น้ำไนล์” (Egypt is the gift of the Nile) เนื่องจากถ้าไม่มีแม่น้ำไนล์ อียิปต์ก็จะกลายเป็นทะเลทรายไป แม่น้ำไนล์จึงเปรียบเสมือนโอเอซิสและป้อมปราการทางธรรมชาติ ช่วยให้ชาวอียิปต์สามารถสร้างสรรค์อารยธรรมสืบต่อมาหลายพันปี ชาวอียิปต์นับถือเทพเจ้าหลายองค์ โดยมี “**สุริยเทพ**” หรือ “**เทพเจ้ารา (Ra)**” เป็นเทพเจ้าสูงสุด รวมถึงเทพเจ้าอื่น ๆ เช่น โอไซริส (Osiris) เทพแห่งแม่น้ำไนล์ ไอซิส (Isis) เทพีแห่งพื้นดิน และยก “**ฟาโรห์**” องค์ประมุขสูงสุดให้เป็นเทพเจ้าพระองค์หนึ่ง คำสั่งของพระองค์เป็นคำประกาศิต และกฎหมาย ชาวอียิปต์เชื่อว่าวิญญาณเป็นอมตะและเชื่อเรื่องการฟื้นคืนชีพของคนตาย

ความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรมอียิปต์

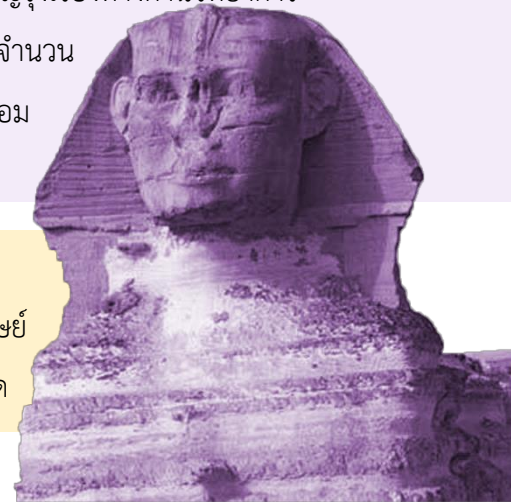

- พระราชอำนาจของฟาโรห์ในการปกครองอาณาจักร
- คติความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตความตาย
- การบริหารจัดการด้านวิศวกรรมการก่อสร้าง
- คณิตศาสตร์ การคำนวณ ออกแบบก่อสร้าง
- พีระมิดของฟาโรห์มีขนาดใหญ่โตและถือกันว่ามีค่าสำคัญเท่ากับศาสนสถาน

การสร้างพีระมิดนิยมสร้างกันมากในสมัยอาณาจักรเก่า พีระมิดที่สำคัญ คือ มหาพีระมิดแห่งเมืองกิซา นับเป็น 1 ใน 8 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่เช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวิทยาการของอียิปต์ การสร้างพีระมิดขนาดใหญ่แต่ละแห่งต้องใช้แรงงาน ค่าใช้จ่าย และเวลาจำนวนมาก เป็นการบั่นทอนเศรษฐกิจและแรงงานของอียิปต์ ส่งผลให้สมัยอาณาจักรเก่าเสื่อมลงที่สุดในที่สุด

สฟิงซ์ คือ เทพฮาร์มาคิส (Harmakhis)

เป็นเทพแห่งรุ่งอรุณ มีร่างเป็นสิงโตและศีรษะเป็นมนุษย์ มีหน้าที่ปกป้องพระศพและทรัพย์สมบัติภายในพีระมิด

วิทยาการอารยธรรมอียิปต์

- **มัมมี่** เก็บรักษาศพไม่ให้เน่าเปื่อย ตามความเชื่อเรื่องการฟื้นคืนชีพหลังความตาย โดยนำศพมาทำความสะอาด ล้างเอาอวัยวะภายในออก ยกเว้นหัวใจ แล้วพันศพด้วยผ้าขาวบรรจุลงในหีบศพพร้อมกับเครื่องรางของขลังต่าง ๆ รวมถึงหน้ากากจำลองใบหน้าผู้ตาย
- **อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก** ใช้บันทึกเรื่องราวทางศาสนา และวิทยาการต่อมาพัฒนาเป็นอักษรตัวหวัด หรือ อักษรเฮียราติก ทำกระดาษจากต้นกกอียิปต์ (ต้นปาปิร์ส) เรียกว่า **กระดาษปาปิร์ส** (paper มาจากคำว่า papyrus) ใช้ปล้องหญ้ามาตัดเป็นปากกาจิ้มหมึกส่วนหมึกทำจากถ่านปนผสมยางไม้
- ศาสนาอียิปต์โบราณ เป็นพหุเทวนิยม นับถือเทพเจ้าหลายองค์ บูชาธรรมชาติและสัตว์ต่าง ๆ เช่น แมว สุนัข วัว เทยิว เป็นต้น
- **คัมภีร์มรณะ (Book of the Dead)** กล่าวถึงเกี่ยวกับโลกหลังความตาย และการปฏิบัติตนเมื่อเข้าสู่ยมโลก

- **ดาราศาสตร์** มีนาฬิกาแดดบอกเวลา ทำแผนที่ดวงดาว
คำนวณปฏิทินสุริยคติ 1 ปี มี 12 เดือน 365 วัน
แบ่งเป็น 3 ฤดูกาล ตามการเอียงของแม่น้ำไนล์
- **คณิตศาสตร์** การบวก ลบ ทหาร คำนวณพื้นที่วงกลม
สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมเพื่อใช้คำนวณการสร้างพีระมิด
วิหาร และเสาหินขนาดใหญ่
- **การแพทย์** คิดค้นการปรุงยารักษาโรคต่าง ๆ และรวบรวมเป็นบัญชียาขึ้นเป็นเล่มแรก
- **สถาปัตยกรรม** ส่วนใหญ่สร้างขึ้นเพื่อ
จุดประสงค์ทางศาสนาและการปกครอง
- **ประติมากรรม** รูปปั้นและภาพแกะสลัก ส่วนใหญ่ประดับ
ในพีระมิดและวิหาร แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต
ความเชื่อทางศาสนา และเหตุการณ์สำคัญ
- **จิตรกรรม** ส่วนใหญ่เป็นภาพเขียนสัญลักษณ์เทพเจ้า ฟาโรห์ และวิถีชีวิต
- **มีระบบชลประทาน** ทำคลองส่งน้ำจากแม่น้ำไนล์ไปยังพื้นที่ที่ห่างไกล

จารึกโรเซตตา

พบในประเทศอียิปต์เมื่อ ค.ศ. 1799 ทำขึ้นเมื่อ 196 BC

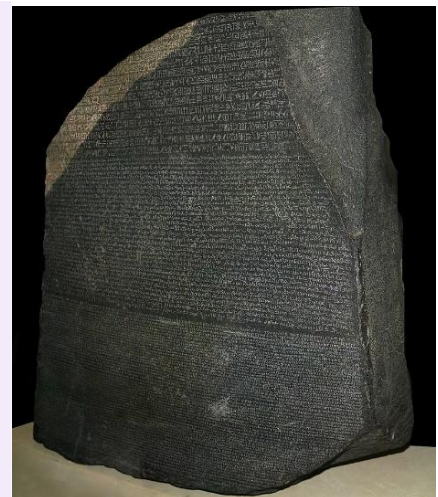
เพื่อสรรเสริญพระเจ้าโตเลมีที่ 5

เขียนด้วยอักษร 3 ชนิด ช่วงบนเป็นอักษรไฮโรกริฟิก

ช่วงกลางเป็นอักษรเฮียราติก ช่วงล่างเป็นอักษรกรีกโบราณ

โดย **ซอง ฟรังซัว ซองโปลียง** (Jean-François Champollion)

นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส สามารถถอดความในจารึกโรเซตตาได้ ช่วยให้
โลกได้ทราบถึงประวัติศาสตร์และเรื่องราวเกี่ยวกับอียิปต์โบราณเป็นอัน

อารยธรรมกรีก

อารยธรรมกรีกตั้งอยู่บริเวณคาบสมุทรบอลข่าน ซึ่งประกอบด้วยภูเขาเป็นส่วนมาก มีพื้นที่ราบน้อย มีชายฝั่งทะเล และหมู่เกาะจำนวนมาก การปกครองแบ่งเป็นนครรัฐเล็ก ๆ มีอิสระต่อกัน ชาวกรีกอาศัยการเดินทางเรือและการค้าขายเป็นหลัก อาณาเขตแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

- **ภาคเหนือ** มาซิโดเนีย (Macedonia) เทสซาลี (Thessaly) อีไพรัส (Epirus)
- **ภาคกลาง** นครทีบส์ (Thebes) นครเดลฟี (Delphi) ช่องเขาเทอร์มอปีเล (Thermopylae) ยอดเขาพาร์แนสซัส (Parnassus) นครรัฐเอเธนส์ (Athens)
- **บริเวณคาบสมุทรเพโลพอนนีซัส (Peloponnesus)** ตอนใต้อ่าวคอร์ินท์ ที่ตั้งของนครรัฐสปาร์ตา (Sparta)

ดินแดนส่วนใหญ่ของกรีกขาดความอุดมสมบูรณ์ แม่น้ำในกรีกเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ ในฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลเชี่ยวและพัดพาเอาดินที่อุดมสมบูรณ์ไป พื้นที่ราบตามหุบเขาแม้มีความอุดมสมบูรณ์ แต่เป็นพื้นที่ขนาดเล็ก เพาะปลูกได้ผลผลิตไม่เพียงพอต่อพลเมือง แต่ดินแดนส่วนใหญ่มีลักษณะยื่นไปในทะเล ชายฝั่งทะเลสามารถใช้เป็นท่าจอดเรือได้ ชาวกรีกจึงหันมาทำการค้าขายทางทะเลกับดินแดนอื่นและรับอารยธรรมอื่น ๆ ส่วนหมู่เกาะในทะเลอีเจียนที่สำคัญ คือ เกาะครีต (Crete) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดอารยธรรมกรีก

อารยธรรมกรีกแรกเริ่ม

1. อารยธรรมไมนวน (Minoan Civilization)

- เป็นอารยธรรมของชาวครีตัน **บนเกาะครีต** กษัตริย์ที่มีอำนาจมากที่สุด คือ **กษัตริย์มินอส**
 - เมืองสำคัญ ได้แก่ คนอสซัส ไฟสทอส มาลิวา และคาโทซาครอส
 - ก่อสร้างพระราชวังใหญ่ พระราชวังสำคัญ คือ **พระราชวังคนอสซัส**
 - อารยธรรมไมนวนสิ้นสุดลง เมื่อพวกไมซีเนียน อพยพมาจากตอนใต้แม่น้ำดานูบ
- เข้าสู่กรานชาวครีตันและยึดเกาะครีต

เมืองคนอสซัส

2. อารยธรรมไมซีนี (Mycena Civilization)

- เป็นอารยธรรมของชาวไมซีนีเนียน มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองไมซีนีบนคาบสมุทรเพโลพอนนีซัส
- บรรพบุรุษชาวไมซีนีเนียนคือ พวกเอเคียน (เผ่าอินโด-ยูโรเปียน) มีความสามารถในการรบและการค้า
- สามารถยึดและครอบครองเกาะครีตได้
- อารยธรรมสำคัญ คือ **อักษรไมซีนีเนียน** เป็นรากฐานของตัวอักษรกรีก สร้างถนน สะพาน ทำท่อส่งน้ำแบบท่อประปา
- ความเชื่อทางด้านศาสนา นับถือเทพเจ้าหลายองค์ รวมทั้งเทพเจ้าซุส (Zeus) ซึ่งชาวกรีกสมัยต่อมานับถือเทพเจ้าสูงสุด
- อารยธรรมไมซีนีสิ้นสุดลงเพราะถูกพวกดอเรียนเข้ารุกราน

เมืองไมซีนี

การปกครองของชาวกรีก คือ จัดตั้งเป็นนครรัฐ (City State) เป็นอิสระต่อกัน
แต่ละนครรัฐมีสภาพสังคมและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง

นครรัฐเอเธนส์

ปกครองแบบประชาธิปไตยทางตรง

สังคมแบ่งออกเป็น 4 ชั้น คือ พลเมือง ผู้หญิง
บุคคลอิสระที่เป็นชาวต่างด้าว และทาส

มี “สภาห้าร้อย” จากบุรุษ 500 คน (บุรุษ 50 คนจาก 10 เผ่า) อายุ 30 ปี
ขึ้นไป เพื่อรับใช้ประชาชนเป็นเวลา 1 ปี ทำให้ประชาชนจำนวนมากมีส่วนร่วม
ร่วมในการปกครอง

มีการชุมนุมพลเมืองทุกคนเพื่อประชุมตัดสินใจเกี่ยวกับกฎหมาย

มีการจำกัดอำนาจของเหล่าชนชั้นสูง
ป้องกันไม่ให้ก่อรัฐประหารและจัดตั้งระบอบคณาธิปไตย
(การปกครองโดยคนกลุ่มน้อย)

อะโครโพลิส นครรัฐเอเธนส์

กษัตริย์ลีโอนิดัสที่ 1 (Leonidas I) แห่งสปาร์ตา

นครรัฐสปาร์ตา

ปกครองแบบเผด็จการทหาร

สร้างระบอบทหารที่แข็งแกร่ง ทารกที่อ่อนแอจะถูกกำจัด
เด็กชายเข้าโรงเรียนทหารตั้งแต่อายุ 7 ปี จนถึงอายุ 20 ปี
จึงจะได้เป็นทหารเต็มตัว และรับใช้กองทัพจนถึงอายุ 60 ปี

ใช้ระบอบทวิราช มีกษัตริย์สององค์พร้อมกัน มีสภาที่ถูกแต่งตั้ง
โดยคนชั้นสูงเพื่อให้คำปรึกษาแก่กษัตริย์
ถ้าหากกษัตริย์ไร้ความสามารถจะถูกปลดโดย
ผู้บังคับบัญชารัฐทั้ง 5 คน หรือ “เอเฟอร์”

ผู้หญิงในสปาร์ตามีอิสระมาก
เป็นเจ้าของทรัพย์สินแทนสามีได้

สงครามครั้งยิ่งใหญ่ในกรีก

■ สงครามเปอร์เซีย

สาเหตุ : ความขัดแย้งระหว่างเอเธนส์กับเปอร์เซีย
เพราะเปอร์เซียขยายอำนาจเข้ามาในเอเชียไมเนอร์
ผล : เอเธนส์ชนะเปอร์เซีย

!!! การวิ่งมาราธอน เกิดจากผู้ส่งข่าวชาวกรีก
วิ่งจากสนามรบที่ทุ่งมาราธอนไปเอเธนส์
เพื่อประกาศว่าเปอร์เซียได้พ่ายแพ้แล้ว

■ สงครามเพโลพอนเนเซียน

สาเหตุ : เอเธนส์รบกับสันนิบาตเพโลพอนเนเซียน
ซึ่งนำโดยสปาร์ตา เนื่องจากเอเธนส์ใช้เงินเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ลดฐานะรัฐอื่น ๆ ให้อยู่ในฐานะบริวาร
หากรัฐใดก่อกบฏ จะใช้กำลังปราบปราม และเผยแพร่แนวคิดประชาธิปไตยให้กับรัฐอื่น ๆ ทำให้สปาร์ตาซึ่ง
ปกครองแบบเผด็จการทหารไม่พอใจ กลัวว่าเอเธนส์จะเป็นผู้นำกรีกทั้งหมด และด้วยสภาพสังคมของทั้ง 2 รัฐ
แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดสงครามขึ้น

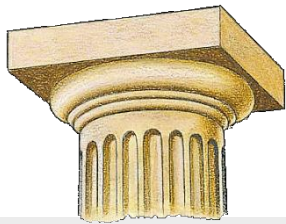
ผล : เอเธนส์พ่ายแพ้ สปาร์ตาเป็นผู้นำนครรัฐกรีกทั้งปวง แต่ครองอำนาจได้ไม่นาน ก็เกิดสงครามกับ

วิทยาการอารยธรรมกรีก

- ระบบประชาธิปไตย & ระบบเผด็จการทหาร
- แนวคิดปรัชญาสำคัญ ปรัชญามนุษยนิยม ปัจเจกนิยม และธรรมชาติ
- สถาปัตยกรรม เช่น สนามกีฬา โรงละครกลางแจ้ง และวิหารหินอ่อน โดยวิหารที่กรีกสร้างเพื่อบูชาเทพเจ้านิยมสร้างบนภูเขาเล็ก ๆ ที่เรียกว่า “อะโครโพลิส” (Acropolis) วิหารที่สำคัญ คือ วิหารพาร์เธนอน (Parthenon) นครรัฐเอเธนส์ สร้างเพื่อบูชาเทพีอธีนา เทพีแห่งปัญญาและความรอบรู้

ลักษณะเสากรีกมี 3 แบบ

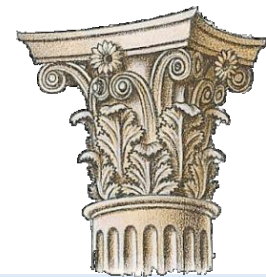
แบบดอริก (Doric order)

เน้นความแข็งแรง
เสาส่วนกลางใหญ่
และเรียวยาวขึ้นเล็กน้อย
หัวเสาเรียบและบานออก

แบบไอออนิก (Ionic order)

เรียวยาวกว่าแบบดอริก
หัวเสาโค้งม้วนลงมาทั้งสองข้าง
ทำให้เสาดูเพรียว

แบบคอรีนเธียน

(Corinthian order)

เน้นความหรูหรา
ประดับยอดเสาด้วยลายใบไม้
ปรากฏในยุคเฮลเลนิสติก

วิหารพาร์เธนอน (Parthenon)

สร้างถวายเทพีอธีนา (เทพีแห่งเอเธนส์)

- ประติมากรรม สะท้อนให้เห็นลักษณะธรรมชาติ เทพเจ้าเหมือนมนุษย์ มีอารมณ์ความรู้สึก ทำทางการเคลื่อนไหวเสมือนจริง เน้นสรีระกล้ามเนื้อ ผลงานสำคัญ ได้แก่ รูปปั้นเทพีอธีนา (รูปชาย) รูปปั้นเทพเจ้าซุส (รูปชวา)
- จิตรกรรม บนภาชนะของใช้ต่าง ๆ ที่ทำจากเครื่องปั้นดินเผา เช่น ไหเคล้า โถเคล้า แก้วเคล้า

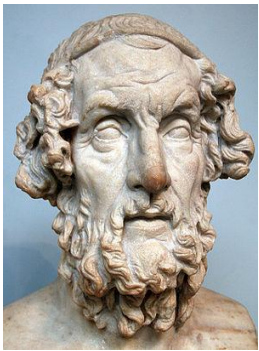

- **นาฏกรรม** ละครประเภทโศกนาฏกรรม (Tragedy) และสุขนาฏกรรม (Comedy) ใช้นักแสดงชายทั้งหมด โดยทุกคนจะสวมหน้ากาก มีผู้พากย์และหม่อมนำเรื่อง เวทีการแสดงเป็นโรงละครกลางแจ้ง มีอ้อมจันทร์ล้อมรอบ

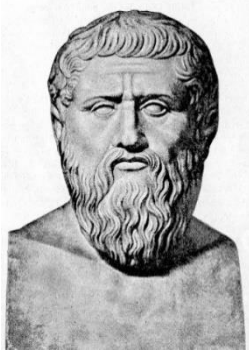
- **วรรณกรรม**

มหากาพย์อีเลียดและโอดิสซีย์ (Iliad and Odyssey) ของกวีโฮเมอร์ กล่าวถึงสงครามเมืองทรอย เพราะเจ้าชายปารีสไปขโมยภรรยาของกษัตริย์กรีก ชาวกรีกได้รวมกองทัพและแล่นเรือไปยังเมืองทรอย ล้อมเมืองไว้ โดยใช้เวลานานกว่า 9 ปีในการต่อสู้ ส่วนโอดิสซีย์คือการผจญภัยเดินทางกลับสู่กรีก

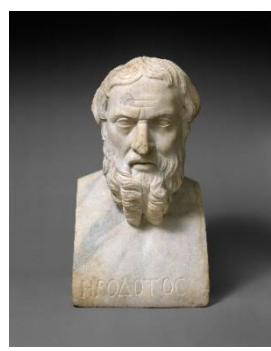
นอกจากนี้ ยังมีงานประพันธ์ที่เป็นจุดกำเนิดของวิชาปรัชญาและประวัติศาสตร์ เช่น **อุดมรัฐ (The Republic)** ของเพลโต **จริยศาสตร์ (Ethics)** ของอริสโตเติล **ประวัติศาสตร์ (History)** ของเฮโรโดตัส **ประวัติศาสตร์สงครามเพโลพอนเนเซียน (History of Peloponnesian War)** ของทูซิดิดีส

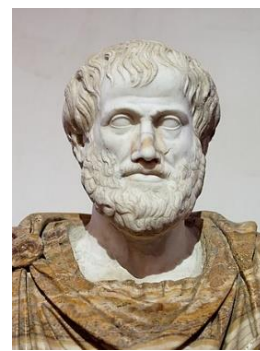
โฮเมอร์
ดีส

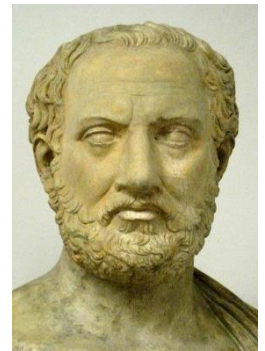
เพลโต

อริสโตเติล

เฮโรโดตัส

ทูซิดิดีส

- **อักษรกรีกโบราณ** ชาวกรีกได้ยืมตัวอักษรฟินิเซียน 22 ตัวอักษรมาใช้ และวิวัฒนาการมาเป็นอักษร 26 ตัวที่ใช้ในภาษาอังกฤษในปัจจุบัน

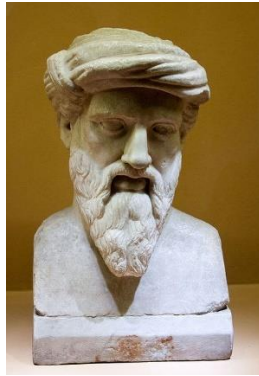
วัฒนธรรม	ลักษณะของตัวอักษร																											
ฟินิเซียน	𐤀	𐤁	𐤂	𐤃	𐤄	𐤅	𐤆	𐤇	𐤈	𐤉	𐤊	𐤋	𐤌	𐤍	𐤎	𐤏	𐤐	𐤑	𐤒	𐤓	𐤔	𐤕	𐤖	𐤗	𐤘	𐤙	𐤚	𐤛
กรีกโบราณ	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Ι	Ι	Ι	Ι
อังกฤษสมัยใหม่	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z		

- **กีฬาโอลิมปิก** จัดขึ้นทุก ๆ 4 ปี เพื่อเฉลิมฉลองต่อเทพซุส ที่เมืองโอลิมเปีย เริ่มแรกมีการแข่งขัน 5 ประเภท คือ วิ่ง กระโดด มวยปล้ำ ฟันแหลน และขว้างจักร ผู้เข้าแข่งขัน 1 คนต้องเล่นกีฬาทั้ง 5 ประเภท เรียกว่า ปัญจกรีฑา โดยผู้ชนะจะได้รับรางวัลคือ มงกุฎที่ทำด้วยกิ่งมะกอก

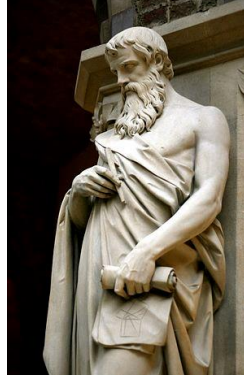

- คณิตศาสตร์และฟิสิกส์

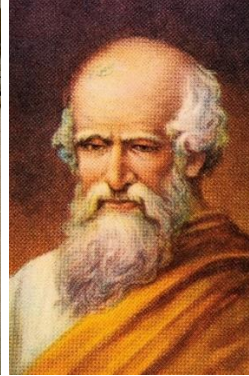
- ปิทาโกรัส ผู้คิดค้นทฤษฎีบทพีทาโกรัส
- ยูคลิด ผู้คิดเรขาคณิตแบบยูคลิด
- อาร์คิมิดีส ผู้คิดระหัดวิดน้ำแบบเกลียวลูกรอกชุด ตั้งกฎของ**คานدیدคานงัด** พบวิธีหาปริมาตรของวัตถุโดยการแทนที่น้ำ

ปิทาโกรัส

ยูคลิด

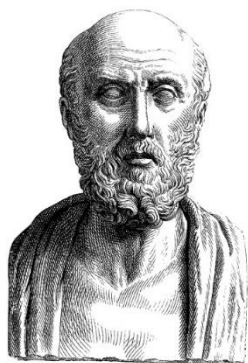
อาร์คิมิดีส

- การแพทย์

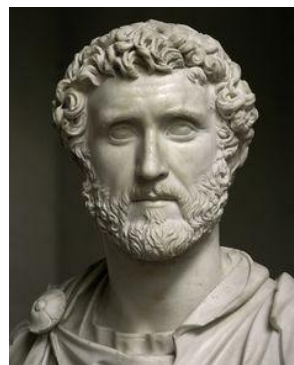
- ฮิปโปเครติส “บิดาแห่งการแพทย์” เชื่อว่าโรคทุกโรคเกิดจากธรรมชาติ
- เฮโรฟิลัส “บิดาแห่งกายวิภาคศาสตร์” คนแรกที่ตัดชิ้นส่วนของมนุษย์เพื่อศึกษาและพบว่าสมองเป็นศูนย์กลางของประสาท

- ภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์

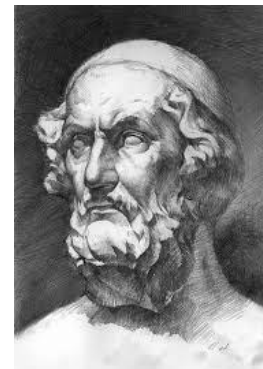
- เอราทอสทีนีส เป็นนักดาราศาสตร์และนักภูมิศาสตร์ คำนวณเส้นวันรอบโลกได้

ฮิปโปเครติส

เฮโรฟิลัส

เอราทอสทีนีส

- ประวัติศาสตร์

เป็นชาติแรกในโลกตะวันตกที่ศึกษาประวัติศาสตร์แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ **เฮโรโดตัส** ได้ชื่อว่า “บิดาประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตก” เขียนหนังสือชื่อ “ประวัติศาสตร์” กล่าวถึง ขนบธรรมเนียมประเพณี ตำนาน ประวัติศาสตร์ของโลกสมัยโบราณ และความขัดแย้งระหว่างกรีกและเปอร์เซีย

อารยธรรมโรมัน

อารยธรรมโรมันกำเนิดในคาบสมุทรอิตาลี ซึ่งอยู่บริเวณทางตอนเหนือของยุโรป มีลักษณะเป็นแหลมยื่นลงไปในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มีเทือกเขาแอลป์ทางทิศเหนือและเทือกเขาเอเพนไนน์ซึ่งเป็นแกนกลางของคาบสมุทร มีที่ราบสำคัญ คือ ที่ราบชายฝั่งทะเลดิเรเนียน ที่ราบลุ่มน้ำไทเบอร์ ที่ตั้งของกรุงโรมปัจจุบัน และที่ราบลุ่มน้ำโปทางตอนเหนือ

อารยธรรมกรีกดั้งเดิมมาจาก**พวกอิทรัสกัน (Etruscan)** ซึ่งได้รับอารยธรรมมาจากกรีก มีถิ่นเดิมอยู่ในเอเชียไมเนอร์ เมื่ออพยพเข้ามาในแหลมอิตาลีก็ได้นำเอาความเชื่อศาสนา ศิลปะการแกะสลัก การทำเครื่องปั้นดินเผา อักษรกรีก การหล่อทองแดงและบรอนซ์ การปกครองแบบนครรัฐ การวางผังเมือง การสร้างอาวุธ และอื่น ๆ เข้ามาเผยแพร่ในคาบสมุทรอิตาลี

ระยะแรกปกครองแบบสาธารณรัฐ ต่อมาปกครองแบบจักรวรรดิ โดยออกตาวีเนียน (Octavian) และเป็นจักรพรรดิองค์แรกของจักรวรรดิโรมัน นามว่า ออกัสตัส (Augustus) เป็นยุคที่รุ่งเรืองที่สุดของจักรวรรดิโรมัน ขยายอำนาจและอิทธิพลไปทั่วยุโรป มีการสร้างถนนทั่วจักรวรรดิเพื่อลำเลียงสินค้าและทหาร จนได้ชื่อว่า “ถนนทุกสายมุ่งสู่กรุงโรม” สิ้นสุดท้ายจักรวรรดิโรมันตะวันตกล่มสลาย ใน ค.ศ. 476 เพราะถูกพวกอนารยชนเผ่าเยอรมันเข้ารุกราน

วิทยาการอารยธรรมโรมัน

ชาวโรมันได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมกรีก แม้ว่าชาวโรมันจะด้อยกว่าชาวกรีกในเชิงจินตนาการ แต่ชาวโรมันก็มีอุปนิสัยเฉพาะตัวและความเฉลียวฉลาดในการดัดแปลงอารยธรรมกรีกให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมโรมันและระบอบปกครองประเทศ ดังนั้น อารยธรรมของโรมันจะสะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพของชาวโรมันว่าเป็นนักปฏิบัติมากกว่าชาวกรีก

- การรวมอำนาจสถาปนาระบอบ**จักรวรรดิ**
- **ต้นแบบระบบการเกณฑ์ทหาร**
- **ต้นแบบสถาปัตยกรรมในแผ่นดินยุโรป** แบ่งโครงสร้างทางสังคม พวกพาทริเซียนเป็นชนชั้นสูง มีอำนาจในการปกครอง พวกเพลเบียน เป็นราษฎรไม่มีสิทธิใด ๆ ทางการเมืองและสังคม
- **สถาปัตยกรรม** สร้างเพื่อประโยชน์ใช้สอยของสาธารณชน เน้นความใหญ่โต แข็งแรง เช่น สถานที่อาบน้ำ สาธารณะ ประตูเมือง ท่อส่งน้ำ สะพานขนาดใหญ่ มีเทคนิคการก่อสร้าง**ประตูโค้งและหลังคาแบบโดม(Arch)**

- โคลอสเซียม (Colosseum) โรงมหรสพขนาดใหญ่ จุคนได้ 67,000 คน ใช้พักผ่อนหย่อนใจ จัดแข่งกีฬาต่อสู้
- สนามแข่งม้า หรือ Circus Maximus
- วิหารแพนธีออน (Pantheon) บูชาเทพเจ้า

วิหารแพนธีออน

โคลอสเซียม

- **วรรณกรรม** งานประพันธ์ของกรีกมีสีสันและจินตนาการที่กว้างไกล เช่น เรื่องเทพปกรณัม เป็นต้น
 - มหากาพย์อีนิอิด (Aeneid) ของเวอร์จิล ว่าด้วยความเป็นมาของกรุงโรม
 - งานประพันธ์ร้อยแก้วของซีเซโร เกี่ยวกับศิลปธรรมจรรยาและอำนาจรัฐ
 - บันทึกสงครามกอล (Commentaries on the Gallic War) ของจูเลียส ซีซาร์
 - ประวัติศาสตร์กรุงโรม (History of Rome) ของลิวี
 - งานเขียนชนเผ่าเยอรมัน (Germania) ของแทกซิทัส

- **ปฏิทินจูเลียน** ใช้ในสมัยจูเลียส ซีซาร์ เป็นปฏิทินสุริยคติ 12 เดือน 365 วัน เพิ่มวันในเดือนกุมภาพันธ์ทุก 4 ปี ใช้มานานถึง 1,600 ปี จึงปรับปรุงเป็นปฏิทินเกรกอเรียน

- **กฎหมายสิบสองโต๊ะ (Law of the Twelve Tables)**

เกิดจากการต่อสู้ระหว่างสองชนชั้นในโรมต่อมาได้พัฒนาเป็น **ประมวลกฎหมาย** **จัสติเนียน** และเป็นต้นแบบของ **ประมวลกฎหมาย (Civil Law)**

- **การแพทย์** ริเริ่มการทำคลอดโดยการผ่าตัดหน้าท้องของมารดา เรียกว่า การศัลยกรรมซีซาร์ (Caesarean Section) โดยจูเลียส ซีซาร์ คือทารกคนแรกของโลกที่เกิดจากการผ่าตัด

- **ภาษาละติน** พัฒนามาจากภาษากรีก มีพยัญชนะ 23 ตัว ถูกนำมาเรียกใช้ชื่อทางวิทยาศาสตร์ทั้งพืชและสัตว์ และใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวโรมันคาทอลิก

- **ศาสนาคริสต์** โดยจักรพรรดิคอนสแตนติน ประกาศ “พระราชกฤษฎีกาแห่งมิลาน”

ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาคริสต์ และส่งผลให้กลายเป็นศาสนาประจำจักรวรรดิโรมันในที่สุด

จูเลียส ซีซาร์

ยุคกลาง

Start: อาณาจักรโรมันตะวันตกล่มสลายใน ค.ศ. 476

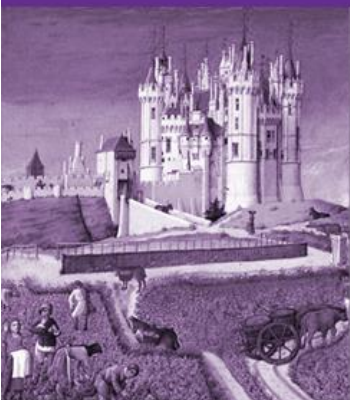
End: การล่มสลายของอาณาจักรโรมันตะวันออก
ค.ศ. 1453

หรือ โคลัมบัสค้นพบทวีปอเมริกา ค.ศ. 1492

ชื่อของยุคนี้ได้แก่ ยุคแห่งความศรัทธา (The Age of Faith) ยุคมืด (Dark Ages)

- **ศาสนจักรมีอำนาจเหนืออาณาจักร** สันตะปาปาเป็นผู้สถาปนาจักรพรรดิโรมันสมัยกลาง
- คริสต์จักรเข้ามากำหนดชีวิตคน หากทำผิดอาจโดนทำทัณฑ์พยานกรรม หรือการตัดขาดจากศาสนาทั้งชุมชน (Interdiction)
- คริสต์จักรมีการเก็บภาษี Tithes จากประชาชนโดยตรง (ร้อยละ 10 จากรายได้ทั้งหมด)
- มีการปกครองแบบฟิวดัล (Feudalism) ซึ่งคำว่า Feudalism มาจากคำว่า Fiefs หมายถึง ที่ดินที่เป็นพันธสัญญาระหว่างเจ้าของที่ดินกับข้าผู้ใช้ประโยชน์จากที่ดิน ระบบนี้เป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจ โดยคนที่มีอำนาจมากที่สุด คือ **ขุนนาง**
- เกิดระบบเศรษฐกิจแบบแมนเนอร์ (Manor) เป็นเขตพื้นที่การปกครองของขุนนาง การแบ่งพื้นที่ใช้เป็นส่วน ๆ มีการเพาะปลูกเพื่อยังชีพยังไม่ค่อยค้าขาย ใช้การแลกเปลี่ยนจากแบบ **“Barter System”**
- เกิดสงครามครูเสด (Crusade War) ค.ศ. 1096 – 1291 (คริสต์ VS อิสลามกลุ่ม Seljuk Turk) เกิดสงครามทั้งหมด 9 ครั้ง มีการรบ และหยุดพักเป็นระยะ ๆ สุดท้ายอิสลามเป็นฝ่ายชนะ
 - ** Crusade มาจากภาษาละติน แปลว่า ไม้กางเขน (cross)ผลจากสงครามครูเสด ทำให้ระบบฟิวดัลเสื่อมลง การค้าขายตัว เกิดสมาคมอาชีพ (Guild) มีการนำเอาอารยธรรมกรีก – โรมัน กลับมาเผยแพร่ในยุโรปอีกครั้ง
- สงครามร้อยปี (Hundred Years' War) ค.ศ. 1337 – 1453 (อังกฤษ VS ฝรั่งเศส เรื่องดินแดน) เกิด **วีรสตรีโจนออฟอาร์ค (Joan of Arc)** นำไปสู่การก่อเกิดความเป็นชาตินิยมในหมู่ชาวฝรั่งเศสอย่างรุนแรง

ภาพแสดง Manor

Joan of Arch

สงครามครูเสด

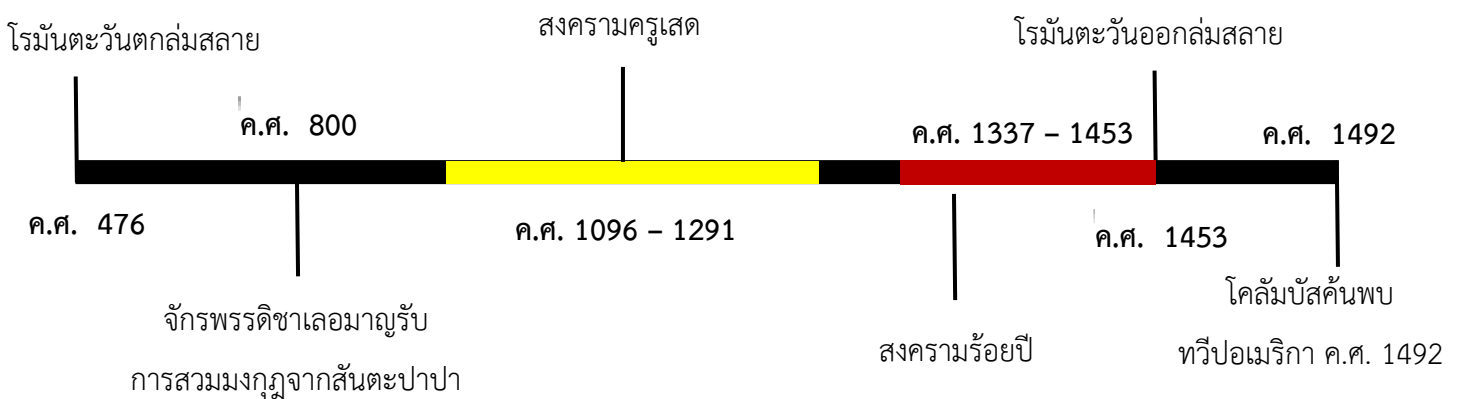

การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance)

Renaissance หมายถึง Rebirth: การเกิดใหม่ คือ การฟื้นฟูศิลปวิทยาการของกรีกและโรมันบนพื้นฐานแนวคิดแบบมนุษยนิยม (Humanism) เป็นจุดเชื่อมต่อ (Transitional Period) ของประวัติศาสตร์สมัยกลางและสมัยใหม่ เกิดขึ้นที่ อิตาลี (ดินแดนโรมันโบราณ)

- โยฮันเนส กูเทินแบร์ค ชาวเยอรมัน ประดิษฐ์แท่นพิมพ์ได้สำเร็จ
- ฟรันเชสโก เปทราก เป็นบิดาแห่งมนุษยนิยม
- มหาวิทยาลัยโบโลญญา เป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดที่ยังเปิดสอนของยุโรป ก่อตั้งเมื่อ ค.ศ. 1158
- ช่วงปลายยุคกลางเกิดการแพร่ระบาดของกาฬโรค ทำให้คนยุโรปเสียชีวิตลง 1 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด

Timeline ยุคกลาง

ยุคใหม่

Start: การล่มสลายของอาณาจักรโรมัน ค.ศ. 1453
หรือ โคลัมบัสค้นพบทวีปอเมริกา ค.ศ. 1492

End: สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน ค.ศ. 1945

การสำรวจเส้นทางเดินเรือ (C15 – 18)

• สาเหตุ

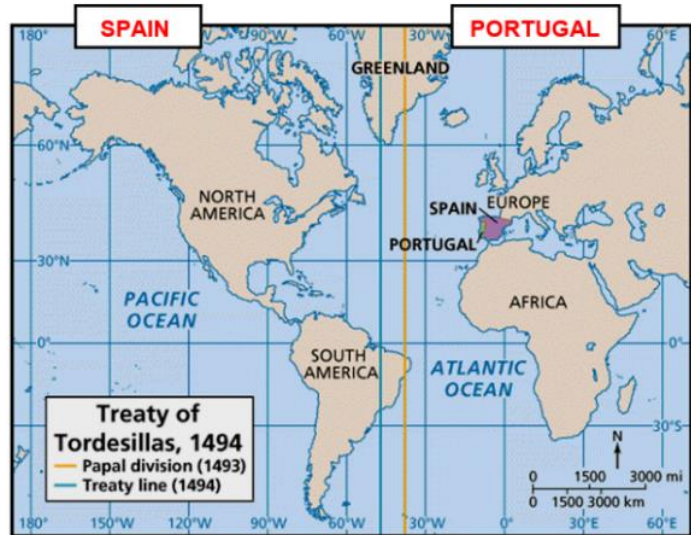
1. ชาวยุโรปได้รับการเปิดโลกทัศน์ รับรู้ถึงโลกทางตะวันออกจากการเดินทางไปทำสงครามครูเสด และการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
2. ความต้องการสินค้าจากโลกตะวันออก (ผ้าไหม เครื่องเทศ) เนื่องจากชาวมุสลิมสามารถยึดครองกรุงคอนสแตนติโนเปิลและดินแดนจักรวรรดิไบแซนไทน์ได้ทั้งหมดใน ค.ศ. 1453 ทำให้เส้นทางการค้าทางบกหยุดชะงัก
3. ชาวยุโรปเชื่อว่าซีกโลกใต้มีแร่เงินและทองคำอยู่มาก
4. ชาวยุโรปต้องการเผยแพร่คริสต์ศาสนา

• การออกสำรวจทางทะเล

1. บาร์โธโลมิว ไดแอส (Bartholomew Dias) สามารถเดินเรือเลียบชายฝั่งทวีปแอฟริกาจนอ้อมแหลมกูดโฮม (Cape of Good Hope) ได้สำเร็จใน ค.ศ. 1488
2. คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) รับอาสาจากสเปนออกไปสำรวจเส้นทางเดินเรือ และได้ค้นพบทวีปอเมริกา ณ หมู่เกาะบาฮามาส เมื่อ ปี ค.ศ. 1492 แต่เขานั้นคิดว่าที่นี้คือ อินเดีย
3. อเมริโก เวสปุชชี (Amerigo Vespucci) ออกเดินเรือไปสำรวจฝั่งของดินแดนที่โคลัมบัสเคยได้สำรวจมาก่อนหน้าแล้ว และสำรวจเลยลงไปทางตอนใต้ โดยในปี ค.ศ. 1497 เขาสำรวจฝั่งของเวเนซุเอลาให้แก่สเปน และในปี ค.ศ. 1502 ได้สำรวจอ่าวริโอเดจาเนโรให้โปรตุเกส เขาเกิดความเชื่อแน่ว่าดินแดนที่โคลัมบัสพบ มันเหมาะที่จะเรียกดินแดน ส่วนนี้ว่าโลกใหม่
4. วาสโก ดา กามา (Vasco da Gama) เล่นเรือผ่านแหลมกูดโฮปไปขึ้นฝั่งที่เมืองกาลิกัต (Calicut) ของอินเดีย ค.ศ. 1498
5. เฟอร์ดินานด์ แมกเจลแลน (Ferdinand Magellan) คู่เรือสเปน 5 ออกเดินทางค้นหาเส้นทางใหม่ ใน ค.ศ. 1519 ได้ค้นพบแมกเจลแลน เรียก มหาสมุทรแปซิฟิก ว่า มาเร ปาซิฟิก (Mare Pacifico) แปลว่า ทะเลสงบ ได้ขึ้นฝั่งที่ฟิลิปปินส์ เขาถูกฆ่าตายโดยชนพื้นเมือง ลูกเรือที่เหลือขึ้นเรือวิคตริโอ เดินทางกลับสเปนผ่านมหาสมุทรอินเดียได้สำเร็จ ใน ค.ศ. 1522 นับว่าเป็นเรือลำแรกที่แล่นรอบโลก และ

สามารถพิสูจน์ทฤษฎีโลกกลมได้สำเร็จสนธิสัญญาตอร์เดซีลลาส (Treaty of Tordesillas) กำหนดเส้นเมริเดียนที่ 51 ทางตะวันตก เป็นเส้นสมมติแบ่งสิทธิและอำนาจการยึดครองดินแดนระหว่างสเปนและโปรตุเกส เรียกชื่อเส้นนี้ว่า “เส้นสันตะปาปา” หรือ “Pope Line” โดยทางตะวันตกของเส้นให้สเปน ทางตะวันออกของเส้น

แผนที่การกำหนด “เส้นสันตะปาปา”
ที่มา:
https://www.timewisetraveller.co.uk/wpimages/wp90d5cc90_1a.png

• การปฏิรูปศาสนา

สาเหตุ

1. สันตะปาปาทรงใช้อำนาจมากเกินไป ครองอำนาจจักร เป็นผู้เดียวที่ตีความคัมภีร์ไบเบิลได้
2. สันตะปาปาและพระชั้นสูงบางส่วนอยู่อย่างฟุ่มเฟือย เรียกเก็บภาษีสูงชัน
3. ศาสนาจักรมุ่งเน้นเรื่องพิธีกรรมเกินไป
4. สันตะปาปาจูเลียสที่ 2 และสันตะปาปาลิโอที่ 10 ต้องการงบประมาณในการก่อสร้างมหาวิหารเซนต์ปีเตอร์ที่กรุงโรมจึงทรงให้มีการขายใบไถ่บาปในดินแดนเยอรมนี

นิกายลูเธอรัน (Lutheran)

มาร์ติน ลูเธอร์ นักบวชชาวเยอรมันไม่พอใจที่มีการขายใบไถ่โทษ จึงปิดประกาศคำประท้วง 95 ข้อ หน้ามหาวิหารแห่งเมืองวิทเทนเบิร์ก (Wittenberg) แปลคัมภีร์ไบเบิลจากภาษาละตินมาเป็นภาษาเยอรมัน ต่อมาเข้าถูกขับจึงไปตั้งนิกายลูเธอรันเพื่อต้านนิกายโรมันคาทอลิก แพร่หลายในเยอรมันและประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย

นิกายคาลวิน (Calvinism)

จอห์น คาลวิน (John Calvin) ชาวฝรั่งเศสเห็นด้วยด้วยกับแนวคิดของมาร์ติน ลูเธอร์ ได้หนีคาทอลิกฝรั่งเศสไปตั้งนิกายคาลวิน เป็นโปรเตสแตนต์นิกายที่ 2 ที่สวิตเซอร์แลนด์ ช่วยส่งเสริมลัทธิทุนนิยมและระบบประชาธิปไตยอย่างมาก นิกายนี้ชื่อต่างกันออกไปตามที่ต่างเช่น พิวยรีตัน (อังกฤษ) เพรสไบทีเรียน (สกอตแลนด์) ฮูเกอโน (ฝรั่งเศส)

นิกายแองกลิคัน (Anglican)

พระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 (Henry VIII) มีพระราชประสงค์ที่จะหย่าขาดจากพระนางแคทเธอรีนแห่งอารากอน แต่สันตะปาปาไม่ทรงอนุญาต จึงทรงออกกฎหมายตั้งพระองค์เป็นประมุขทางศาสนา ในอังกฤษไม่ขึ้นต่อคริสตจักรที่กรุงโรม

- การปฏิรูปซ้อน (The Counter Reformation) หรือการปฏิรูปศาสนาของคริสตจักร

นำโดย คณะเยซุอิต (Jesuit) ศาสนจักรได้จัดประชุมสังคายนาที่เมืองเทรนต์ (The Council of Trent) ตั้งแต่ปี 1545 – 1563 มีการกำหนดให้คัมภีร์ไบเบิลต้องเป็นภาษาละติน ยกเลิกการขายใบไถ่บาป และตั้งศาลลงโทษพวกนอกศาสนา ผลทำให้สามารถป้องกันคนไปนับถือนิกายโปรเตสแตนต์ แต่ไม่สามารถดึงคนกลับมานับถือนิกายคาทอลิกได้

- การปฏิวัติวิทยาศาสตร์

เริ่มใน ค.16 โดยสาขา ดาราศาสตร์

นักวิทยาศาสตร์คนสำคัญ

นักวิทยาศาสตร์	ประเด็นสำคัญ
นิโคลัส คอปเปอร์นิคัส (Nicolaus Copernicus)	ค้นพบระบบสุริยะจักรวาล ลบล้างความเชื่อโลกเป็นศูนย์กลางจักรวาล
โยฮันเนส เคปเลอร์ (Johannes Kepler)	ค้นพบเส้นทางโคจรของดาวเคราะห์เป็นรูปวงรี
กาลิเลโอ กาลิเลอี (Galileo Galilei)	ประดิษฐ์กล้องโทรทรรศน์, เริ่มทดลองเรื่องแรงดึงดูดของโลก พบวงแหวนดาวเสาร์, พบบริวารของดาวพฤหัสบดี
ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon)	วิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยเน้นการทดลอง ตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ
ชาลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin)	เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการว่าด้วยการเลือกสรรของธรรมชาติ

- การปฏิวัติอุตสาหกรรม

เริ่มในประเทศอังกฤษในอุตสาหกรรมทอผ้า เป็นสมัยแห่งพลังงานไอน้ำ เครื่องจักรสร้างด้วยเหล็ก ในระยะนี้ คาร์ล มาร์กซ ชาวเยอรมัน ให้กำเนิดแนวคิด “คอมมิวนิสต์” เนื่องจากการกดขี่ระหว่างชนชั้นนายทุนกับชนชั้นแรงงานที่อยู่ในระบบอุตสาหกรรม ซึ่งผลของการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้เกิดระบบตลาดโลกและชนชั้นใหม่ 2 ชั้น (นายทุน-กรรมกร)

• พัฒนาการประชาธิปไตย

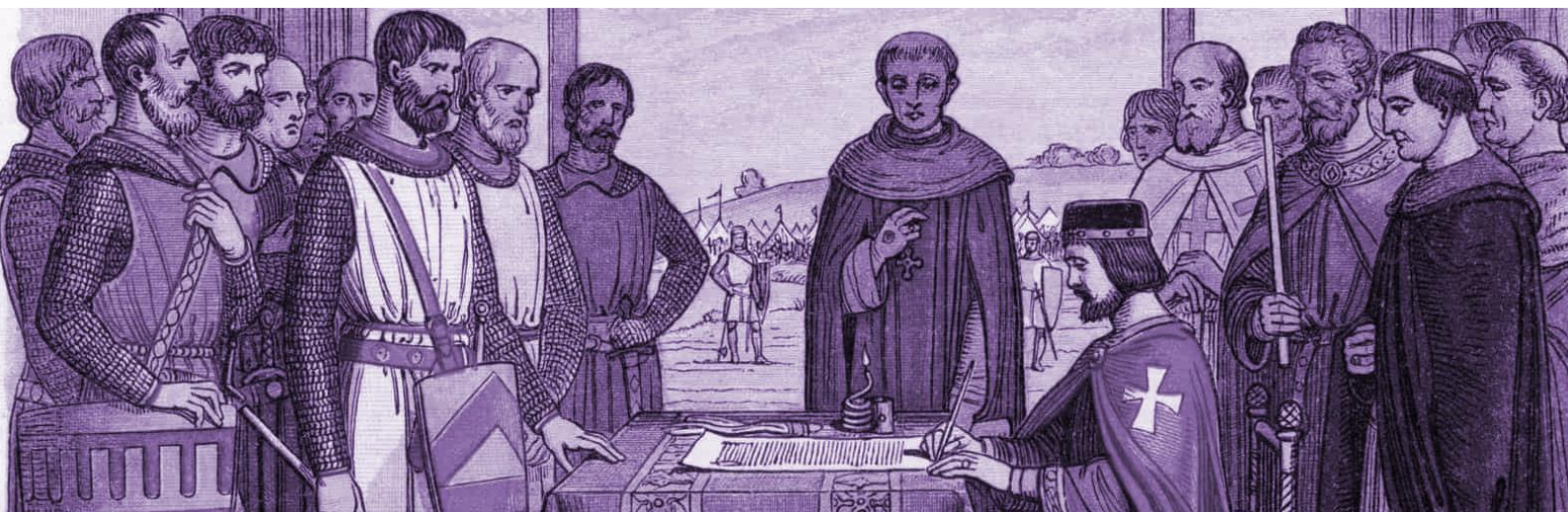
ประชาธิปไตยแห่งแรก คือ นครรัฐเอเธนส์ ของกรีกโบราณ (ประชาธิปไตยทางตรง)

นักปรัชญาการเมืองแนวประชาธิปไตย

นักปรัชญา	แนวคิด
โทมัส ฮอปส์	การปกครองที่กษัตริย์ได้รับอำนาจจากประชาชน
จอห์น ล็อก	1. ประชาชนมีสิทธิธรรมชาติ (ชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน) 2. ประชาชนให้อำนาจรัฐบาล รัฐบาลมีอำนาจจำกัด 3. ถ้าปกครองไม่ดี ประชาชนมีสิทธิ์ล้มล้างได้
มองเตสกีเอร์	ทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจทางการเมืองเป็น 3 ส่วนนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ
วอลแตร์	1. การวิจารณ์การเมือง 2. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและการนับถือศาสนา
รุสโซ	1. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน 2. สัญญาประชาคม 3. ประชาชนมีสิทธิ์ล้มล้างและจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นปกครอง

การปฏิวัติอันรุ่งโรจน์ (The Glorious Revolution)

- ขุนนางเรียกร้องให้พระเจ้าจอห์นลงนามในกฎบัตรแมกนาคาร์ตา ใน ค.ศ. 1215
- เกิดสงครามกลางเมือง ค.ศ. 1642 – 1649 ผลทำให้มีการปกครองแบบเผด็จการ โดย โอลิเวอร์ ครอมเวลล์ และต่อมาก็ได้มีการฟื้นฟูระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นอีกครั้ง
- พระเจ้าเจมส์ที่ 2 เป็นคาทอลิกทรงขัดแย้งกับรัฐสภาอย่างมากจนต้องสละราชสมบัติ รัฐสภาตั้ง กษัตริย์พระองค์ คือ พระเจ้าวิลเลียมที่ 3 มีการออก พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิพื้นฐานของพลเมือง (Bill of Rights) กษัตริย์อยู่ใต้กฎหมาย สิ้นสุดระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของอังกฤษ เป็นการปฏิวัติที่ไม่เสียเลือดเนื้อ เรียกว่า การปฏิวัติอันรุ่งโรจน์ (The Glorious Revolution, Bloodless Revolution)

การปฏิวัติอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเคยอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษต่ออังกฤษมีการขูดรีดภาษีชาวอาณานิคมอย่างหนักและเอาเปรียบทางการค้า ชาวอาณานิคมรวมตัวกันต่อต้านเรียกร้องให้มีผู้แทน การเก็บภาษีทุกครั้งต้องมีการยินยอมจากชาวอาณานิคม ผลทำให้อังกฤษยอมทุกข้อเรียกร้องยกเว้นการเก็บภาษีใบชา

ชาวอาณานิคมปลอมตัวเป็นชาวอินเดียแดงลักลอบขนใบชาบนเรืออังกฤษทิ้งลงทะเล เรียกเหตุการณ์นี้ว่า **งานเลี้ยงน้ำชาที่บอสตัน (The Boston Tea Party)** ชาวอาณานิคมของตนโดยมี จอร์จ วอชิงตัน เป็นผู้นำ และโทมัส เจฟเฟอร์สัน ร่างคำประกาศอิสรภาพและมีการคำประกาศในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1776

ชาวอเมริกัน ต้องการอิสรภาพในการปกครองตัวเองและความเสมอภาค
ทุกคนมีสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และการแสวงหาความสุข
รัฐบาลมาจากประชาชน ปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชน

ค.ศ. 1783 กองทัพอาณานิคมโดยความช่วยเหลือของฝรั่งเศสได้รับชัยชนะ ตั้งประเทศใหม่คือ สหรัฐอเมริกา **ประกาศใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร (เก่าแก่ที่สุดในโลก)**

การปฏิวัติฝรั่งเศส

พลเมืองมี 3 ฐานันดร ฝรั่งเศสสนำเงินไปทำสงคราม ราชสำนักใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ในสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 เรียกเก็บภาษีเพิ่ม

- 17 มิถุนายน ค.ศ. 1789 ฐานันดรที่ 3 รวมตัวกันจัดตั้งสมัชชาแห่งชาติ (National Assembly)
- 20 มิถุนายน ค.ศ. 1789 สมัชชาแห่งชาติจัดประชุมบริเวณสนามเทนนิสของพระราชวังแวร์ซายส์

- 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1789 ชาวปารีสยกขบวนไปเดินไปทำลายคุกบาสตีล (Bastille) เหตุการณ์นี้ถือ **วันเริ่มต้นการปฏิวัติของฝรั่งเศสหรือวันชาติฝรั่งเศส**
- คำขวัญของการปฏิวัติคือ **เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ**
- 20 กันยายน ค.ศ. 1792 สภาองชียง (Convention) เปิดประชุมครั้งแรก วันรุ่งขึ้นประกาศล้มเลิกระบบกษัตริย์ฝรั่งเศส นำสู่การเป็นสมัยสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ 1 มีผู้นำคือ โรแบส ปีแยร์

• สงครามโลกครั้งที่ 1 (World War I 1917 – 1918)

ประเด็น	เนื้อหา
ที่มา สาเหตุ	<ul style="list-style-type: none"> - ลัทธิชาตินิยม (เยอรมนี VS ฝรั่งเศส) - การแสวงหาอาณานิคม - การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายแข่งขันเพื่อเสริมสร้างอำนาจ
ชนวน	อาร์ชดยุกฟรันซ์ แฟร์ดีนันท์ มกุฎราชกุมารแห่งออสเตรีย-ฮังการีและพระชายา โซฟี ดัชเชสแห่งโฮเอ็นแบร์ค ถูกลอบปลงพระชนม์ขณะเสด็จประพาสเมือง ซาราเยโว โดยกัฟริโล ปรีนชิป ชาวบอสเนียเชื้อสายเซิร์บ
คู่ขัดแย้ง	<ul style="list-style-type: none"> - ฝ่ายพันธมิตรไตรภาคี (Triple Allied) ผู้นำคือ เยอรมนี ออสเตรีย-ฮังการี (ฝ่ายมหาอำนาจกลางในสงคราม) - ฝ่ายข้อตกลงไตรภาคี (Triple Entente) ผู้นำคือ รัสเซีย อังกฤษ ฝรั่งเศส (ฝ่ายสัมพันธมิตรในสงคราม)
สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - เยอรมนีรบกับฝรั่งเศส เยอรมนีช่วยออสเตรีย รัสเซียช่วยเซอร์เบีย - อังกฤษรบกับเยอรมนีตามสัญญาพิทักษ์เบลเยียม - ตูรกีเข้าร่วมสงครามกับเยอรมนี - แต่ละชาติต่างนำพันธมิตรเข้าสงคราม - ค.ศ. 1915 เรือดำน้ำเยอรมนีจมเรือกลไฟฝรั่งเศสชื่อ Sussex ทำให้ชาวอเมริกันเสียชีวิต สหรัฐอเมริกา
ยุทธวิธี	<ul style="list-style-type: none"> - การรบทางบกในสนามเพลาะ - ระเบิด แก๊สพิษชีวภาพ - เกิดสงครามทางอากาศขึ้นเป็นครั้งแรก
ผลของสงคราม	<ul style="list-style-type: none"> - ฝ่ายสัมพันธมิตรชนะ - ยุโรปอ่อนแอ จักรวรรดิใหญ่อย่างตุรกี ออสเตรีย-ฮังการี และเยอรมนีต้องล่มสลาย เสียอาณานิคม เสียดินแดน - สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น ขึ้นมาเป็นมหาอำนาจใหม่ - เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก - ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา วูดโร วิลสัน ประกาศ “คำแถลง 14 ประการเพื่อสันติภาพ” - มีการจัดตั้ง “องค์การสันนิบาตชาติ” ตามสนธิสัญญาแวร์ซายส์

• สงครามโลกครั้งที่ 2 (World War II 1939 – 1945)

ประเด็น	เนื้อหา
ที่มา สาเหตุ	<ul style="list-style-type: none"> - ลัทธินิยมจักรวรรดินิยม (1931 ญี่ปุ่นยึดแมนจูเรีย, 1935 อิตาลียึด อะบิสซิเนีย, 1938 เยอรมนีผนวกออสเตรียและซูเดเตน, 1939 เยอรมนีผนวกเชโกสโลวาเกีย) - ลัทธิชาตินิยม (อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ - นาซี, เบนิตโต มุสโสลินี - ฟาสซิสต์, ญี่ปุ่น - วงศ์ไพบูลย์แห่งมหาเอเซียบูรพา) - การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของมหาอำนาจ - ความอ่อนแอขององค์สันนิบาตชาติ (ขาดทหาร, USA ไม่เข้าร่วม)
ชนวน	<ul style="list-style-type: none"> - 1 กันยายน ค.ศ. 1939 เยอรมนีบุกโปแลนด์ - 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 ญี่ปุ่นโจมตีอ่าวเพิร์ล ในหมู่เกาะฮาวาย USA
คู่ขัดแย้ง	<ul style="list-style-type: none"> - ฝ่ายอักษะ (Axis) ผู้นำคือ เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น - ฝ่ายพันธมิตร (Allies) ผู้นำคือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา
สถานการณ์	<p><u>สงครามในทวีปยุโรป</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เยอรมันบุกโปแลนด์ถึงวอร์ซอ สหภาพโซเวียตบุกยึดโปแลนด์ตะวันออก - เยอรมันยึดเดนมาร์ก นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และฝรั่งเศส - เยอรมนีส่งกองทัพอากาศโจมตีอังกฤษ ช่วง ส.ค. 1940 - พ.ค. 1941 - เกิดสงครามในคาบสมุทรบอลข่าน ทวีปแอฟริกา - 6 มิถุนายน ค.ศ. 1944 ซึ่งเป็นวันดี - เดย์ กองทัพพันธมิตรยกพลขึ้นที่หาดนอร์ม็องดี - เยอรมนียอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข ใน 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1945 V.E. DAY <p><u>สงครามเอเชีย - แปซิฟิก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ญี่ปุ่นเข้ายึดอินโดจีนของฝรั่งเศส - 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 ญี่ปุ่นโจมตีอ่าวเพิร์ล ในหมู่เกาะฮาวาย USA - ญี่ปุ่นส่งกองทัพขึ้นฝั่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - 6 สิงหาคม ค.ศ. 1945 USA ทิ้งระเบิดปรมาณูลูกแรกที่ฮิโรชิมา - 9 สิงหาคม ค.ศ. 1945 USA ทิ้งระเบิดลูกที่ 2 ที่นางาซากิ
ยุทธวิธี	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบิดปรมาณู - จรวดแบบวี (V-2) เครื่องบินเครื่องยนต์เจ็ท
ผลของสงคราม	<ul style="list-style-type: none"> - ฝ่ายอักษะแพ้ (กวาดล้างนาซี พิจารณาคดีนูเรมเบิร์ก) - ประเทศอาณานิคมได้รับเอกราช - ดุลอำนาจโลกเปลี่ยนมาเป็นสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต

ยุคปัจจุบัน

Start: สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน ค.ศ. 1945

- สงครามเย็น

คำว่า สงครามเย็น (Cold War) ได้นำมาใช้ครั้งแรกในสุนทรพจน์ของ เบอร์นาร์ด บาร์ค (Bernard Baruch) ซึ่งเคยเป็นที่ปรึกษาประธานาธิบดีแฟรงกลิน ดี. รูสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt) แห่งสหรัฐอเมริกา

ที่มาของสงครามเย็น : ความขัดแย้งในอุดมการณ์ทางการเมืองของมหาอำนาจ 2 ฝ่าย คือ

ฝ่ายโลกทุนนิยมเสรี นำโดยสหรัฐอเมริกา และฝ่ายโลกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ นำโดยสหภาพโซเวียต

เหตุการณ์

- วาเททรูแมน, แผนการมาร์แชล - นโยบาย Comintern
- วิกฤตการณ์ปิดล้อมเบอร์ลิน ค.ศ. 1948
- USA สร้างแนวปิดล้อมคอมมิวนิสต์ด้วยองค์การทางทหาร NATO SEATO CENTO ANZUS
- สงครามตัวแทน เช่น สงครามเกาหลี สงครามเวียดนาม เป็นต้น
- การสร้างกำแพงเบอร์ลิน ค.ศ. 1961
- วิกฤตการณ์คิวบา ค.ศ. 1962
- ประกาศหลักการนิกสัน (Nixon Doctrine)
- ประธานาธิบดีมิกอาอีล กอร์บาชอฟ สหภาพโซเวียตประกาศนโยบายกลานอสต์และเปเรสตรอยกา
- เหตุการณ์ทำลายกำแพงเบอร์ลิน เป็นสัญลักษณ์ของสภาวะสงครามเย็นที่ใกล้จะจบลง
- สหภาพโซเวียตล่มสลายลงเมื่อ 25 ธันวาคม ค.ศ. 1991 ถือเป็น การสิ้นสุดของสงครามเย็น

รูปกำแพงเบอร์ลิน บริเวณประตูบันเดินบวร์ค

เรื่องน่าสนใจที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

- เหตุการณ์ 11 กันยายน 2001
- ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง (สงครามอาหรับ - อิสราเอล, สงครามอิรัก - อิหร่าน, สงครามอ่าวเปอร์เซีย, ปัญหาศาสนาในเลบานอน)
- ปัญหาก่อการร้ายและสงครามกลางเมืองศรีลังกา
- องค์การสหประชาชาติ, องค์การสันนิบาตชาติ และ องค์ความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ
- พัฒนาการด้านศิลปกรรมวัฒนธรรมของตะวันตก

อารยธรรมตะวันออก

อารยธรรมจีน

ที่มา : <https://www.climatestotravel.com/images/maps/China.jpg>

จุดกำเนิดของอารยธรรมจีน

- อารยธรรมจีนถือกำเนิดขึ้นในบริเวณลุ่มแม่น้ำหวงเหอ หรือ แม่น้ำฮวงโห (แม่น้ำเหลือง)
- ลุ่มแม่น้ำหวงเหอ ปกคลุมด้วยดินสีเหลืองหรือดินเเลสส์ (Loess) ซึ่งเป็นตะกอนดินทรายพัดพามาจากทิศตะวันตก ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการทำการเกษตร
- “แม่น้ำวิปโยค” เป็นอีกหนึ่งชื่อของแม่น้ำหวงเหอ มาจากเมื่อเกิดน้ำท่วมแม่น้ำหวงเหอจะท่วมหนักก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินและชีวิตเป็นอย่างมาก
- เนื่องจากอยู่ในเขตอบอุ่น หน้าแล้งน้ำมีน้อย จึงเกิดระบบชลประทาน
- แม่น้ำแยงซีเกียง เป็นอีกหนึ่งแม่น้ำสำคัญ เป็นแหล่งอารยธรรมที่สมบูรณ์ เป็นที่ตั้งเมืองหลวงในอดีต (Ninjing) มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น

ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

- มีลักษณะโดดเดี่ยว เป็นดินแดนอันกว้างใหญ่ เนื่องจาก
- ทางเหนือและตะวันตกเป็นทะเลทราย ทุ่งหญ้า และเทือกเขา
- ทางตะวันออกเป็นมหาสมุทรแปซิฟิกอันกว้างใหญ่
- ทางใต้เป็นเขตภูเขา ป่าดิบแล้ง และป่าฝนเขตร้อน
- จึงทำให้อารยธรรมจีนได้รับอิทธิพลจากดินแดนอื่น ๆ น้อยมาก

อารยธรรมจีนสมัยก่อนประวัติศาสตร์

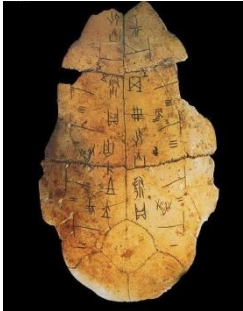
- พบซากดึกดำบรรพ์ของมนุษย์หยวนโหมว : Yuan Mou (ประมาณ 1.7 ล้านปี) และมนุษย์ปักกิ่ง : Peking Man (ราว 5แสนปี)

ยุคหินใหม่

วัฒนธรรมหยางเซา (Yangshao Culture)	วัฒนธรรมหลงชาน (Longshan Culture)
<ul style="list-style-type: none"> - อยู่ทางตอนเหนือของจีน เช่น เมืองซีอาน - บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำหวงเหอ - พบเครื่องปั้นดินเผาลายเขียนสี ลายเรขาคณิต - ผู้หญิงเป็นใหญ่ - เวลาเดียวกันนอกเขตวัฒนธรรม ชาวเหอหมู่ตู้ ไกล่ฉมณฑลเจ้อเจียง เพาะปลูกข้าวขึ้นครั้งแรก - เป็นต้นกำเนิดร่วมของภาษาตระกูลจีน-ทิเบต 	<ul style="list-style-type: none"> - อยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - แม่น้ำแยงซีเกียง - พบเครื่องปั้นดินเผาแบบรมสีดำ - เครื่องปั้นดินเผาเนื้อละเอียด ภาชนะแบบ 3 ขา - ผู้ชายเป็นใหญ่ - พบกระดูกทำนาย

อารยธรรมจีนสมัยประวัติศาสตร์

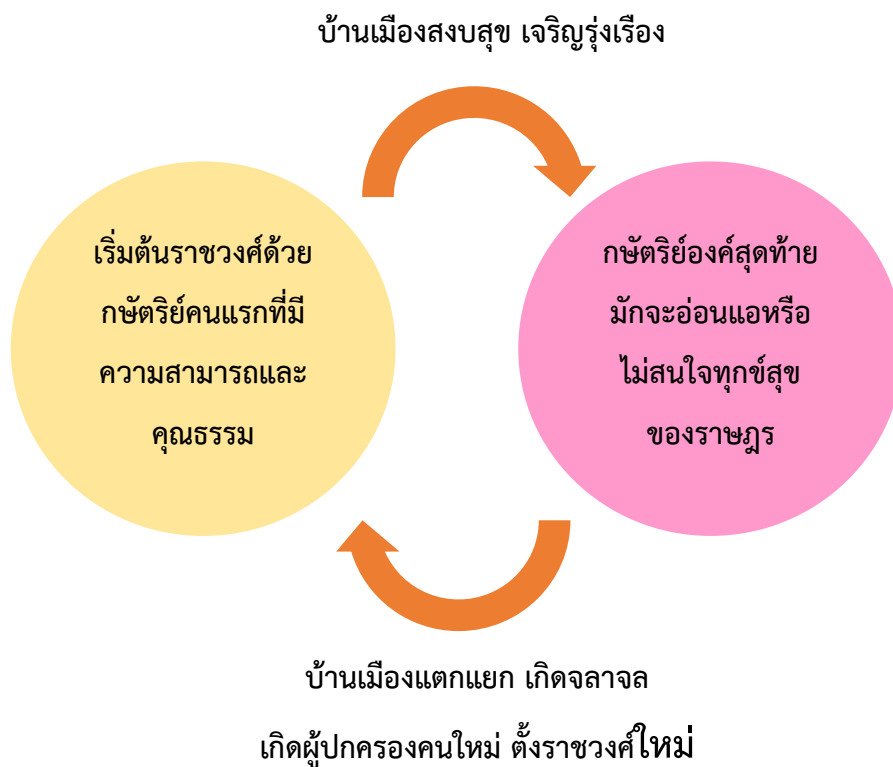
ยุคสมัย	ช่วงเวลา	ประเด็นสำคัญ
ยุคโบราณ/นครรัฐ (สมบูรณาญาสิทธิราชย์)	ราชวงศ์ซาง (ราว 1600-1046 ปี ก่อนคริสต์ศักราช) 	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นราชวงศ์แรกของจีน (ตามในบันทึกประวัติศาสตร์ สื่อจี้ เขียนเป็นจี้ โดย ซื่อหม่า เขียน ราชวงศ์แรก คือ ราชวงศ์เซี่ย แต่สำหรับนักประวัติศาสตร์ตะวันตกนั้นถือว่าข้อมูลเกี่ยวกับราชวงศ์นี้มีน้อยมาก และสรุปไม่ได้แน่นอนว่ามีราชวงศ์นี้จริงหรือไม่ จึงนับราชวงศ์ซาง เป็นราชวงศ์แรกในประวัติศาสตร์ของจีน) • ปกครองแบบนครรัฐ โดยมีกษัตริย์ • พบอักษรบน กระดูกเสี่ยงทาย • ถือว่าเริ่มเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ • เริ่มทำปฏิทิน/เริ่มการบูชาบรรพบุรุษและเทพเจ้า

ยุคสมัย	ช่วงเวลา	ประเด็นสำคัญ
ยุคโบราณ/นครรัฐ (สมบูรณาญาสิทธิราชย์)	<p>ราชวงศ์โจว (ราว 1046-256 ปี ก่อนคริสต์ศักราช)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นราชวงศ์ที่ปกครองจีนนานที่สุด • ปกครองแบบศักดินา อ่องปกครองแต่ละแคว้น • ใช้หลัก “เทียนมิ่ง” หรือ “อาณัติสวรรค์” กษัตริย์ คือ โอรสสวรรค์ ถ้าปกครองอย่างไร้คุณธรรม อาณัติสวรรค์จะถูกเพิกถอน • ยุคเมธีร้อยสำนัก/ยุคทองทางภูมิปัญญา มีลัทธิเกิดขึ้น เช่น ขงจื้อ เล่าจื้อ ม่อจื้อ ฟาเฉีย เป็นต้น • ยุคหลังโจวไร้อำนาจอ่องแยกตัว สู้รบกัน กลายเป็นยุคซุนชิวและยุคจั้นกั๋ว
	<p>ราชวงศ์ฉิน (ราว 221-206 ปี ก่อนคริสต์ศักราช)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • ปราบปรามแคว้นต่าง ๆ รวบรวมจีนให้เป็นปึกแผ่น อ่องแห่งแคว้นฉิน สถาปนาตัวเองเป็นจักรพรรดิ (ฮ่องเต้/หวงตี้) จีนพระองค์แรก พระนามว่า จิ้นซีฮ่องเต้/ฉินสื่อหวงตี้ • สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ยกเลิกระบบศักดินา • ใช้แนวคิดฟาเฉียในการปกครอง • แบ่งปกครองเป็นมณฑล • มีการระบบเงินตรา ภาษาเขียน มาตราชั่ง ตวง วัด เหมือนกันทั้งหมด • สร้างกำแพงเมืองจีน • มีการเผาตำราขงจื้อ และฆ่านักปราชญ์ขงจื้อ
ยุคจักรวรรดิ	<p>ราชวงศ์ฮั่น (ราว 202 ก่อน คริสต์ศักราช - ค.ศ. 220)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สมัยนี้มีความเจริญรุ่งเรือง ชาวจีนจึงเรียกตัวเองว่า ชาวฮั่น สืบต่อมา • พันฟูลัทธิขงจื้อ ใช้เป็นหลักในการสอบเข้ารับราชการ (จอหงวน) • เส้นทางสายแพรไหม (Silk Road) • พระพุทธศาสนาจากอินเดียเริ่มเข้ามาในจีน • ประดิษฐ์กระดาษ เข็มทิศ

ยุคสมัย	ช่วงเวลา	ประเด็นสำคัญ
ยุคจักรวรรดิ	ราชวงศ์สุย (ราว ค.ศ. 581 - ค.ศ. 618)	<ul style="list-style-type: none"> ตั้งโดยสุยเหวินตี้ บูรณะกำแพงเมืองจีน ขุดคลองต้ายุ่นเหอ เชื่อมต่อดินแดนภาคเหนือและใต้เข้าด้วยกัน
	ราชวงศ์ถัง (ราว ค.ศ. 618 - ค.ศ. 907)	<ul style="list-style-type: none"> เป็นยุคทองของวรรณกรรมจีน เมืองหลวงอยู่ที่ “ฉางอาน” พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง พระเสวียนจาง หรือ พระถังซำจั๋ง เดินทางไปอัญเชิญพระไตรปิฎกยังอินเดียมาแปลเป็นภาษาจีน ก่อตั้งราชบัณฑิตยสถานชื่อ ฮั่นหลิน หยวน มีจักรพรรดิองค์แรกและองค์เดียว คือ จักรพรรดินีบูเช็คเทียน เกิดเส้นทางค้าเครื่องเทศ (Spice Route) หรือเส้นทางแพรไหมทางทะเล
		
	ราชวงศ์ซ่ง (ราว ค.ศ. 960-ค.ศ. 1279)	<ul style="list-style-type: none"> วิทยาการการพิมพ์ คิดค้นธนบัตรเป็นอารยธรรมแรก สินค้าสำคัญ คือ ถ้วยชามกระเบื้องเคลือบ เกิดประเพณีการรัดเท้าของสตรี
	ราชวงศ์หยวน (ราว ค.ศ. 1271-ค.ศ. 1368)	<ul style="list-style-type: none"> เป็นชนเผ่ามองโกล ย้ายเมืองหลวงมาอยู่ที่ปักกิ่ง มาร์โค โปโล มาถึงจีนสมัยนี้ มองโกลเป็นพลเมืองชั้นหนึ่ง ชาวฮั่นเป็นพลเมืองชั้นต่ำ
ราชวงศ์หมิง (ราว ค.ศ. 1368-ค.ศ. 1644)	<ul style="list-style-type: none"> ชาวฮั่นกลับปกครองจีนอีกครั้ง สินค้าขึ้นชื่อ คือ เครื่องเคลือบลายคราม วรรณกรรมจีนรุ่งเรืองมาก (ไซอิ๋ว ซ้องกั๋ง) มหาชนที่เจิ้งเหอเดินเรือถึงโซมาเลียในแอฟริกา สร้างพระราชวังกู้กง (พระราชวังต้องห้าม) 	

ยุคสมัย	ช่วงเวลา	ประเด็นสำคัญ
ยุคจักรวรรดิ	ราชวงศ์ชิง (ราว ค.ศ. 1644-ค.ศ. 1911) 	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นราชวงศ์สุดท้ายของจีน ปกครองโดยชาวแมนจู • จีนเผชิญภัยคุกคามจากลัทธิจักรวรรดินิยมของตะวันตก • จีนแพ้สงครามฝิ่น ต้องยอมทำสัญญาنانกิง และยกเกาะฮ่องกงให้อังกฤษเช่า • ปลายราชวงศ์ พระนางซูสีไทเฮา (ฉือสีไทเฮอ) กุมอำนาจไว้ • จักรพรรดิองค์สุดท้ายคือ ผู่อี๋ (Puyi)

วัฏจักรราชวงศ์ของจีน

ปลายราชวงศ์ชิงเกิดวิกฤตการณ์หลายครั้ง เช่น กบฏน้ำท่วม สงครามฝิ่น เศรษฐกิจตกต่ำข้าราชการ
ฉ้อราษฎร์บังหลวง แพ้สงครามจีน-ญี่ปุ่น ทำให้บ้านเมืองสับสนวุ่นวาย

จนเกิดปฏิวัติซินไฮ่ เป็นการปฏิวัติโค่นล้มราชวงศ์ชิง ในปี ค.ศ. 1911 นำโดย ดร.ซุน ยัตเซน

จีนสมัยสาธารณรัฐ

ดร.ซุน ยัตเซน ตั้งพรรค “ก๊กมินตั๋ง” (จีนคณะชาติ) ประกาศลัทธิไตรราษฎร์ โค่นล้มราชวงศ์ชิงได้สำเร็จ และมอบให้ หยวน ซื่อ ไช่ เป็นประธานาธิบดีคนแรก แต่ต่อมาสถาปนาตัวเองเป็นจักรพรรดิ

เมื่อ หยวน ซื่อ ไช่ เสียชีวิต จีนเข้าสู่ยุคขุนศึก ดร.ซุน ยัตเซน ขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแต่ได้ไม่นาน นายพลเจียง ไค เช็ก เข้ามาปราบก๊กต่าง ๆ และขึ้นเป็นประธานาธิบดี จีนต้องพบปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ปัญหาร้ายคุกคามจากญี่ปุ่นและอิทธิพลอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

เมื่อนายพลเจียง ไค เช็ก พ่ายแพ้ให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์ที่นำโดย เหมา เจ๋อตุง จึงอพยพไปตั้งมั่นที่ เกาะฟอร์โมซา (เกาะไต้หวัน)

ลัทธิไตรราษฎร์ (ซานหมินจู้อี้) ประกอบด้วย

1. โค่นราชวงศ์ชิง (ล้มแมนจู, ชาตินิยมจีนอื่น)
2. จัดตั้งสาธารณรัฐ (ประชาธิปไตย)
3. ให้ราษฎรมีสหิทธิครองที่ดิน (ช่วยเหลือคนจน)

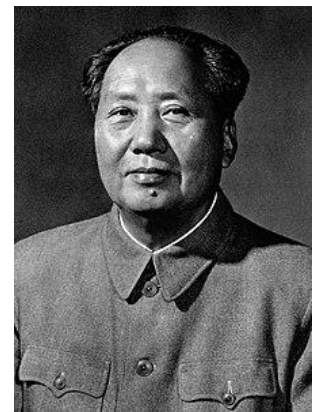
ซุน ยัตเซน

หยวน ซื่อไช่

เจียง ไคเช็ก

เหมา เจ๋อตุง

จีนสมัยสาธารณรัฐประชาชนจีน

- ปี ค.ศ. 1949 เหมา เจ๋อตง ปฏิวัติจีนเปลี่ยนเป็น คอมมิวนิสต์ ก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน
- เกิด ปฏิวัติวัฒนธรรม กำจัด 4 เก่า ได้แก่ ประเพณีเก่า วัฒนธรรมเก่า ความคิดเก่า นิสัยเก่า โดยการสร้างกลุ่มเหวอชน เรดการ์ด
- เมื่อเติ้ง เสี่ยวผิง ขึ้นมามีอำนาจได้เปิดประเทศ โดยใช้นโยบาย 4 ทันสมัย พัฒนาเกษตร วิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรม และทหาร ปรับเศรษฐกิจเป็นทุนนิยมแต่ยังปกครองในลักษณะเผด็จการอำนาจนิยม
- เริ่มนโยบาย 1 ประเทศ 2 ระบบ
- เกิดเหตุการณ์การประท้วงที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน ใน พ.ศ.2532 นำไปสู่การสังหารหมู่ที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน ผู้นำรุ่นต่อมา คือ เจียง เจ๋อหมิน (รุ่นที่ 3) หู จิ่นเทา (รุ่นที่ 4) และคนปัจจุบัน สี จิ้นผิง (รุ่นที่ 5)

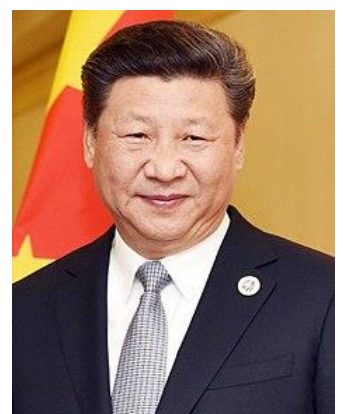
เติ้ง เสี่ยวผิง

เจียง เจ๋อหมิน

หู จิ่นเทา

สี จิ้นผิง

อารยธรรมอินเดีย

“จุดกำเนิดของอารยธรรมอินเดีย”

ที่มาของชื่อ “อินเดีย”

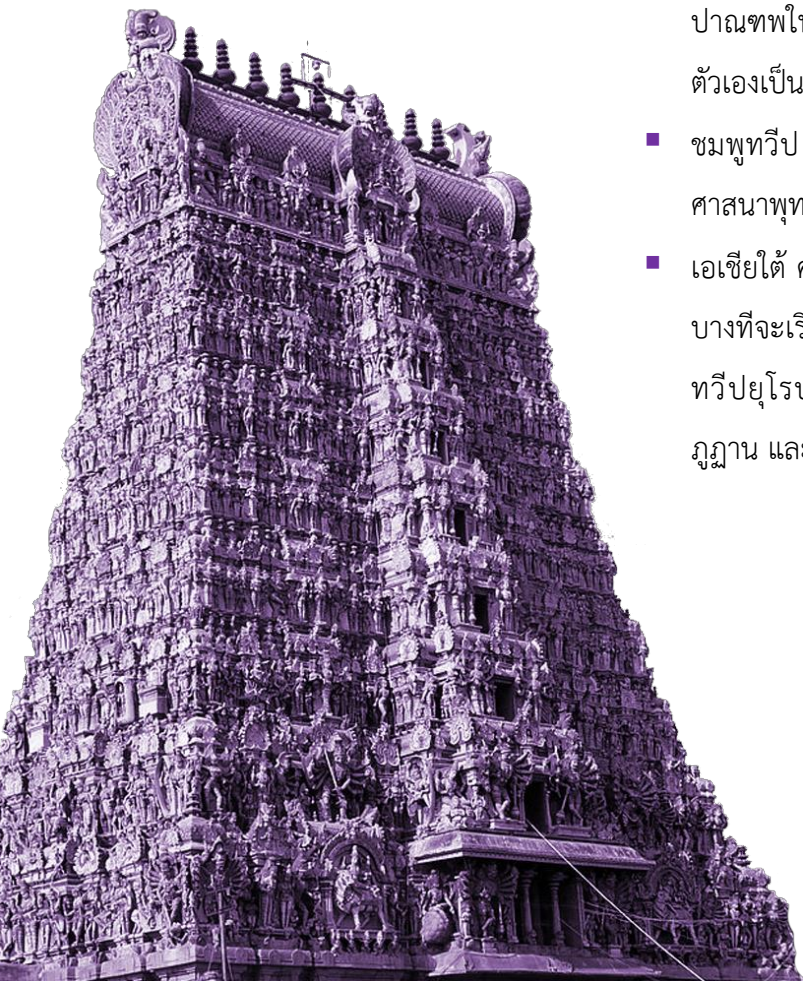
ชาวอารยัน (มาจากเอเชียกลาง) เข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนนี้ เรียกแม่น้ำสายใหญ่ที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือว่า “สินธุ” เป็นภาษาสันสกฤต ต่อมาชาวเปอร์เซียมายึดแถวนี้ได้ ออกเสียงตัว S ไม่ได้ เลยกลายเป็น “ฮินดู” ต่อมาชาวกรีก ก็มาเรียกเพี้ยนออกไปเป็น “อินดอส” “อินดิส” เลย กลายเป็นอินเดีย

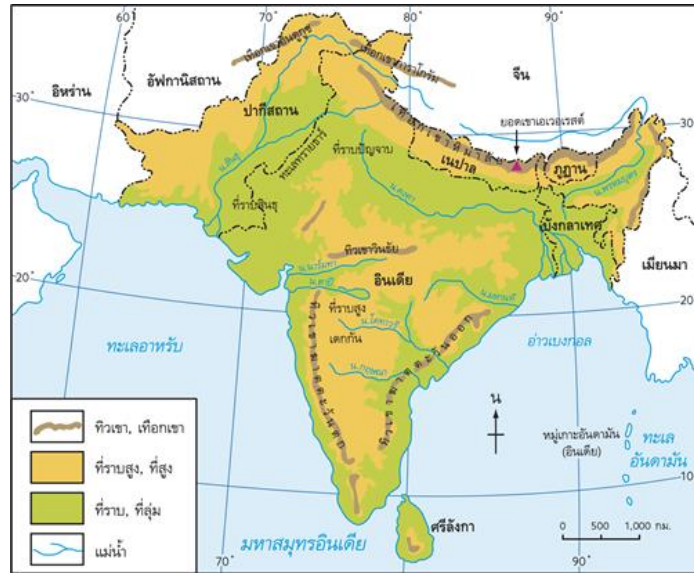
สินธุ ➡ ฮินดู ➡ อินดอส ➡ อินเดีย

แล้ว “ดินแดนภารตะ” ละ?

ดินแดนภารตะ ก็คือ อินเดีย นั่นเอง เพราะชาวอินเดียเรียกดินแดนของตัวเองว่า “ภารตวรรษ” ซึ่งหมายความว่า ดินแดนพระภรต นอกจากนี้ก็ยังเรียกว่า “ชมพูทวีป” ด้วยนะ

- ท้าวภรต ถือว่าเป็นต้นกำเนิดของชาวอินเดีย เกิดจากท้าวทฤษัณฑ์กับนางศกุนตลา เป็นต้นวงศ์ของพวกเคารพกับพวกปาณฑพในเรื่องมหาภารตะนั่นเอง ชาวอินเดียเรียกบอกว่าตัวเองเป็นลูกของท้าวภรต
- ชมพูทวีป หมายถึง ดินแดนแห่งต้นหว่า ตามวรรณคดีทางศาสนาพุทธ
- เอเชียใต้ คำนี้เป็นศัพท์ใหม่ เริ่มใช้หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 บางทีจะเรียกว่า **อนุทวีป** เพราะมีขนาดกว้างใหญ่พอ ๆ กับทวีปยุโรป (รวมประเทศเนปาล ปากีสถาน บังกลาเทศ ภูฏาน และศรีลังกา)

แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศของเอเชียใต้

ที่มา : <http://www.trueplookpanya.com/data/product/uploads/other4/sm2u8N112.png>

ภูมิศาสตร์ของทีแห่งนี้สำคัญไฉน

- ทางเหนือมีเทือกเขาสูงชัน (เทือกเขาหิมาลัย) วางตัวยาวเป็นพรมแดนทางเหนือ
- ตะวันตกเฉียงเหนือมีที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุและทะเลทรายธาร์ที่แห้งแล้ง
- ตะวันออกเฉียงเหนือมีที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคาและแม่น้ำสาขา
- เขตที่ราบสูงตอนกลางมีเทือกเขาวิญชัย ที่ราบสูงเดคข่านที่ขนาบด้วยเทือกเขาฆาต ตะวันออกและเทือกเขาฆาตตะวันตก ขนานไปกับชายฝั่งทะเล
- มีทะเลล้อมรอบ ทางตะวันตก คือ ทะเลอาหรับ ทางตะวันตกมหาสมุทรอินเดีย
- อินเดียถูกแบ่งเป็นส่วน ๆ การติดต่อเป็นไปด้วยความลำบาก
- อินเดียมักถูกรุกรานจากชนชาติอื่น ผ่านทางช่องเขาโคเบอร์และช่องเขาโบลัน ตั้งแต่สมัยโบราณ

ทำให้อินเดียมีลักษณะโดดเดี่ยวคล้ายกับจีน

อารยธรรมอินเดียสมัยก่อนประวัติศาสตร์

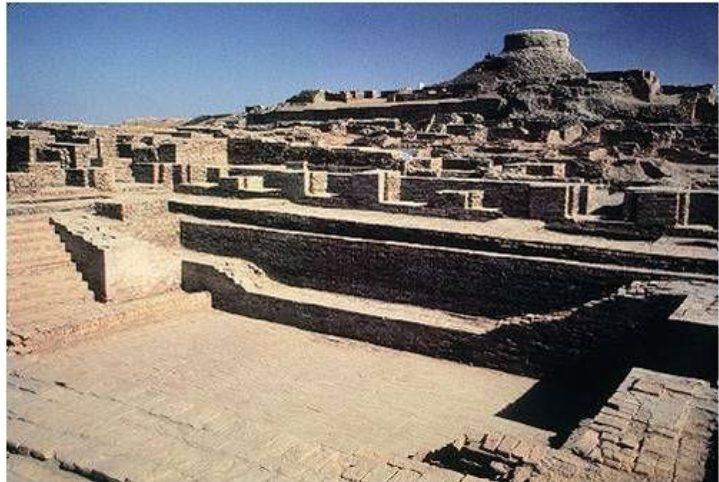
อารยธรรมสินธุ (เก่าแก่ที่สุด)

- พบที่เมืองฮาร์ปปา และโมเฮนจา เดโร ปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ประเทศปากีสถาน
- สร้างโดยพวกดราวิเดียน/ทราวีก/มิลิกกะ (ผิวดำ ตัวเตี้ย หัวหยิก)
- ลักษณะเมือง มีการก่อสร้างและวางผังเมือง เป็นระเบียบ แบ่งเมืองเป็นตารางแยกพื้นที่ใช้สอย มีการสร้างกำแพงและป้อมปราการ มีสุขาภิบาล เช่น ห้องน้ำ ท่อระบายน้ำ สถานที่อาบน้ำสาธารณะ
- เสื่อมลงเนื่องจากภัยธรรมชาติ คือ น้ำท่วม และพายุทราย ประกอบกับเผ่าอารยันเข้ามารุกราน

อารยธรรมอารยัน

- ชาวอารยันเป็นพวกอินโด - ยูโรเปียน มีถิ่นฐานเดิมแถบทะเลสาบแคสเปียน
- อพยพเข้ามาทางช่องเขาโคเคเคอร์ มีความสามารถทางการรบ มีอาชีพสำคัญ คือ การเลี้ยงปศุสัตว์ ต่อมาเริ่มทำการค้า
- เกิด **คัมภีร์พระเวท** (เป็นหลักฐานสำคัญของสมัยนี้) จึงเรียกสมัยนี้ว่า “สมัยพระเวท”
- เริ่มมีการแบ่งชนชั้นวรรณะ

เมืองฮาร์ปปา และโมเฮนจา เดโร

อารยธรรมอินเดียสมัยประวัติศาสตร์

ยุคมหากาพย์

- มีการบันทึกมหากาพย์ชื่อดัง 2 เรื่อง ได้แก่ **รามายณะ** และ **มหาภารตะ** โดยใช้ **อักษรบราหฺมิลิปี** (Brahmilipi)
- รามายณะเป็นเรื่องการต่อสู้ของความดีความชั่ว (ธรรมะกับอธรรม) ส่งผลต่อวัฒนธรรมในแถบเอเชียอาคเนย์เป็นอย่างมาก
- มหาภารตะเป็นเรื่องการรวมวิทยากรแขนงต่าง ๆ ของอินเดียไว้ มีบท **ภควัทคีตา** เป็นบทสนทนาที่ไพเราะ เป็นบทสนทนายาระหว่างพระกฤษณะและอรชุน ที่เกี่ยวกับหน้าที่ของกษัตริย์และการดำเนินชีวิตที่เป็นอาตมมัน
- **พระอินทร์** เป็นเทพเจ้าสูงสุดของยุค
- เกิด **พิธีอัศวเมธ** เป็นพิธีเปรียบเสมือนการขยายอำนาจ โดยมีการปล่อยม้าที่ผ่านพิธีศักดิ์สิทธิ์ให้เดินทางไปตามแคว้นต่าง ๆ เป็นเวลา 1 ปี โดยมีนักรบติดตามไปด้วยทุกแห่งที่มาผ่านไป ประมุขหรือกษัตริย์ของที่แห่งนั้นจะต้องแสดงการคารวะหรือไม่ก็ต่อสู้ เมื่อมาวิ่งครบ 1 ปีจะถูกนำกลับมาอย่างที่เดิมแล้วจะถูกบูชาด้วย

อินเดียสมัยจักรวรรดิ

สมัย	ประเด็นสำคัญ
มคร	<ul style="list-style-type: none"> - อยู่บริเวณตะวันออกเฉียงเหนือคองคา - มีกษัตริย์ที่มีชื่อเสียง 2 พระองค์ คือ พระเจ้าพิมพิสารและพระเจ้าอชาตศัตรู - พุทธศาสนาได้รับการอุปถัมภ์เป็นอย่างมาก
<p>ราชวงศ์นันทะแห่งจักรวรรดิมครเสื่อมลงเพราะถูกอเล็กซานเดอร์มหาราชแห่งมาซิโดเนียรุกราน อารยธรรมกรีกเริ่มเข้าสู่อินเดีย และต่อมาพระเจ้าจันทรคุปต์สามารถรวบรวมอินเดียได้</p>	
โมริยะ	<ul style="list-style-type: none"> - พระจันทรคุปต์รวบรวมอินเดีย ตั้งราชวงศ์โมริยะ โดยมีเมืองหลวงตั้งอยู่ที่เมืองปาฏลีบุตร - ครอบคลุมพื้นที่ที่เป็นภาคเหนือของอินเดียปัจจุบัน - กษัตริย์องค์สำคัญ คือ พระเจ้าอโศกมหาราช อุปถัมภ์ทำนุบำรุงและเผยแผ่ศาสนาอย่างจริงจัง
<p>โมริยะเสื่อมอำนาจทำให้อาณาจักรต่าง ๆ แยกออกเป็นอิสระ ประชาชาติต่าง ๆ เข้ามารุกราน เช่น ชาวกรีก (พระเจ้ามานันเดอร์ที่ 1 หรือ พระยามิลินทร์) เปอร์เซีย ศกะ และกุษาณะ</p> <p>ตอนเหนือ มีแคว้นคันทาระของราชวงศ์กุษาณะ กษัตริย์องค์สำคัญ คือ พระเจ้ากนิษกะ</p> <p>ตอนกลาง ราชวงศ์มธูราเข้าปกครอง</p> <p>ตอนใต้ ราชวงศ์อันธาระเข้าปกครองเมืองสำคัญ คือ อมราวดี</p>	
คุปตะ	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นยุคทองของอินเดีย - วิทยาการสำคัญ ได้แก่ ภาพถ้ำอชันดา มหาวิทยาลัยนาลันทา เกิดระบบเลขอารบิก การทำเหรียญตรา - เกิดวรรณกรรมเรื่อง ศกุนตลา โดย กาลิทาส - พระเสวียนจาง หรือ พระถังซำจั๋ง เดินทางมาอินเดียสมัยนี้
<p>หลังราชวงศ์คุปตะเสื่อมลงทางตอนเหนือพวกมุสลิมเริ่มเข้ายึดครอง</p> <p>ทางใต้ปรากฏอาณาจักรสำคัญ ได้แก่ อาณาจักรปัลลวะและอาณาจักรโจฬะ ซึ่งนับถือพราหมณ์-ฮินดู</p>	
สุลต่านแห่งเดลี	<ul style="list-style-type: none"> - มุสลิมเชื้อสายเติร์กเข้ามารุกราน ตั้งราชวงศ์ปกครองทางเหนือ - เมืองหลวง คือ เมืองเดลี - มีการบีบบังคับให้คนนับถือศาสนาอิสลาม ทำลายวัดในพุทธศาสนาและ เทวสถานของพราหมณ์-ฮินดู มหาวิทยาลัยนาลันทาถูกทำลายอย่างราบคาบ - มีการเก็บ ภาษีจีซยา (Jizya) กับคนที่ไม่นับถืออิสลาม - เกิดศาสนาซิกข์ (ศาสนาประยุกต์พราหมณ์ + อิสลาม)

สมัย	ประเด็นสำคัญ
โมกุล	<ul style="list-style-type: none"> - พระเจ้าบาร์บูร์ ก่อตั้งราชวงศ์โมกุล (เชื้อสายมองโกลนับถือนุสลิม) - พระเจ้าอักบาร์มหาราช (Akbar the great) ทรงนับถือนุสลิม ให้เสรีภาพการนับถือศาสนา รับชาวฮินดูเข้ารับราชการ ยกเลิกภาษีจิจยา - พระเจ้าชาห์ เยฮัน (Shah Jahan) สร้างทัชมาฮาล - พระเจ้าออรังเซบกลับมาใช้นโยบายกดขี่ศาสนาอื่น ๆ เก็บภาษีจิจยาใหม่ - โมกุลเสื่อมลง อินเดียตกเป็นอาณานิคมอังกฤษ ใน ค.ศ. 1858

แม้ชาวมุสลิมจะนำศาสนาอิสลามเข้ามาเผยแพร่ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูยังคงฝังรากลึกในสังคมอินเดีย

อินเดียสมัยตกเป็นอาณานิคมอังกฤษ (ค.ศ. 1858 – 1947)

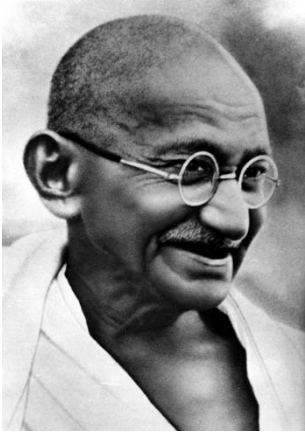
- เริ่มจากอังกฤษเข้ามาตั้ง บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ ที่ 3 เมืองท่าหลัก (บอมเบย์, มัทราส, กัลกัตตา)
- ปี ค.ศ. 1857 เกิดกบฏซีปอย รัฐบาลอังกฤษจึงล้มราชวงศ์โมกุล เข้าควบคุมอินเดีย สถาปนาสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย เป็นพระจักรพรรดินีแห่งอินเดีย (Empress of India) มีอุปราชอังกฤษประจำอินเดีย เป็นผู้ปกครอง
- บางแคว้นปกครองโดยอังกฤษโดยตรง เรียกว่า อินเดียของอังกฤษ (British India)
- บางแคว้นปกครองโดยเจ้านายชาวอินเดีย เรียกว่า อินเดียของชาวอินเดีย (Indian India)
- เกิดกระแสชาตินิยมเพื่อเรียกร้องเอกราช ภายใต้การนำของมหาตมะคานธี และชวาหะร์ลาล เนห์รู
- วิธีของมหาตมะ คานธี คือ สัตยาเคราะห์ โดยยึดถือ อหิงสา

อินเดียสมัยเอกราชจนถึงปัจจุบัน

- อินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษใน ปี ค.ศ. 1947
- ปากีสถานแยกออกจากอินเดียใน ค.ศ. 1947 ด้วยเหตุทางศาสนา เป็นปากีสถานตะวันออกและปากีสถานตะวันตก
- พร้อมกับยอมรับเอกราชของเนปาลและภูฏาน
- ต่อมา ค.ศ. 1971 ปากีสถานตะวันออก แยกออกมาตั้งเป็น ประเทศบังกลาเทศ
- เนห์รู เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรก
- นายกรัฐมนตรีคนสำคัญ นางอินทิรา คานธี และนายเรนทระ โมที (นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน 2021)
- อินเดียเป็นประเทศประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดในโลก ประชาธิปไตยมีเสถียรภาพมากทั้งนี้เพราะไม่เคยมีการรัฐประหารหรือมีการปกครองแบบเผด็จการโดยทหาร

"If I die today, every drop of my blood will invigorate the nation."

อินทิรา คานธี (Indira Gandhi)

มหาตมะคานธี

ชวาหะร์ลาล เนห์รู

อินทิรา คานธี

นเรนทระ โมที

ประวัติศาสตร์ไทย

แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดของชนชาติไทย

เทือกเขาอัลไต หรือแถบเอเชียกลางในประเทศมองโกเลีย

- ดร. วิลเลียม คลิฟตัน ดอดด์ ผู้เสนอแนวคิด
- ชุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนพันธุ์) : หลักไทย

!!! ไม่เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการในปัจจุบัน เพราะสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการอพยพต้องผ่านทะเลทรายกว้างใหญ่และทุรกันดารมาก

1

ภาคกลางของจีน

- ศาสตราจารย์แต้เรียง เตอ ลาคูเปอรี ผู้เสนอแนวคิด
- กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
- หลวงวิจิตรวาทการ : งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย
- พระบริหารเทพธานี : พงศาวดารของชาติไทย
- พระยาอนูมานรธาชน : เรื่องของชาติไทย

!!! ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ เพราะหลักฐานไม่เพียงพอ

2

ตอนใต้ของจีน

- อาร์ชibold รัสส์ คอลลูน ผู้เสนอแนวคิด
- ศาสตราจารย์วิลเลียม เจ เกดนี
- ศาสตราจารย์ขจร สุขพานิช
- ศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง : ประวัติชนเชื้อชาติไทย
- เฉินหลิวฟาน : วิจัยปัญหาแหล่งกำเนิดของชาติไทย
- ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร

!!! ส่วนใหญ่ยอมรับ เพราะมีหลักฐานทางด้านมานุษยวิทยาและภาษาศาสตร์สนับสนุน

3

ประเทศไทยปัจจุบัน

- ดร. ควอริช เวลส์ ผู้เสนอแนวคิด
- ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุด แสงวิเชียร
- ศาสตราจารย์ชิน อยู่ดี
- ศรีศักร วัลลิโภดม และ สัจจิตต์ วงษ์เทศ

!!! ยังไม่เป็นที่ข้อยุติ เพราะหลักฐานที่พบระบุไม่ได้ว่าเป็นชนชาติไทย

4

คาบสมุทรลาลูและหมู่เกาะต่าง ๆ

- รูธ เบนดิกต์ ผู้เสนอแนวคิด
- นายแพทย์สมศักดิ์ พันธุ์สมบูรณ์ : งานวิจัยเกี่ยวกับหมู่เลือดและลักษณะของยีน

!!! ไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะไม่มีหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ

5

รัฐโบราณในดินแดนสุวรรณภูมิ

<p>พุนัน (กัมพูชา+ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา +เวียดนามตอนใต้)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รวมตัวกันเป็นรัฐแรกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - เมืองหลวงชื่อ วยารปุระ (อยู่ในประเทศกัมพูชา) เมืองท่าสำคัญคือ เมืองออกแก้ว (อยู่ในประเทศเวียดนาม) - รับอิทธิพลแนวคิดพราหมณ์-ฮินดู จากอินเดีย เริ่มต้นแนวคิดเทวราชา - เกิดการแตกแยกภายใน อาณาจักรเจนละเข้ามาแทนที่
<p>เจนละ (กัมพูชา+ลุ่มแม่น้ำโขง)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พระเจ้าภวรมันที่ 1 และพระเจ้าจิตรเสน พระอนุชา เป็นผู้นำเข้าโคมติและยึดครองอาณาจักรพุนัน - พระเจ้าภวรมันที่ 1 ทรงสร้างเมืองหลวงที่ปราสาทกู (จังหวัดสตริงตรง กัมพูชาในปัจจุบัน) - พระเจ้าอิศานวรมันที่ 1 ทรงย้ายเมืองหลวงใหม่ลงมาที่ลุ่มน้ำสตีงเสน ชื่อว่า อิศานปุระ - รับอิทธิพลทางศาสนาต่อจากพุนัน - ภายหลังเกิดความแตกแยก ถูกแบ่งออกเป็นเจนละบก ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองปากเซและจำปาศักดิ์ในลาวปัจจุบัน และเจนละน้ำ ศูนย์กลางอยู่บริเวณประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน
<p>เขมรโบราณ (กัมพูชา)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 ได้รวบรวมเจนละบกและเจนละน้ำ สถาปนาอาณาจักรเขมรโบราณ - พระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 สร้างนครวัด (พราหมณ์-ฮินดู นิกายไวษณพ) - พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สร้างนครธม (พุทธมหายาน)
<p>จามปา (เวียดนามตอนกลาง)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อยู่ริมฝั่งทะเลจีนใต้ ระหว่างลุ่มแม่น้ำแดงทางตอนเหนือและอาณาจักรพุนันทางตะวันตกเฉียงใต้ ศูนย์กลางคือ เมืองเว้ - รับอิทธิพลมาจากอินเดีย - เป็นชาวทะเลมีความสามารถการเดินทางเรือ - หมดอำนาจลงเพราะถูกพวกญวนตีแตก
<p>ญวน (เวียดนาม)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เคยเป็นรัฐหนึ่งของจีน ในปลายราชวงศ์ฮั่น เวียดนามได้แยกดินแดนออกมาเป็นอาณาจักรไต่เวียด โดยมีราชวงศ์ปกครองสืบต่อกันมา - ทำสงครามขยายอาณาเขตกับอาณาจักรจามปา และรวมจามปาเข้ากับอาณาจักรไต่เวียด - รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีนมาก
<p>พุกาม (พม่า)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อาณาจักรและราชวงศ์แรกในประวัติศาสตร์พม่า ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำอิรวดี - นับถือพระพุทธศาสนา นิกายเถรวาท และนัต (ผีบ้านผีเมืองของพม่า) - พระเจ้าอโนรธา สร้างเจดีย์ชเวสิโกน เป็นต้นแบบเจดีย์ของพม่า - พุกามได้ชื่อว่า “เมืองแห่งทะเลย์เจดีย์” มีมากถึง 4,000 แห่ง - ล่มสลายเนื่องจากกองทัพมองโกล (ราชวงศ์หยวน) ยกทัพเข้ามาบุก
<p>ศรีวิชัย ลิงหัสสาหรี มัชปาหิต (หมู่เกาะสุมาตรา)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อาณาจักรศรีวิชัยรุ่งเรืองขึ้นมาแทนที่พุนัน - ต่อมาอาณาจักรลิงหัสสาหรี บนเกาะชวาเข้ามามีอำนาจแทนที่ - อาณาจักรมัชปาหิต เข้ามามีอำนาจแทนที่และเป็นอาณาจักรสุดท้ายในหมู่เกาะมลายู ภายหลังเสื่อมอำนาจลงเนื่องจากการขยายตัวของเครือรัฐอิสลาม - เป็นศูนย์กลางการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม - เป็นศูนย์การค้าทางทะเล ควบคุมเส้นทางเดินเรือ

❖ รัฐโบราณในภาคเหนือ

โยนกเชียงแสน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-19

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเชียงแสน (อ.เชียงแสน จ.เชียงราย) ตำนานสิงหนวัติ กล่าวว่า พระเจ้าสิงหนวัติสร้างเมือง “นาคพันธุสิงหนวัตินคร” ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น “โยนกนครราชธานีศรีช้างแส่น” และต่อมาเรียกว่า “เชียงแสน” ในสมัยพระเจ้าฟ้างคราช ถูกพวกขอมยึดเมือง พระเจ้าพรหมราช พระราชโอรสสามารถกอบกู้บ้านเมืองได้และสร้างเมืองใหม่ที่เวียงชัยปราการ จนถึงสมัยพระเจ้ามหาชัยขณะเกิดแผ่นดินไหวทำให้เมืองล่มจมลงกลายเป็น หนองน้ำใหญ่ ชาวบ้านที่รอดตายได้สร้างเมืองใหม่ ชื่อว่า “เวียงปรีक्षा” โดยมีขุนล้งเป็นเจ้าเมือง

วัดป่าสัก เชียงราย

หริภุญชัย ประมาณ พ.ศ. 1204-1835

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองลำพูนพระนางจามเทวีเป็นปฐมกษัตริย์ จีนเรียกแคว้นนี้ว่า “หนี่หวังก๊ก” (แคว้นผู้หญิงที่เป็นใหญ่) ตำนานจามเทวีวงศ์ กล่าวว่า พระกษัตริย์ชาตพุทธสร้างเมืองหริภุญชัยและขอให้กษัตริย์ละโว้ส่งเชื้อสายมาปกครอง กษัตริย์ละโว้จึงส่งพระราชธิดา คือ พระนางจามเทวีมาปกครอง นับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท เจดีย์กู่กุด วัดจามเทวีพระธาตุนครหริภุญชัย ลำพูนภายหลังถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของล้านนาใน พ.ศ. 1835

พระธาตุนครหริภุญชัย ลำพูน

ล้านนา พ.ศ. 1839-2442

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเชียงใหม่พระยามังราย ก่อตั้งเมื่อล้านน้าย้ายราชธานีจากแคว้นหิรัญนครเงินยางไปยัง เชียงราย > เวียงฝาง > เวียงกุมกาม > เชียงใหม่ ตามลำดับทรงสร้างเมืองเชียงใหม่ “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” สร้างอักษรธรรมล้านนา ตรากฎหมายมังรายศาสตร์นับถือศาสนาพุทธเถรวาทหลังกวางค์จากสุโขทัยและพม่า สังกายนาพระไตรปิฎก พ.ศ. 2020 ครั้งที่ 8 พระธาตุดอยสุเทพ วัดเจดีย์หลวง วัดเจ็ดยอด เชียงใหม่ ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของสยาม สมัยรัชกาลที่ 5

พระธาตุดอยสุเทพ เชียงใหม่

❖ รัฐโบราณในภาคอีสาน

โคตรบูรณั ประมาณพุทธศตวรรษที่ 11-15

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองนครพนมอาณาจักรนครพนมสองฝั่งแม่น้ำโขงเหนืออุบลราชธานีขึ้นไปเมืองหลวง คือ มรุกขนคร พระยาศรีโคตรบองเป็นผู้ครองเมืองคนแรก นับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท นับถือพญานาค ตำนานอุรังคธาตุ กล่าวถึง ตำนานการสร้างพระธาตุนมที่ประดิษฐานพระอุรังคธาตุ (กระดูกหน้าอก) ของพระพุทธเจ้าเคยเป็นดินแดนของอาณาจักรพูนันและเจนละมาก่อนเมื่อขอมเสื่อมอำนาจลง อาณาจักรโคตรบูรณัจึงถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของล้านช้างสมัยพระเจ้าฟ้างุ้ม

พระธาตุนม นครพนม

ล้านช้าง พ.ศ. 1896-2250

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองหลวงพระบาง-เวียงจันทน์ประเทศลาวพระเจ้าฟ้างุ้ม กษัตริย์พระองค์แรก ยุคทองของล้านช้าง คือ สมัยสมเด็จพระไชยเชษฐาธิราชและสมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชเปลี่ยนจากนับถือผีมานับถือศาสนาพุทธพระธาตุหลวง เวียงจันทน์กลางพุทธศตวรรษที่ 23 เกิดการแบ่งแยกเป็น 3 อาณาจักร คือ เวียงจันทน์ หลวงพระบาง จำปาศักดิ์ ถกรวมเป็นส่วนหนึ่งของสยามในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี

พระธาตุหลวง เวียงจันทน์

พระเจ้าฟ้างุ้ม เวียงจันทน์

❖ รัฐโบราณในภาคกลาง

ทวารวดี ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-16

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองนครปฐมโบราณ (นครชัยศรี)ปรากฏในบันทึกของหลวงจีนฮู้จิง เรียกว่า “โถโลโปตี” นับถือพระพุทธานิกายเถรวาทพบเหรียญจารึกภาษาสันสกฤตว่า “ศรีทวารวดีศวรปุณย”พบหลักฐานจำนวนมาก เช่น พระธรรมจักรศิลา ใบเสมา กวางหมอบ พระพิมพ์ พระพุทธรูปศิลา โบราณสถานขนาดใหญ่สถาปัตยกรรม คือ พระปฐมเจดีย์ (องค์เก่า) นครปฐมศิลปะ วัฒนธรรม การปกครอง รับมาจากอินเดีย เสื่อมโทรมลงเพราะการแผ่ขยายอำนาจของอาณาจักรเขมรราวพุทธศตวรรษที่ 14-16

ธรรมจักรและกวางหมอบ ศิลปะทวารวดี

ละโว้ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-19

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองลพบุรีจดหมายเหตุของจีน เรียกว่า “ลลอบู” เดิมนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ภายหลังขอมเข้ามามีอำนาจจึงได้รับอิทธิพลศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และพุทธมหายานสถาปัตยกรรม คือ พระปรางค์สามยอด ลพบุรี ประติมากรรม สร้างด้วยศิลาหรือสำริด เทวรูปในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู พระโพธิสัตว์ (พุทธมหายาน) พระพุทธรูปปางนาคปรก (พุทธเถรวาท) สร้างผังเมืองสี่เหลี่ยม สร้างบาราย (สระน้ำ) โคปุระ (ซุ้มประตู) อโรคยาศาล (โรงพยาบาล) ธรรมศาลา (ศาลาริมทาง) บรรณาลัย (ห้องเก็บสมุดเอกสาร)

พระปรางค์สามยอด ลพบุรี

❖ รัฐโบราณในภาคใต้

ตามพรลิงค์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 7-19

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช (ลิเกอร์) จีน เรียกว่า “ตันมาลิง” ในพุทธศตวรรษที่ 18 ตามพรลิงค์เปลี่ยนชื่อเป็น “นครศรีธรรมราช” เดิมนับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดูต่อมานับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทลังกาวงศ์และเผยแพร่ไปยังสุโขทัยและรัฐอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พระบรมธาตุเจดีย์ วัดพระมหาธาตุ นครศรีธรรมราช ต่อมาตกอยู่ภายใต้อำนาจของสุโขทัยและอยุธยา

พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช

ศรีวิชัย ประมาณพุทธศตวรรษที่ 13-18

ศูนย์กลางอยู่บนเกาะสุมาตราจีน เรียกว่า “ซิลิโพซิ” ศูนย์กลางการค้าขายทางทะเลและขยายอำนาจมาถึงภาคใต้ของไทย (อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี) นับถือศาสนาพุทธมหายาน พบหลักฐาน พระโพธิสัตว์ อวโลกิเตศวร พระบรมธาตุไชยา สุราษฎร์ธานี บุโรพุทโธ เกาะชวา อินโดนีเซีย ต่อมาล่มสลายลงเพราะไม่สามารถควบคุมการค้าทางทะเลได้ และตกอยู่ภายใต้อำนาจของอาณาจักรมัชปาหิต

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

บุโรพุทโธ อินโดนีเซีย

อาณาจักรสุโขทัย (พ.ศ. 1792 - 1981)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏเรื่องราวของอาณาจักรสุโขทัยในราวพุทธศตวรรษที่ 18 ศิลปินสุโขทัยหลักที่ 2 (วัดศรีชุม) ระบุเหตุการณ์เมื่อครั้งพ่อขุนศรีนาวนำถม ผู้ครองกรุงสุโขทัย ศรีสังขล้าย สวรรคตขอมสบาดโขลญลำพงจึงเข้ายึดครองเมือง ต่อมาพ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองราด และโอรสของพ่อขุนศรีนาวนำถม ทรงร่วมมือกับพระสหาย คือพ่อขุนบางกลางหาว ยึดอำนาจคืนจากขอมได้สำเร็จจากนั้นพ่อขุนผาเมืองทรงมอบเมืองสุโขทัยและเฉลิมพระนามให้พ่อขุนบางกลางหาวเป็น “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” นับเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง สมัยสุโขทัย

อาณาจักรสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองในทุกๆด้าน สมดังชื่อเมืองที่มีความหมายว่า “รุ่งอรุณแห่งความสุข” ราษฎรมีอิสระในการประกอบอาชีพ เป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาและมีรูปแบบ ศิลปกรรมที่เป็นอัตลักษณ์งดงามอย่างยิ่ง

ในสมัยสุโขทัยมีพระมหากษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงปกครอง รวม 9 พระองค์ ระยะเวลาใช้วิธีปกครองแบบ “พ่อปกครองลูก” เรียกพระมหากษัตริย์ว่า “พ่อขุน” หมายถึงหัวหน้าของขุนในแคว้นต่างๆ ต่อมาในรัชสมัยของพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไท) เปลี่ยนพระนามเป็น “ธรรมราชา” หมายถึง พระราชาผู้ปกครองโดยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

❖ กษัตริย์สมัยสุโขทัย

ลำดับ	พระนาม	พระเกียรติคุณ/เหตุการณ์ที่สำคัญ
1	พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ (พ.ศ.1792 – ไม่ปรากฏหลักฐาน)	ปฐมกษัตริย์ผู้สถาปนาราชวงศ์พระร่วงแห่งกรุงสุโขทัย พระมเหสีคือ นางเสือง พระองค์ทรงยกทัพไปรบกับขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด ศึกครั้งนั้นพระราชโอรสพระองค์เล็กได้ทรงช่วยกระทำยุทธหัตถีจนมีชัยชนะต่อขุนสามชน พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ จึงขนานนามพระราชโอรสว่า “พระรามคำแหง”
2	พ่อขุนบานเมือง (ไม่ปรากฏหลักฐาน – พ.ศ.1822)	พระราชโอรสพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ไม่พบหลักฐานสมัยพ่อขุนบานเมืองมากนัก ปรากฏแต่เพียงทรงทำสงครามขยายอาณาจักร โดยมีพระรามคำแหง พระอนุชา เป็นแม่ทัพ
3	พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (พ.ศ.1822 – 1841)	พระราชโอรสพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ในสมัยของพระองค์บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ราษฎรมีความอยู่ดีกินดี ขยายดินแดน

	พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (พ.ศ.1822 – 1841) ต่อ	กว้างขวาง พระองค์ทรง “ประดิษฐ์อักษรไทย” พระองค์ทรงใช้รูปแบบการปกครอง พ่อปกครองลูก ศาสนาพุทธมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก ทรงอาราธนาพระภิกษุจากเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาถึงทิวังวงศ์ที่กรุงสุโขทัย พระองค์ส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีน ทรงช่วยเหลือพระยามังรายหาชัยภูมิสร้างเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 1839
4	พระยาเลอไทย (พ.ศ.1841 – พ.ศ.1866)	พระราชโอรสพระองค์โตของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีพระราชศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนา ศึกษาพระไตรปิฎกจนแตกฉาน ราชวงศ์พระร่วงเริ่มเสื่อมอำนาจ หัวเมืองต่างๆ แข็งข้อ รัฐสุพรรณภูมิและละโว้เริ่มรวมตัวกันขึ้น และแผ่ขยายอำนาจ
5	พระยาจ๋วนำถม (พ.ศ.1866 - 1890)	พระราชโอรสพ่อขุนบานเมือง ทรงปราบปรามหัวเมืองต่างๆ แต่ไม่สำเร็จ เมื่อพระยาจ๋วนำถมสวรรคต เกิดกบฏในกรุงสุโขทัย พระยาสิทธิจึงยกทัพมาปราบ และเสด็จขึ้นครองราชย์
6	พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พระยาสิทธิ) (พ.ศ.1890 – 1911)	พระราชโอรสของพระยาเลอไทย ในสมัยที่พระองค์ครองเมืองศรีสัชนาลัยอยู่นั้น ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรภูมิทิศา หรือ ไตรภูมิพระร่วง เปลี่ยนการปกครองแบบ ธรรมราชา ตามหลักพระพุทธศาสนา
7	พระมหาธรรมราชาที่ 2 (พระยาสิทธิ) (พ.ศ.1911 – 1942)	พระราชโอรสของพระมหาธรรมราชาที่ 1 ในสมัยพระองค์ สุโขทัยอ่อนแอ เสื่อมอำนาจ พ.ศ.1921 ตกเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยา
8	พระมหาธรรมราชาที่ 3 (พระยาสิทธิ) (พ.ศ.1943 – 1962)	ทรงเป็นกษัตริย์สุโขทัยที่อยู่ในฐานะเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยา ปราบกฏหลักฐานจากศิลาจารึกคำปู่สบล กล่าวถึงพระมหาธรรมราชาที่ 3 ทรงสร้างสัมพันธมิตรทางการเมืองกับนครน่าน
9	พระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมपाल) (พ.ศ.1962 - 1981)	พระราชโอรสของพระมหาธรรมราชาที่ 3 ปราบกฏพระนามที่แตกต่างกันว่า บรมपाल พระยาบาล พระเจ้าสุริยวงศ์บรมपाल และพระเจ้าศรีสุริยวงศ์บรมपालมหาธรรมราชาธิราช

❖ รูปแบบการปกครอง

- เมืองราชธานี** เป็นศูนย์กลางการปกครอง
- เมืองลูกหลวง** เป็นเมืองด่านหน้าที่พระโอรสหรือเชื้อพระวงศ์ไปปกครอง
- เมืองชั้นนอก** เมืองที่อยู่ห่างออกไป
- เมืองประเทศ** เมืองที่อยู่นอกอาณาจักร เช่น เมืองแพร่ เมืองน่าน เมืองพะเยา เมืองเช่า เมืองนครศรีธรรมราช ฯลฯ

❖ เศรษฐกิจ / สังคม

- ราษฎรทำการเกษตร “ในน้ำมีปลาในนามีข้าว”
- สร้างทำนบกั้นน้ำที่เรียกว่า “**สรีดกงส์**” หรือทำนบพระร่วง
- ให้เสรีภาพแก่ประชาชน “**ใครจักใคร่ค้าช้างค้าใครจักใคร่ค้าม้าค้า**”

- ยกเว้นการจัดเก็บภาษีผ่านด่านเรียกว่า “จังกอบ”
- มีตลาดค้าขายสำหรับชาวเมืองเรียกว่า “ตลาดปสาน”
- ทำหัตถกรรมที่สำคัญคือ เครื่องสังคโลก
- ❖ **สังคมสมัยสุโขทัย**

แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ กษัตริย์ขุนนาง และ ไพร่ทาส กฎหมายที่ตราขึ้นมีลักษณะทรัพย์สินมรดก ลักษณะการพิจารณาความ ลักษณะการร้องฎีกา ลักษณะโจร

อาณาจักรกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893 - 2310)

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง เมื่อพ.ศ.1893 เป็นอาณาจักรที่มีความมั่นคง เข้มแข็ง และดำรงความสำคัญถึง 417 ปี ด้วยมีชัยภูมิที่เหมาะสม มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งรวมของสินค้าของป่า จึงเอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางการค้า และเป็นเมืองท่าสำคัญ เพราะมีแม่น้ำไหลมาบรรจบทั้งสามสายคือ แม่น้ำลพบุรีทางด้านเหนือ แม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านตะวันตกและใต้ และแม่น้ำป่าสักทางด้านตะวันออก จึงมีความสะดวกในการติดต่อค้าขายทั้งการค้าภายใน และการค้าภายนอกกับต่างชาติ

ในสมัยอยุธยาพระมหากษัตริย์ทรงดำรงฐานะเป็นเสมือน “สมมุติเทพ” หรือเทวราชาตามคติพราหมณ์ที่เทพเจ้าอวตารลงมาดูแลทุกข์สุขของราษฎร จึงเป็นผู้มีอำนาจ บัญญาบารมี และทรงเป็น “ธรรมราชา” ตามคติพุทธศาสนา ที่พระราชาทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม

พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยามีจำนวน 33 (+1 ขุนนรวงศาธิราช) พระองค์ มีราชวงศ์ปกครอง 5 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง และราชวงศ์บ้านพลูหลวง

❖ รูปแบบการปกครอง

สมัยอยุธยาตอนต้น

ส่วนกลาง แต่งตั้งเสนาบดี 4 ตำแหน่ง

เรียกว่าจตุสดมภ์ คือ

เวียง = ดูแลความสงบ ทุกข์ สุข ของราษฎร

วัง = ดูแลราชสำนักและพิพากษาคดี

คลัง = ดูแลการแสวงหารายได้

นา = ดูแลการทำไร่ ทำนา ทำสวน

ส่วนหัวเมือง

เมืองลูกหลวง = เมืองหน้าด่าน ตั้งอยู่
รอบราชธานี 4 ทิศ

หัวเมืองชั้นใน = เมืองที่อยู่ไม่ไกลจากราชธานี

หัวเมืองชั้นนอก = เมืองที่อยู่ห่างจากราชธานี

หัวเมืองประเทศราช = ปกครองตนเอง

ส่งเครื่องบรรณาธิการมาถวาย

สมัยอยุธยาตอนต้น

ส่วนกลาง

- ฝ่ายทหาร มีสมุหกลาโหม เป็น

ผู้บังคับบัญชา

- ฝ่ายพลเรือน มีสมุหนายก เป็น

ผู้บังคับบัญชา

เวียง เรียกว่า นครบาล ขุนเวียง เปลี่ยนเป็น

พระยายมราช

วัง เรียกว่า ธรรมาธิกรณ์ ขุนวัง

เปลี่ยนเป็น พระยาธรรมาธิบดี

คลัง เรียกว่า โกษาธิบดี ขุนคลัง

เปลี่ยนเป็น พระยาโกษาธิบดี

นา เรียกว่า เกษตรธิการ

เปลี่ยนเป็น พระยาเกษตรราธิบดี

ส่วนหัวเมือง

ยกเลิกเมืองลูกหลวงหรือเมืองหน้าด่าน แบ่งเป็น

- หัวเมืองชั้นใน / เมืองจัตวา
มีผู้รั้งเป็นผู้ปกครอง
- หัวเมืองชั้นนอก / เมืองพระยามหานคร
แต่งตั้งขุนนางชั้นสูงเป็นผู้ปกครอง
- หัวเมืองประเทศราช ปกครองตนเอง
แต่ต้องส่งต้นไม้เงินต้นไม้ทองมาเป็น

เทียบจตุสดมภ์กับกระทรวงหรือหน่วยงาน

ในปัจจุบัน

เวียง = กระทรวงกลาโหม

วัง = สำนักพระราชวัง และ กระทรวงยุติธรรม

คลัง = กระทรวงการคลัง และ กระทรวงพาณิชย์

นา = กระทรวงเกษตรฯ

กรมท่า (สังกัดกรมคลัง) = กระทรวงการต่างประเทศ

- **กรมท่าซ้าย** = พระยาโชฎึกราชเศรษฐี (ขุนนางจีน)

- **กรมท่าขวา** = พระยาจุฬาราชมนตรี (แขก)

❖ เศรษฐกิจ

- ทำเกษตรกรรม ปลูกข้าว ค้าขาย
- ทำการค้าขายกับชาติตะวันตกและตะวันออก **ชาติตะวันตกชาติแรก คือ โปรตุเกส** หลังจากนั้น ฮอลันดา อังกฤษ สเปน และฝรั่งเศส
- รายได้จากการเก็บภาษีอากร แบ่งเป็น 4 ประเภท **จังกอบ อากร ส่วย ฤชา**

❖ สังคม

- **กษัตริย์** ทรงเป็นเจ้าของแผ่นดิน แผ่นดินทั้งหมดเป็นของพระองค์ พระองค์จะสมารถพระราชทาน / ริบคืนได้
- **พระบรมวงศานุวงศ์** มีศักดินา 15,000 – 100,000 ไร่
- **ขุนนาง** มีศักดินา 10,000 ไร่
- **ไพร่** ราษฎรที่เป็นชายฉกรรจ์ต้องขึ้นบัญชีและสักข้อมือกับมูลนาย เมื่ออายุ 18 ปี มีศักดินา 10 – 15 ไร่ แบ่งเป็น 2 ประเภท
 - ไพร่หลวง ถูกเกณฑ์มาทำงาน 6 เดือน/ปี โดยเข้า 1 เดือน ออก 1 เดือน อาจส่งสิ่งของ หรือเงินแทนก็ได้/ไพร่ส่วย
 - ไพร่สม เป็นไพร่ที่กษัตริย์มอบให้เจ้านาย/ขุนนาง
- **ทาส** เป็นของนายจนกว่าจะไถ่ตัวหมด สามารถซื้อขายได้ มีศักดินา 5 ไร่
- **พระสงฆ์** เป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่อง ทุกชนชั้นสามารถบวชได้

❖ กษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยา

❖

ลำดับ	พระนาม	พระเกียรติคุณ/เหตุการณ์ที่สำคัญ
ราชวงศ์อู่ทอง / สุพรรณภูมิ		
1	สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) (พ.ศ.1893 - 1912)	ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์อู่ทอง สถาปนารุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี สร้างความเป็นปึกแผ่นแก่ราชอาณาจักร กำหนดกฎหมายต่างๆเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง และโปรดให้สถาปนาวัดพุทธโฆสวรารย์ เป็นพระอารามแห่งแรก เมื่อ พ.ศ.1896
2	สมเด็จพระรามาธิบดี (ครั้งที่ 1 พ.ศ.1912 - 1913) (ครั้งที่ 2 พ.ศ.1931 - 1938)	พระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) พระองค์ทรงครองราชย์ 2 ครั้ง ในรัชสมัยของพระองค์ ทรงยกทัพไปปราบหัวเมืองน้อยใหญ่ ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โปรดสถาปนาวัดพระอารามพระราชทานชื่อว่า วัดมหาธาตุ และโปรดให้สถาปนาวัดภูเขาทอง

3	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว) (พ.ศ.1913 - 1931)	ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ มีพระทัยใฝ่ในบวรพระพุทธศาสนา ทรงสถาปนาพระศรีรัตนมหาธาตุกลางพระนคร เสด็จสวรรคตระหว่างทำศึกกับหัวเมืองเหนือ
4	พระเจ้าทองลับ (พ.ศ.1931 ครองราชย์ 7 วัน)	พระราชโอรสในสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว) พระองค์ขึ้นครองราชย์ขณะมีพระชนมายุได้ 15 พรรษา หลังจากครองราชย์ได้ 7 วัน สมเด็จพระรามาเมศวรเข้ายึดกรุงศรีอยุธยา แล้วให้กุมตัวพระเจ้าทองลับ ไปสำเร็จโทษ ณ วัดโคกพระยา
5	สมเด็จพระรามาราชาธิราช (พ.ศ.1938 - 1952)	พระราชโอรสในสมเด็จพระรามาเมศวร ทรงส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนหลายครั้ง ทรงขยายอำนาจไปยังอาณาจักรล้านนา และสุโขทัย แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ช่วงปลายรัชสมัย เจ้านครอินทร์ครองเมืองสุพรรณบุรี ยกกำลังเข้ายึดกรุงศรีอยุธยา สิ้นสุดสมัยสมเด็จพระรามาราชาธิราช
6	สมเด็จพระนครินทราชาธิราช (เจ้านครอินทร์) (พ.ศ.1952 - 1967)	พระราชนัดดาในสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 เดิมครองเมืองสุพรรณบุรี เจ้านครอินทร์มีความสัมพันธ์อันดีกับจีน ปรากฏในเอกสารจีนพระนามว่า “เจียวลกควอนอิน” พระองค์มีพระราชโอรส 3 พระองค์ เจ้าอ้ายพระยา เจ้าอี่พระยา และเจ้าสามพระยา
7	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) (พ.ศ.1967 - 1991)	พระราชโอรสพระองค์เล็ก ในสมเด็จพระนครินทราชาธิราช ตั้งธรรมเนียมการมีพระมหากษัตริย์ สนับสนุนให้พระสงฆ์ไปศึกษาและบวชแปลงนิกายในลังกา ส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนหลายครั้ง
8	สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.1991 - 2031)	พระราชโอรสในสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 ทรงสถาปนาพระราชวังเป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ ปฏิรูประบบราชการแผ่นดินส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีเสนาบดี 2 ตำแหน่ง สมุหนายก และ สมุหกลาโหม พร้อมกับตราพระราชกำหนดศักดิ์ดินนา กำหนด ตกฎมณเฑียรบาลขึ้นเป็นครั้งแรก ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุด และกำเนิดลิลิตยวนพ่าย
9	สมเด็จพระอินทราชาธิราชที่ 2 (พ.ศ.2031 - 2034)	พระราชโอรสในสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เอกสารประวัติศาสตร์บางฉบับระบุพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 พระองค์เสด็จไปตีเมืองทวาย ทรงได้รับชัยชนะ เมื่อ พ.ศ.2031
10	สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (พ.ศ.2034 - 2072)	พระราชโอรสในสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงทำสัญญาทางพระราชไมตรีและการค้ากับโปรตุเกสเป็นชาติแรก ทรงจัดระเบียบกองทัพและโปรดให้แต่งตำราพิชัยสงคราม โปรดให้จัดทำบัญชีกำลังพลเป็นครั้งแรก เรียกว่า “สารบาญชี”
11	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 (หน่อพุทธางกูร) (พ.ศ.2072 - 2076)	พระราชโอรสในสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทำศึกสงครามกับล้านช้าง และ อาณาจักรหงสาวดี (พะโค) สวรรคตด้วยโรคทรพิษ
12	สมเด็จพระรัชฎาธิราช (พ.ศ.2077)	พระราชโอรสในสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 ทรงเป็นยุวกษัตริย์ ทรงครองราชย์เมื่อมีพระชนมายุ 5 พรรษา ครองราชย์ได้เพียง 5 เดือน

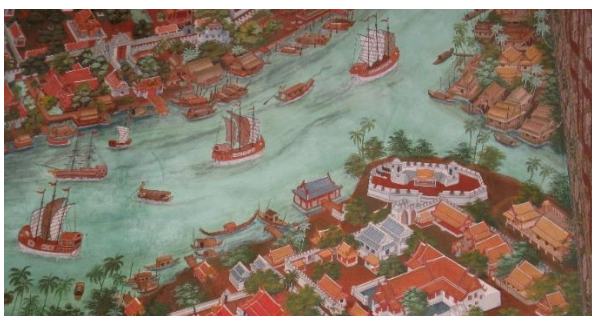
13	สมเด็จพระไชยราชาธิราช (พ.ศ.2077 - 2089)	พระราชโอรสในสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เกิดสงครามไทยพม่าเป็นครั้งแรก พระราชทานที่ดินแก่ทหารอาสาชาวโปรตุเกส สร้างโบสถ์คริสติกายโรมันคาทอลิก ทรงยกกองทัพไปตีเมืองเชียงใหม่ถึง 2 ครั้ง
14	สมเด็จพระยอดฟ้า (พ.ศ.2089 - 2091)	พระราชโอรสในสมเด็จพระไชยราชาธิราช ครองราชย์เมื่อพระชนมายุ 11 พรรษา ท้าวศรีสุดาจันทร์พระราชมารดาสำเร็จราชการแทน ถูกขุนวรวงศาธิราชสำเร็จโทษที่วัดโคกพระยา
15	สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พ.ศ.2091 - 2111)	พระราชโอรสในสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 พระนามเดิม พระเทียรราชา พระมเหสีพระนามว่า พระสุริโยทัย ทำสงครามกับพม่า 2 ครั้ง คือ สงครามพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ และ คีกสงครามช้างเผือก
16	สมเด็จพระมหินทราธิราช (ครั้งที่ 1 พ.ศ.2111) (ครั้งที่ 2 พ.ศ.2112)	พระราชโอรสในสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ถูกพม่าล้อมกรุงศรีอยุธยา นาน 9 เดือน ส่งผลให้กรุงศรีอยุธยาพ่ายแพ้แก่พม่าในที่สุด พ.ศ.2112 นับเป็นการเสียกรุงครั้งที่ 1
ราชวงศ์สุโขทัย		
17	สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช (พ.ศ.2112 - 2133)	ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์สุโขทัย พระเจ้าบุเรงนองอภิเษกให้เป็นกษัตริย์ครองกรุงศรีอยุธยา ในฐานะประเทศราชของพม่า เป็นเวลา 15 ปี
18	สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ.2133 - 2148)	พระราชโอรสในสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช พระนามเดิม พระองค์ดำ ทำศึกสงครามตลอดรัชสมัย ทรงกระทำสงครามยุทธหัตถี มีชัยชนะต่อพระมหาอุปราชา เมื่อ พ.ศ.2135
19	สมเด็จพระเอกาทศรถ (พ.ศ.2148 - 2153)	พระราชโอรสในสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช พระนามเดิมพระองค์ขาว เจริญสัมพันธไมตรีทางการค้ากับนานาประเทศ บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองในทุกๆด้าน
20	สมเด็จพระศรีเสาวภาคย์ (พ.ศ.2154)	พระราชโอรสในสมเด็จพระเอกาทศรถ พระอนุชาเจ้าฟ้าสุทัศน์ ครองราชย์ได้ 1 ปี 2 เดือน
21	สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ.2154 - 2171)	พระราชโอรสในสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา โปรดให้คัดลอกพระไตรปิฎก ค้นพบรอบพระพุทธรูปขอมยอดเขาสุวรรณบรรทัด แขวงเมืองสระบุรี พระราชทานที่ดินแก่ชาวฮอลันดา ตั้งคลังสินค้า ขุนนางญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญ คือ ยามาตะ นางามาเซ ออกเสนาภิมุข เถกอะหมัด พ่อค้าเปอร์เซีย เป็น พระยาจุฬาราชมนตรี เจ้ากรมท่าขวา
22	สมเด็จพระเชษฐาธิราช (พ.ศ.2172)	พระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ถูกเจ้าพระยาโกษาธิบดีศรีวงศ์สำเร็จโทษ เมื่อ พ.ศ.2172
23	สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์ (พ.ศ.2172)	พระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ครองราชย์เมื่อพระชนมายุ 9 พรรษา เสนาบดีเกรงบ้านเมืองจะเกิดความเสียหาย เพราะยังทรงพระเยาว์ จึงถูกถอดจากการเป็นกษัตริย์
ราชวงศ์ปราสาททอง		
24	สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ.2172 - 2199)	ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ปราสาททอง โปรดให้มีพิธีลบศักราช ตรงกับปีชกาล จุลศักราช 1000 เปลี่ยนเป็นปีนักษัตรเป็นปีกุน นับถอย 3 ปี

		โปรดให้สร้างและปฏิสังขรณ์ปราสาทราชวังและพระอารามหลายแห่ง เช่น พระที่นั่งวิหารสมเด็จ พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ พระนครหลวง (ปราสาทนครหลวง) วัดชุมพลนิกายาราม และวัดไชยวัฒนาราม
25	สมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย (พ.ศ.2199)	พระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ครองราชย์ได้เพียง 9 เดือน พระศรีสุธรรมราชา พระปิตุลา และพระนารายณ์ พระอนุชาต่างมารดา ร่วมกันชิงราชสมบัติ และสำเร็จโทษ ณ วัดโคกพระยา
26	สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา (พ.ศ.2199)	พระอนุชาของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ครองราชย์ได้เพียง 2 เดือน 17 วัน ถูกพระนารายณ์เข้ายึดอำนาจ และถูกจับไปสำเร็จโทษที่วัดโคกพระยา
27	สมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ.2199 - 2231)	พระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง สร้างเมืองลพบุรีเป็นราชธานีแห่งที่ 2 เจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ไปเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศสในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เกิดตำราเรียนภาษาไทยเล่มแรก จินตามณี ผู้แต่ง พระโหราธิบดี พระมหาราชครู ผู้มีส่วนในการแต่งเรื่องสมุทรโฆษคำฉันท์ ถูกพระเพทราชาและขุนนางอื่นๆยึดอำนาจ
ราชวงศ์บ้านพลูหลวง		
28	สมเด็จพระเพทราชา (พ.ศ.2231 - 2246)	ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์บ้านพลูหลวง มีชาติภูมิกำเนิดจากสามัญชนหลายฝ่ายไม่ยอมรับจึงเกิดกบฏขึ้นหลายครั้ง กบฏธรรมเถียร ชาวตะวันออกบางกลุ่มถูกผลักดันออกนอกประเทศ พระองค์สนับสนุนการค้ากับจีนและญี่ปุ่น
29	สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) (พ.ศ.2246 - 2252)	ราชบุตรบุญธรรมของสมเด็จพระเพทราชา ถูกขนานนามว่า พระเจ้าเสือ เพราะมีอุปนิสัยเฉียบขาด ทรงปรีชาศิลปะมวยไทย โปรดการเสด็จประพาสทางชลมารค ไปตามหัวเมืองต่างๆ เสด็จไปชกมวยกับชาวบ้านที่แขวงเมืองวิเศษไชยชาญ เกิดเรื่องการลงอาญา ฟันทำย่นรสิงห์ เมื่อเสด็จเมืองสาครบุรี
30	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (พ.ศ.2252 - 2275)	พระราชโอรสในสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 โปรดให้ตราพระราชกำหนดวิธีปกครองหัวเมือง โปรดให้ชุดคลองโคกขาม(มหาชัย)ต่อให้แล้วเสร็จ (เริ่มชุดในสมัยพระเจ้าเสือแต่ไม่สำเร็จ) คลองเกร็ดน้อยลัดคู้งบัวทอง ออกกฎหมายห้ามราษฎรกินปลาตะเพียน
31	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ (พ.ศ.2275 - 2301)	พระราชโอรสในสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 ส่งคณะสมณทูตไปช่วยฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในลังกาทวีป กำหนดนิกายสยามวงศ์ ซึ่งเป็นที่เคารพของชาวลังกาจนถึงทุกวันนี้ ปรากฏพระราชนิพนธ์วรรณคดีหลายเรื่อง เช่น โคลงชะลอพระพุทธรูป สหายสนวัดป่าโมก โคลงสุภาชีวิตพาสีสอนน้อง โคลงราชสวัสดิ์

32	สมเด็จพระเจ้าอู่ทองพร (พ.ศ.2301)	พระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ราษฎรขนานนามว่า เจ้าฟ้าดอกมะเดื่อ อู่ทองพร แปลว่า มะเดื่อ เสด็จออกผนวช ประทับที่วัดประดู่ทรงธรรม ที่มาของ ขุนหลวงหาวิด หลังเสียกรุงครั้งที่ 2 พระองค์ถูกกวาดต้อนไปอังวะพร้อมกับเชลยชาวไทย พม่าสร้างหมู่บ้านให้อยู่อาศัยในบริเวณ เมืองสะกาย
33	สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ (พ.ศ.2301 - 2310)	พระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ คนทั่วไปขนานพระนามว่า ขุนหลวงซีเรื่อน ราชสำนักไม่มีความเข้มแข็ง พม่าล้อมกรุงไว้ถึง 1 ปี 2 เดือน ถูกพม่าเข้าตี กรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ นับเป็นการเสียกรุงครั้งที่ 2 พ.ศ.2310 สิ้นสุดอำนาจราชวงศ์บ้านพลูหลวง ปิดฉากกรุงศรีอยุธยา 417 ปี

❖ กษัตริย์กรุงธนบุรี

ลำดับ	พระนาม	พระเกียรติคุณ/เหตุการณ์ที่สำคัญ
1	สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (พ.ศ.2311 - 2325) 	สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หรือ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระนามเดิมว่า สิน เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวในสมัยธนบุรี บิดาเป็นชาวจีนชื่อ ไหฮอง มาจากมณฑลกว๋างตุ้ง มารดาเป็นคนไทยปรากฏชื่อ นางนกเอี้ยง เอกสารจีนกล่าวถึงพระ นามของพระองค์ว่า เจ็งเจา พระองค์ทรงกอบกู้เอกราชจากพม่า ภายหลังการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ตลอดรัชสมัยพระองค์ทรงทำ สงครามเพื่อรวบรวมแผ่นดินให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง โปรดให้ส่งสำเภา หลวงไปค้าขายถึงเมืองจีนตลอดจนถึงอินเดียตอนใต้ ด้านศาสนา โปรดให้รวบรวมและคัดลอกพระไตรปิฎกที่ยังหลงเหลืออยู่เพื่อจัดทำ พระไตรปิฎกฉบับหลวง เสด็จสวรรคตในวันที่ 6 เมษายนพ.ศ. 2325 รัฐบาลจึงกำหนดให้วันที่ 28 ธันวาคมซึ่งเป็นวันปราบดาภิเษกของ พระองค์เป็นวันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

❖ ลำดับเหตุการณ์สำคัญ

- **พ.ศ. 2310** พระเจ้าตากสิน ทรงกอบกู้เอกราชครั้งที่ 2 ให้กับกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ และทำพิธีปราบดาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ พระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาที่ 4 ขณะมีพระชนมายุได้ 33 พรรษา และสถาปนา กรุงธนบุรีเป็นราชธานีใหม่แทนกรุงศรีอยุธยา
- **พ.ศ. 2311** เริ่มปราบชุมนุมเจ้าพระยาพิชัยโลก แต่ไม่สำเร็จ ปราบชุมนุมเจ้าพิมายสำเร็จเป็นชุมนุมแรก
- **พ.ศ. 2312** ปราบชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราชสำเร็จ ยกทัพไปตีเขมรครั้งแรกแต่ไม่สำเร็จ
- **พ.ศ. 2314** ยกทัพไปตีเขมรครั้งที่ 2 และสามารถปราบเขมรไว้ในอำนาจ นายสวนมหาดเล็กแต่งโคลงยอพระเกียรติพระเจ้ากรุงธนบุรี
- **พ.ศ. 2315** พม่ายกทัพมาตีเมืองพิชัย ครั้งที่ 1 แต่ไม่สำเร็จ
- **พ.ศ. 2316** รบชนะพม่าที่มาตีเมืองพิชัย ครั้งที่ 2 ทำให้เกิดวีรกรรมพระยาพิชัยดาบหัก
- **พ.ศ. 2317** รบชนะพม่าที่บางแก้ว ราชบุรี พม่าถูกจับและเสียชีวิตไปมากมาย ไทยตีเมืองเชียงใหม่ครั้งที่ 2 ได้สำเร็จ
- **พ.ศ. 2318** พม่ายกทัพใหญ่มาตีหัวเมืองเหนือแต่ไม่สำเร็จ
- **พ.ศ. 2319** พม่ายกทัพมาตีเมืองเชียงใหม่แต่ไม่สำเร็จ
- **พ.ศ. 2321** โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก กับเจ้าพระยาสุรสีห์ไปตีเวียงจันทน์ได้อัญเชิญพระแก้วมรกตและพระบางมาไว้ที่ กรุงธนบุรี พระแก้วมรกตประดิษฐานไว้ที่วัดอรุณฯ ส่วนพระบางคืนไปในสงกรานต์กาลที่ 1
- **พ.ศ. 2323** เกิดจลาจลในเขมร โปรดฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกฯ เจ้าพระยาสุรสีห์ เจ้าฟ้ากรมขุนอินทรพิทักษ์ พระองค์เจ้าจ้อย ยกทัพไปตีกรุงกัมพูชา แต่ยังไม่ทันสำเร็จก็เกิดจลาจลในกรุงธนบุรีเสียก่อน หลวงสรวิชาติ(หน) แต่งอิเหนาคำฉันทน์
- **พ.ศ. 2324** พระยาสุรศักดิ์เป็นกบฏ
- **พ.ศ. 2325** สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 กรุงธนบุรีสิ้นสุด

อาณาจักรรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 – ปัจจุบัน)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระปฐมบรมกษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ โปรดเกล้าให้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีแห่งใหม่ ด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา พ.ศ. 2325 ภายหลังจากที่พระองค์เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 โดยเหตุที่ทรงพิจารณาว่า กรุงธนบุรีราชธานีเดิม มีชัยภูมิไม่เหมาะสม เป็นบริเวณท้องค้ำน้ำเซาะตลิ่งทรุดพังอยู่เสมอ กอปรกับมีสภาพ เป็นเมืองอกแตก มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางเมือง จึงยากลำบากแก่การสู้รบรักษา อีกทั้งยังมีสภาพพื้นที่ คับแคบ เนื่องจากมีวัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) และวัดท้ายตลาด (วัดโมฬีโลกยาราม) ขนาบอยู่ทั้งสองด้าน จนทำให้ไม่สามารถขยายพระนครให้กว้างขวางและเจริญยิ่งขึ้นได้

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าให้ก่อสร้างพระนครจนบริบูรณ์ ถาวรแล้วเสร็จเมื่อพ.ศ. 2328 ในการนี้โปรดเกล้าพระราชทานนามราชธานีแห่งใหม่ว่า “**กรุงเทพมหานคร บวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุทธยามหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบูรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์**” (ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงเปลี่ยนสร้อยนามเป็น **อมรรัตนโกสินทร์**)

ตลอดระยะเวลา 239 ปีแห่งการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณอัน ประเสริฐเสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์ 10 พระองค์

❖ กษัตริย์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ลำดับ	พระนาม	พระเกียรติคุณ / พระราชกรณียกิจ
1	<p>พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (พ.ศ.2325 - 2352)</p> 	<p>พระปฐมบรมกษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สถาปนาราชวงศ์จักรี พระนามเดิม ต้วง หรือ ทองต้วง ศึกสงครามครั้งสำคัญคือ “สงครามเก้าทัพ” มีการชำระพระราชกำหนด “กฎหมายตราสามดวง”</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัดประจำรัชกาล คือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม - โปรดให้สร้างวัดพระแก้ว พระบรมมหาราชวัง ที่ประทับต่างๆ
2	<p>พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ.2352 - 2367)</p> 	<p>พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช</p> <ul style="list-style-type: none"> - โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ เมืองหน้าด่านชายทะเล - วัดประจำรัชกาล คือ วัดอรุณราชวราราม - ผลงานฝีพระหัตถ์ทรงแกะสลักบานประตูไม้พระวิหารวัดสุทัศน์เทพวราราม - มีพระราชนิพนธ์วรรณคดีจำนวนมาก เป็นยุคทองของวรรณคดี - กวีชื่อดังในสมัยของพระองค์ “สุนทรภู่” UNESCO ยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก พ.ศ.2511
3	<p>พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2367 - 2394)</p> 	<p>พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทรงเชี่ยวชาญด้านการค้า ได้รับการยกย่องว่าเป็น “เจ้าสัว” - พระราชทรัพย์ถูกบรรจุไว้ในถุงแดง เรียกว่า “เงินถุงแดง” - วัดประจำพระองค์ คือ วัดราชโอรสาราม ทำสนธิสัญญาเบอร์นี พ.ศ.2369 - พ่อค้าอังกฤษขายโดยตรงกับพ่อค้าไทย หมอบรัดเลย์นำวิทยาการแพทย์สมัยใหม่เข้ามาเผยแพร่ - รื้อประเพณีการถวายฎีกาเรียกว่า ตีกล้องร้องฎีกา - ประกาศใช้กฎหมายลักษณะโจรห้าเส้น ราษฎรอยู่ห่าง 5 เส้น ต้องช่วยจับโจร

<p>4</p>	<p>พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2394 - 2411)</p> 	<p>พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยกเลิกธรรมเนียมแบบเก่า ให้ราษฎรมีโอกาสเข้าเฝ้าฯ อย่างใกล้ชิด - ทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษ พ.ศ. 2398 - จัดตั้งโรงพยาบาลศิริการขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ผลิตเหรียญกษาปณ์แทนเงินพดด้วงและเบี้ยหอย - เปลี่ยนแปลงประเพณีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา และสร้างเครื่องราชอิสริยาภรณ์ - ส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับอังกฤษ พ.ศ.2400 และฝรั่งเศส พ.ศ.2404 - ทรงริเริ่มสนับสนุนการศึกษาจ้างชาวต่างชาติมาสอน เช่น หม่อมแอนนา - ทรงสามารถคำนวณวันเวลาและสถานที่เกิดสุริยุปราคาได้อย่างแม่นยำ - ได้รับการยกย่องว่าเป็น “พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย” - UNESCO ยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก พ.ศ.2547
<p>5</p>	<p>พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2411 - 2453)</p> 	<p>พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทรงปฏิรูประบบราชการแผ่นดินยกฐานะกรมเป็นกระทรวง - จัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ เพื่อแก้ไขระบบการเก็บเงิน - ปฏิรูประบบเงินตรา กำหนดเป็น บาท สตางค์ และใช้ธนบัตร - เสด็จประพาสยุโรป 2 ครั้ง คือ พ.ศ.2440 และ พ.ศ.2450 - ประกาศเลิกทาส เริ่มในปี พ.ศ.2417 ประกาศเลิกทาสทั้งหมดรวมถึงไพร่ - ในปี พ.ศ.2488 เกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) ฝรั่งเศสใช้เรือรบปิดปากอ่าวไทยจึงต้องเสียดินแดนแคว้นสิบสองจุไทยฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง - ตั้งโรงเรียนหลวงแห่งแรกในพระบรมมหาราชวัง โรงเรียนนายทหารมหาดเล็ก - จัดตั้งโรงเรียนราษฎรแห่งแรกที่วัดมหรณพาราม - สถาปนาวัดราชาธิวาสสถิตมหาสีมารามเป็นวัดประจำรัชกาล

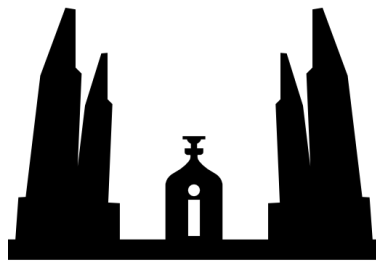
		<ul style="list-style-type: none"> - สร้างทางรถไฟหลวงสายแรกระหว่างกรุงเทพฯ- นครราชสีมา - ริเริ่มกิจการด้านไฟฟ้า ประปา และโทรเลข - ก่อตั้งโรงพยาบาลขึ้นเป็นแห่งแรก คือ โรงพยาบาลศิริราช - ทรงตัดแปลงเสื้อของฝรั่ง เรียกว่า ราชปะแตน - ประกาศใช้ พรบ.ลักษณะการเกณฑ์ทหาร พ.ศ.2448 - จัดตั้งธนาคารแห่งแรกคือ บุคคลวิทย์ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น แบงก์สยามกัมมาจล ปัจจุบันคือ ธนาคารไทยพาณิชย์ - การบริหารราชการส่วนภูมิภาค เรียกว่า มณฑลภิบาล - การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เรียกว่า สุขาภิบาล - จัดตั้งสุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นเป็นแห่งแรกที่ตำบลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาคร - สร้างอนุสาวรีย์ พระบรมรูปทรงม้า จากการเสด็จ ประพาสยุโรปครั้งที่ 2 - UNESCO ยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก พ.ศ.2546
6	<p>พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2453 - 2468)</p> 	<p>พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงทรงก่อตั้ง “ดุสิตธานี” - ปรับปรุงโรงเรียนมหาดเล็กเป็น โรงเรียนข้าราชการพลเรือน - สถาปนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยแห่งแรก) - จัดตั้งกองลูกเสือป่า เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2454 - ประกาศเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2460 - จัดตั้งวรรณคดีสโมสร พ.ศ.2457 - จัดตั้งสหกรณ์แห่งแรก คือ สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ จังหวัดพิษณุโลก - เยาวชนต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับในระดับ ประถมศึกษา (ต้องจบ ป.4) - จัดตั้งธนาคารออมสิน - ใช้ธงชาติไตรรงค์จนถึงปัจจุบัน - ใช้นามสกุลและคำนำหน้าชื่อ เด็กชาย เด็กหญิง นาย นาง นางสาว

		<ul style="list-style-type: none"> - เกิดเหตุการณ์ ร.ศ.130 ขุนทวยหาญพิทักษ์ เตรียมียึดอำนาจ (กบฏหมอบเส็ง) - UNESCO ยกย่องให้เป็นพระเกียรติคุณเป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม ระดับโลก พ.ศ.2523
7	<p>พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2468 - 2477)</p> 	<p>พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คณะราษฎรเปลี่ยนแปลงการปกครอง วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ทรงยอมทำตามข้อเรียกร้อง เป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีจุดมุ่งหมายและอุดมการณ์ 6 ประการ คือ เอกราช ปลอดภัย เศรษฐกิจ เสมอภาค เสรีภาพ การศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชทานรัฐธรรมนูญสำหรับปกครองแผ่นดิน วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2475 โดยมี พระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรก - จัดตั้ง อภิรัฐมนตรี สภาองคมนตรี สภาเสนาบดี - วางรูปแบบการปกครองท้องถิ่นให้เป็นแบบเทศบาล - พ.ศ.2476 พระยาพลพลพยุหเสนา ยึดอำนาจเข้ามาบริหารประเทศ ต่อมาพลเอกพระองค์เจ้าบวรเดชคิดจะล้มล้างรัฐบาลแต่ไม่ประสบความสำเร็จ - เกิดกบฏบวรเดช พ.ศ.2476 - วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2477 ประกาศสละราชสมบัติ ไปประทับอยู่ที่อังกฤษ - UNESCO ยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก พ.ศ.2556
8	<p>พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลพระอัฐมรามาธิบดินทร (พ.ศ.2477 - 2489)</p> 	<p>พระราชโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม - มีพระราชดำรัสกับประชาชนชาวไทยทางวิทยุกระจายเสียง ในวันรัฐธรรมนูญ - เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรกิจการหอสมุดแห่งชาติ - เสด็จไปทรงตรวจพลสวนสนามของกองทหารฝ่ายสัมพันธมิตร ณ สนามหลวง พร้อมกับ ลอร์ด หลุยส์ เมานต์แบตเทน ผู้บัญชาการทหารฝ่ายสัมพันธมิตร เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ.2489 - พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2489

		<ul style="list-style-type: none"> - เสด็จสวรรคตเพราะต้องพระแสงปืน เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2489
9	<p>พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พ.ศ.2489 - 2559)</p> 	<p>พระราชโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก</p> <p>พระมหากษัตริย์ที่ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุด เป็นเวลา 70 ปี</p> <p>โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากกว่า 4,000 โครงการ คิดค้นทางเลือกใหม่แก่ราษฎร เรียกว่า เกษตรทฤษฎีใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - จัดตั้งโรงเรียนหลายแห่งในประเทศ เช่น โรงเรียนจิตรลดา - จัดตั้งโครงการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม - จัดตั้งโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา - จัดตั้งโครงการฝนหลวง โครงการกักตุนน้ำช่วยพัฒนา - โครงการปลูกหญ้าแฝก โครงการแก้มลิง โครงการช่างหัวมัน โครงการแก่งดิน ฯลฯ <p>จัดทำสารานุกรมสำหรับเยาวชนไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชทานทุนแก่เยาวชนของชาติ เช่น ทุนอานันทมหิดล ทุนมูลนิธิภูมิพล - ทรงฟื้นฟูพระราชพิธีถวายผ้าพระกฐินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค - ทรงฟื้นฟูพระราชพิธีพระนั่งคัลแรกนาขวัญ - พระราชนิพนธ์ทำนองเพลง สายฝน ไกล่รุ่ง แสงเทียน ฯลฯ - จัดตั้งหน่วยแพทย์หลวง หน่วยงานแพทย์พระราชทาน - จัดตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา พ.ศ.2531
10	<p>พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทร มหาชริลลภกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2559 – ปัจจุบัน)</p> 	<p>พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการทหาร ทรงเข้าร่วมปฏิบัติการรบในการต่อต้าน การก่อการร้ายบริเวณภาคเหนือ และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก่อตั้งโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร 6 แห่ง - โครงการพัฒนาเด็กเล็กที่ขาดแคลน - เสด็จเจริญสุขสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศ - ทรงเปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธมหามุนีรัตนปฏิมากร ตามฤดูกาล

	<ul style="list-style-type: none">- จัดงานกิจกรรมปั่นจักรยาน “Bike อุ๋นไอรัก”- ทรวงรับการทหารจากประเทศออสเตรเลีย- ทรวงดำรงยศทางทหาร 3 เหล่าทัพ คือ พล.อ. พล.ร.อ. พล.อ.อ.- จัดตั้งโครงการพระราชทาน จิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ
--	--

ประวัติศาสตร์ไทยสมัยหลัง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

ด้านการเมือง : ได้มีการเรียกร้องให้ประชาชนทั้งชาติมีความสำนึกต่อการรับผิดชอบร่วมกันกับรัฐบาล ในเรื่องเอกราชของชาติ ส่วนศัตรูในทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้นมาให้ประชาชนมองเห็นร่วมกัน เกิดกบฏ วังหลวง กบฏแมนฮัตตัน

ด้านเศรษฐกิจ : ได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับความมั่นคงของชาติเสมอ เร่งเร้าให้ประชาชนทุกคนต้องช่วยกันประกอบอาชีพ อาชีพใดที่รัฐบาลเสาะแสวงหามาให้ขอให้ประชาชนรีบรับรองไว้ ให้คนไทยรักชาติด้วยตนเอง ช่วยคนไทยด้วยกันเอง คำขวัญ “ไทยทำ ไทยใช้ ไทยเจริญ”

ด้านรัฐนิยม : การเปลี่ยนแปลงชื่อประเทศจาก “สยาม” เป็น “ไทย” การเปลี่ยนแปลงการเรียกชื่อคนไทยตามภาคเป็นเรียก... “คนไทย” เหมือนกันหมดโดยไม่แบ่งแยก หลักการเคารพธงชาติ เพลงชาติ และ เพลงสรรเสริญพระบารมี การให้ชาวไทยพยายามใช้เครื่องอุปโภคบริโภคที่มีกำเนิดหรือทำขึ้นในประเทศไทย ใช้นโยบายชาตินิยมให้ไทยยิ่งใหญ่

ด้านวัฒนธรรม : ได้สร้างวัฒนธรรมใหม่ๆ ทางจิตใจของคนไทยหลายอย่าง โดยยึดเรื่องปากท้องเป็นสำคัญ เช่น การตราพระราชบัญญัติหางานให้ผู้ไร้อาชีพ เรียกร้องให้ประชาชนใช้สิ่งผลิตอุตสาหกรรมพื้นบ้าน ประกาศให้วันที่ 24 มิถุนายน เป็น “วันชาติ” เปลี่ยนปีใหม่ คือ วันที่ 1 เมษายน มาเป็นวันที่ 1 มกราคม ยกเลิกบรรดาศักดิ์ การประกาศให้คนไทยแต่งกายให้เรียบร้อย ตามระเบียบที่วางไว้ เพื่อเป็นการเชิดหน้าชูตาของชาติ การมีมารยาทอันดีงาม

จอมพลถนอม กิตติขจร	เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นักศึกษาชุมนุมขับไล่
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	เกิดกรณีพิพาทเขาพระวิหาร อสังกรรมขณะดำรงตำแหน่ง
นายธานินทร์ กรัยวิเชียร	รัฐบาลเปลือยกหอย บริหารภายใต้การบงการของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	ประกาศใช้นโยบาย การเมืองนำการทหาร ประกาศให้นักโทษทางการเมืองเป็นผู้พัฒนาชาติ
พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ	นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ถูกปฏิวัติโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.)
พลเอกสุจินดา คราประยูร	เจ้าของวลี เสียสัจย์เพื่อชาติ เกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ
นายบรรหาร ศิลปะอาชา	ริเริ่มร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ.2540
พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง พ.ศ.2540

พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร

เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยแรก ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ขณะนั้นเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในภาวะหดตัว จากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ดำเนินนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศจากฐานล่างขึ้นบนว่า "จากรากหญ้าสู่รากแก้ว" นโยบายแรกที่ทักษิณได้ทำคือ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" ต่อมา มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทเพื่อปล่อยกู้ให้แก่คนในชุมชนในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อนำไปสร้างอาชีพ มีการพักชำระหนี้เกษตรกรสามปี เกิดโครงการ "30 บาท รักษาทุกโรค" ถูกโจมตีจากพรรคประชาธิปัตย์ว่าเป็นโครงการ "30 บาท ตายทุกโรค" แม้จะถูกโจมตีเรื่องคุณภาพในการรักษาแต่โครงการนี้ก็ยังเป็นที่ยอมรับในหมู่คนชนบทซึ่งไม่มีทางเลือกมากนัก ก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิได้แล้วเสร็จ

เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 จากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ด้วยคะแนนเสียงอันเป็นประวัติศาสตร์กว่า 19 ล้านเสียงโดยได้ตำแหน่ง ส.ส.ในสภา จำนวน 376 ที่นั่ง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โครงการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมชนบท นโยบายต้านยาเสพติด ลงนามข้อตกลงทางการค้าเสรี (FTA) กับหลายประเทศ ลงนามในสนธิสัญญา กับสหรัฐจำนวน 12 ฉบับ ทำให้ความสัมพันธ์กับสหรัฐพัฒนาขึ้น สงครามอิรัก ทักษิณจำยอมต้องส่งทหารไทย 423 นายเข้าร่วมกับสหรัฐอเมริก

นายสมัคร สุนทรเวช

ถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากร่วมกับเอกชนจัดรายการชิมไปบ่นไปและยกโขยงหกโมงเช้า

- นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเนื่องจากถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคพลังประชาชนเพราะกรรมการบริหารพรรคทุจริตการเลือกตั้ง
- นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้รับเสียงข้างมากในสภาให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ก็ถูกฝ่ายค้านโจมตีอย่างหนัก เนื่องจากจำนวนเสียงของรัฐบาลกำลังใกล้กับเสียงของฝ่ายค้าน

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย ยิ่งลักษณ์พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556 คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส. โดยมี **นายสุเทพ เทือกสุบรรณ** เป็นแกนนำออกมาขับไล่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเนื่องจากการพิจารณา พรบ. นิรโทษกรรมและการทุจริตคอร์รัปชัน จำนำข้าว

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

อดีตหัวหน้า**คณะรักษาความสงบแห่งชาติ** (คสช.) ซึ่งก่อ**รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557** และเป็น**คณะรัฐประหาร**ที่ปกครองประเทศไทยในปี 2557 ถึง 2562 เป็น**นายกรัฐมนตรีไทย**คนที่ 29 และ**รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมคนปัจจุบัน** ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม จึงทำให้ไทยถูก “ใบเหลือง” จากทางสหภาพยุโรป ประกาศกำหนดนั้นออกกระบบครั้งใหญ่ โดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างครบวงจรตั้งแต่เจ้าหน้าที่และมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ โครงการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (ECC) ซึ่งประกอบด้วยโครงการใหญ่มากมาย ทั้งโครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออก โครงการรถไฟความเร็วสูง เชื่อม 3 สนามบิน โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง

หัวใจ สังคมศึกษา

SS
EDU
SWU

นิสิตครูสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ